BIBLIOTECA DE PSIHANALIZĂ

WILHELM STEKEL

Psihologia eroticii feminine

3

EDITURA TREI

Biblioteca de psihanaliză, 12

Colecţie coordonată de
Vasile Dem. Zamfirescu

Wilhelm Stekel

Psihologia eroticii feminine

Traducere din limba germană
şi cuvânt introductiv de
GEORGETA MITREA

EDITURA TREI

Editor:
MARIUS CHIVU
SILVIU DRAGOMIR
VASILE DEM ZAMFIRESCU

Redactor:
VALENTIN PROTOPOPESCU

Coperta:
DAN STANCIU

Traducerea a fost realizată după Wilhelm Stekel – *Die Geschlechtskälte der Frau. Eine Psychopathologie des weiblichen Liebesleben*

MULTIPRINT
Tipografia MULTIPRINT Iași
Calea Chișinăului 22, et 6, Iași 6600
tel. 032-211225, 236388 fax. 032-211252

© Urban & Schwarzenberg, München – Wien 1927
© Editura Trei 1997, pentru prezenta versiune românească

ISBN 973–9419–43–7

Cuprins

Cuvânt introductiv 9
Prefață 19
Cuvânt înainte 21

I. Puncte de vedere generale 23
Răspândirea impotenței sexuale. Când se îndrăgostește omul? Există oameni care nu au fost niciodată îndrăgostiți? Ce înțelegem prin pregătirea pentru iubire? Fericire și iubire. Sistemul de două camere: camera de sus și camera de jos. Progres și iubire.

II. Psihologia femeii frigide 29
Răspândirea frigidității. Diversele forme ale frigidității. Baza organică. Femeia copil. Influența bisexualității. Analiza unei frigidități. Onanie și anestezie. Semnificația onaniei pentru frigiditate. Un caz al lui Otto Adler. Un caz de vaginism. Importanța pozițiilor. Diversele zone erogene. Concepția lui Havelock-Ellis. Câteva observații ale lui Moll. Nu există femeie absolut frigidă. Observații proprii. Anusul ca zonă erogenă. Două cazuri de anestezie vindecată. Dispoziții sadice și masochiste (Fantoma violului). Dispoziție masochistă. O mușcătură a declanșat orgasmul. Relațiile dispareuniei cu sterilitatea. Furia amoroasă împiedică fecundarea. Orgasm și graviditate. Reprezentările ca inhibiție a libidoului. Dispareunia ca pedeapsă. Teama de tulburare. Legământul secret – cauză a frigidității. Teama de propria pasiune. Două cazuri ale Dr. Ferdinand Winkler.

III. Fixații infantile 79
Cele două tipuri. Sclavi ai familiei. Forța dorințelor neîndeplinite. Privirea către trecut. Incapacitatea de a ierta a nevroticului. Orgasmul – cea mai puternică legătură a căsniciei. Influența reprezentărilor incestuoase. În ce constă arta educației? Nebunia amoroasă

a fetelor bătrâne. Fixaţia la tată. Numai oamenii normali sunt maturi din punct de vedere sexual. Fixaţia la surori. Un caz asemănător. Femeile fericite nu sunt nervoase. Un copil unic cu fixaţie la mamă. Importanţa tatălui pentru destin. Un tată sever. Semnificaţia tatălui sever. Psihologia iubirii feminine.

IV. Voinţa de neplăcere 109

Marcinowski despre dorinţa de plăcere. Naturi active şi naturi pasive. Dorinţa de neplăcere. Victoria psihicului asupra fizicului. Durerile în locul orgasmului. Cazul lui Tannenbaum. Analiza unei observaţii proprii. Durerile ca paznic al virtuţii. Menstruaţie şi libido. Observaţie proprie.

V. Iubirea fictivă 135

Nevroticul ca actor. Mecanismul iubirii fictive. Iubirea din încăpăţânare. Exemplu. Un interesant caz de autoînşelare. Lupta pentru personalitate. Rolul irigatorului în viaţa amoroasă.

VI. Lupta între sexe 148

Ce înţelegem prin luptă între sexe? Voinţa de putere şi voinţa de supunere. Dorinţa de dominaţie împotriva bucuriei plăcerii. Femeia mincinoasă. Analiza doamnei de Warrens. Iubirea pentru nefericiţi. Voluptăţile distanţei. Orgasm şi superioritate. Teama de partenerul sexual. Umilirea bărbatului ca izvor de plăcere. Amant şi soţ. O căsnicie de artişti. Fuga de sexualitate. Primul nu. Răzbunarea în iubire. Importanţa nopţii nunţii pentru lupta între sexe. Răzbunarea pentru înjosire prin anestezie. Ura între bărbat şi femeie. Dorinţa de viol. Teama de pasiune. Cele trei trepte ale erotismului după Lucka. Ocolul prin spirit. Legenda despre cultul falusului mare. Sciziunea femeii între o personalitate spirituală şi una animalică. Samson şi Dalila. Două idealuri: unul pentru inimă şi unul pentru simţuri. Iubirea pentru artişti. Analiza unei femei frigide. Creşterea tensiunii polare între bărbat şi femeie. Simpatia şi repulsia. Zona indiferentă între ură şi iubire. Cocaina sufletească. Legea întoarcerii la vechiul eu.

VII. Fragment de analiză a unei travestite 199

Fata ca băiat travestit. Primele relaţii cu fete. Primul coit în căsnicie. Nostalgia după viaţa burgheză. Diviziune. Fantasme. Primul orgasm pe cale normală. Reprezentări compulsive. Rolul tatălui ei. Dezgustul faţă de menstruaţie. Teama de noptieră. Mângâierile ca cea mai înaltă plăcere. Narcisism. Urmările diviziunii. Ura faţă de copii. Teama după masturbare. Refularea întâmplărilor infantile. Fantasma despre vulpe. Crupa calului. O reprezentare compulsivă. Abaterea de la orgasm. Jocuri de copii. Analize de salon. Analiza cazului.

VIII. Concluzii şi perspective 228

Caricatura femeii moderne. Voinţa de supunere. Revolta împotriva dublei morale. Lozul căsniciei. Dubla iubire. Semnificaţia monogamiei. Lupta pentru iubirea liberă. Problema căsătoriei în literatura modernă. Iubirea faţă de prizonieri. Femeile franceze. Teama de copil. Intensificarea şi semnificaţia homosexualităţii. Mame care îşi urăsc copiii. Oppenheim despre misopedie. Copii nedoriţi. Femeia viitorului. Liniile principale ale moralei individuale. Problema monogamiei. Iubirea liberă. Libertatea interioară. Cuvânt de încheiere.

Cuvânt introductiv

Elev al lui Freud, Wilhelm Stekel a încercat mereu să se delimiteze de acesta, considerându-se chiar unul dintre dizidenții importanți (alături de Jung și Adler) și desfășurând activitate independentă.

Ar fi necesară o investigare specială pentru a stabili gradul în care Stekel s-a distanțat de Freud afectiv și prin contribuțiile sale teoretice. În legătură cu primul aspect, propriul său elev, Emil Gutheil, remarcă în prefața la cartea sa autobiografică, al cărei editor a fost, „narcisismul nerezolvat" și „eșecul lui Stekel în a recunoaște atitudinea puternic încărcată de afect față de profesorul său, Freud, asupra căruia a încercat în zadar să transfere propriul său complex patern." (*The Autobiography of Wilhelm Stekel*, Liveright Publishing Corporation, New York, 1950).

Sesizăm chiar în lucrarea despre sexualitatea feminină cât de accentuat punctează Stekel anumite contribuții ale sale în formularea unui concept sau a altuia și putem intui dincolo de contribuția propriu-zisă nevoia acută de a-și pune în valoare o identitate proprie (în fond, o grea piatră de încercare pentru oricare dintre elevii lui Freud).

Dar această lucrare pune în lumină un autor care, chiar dacă rămas freudian în modul de a gândi (deci mai puțin distanțat de Freud decât îi place să creadă), în ce privește sexualitatea feminină, dovedește că are un punct de vedere personal, o înțelegere și o intuiție care l-ar expune probabil mai puțin criticilor de fond de genul celor adresate lui Freud de contemporanii săi (Ernst Jones, de exemplu) sau de contemporani ai noștri (Jacques André, de exemplu, a cărui viziune este deja familiară cititorului român).

Cum se întâmplă cu orice autor, Wilhelm Stekel are atât contribuții valoroase, cât și aspecte lacunare în demersul său. Vom încerca în cele ce urmează o trecere în revistă inevitabil incompletă, fără

pretenţia de a atinge rigoarea unui studiu pe această temă. Stekel menţionează încă de la începutul lucrării sale dificultatea de a cerceta sexualitatea feminină pe linia psihopatologiei sale – în speţă frigiditatea – ţinând cont de contextul său social. Mentalitatea vieneză a anilor '20 şi '30 încuraja femeia să simuleze acest fenomen al frigidităţii, chiar dacă nu îi era caracteristic. Critica socială realizată de Stekel în concluziile cărţii sale se putea adresa în egală măsură mediului nostru social din perioada comunistă. Urmarea este că la generaţia matură şi vârstnică (la care s-a raportat sexualitatea timpurie a actualei tinere generaţii) mai putem întâlni încă destul de des disimularea şi deci inevitabila duplicitate semnalată de Stekel. De aici, paradoxala actualitate a unei cărţi apărute în anii '20, căci încă suntem contemporani cu trecutul.

Fiind psihanalist practician, Stekel constată frecvenţa mare a fenomenului frigidităţii la persoanele nevrotice, adică printre pacientele sale. Nevroza şi frigiditatea ar fi două mulţimi care se intersectează pe o mare porţiune, aceasta însemnând că, remarcă Stekel, frigiditatea joacă un rol important în nevroză. De aici eficacitatea tratamentului psihanalitic şi ineficienţa celui medicamentos, a celui care acţionează la nivel somatic, fapt menţionat de un teoretician cum este Lacan în contextul în care el subliniază legătura acestui fenomen cu inconştientul şi cu mecanismul refulării. (Jaques Lacan, *Propos directifs pour un Congres sur la sexualité féminine, în Ecrits*, Editions du Seuil, Paris, 1966, p.731). Stekel exprimă această idee în termenii următori: este vorba despre un conflict interior al persoanei, despre un „nu interior" adresat plăcerii sexuale, de care persoana îşi dă seama în cadrul tratamentului psihanalitic. De ce ar spune femeia acest „nu interior"? În capitolul *Psihologia femeii frigide*, Stekel menţionează ilustrând prin cazuistica sa motive pe care le numeşte cauze psihice ale frigidităţii, cum ar fi: o angoasă, teama de ceva, în primul rând teama de propria pasiune, dorinţa de autopedepsire pentru o vină pe care şi-o atribuie persoana etc.

În mod just, Stekel include studierea fenomenului frigidităţii într-un context mai amplu, afirmând că acest fenomen disimulează cele mai importante fenomene ale vieţii sexuale. Ajungând la distincţia între sexual şi genital, Stekel afirmă în mod repetat că nu există femeie frigidă, în sensul că lipsa senzaţiilor la nivel vaginal nu în-

seamnă lipsa senzaţiilor în alte zone ale corpului, zonele erogene, dintre care cea mai importantă este clitorisul, chiar dacă o femeie nu a găsit încă plăcerea nici măcar într-o asemenea zonă, aceasta trebuie să existe, urmând a fi descoperită de partener. Împreună cu el, femeia descoperă – în căutarea plăcerii – şi alte forme de coit sau condiţiile sale specifice de satisfacere. Rămânând la tema zonelor erogene, este de remarcat că Stekel citează pasaje din vestita lucrare a lui Freud *Trei eseuri asupra teoriei sexualităţii*. Acest lucru este important pentru că el se ocupă astfel inevitabil de sexualitatea infantilă, întreprinzând o cercetare etiologică complexă.

Sunt impresionante nenumăratele cazuri prezentate de autor în care s-a produs seducţia copiilor de către adulţi prin stimularea în special a zonei erogene clitoridiene. Importantă din punct de vedere psihanalitic este fixaţia la această zonă – care se poate produce şi prin practicarea masturbării, spune Stekel – şi deci cantonarea acelei persoane în propria sexualitate infantilă, imposibilitatea de a se maturiza sexual. Situaţia are urmări negative în perioada adultă: femeia va căuta şi va obţine de la partener în special (numai) acest gen de satisfacere, ceea ce, dacă el este maturizat sexual şi doreşte o relaţie genitală completă, ameninţă cu desfacerea cuplului. În capitolul *Psihologia femeii frigide*, Stekel prezintă sfaturi ale unor autori în domeniul lui *ars amandi*, sfaturi adresate bărbaţilor şi care ţin cont de cele menţionate mai sus.

Concluzia? Pentru ca femeia să poată obţine plăcerea sexuală genitală, trebuie să înceteze să mai fie copil, idee expres formulată de Stekel în capitolul *Fixaţii infantile*. În acest capitol, el menţionează şi alte cauze ale frigidităţii, anume: fixaţia la persoana unui adult cu care a interferat femeia din punct de vedere afectiv în copilărie (în principal unul dintre cei doi părinţi), de unde avertismentul lansat de autor – pe care îl regăsim şi în cartea sa apărută la noi în ultimii ani, *Recomandări psihanalitice pentru mame*: ţinând cont de faptul că toţi copiii au dorinţe incestuoase, părinţii nu trebuie să încurajeze aceste dorinţe, altfel copilul nu se va putea relaţiona cu alte obiecte ale iubirii în perioada adultă.

Atrage atenţia şi formularea unui alt capitol: *Dorinţa de neplăcere*. Ne amintim imediat lucrarea lui Freud, *Dincolo de principiul plăcerii*. Există o distincţie formulată aici care merită să fie

semnalată: cea între comportamentul activ şi cel pasiv al unei persoane. Ideea lui Stekel este că doar printr-un comportament activ ea va şti să caute şi să obţină propria plăcere. Pentru a ilustra situaţia inversă, Stekel se referă la femei cu o căsnicie nefericită şi care nu întreprind nimic pentru a o schimba, au un comportament pasiv şi o lipsă a plăcerii sexuale. Cauza este după Stekel un „nu vreau" interior la adresa plăcerii.

Literatura psihanalitică din perioada lui Stekel, ca şi cea actuală, relevă o abordare mai complexă a acestei chestiuni, o dialectică activ-pasiv mai nuanţată şi mai subtilă. Din punct de vedere teoretic explicaţia ar fi următoarea: un comportament activ, explorator, mobil derivă dintr-o maturizare a eului. Doar un eu matur va autoriza plăcerea sexuală genitală, inclusiv cea feminină. Plăcerea specific feminină, la nivel vaginal, corespunde unei pulsiuni cu scop pasiv. Această idee a fost exprimată de Freud în forma unui paradox: câteodată, este necesară o mare cantitate de activitate pentru a impune un scop pasiv (adică femeia trebuie să aibă un comportament activ pentru a obţine satisfacerea de tip feminin). (Conferinţa lui Freud intitulată *Feminitatea*.)

Din perspectiva psihanalizei contemporane, J. André corelează sexualitatea feminină cu cea infantilă; paradigma comună este pasivitatea, condiţia de a primi, de a recepta un aflux de senzaţii, femeia, prin penetrare în actul sexual, iar copilul, prin interacţiunea cu sexualitatea inevitabil seducătoare a adultului, în sensul că ea depăşeşte limitele de toleranţă ale eului infantil. Diferenţa fundamentală este că eul feminin matur are limite de toleranţă mai mari, astfel încât plăcerea, oricât de mare, să poată fi admisă şi chiar sporită din dorinţa femeii (Jacques André, *Aux origines féminine de la sexualité*, P. U .F., 1995).

Ajungem, astfel, la problema orgasmului. Rezultă din cele de mai sus că o plăcere specific feminină este o piatră de încercare pentru eu. Literatura lacaniană lansează ideea că această plăcere nu vine de la sine, că nu este dată de la natură, că se construieşte. Interpretări care sunt confirmate de chiar fenomenul frigidităţii: dacă nu ar fi astfel, frigiditatea nu ar mai exista.

Stekel tratează această chestiune în capitolul *Lupta între sexe* (care în termenii de mai sus ar fi lupta între eul masculin şi cel feminin), scrind despre orgasm: „A se dărui celuilalt şi a juisa înseamnă a

renunţa la propria voinţă". «O femeie trebuie să spună: „Fă din mine ce doreşti" şi apoi „Nu mai pot! sunt ca capătul forţelor mele şi al dorinţei." Apoi ea se declară învinsă în lupta şi în jocul iubirii. Ea trebuie să fie redusă la nimic.» (p. 167).

F. Dolto scrie despre „pericolul narcisic de a se simţi devenind nimic, care acompaniază coitul în care femeia juisează". (Françoise Dolto, *Sexualité féminine*, Scarabée & Compagnie, Paris, p.181). După această autoare, orgasmul vaginal şi cel uterin sunt pentru eul femeii probe mai mari decât orgasmul clitoridian, care, singur, nu linişteşte tensiunea sexuală. Despre orgasmul uterin, cel mai profund după părerea ei, Dolto scrie că juisarea este atât de puternică, încât nu mai este compatibilă cu menţinerea senzaţiei de a exista pentru femeie (aceeaşi lucrare, p. 177).

În lucrarea citată mai sus a lui J. André apare un citat din Jacqueline Schaeffer, în care se surprinde proximitatea între experienţa juisării şi apariţia angoasei: „Tot ce este insuportabil pentru eu – pasivitate, pierderea controlului, ştergerea limitelor, intruziunea penetrării, abuzul de putere, deposedarea – este tocmai ceea ce contribuie la juisare sexuală (...). Înfrângerea, în toate sensurile cuvântului, este condiţia juisării feminine." (p. 130)

Privind de pe versantul opus, frigiditatea apare ca o apărare a eului. Astfel, M. Klein susţine că probabil frigiditatea „trebuie să fie considerată o manifestare de apărare împotriva fantasmelor care ameninţă atât de mult eul" (Melanie Klein, *The Psycho-analysis of Children*, Hogart Press Ltd., 1932, p.218). În lucrarea sa *La signification du phallus*, Jacques Lacan se referă la apărarea narcisică prin care femeia îşi susţine şi îşi tolerează frigiditatea (Écrits, Éditions du Seuil, 1971, p.114). Am putea menţiona şi concepţia lui Hèlene Deutsch care crede că condiţia orgasmului ar fi un echilibru optim între tendinţele masochiste feminine şi narcisism: „Scopul sexual al femeii este periculos pentru eu, pentru că este masochist prin caracterul său. De aceea, când masochismul este intensificat, îşi face apariţia narcisismul. Tipul feminin cel mai erotic poate fi derivat din echilibrul optim între narcisism şi masochism." (Hèlene Deutsch, *The Psychology of Women*, Grune & Stratton, New York, 1944, Volume One, p. 188.)

Să mai zăbovim la capitolul *Lupta între sexe* din lucrarea lui Stekel. Observăm că el înțelege lupta între eu și întreaga gamă de sentimente și senzații care compun viața amoroasă, transpunând-o în lupta între alți doi poli: dorința de putere și dorința de supunere. Este interesant cazul în care femeia, neputând să negocieze cu situația în care se află, în momentul căsătoriei alege bărbatul cu care nu simte nimic, respingându-l pe cel care îi trezise senzații foarte puternice. În alte cazuri, femeia are orgasm doar dacă are parteneri pe care îi simte inferiori (deci printr-o senzație narcisică de superioritate). Este cazul doamnei de Warren, prima iubită a lui J. J. Rousseau. Într-un alt caz, Stekel semnalează o asemănare cu sciziunea pe care Freud o consideră tipică pentru bărbați, între dorință și iubire, între senzualitate și tandrețe, nevăzând în spatele acestei asemănări aceeași reacție defensivă a femeii. Cazul ar avea asemănări mai mari cu situațiile în care femeia acordă conotații inofensive actului sexual (cu cazul travestitei, care, după actul sexual, își aprinde în mod ostentativ o țigară și vorbește despre lucruri indiferente sau cu cazul în care femeia, pentru a evita orgasmul, invocă mintal o scenă comică. Stekel remarcă faptul că cel mai mare dușman al pateticului este comicul).

Această formă de apărare a eului printr-o investiție de tip narcisic este foarte răspândită în secolul nostru datorită emancipării femeii. Stekel constată faptul în termenii următori: în prezent, sentimentul propriei personalități a crescut foarte mult la femeie și, de aceea, s-a accentuat lupta între sexe. La 70 de ani după el, F. Dolto constată că aproape jumătate dintre femeile din societatea noastră civilizată sunt totalmente sau parțial frigide; de asemenea, aproape toate femeile au perioade tranzitorii de frigiditate relativă sau totală cu partenerul lor. După care, psihanalista franceză precizează că înțelegerea fenomenelor de disfuncție sexuală trebuie legată nu de legile sociale, morale (mult mai permisive astăzi decât altădată), ci de temeiul structurii persoanei și de relația narcisică a subiectului cu propria persoană, relație care intră în contradicție cu acceptarea pulsiunilor sale sexuale. Frigiditatea, impotența și ejacularea precoce sunt mai prezente astăzi decât altădată, conchide autoarea (*Libido féminine*, Éditions V. N. D., 1988).

Acest citat confirmă că este vorba despre noi mijloace defensive ale femeii. El arată și că viziunea sociologizantă este inoperantă:

altfel, relaxarea moravurilor mai ales în a doua jumătate a secolului nostru ar fi trebuit să ducă la dispariția completă a frigidității.

Emanciparea femeii și plasarea accentului asupra laturii sociale a problemei a prilejuit și alte manifestări, cum ar fi vestita mișcare feministă, în realitate o reacție la falocentrismul freudian. Înțelegând că rezolvarea problemelor femeii nu stă în această direcție, Stekel, referindu-se la cazul travestitei analizate de el, „abandonată complet gândirii masculine", scria: „Acest caz pare să contrazică ipotezele noastre, dar le confirmă. Femeile caută libertatea lor pe un drum greșit. Viitorul lor nu stă în așa-numita «emancipare», în dezvoltarea către masculinitate. Nu! Tocmai în desăvârșirea femininului stă completa egalitate în drepturi cu bărbatul. Femeia viitorului nu este «femeie-bărbat», ci femeia «complet femeie»".

Ceea ce Stekel scrie în capitolul *Lupta între sexe* despre femeia care are puternic dezvoltată latura masculină (tip de femeie urmărit de el și în ultimul capitol – cazul travestitei) este că ea are un puternic sentiment al personalității. Alți autori numesc aceasta apărare. În concepția lor (E. Jones, M. Klein, J. André), este vorba despre o reacție de apărare a eului: persoana își dezvoltă latura masculină pentru că nu-și tolerează propria feminitate, așa cum reiese din analiza cazului travestitei.

În legătură cu dezvoltarea tendințelor homosexuale, el scrie că prin dispariția componentei heterosexuale se întărește cea homosexuală (p. 27).

Ultimul capitol al lucrării *Fragment de analiză a unei travestite* oferă elementele aceste explicații. Lucrarea lui Stekel apare cu doi ani înainte de lucrarea lui Freud, *Despre psihogeneza unui caz de homosexualitate feminină* (1920). Acolo, Freud analizează un caz asemănător de refulare a feminității la o tânără cu opțiuni homosexuale manifeste (este îndrăgostită de o femeie), și anume este vorba despre refularea înclinației ei timpurii față de tată. În timp ce Freud este preocupat mai ales de aspectul psihogenezei, Stekel oferă amănunte care atestă conținutul refulat: reprezentările obsesive în care este prezentă o fantasmă a violului, teama de penetrare, precum și teama de organul sexual masculin aflat în erecție: în plus, leșin în momentul penetrării.

Există un semn de întrebare în legătură cu neacceptarea de către Stekel a ideii evoluției libidoului, idee pe care o consideră o exagerare a școlii freudiene. Poate că rădăcina acestei respingeri se află în acel „narcisism nerezolvat" despre care vorbea E. Gutheil. Rupând unitatea, continuitatea, îi este mai greu să înțeleagă nivelul de dezvoltare a unei paciente și astfel să își explice comportamentul ei. Un exemplu: ultimul caz din capitolul *Fixații infantile*. Uimit de enigmele sufletului omenesc, deci de atașamentul fetei față de un tată dur, brutal, Stekel nu înțelege că este vorba despre o relație pregenitală a fetei cu tatăl, relație de tip sado-masochist, din care fata, oprită la acel nivel al evoluției libidinale, nu se poate desprinde pentru a intra într-o relație de tip genital cu pretendentul ei. De asemenea, neînțelegând Oedipul ca fază de dezvoltare, Stekel nu poate înțelege rolul pozitiv formativ, structurant al ideii de evoluție libidinală. De aici a putut deriva în psihanaliză la un moment dat tocmai ideea unei presiuni din interiorul individului către propria dezvoltare, trecerea la un nivel superior (premisă importantă în psihoterapia de copii pe care a practicat-o F. Dolto) sau chiar ideea unei presiuni din afara individului, a libidoului său (Legea tatălui la J. Lacan). Psihanaliza nu mai este în acest caz doar o excursie dureroasă prin hățișul propriilor complexe, ci și un efort de dezvoltare și autodepășire.

Georgeta Mitrea

„Nu există femeie atât de rece, încât să nu dorească iubirea cu ardoare, din adâncul inimii ei.
Chiar dacă orgoliul îi este mai presus de lună și de stele.
Se întâmplă să caute pe acela căruia să i se supună."

Spitteler

Prefață

Noile volume intitulate *Störungen des Trieb und Affektlebens* (*Tulburări ale vieții instinctuale și afective*) sunt publicate mult mai târziu decât am intenționat. Dar cine cunoaște greutățile cu care trebuie să lupte editorii în ziua de astăzi va ști să aprecieze faptul apariției volumului de față.

Am folosit răgazul impus pentru a aprofunda din toate direcțiile importanta temă a frigidității femeii. Sunt adăugate noi observații care aduc o lumină nouă. În același timp, cartea oferă o psihopatologie a vieții amoroase feminine. Cine nu înțelege femeia normală nu o va înțelege nici pe cea bolnavă.

Sper că am aruncat o lumină asupra acestor domenii izolate și întunecate și că am clarificat așa cum se cuvine importanța factorilor psihologici. Se deschid ici-colo largi perspective și se dezvăluie legături necunoscute până acum.

Cartea provine din școala psihanalitică, dar trebuie trecută numai în contul meu. În prezent sunt singur. Accept orice adevăr, indiferent de unde provine. Nu sunt legat prin jurământ de nici o orientare. Îl urmez pe Freud cât pot de departe; fac aceasta cu toate că acest om genial, la care se amestecă în mod ciudat măreția și meschinăria, neînduplecarea și mărinimia, mi-a oferit atât de multă animozitate, încât în cărțile și revistele sale numele meu abia este menționat și cărțile mele nu sunt discutate.

Dar destul despre aspectele personale! Sper că este ultima oară când îl plictisesc pe cititor cu acest gen de polemică. Cuvintele sunt vorbe goale. Faptele vorbesc.

Următorul volum (IV) se ocupă de impotența bărbatului. S-a dovedit a fi necesară tratarea separată a incapacității de a iubi a celor două sexe. Sper că volumul IV va apărea curând. În linii mari, el este deja terminat. Apariția sa depinde de împrejurări.

Cuvânt înainte

Sunt nerăbdător. Aş dori să văd la adăpost opera vieţii mele, *Die Störungen des Trieb und Affektlebens*, care este adunată în zece volume. În special redactarea părţii despre nevroza obsesională şi îndoială va cere o muncă grea. Dar apoi va fi creat tabloul clinic complet al nevrozelor, tablou care va pune la dispoziţia tuturor medicilor, cunoştinţele şi experienţa întregii mele vieţi pline de muncă.

În legătură cu lucrarea de faţă, care de fapt este independentă de celelalte lucrări, aş vrea să subliniez că înţelegerea şi studiul ei sunt uşurate de cunoaşterea primelor două volume ale „Tulburărilor" care vor apărea curând într-o nouă ediţie lărgită. De asemenea, *Der Sprache des Traumes* (*Limbajul visului*) şi *Träume der Dichter* (*Visele poeţilor*) sunt lucrări a căror studiere introduce în problemele de tehnică psihanalitică şi mijloceşte cunoaşterea punctului meu de vedere în problema nevrozelor şi a psihozelor. Este de sperat că rezistenţa pe care o are majoritatea medicilor faţă de această artă va fi învinsă în curând. O lucrare mare *Fortschritte der Traumdeutung* (Progrese ale interpretării viselor) va face curând inteligibile şi accesibile unui cerc medical mai larg, noile cuceriri ale acestei arte atât de dificile; în acelaşi timp, ea va corecta erorile şi exagerările primelor lucrări despre vis. Ea va apărea ca al doilea volum al lucrării mele, *Limbajul visului*, care, de asemenea, în curând va trebui să fie supusă unei revizuiri temeinice.

Mulţumesc tuturor prietenilor care mi-au fost de ajutor la corectarea lucrării şi, în special, binecunoscutului Dr. Ferdinand Winkler, care a contribuit cu unele observaţii din bogata sa experienţă.

Viena, octombrie 1919
Autorul

I

Puncte de vedere generale

ACEASTĂ carte se ocupă de tulburările psihice ale vieții amoroase care se manifestă la femeie ca frigiditate sexuală (dispareunie) și la bărbat ca impotență relativă sau absolută. Expunerea este dificilă pentru că tulburările sufletești și cele corporale se influențează reciproc, se întâlnesc izolate sau combinate, întunecă imaginea bolii, fac de nerecunoscut psihogeneza ei și se impun ca suferință organică.

O reflecție simplă ne dovedește că este vorba despre boli de epocă ce se pot explica prin influența unei culturi rafinate. Trebuie să ne imaginăm că a existat o epocă în care nu se găseau nici un bărbat impotent și nici o femeie frigidă, așa cum putem observa și astăzi că aceste tulburări ale funcției sexuale sunt mult mai rare la oamenii simpli decât la păturile cultivate ale omenirii. Impotența și frigiditatea sunt rare și la popoarele primitive. Dar apar și la acestea. În acest caz, impotența este privită ca urmare a mâniei zeilor, ca efect al unui blestem sau al unei vrăjitorii, concepție de care nici chiar cel mai cult om nu se află departe.

Constatăm tristul fapt că o mare parte dintre bărbații cultivați sunt relativ impotenți, o mare parte dintre femeile aparținând acelorași straturi sociale sunt sexual frigide!

Înainte de a pătrunde în psihogeneza acestor suferințe, trebuie să ne ocupăm de fenomenul iubirii și al îndrăgostirii.

Nu este adevărat că oamenii normali se îndrăgostesc abia după pubertate! Viața sexuală a fiecărui om – și cu aceasta iubirea și îndrăgostirea – începe din ziua nașterii. Omul normal se îndrăgostește încă din copilărie – în general trecător – adesea intens. Până la pubertate, alegerea obiectului iubirii este întotdeauna independentă de sex (perioada nediferențiată a lui *Dessoir*). Copilul este bisexual și nu-și ascunde bisexualitatea. El își schimbă obiectul iubirii foarte des. Dar

şi adultul pare să se îndrăgostească periodic. Mobius [1] a demonstrat în mod clar aceste perioade de „pasiune intensificată" (de nouă pubertate) la Goethe. Întotdeauna apărea la intervale egale de timp tendinţa de a se îndrăgosti şi întotdeauna se găsea obiectul corespunzător. Chiar în perioada nelimitatei dominaţii a Christinei Vulpius apărea această tendinţă. Căsătoria a produs numai o înfrânare, dar nu a putut să împiedice naşterea unui nou extaz amoros.

Cât de tare l-a înflăcărat pe el, ca bărbat legat, de exemplu pasiunea pentru frumoasa Marianne şi pentru Bettina o arată scrisorile şi poemele sale[2]. Într-o foarte atrăgătoare lucrare bazată pe o abundenţă de material, *Al şaptelea an* (Orionverlag, Wien şi Leipzig, 1917), Swoboda a dovedit că fiecare al şaptelea an este un an de vârf în care, de asemenea, sexualitatea şi forţa creatoare se găsesc într-un punct de vârf. Adepţii ipotezei chimice a îndrăgostirii s-ar putea gândi la o activitate periodic intensificată a glandei pubertăţii, idee pe care par să o îndreptăţească lucrările lui Steinach[3]. Desigur, întotdeauna se

[1] *Das Pathologische bei Goethe* (*Patologicul la Goethe*). Verlag Johann Ambrosius Barth – Leipzig.

[2] Recent publicatul schimb de scrisori dintre Goethe şi Christine Vulpius ne arată că amândoi erau conştienţi de tendinţele lor poligamice şi se pronunţau des în legătură cu ele. Aproape în fiecare scrisoare se găsea întrebarea dacă partenerul „a făcut cu ochiul".

[3] Mulţi critici ai cărţii mele *Onanie şi homosexualitate* s-au referit la senzaţia stârnită de rezultatele lui Steinach care putea produce schimbări ale dispoziţiilor sufleteşti prin influenţele exercitate de activitatea sporită sau redusă a glandei pubertăţii. Ce poate dovedi aceasta împotriva influenţelor psihice? Se pledează pentru însemnătatea influenţelor somantice şi nu împotriva acţiunii excitaţiei psihice. După cum au dovedit cunoscutele încercări ale lui Pavlov, şi influenţele psihice acţionează ca excitaţii asupra secreţiei glandelor. Propriile experienţe îmi arată că şi glandele sexuale pot fi influenţate psihic. Probabil că toate glandele reacţionează în primul rând la excitaţia psihică. Totuşi, Noorden explică diabetul apărut din cauza emoţiilor prin hipersecreţia glandei suprarenale provocată prin excitaţie psihică. Am văzut bolnavi de nevroză de angoasă cu guşă că, după liniştire sufletească prin consolare sau prin hipnoză, guşa cedează câţiva centimetri în câteva zile şi în urma surescitării se măreşte din nou cu câţiva centimetri... Cine vrea să se simtă femeie va putea influenţa în mod sigur şi glandele sale sexuale în acest sens. Cum s-ar putea explica altfel faptul că, după un tratament sufletesc reuşit, homosexualul se transformă în bărbat, că barba începe să crească, iar depunerile de grăsime de pe coapse dispar? Este sigur că ambii factori, cel corporal şi cel sufletesc, joacă un mare rol.

îmbină factori somatici şi psihici. Oricum ar fi, este firesc ca fiecare om să se îndrăgostească de mai multe ori în viaţă. Acolo unde nu este cazul, este vorba despre o jertfă adusă unei tendinţe dovedite neschimbată.

Întâlnim adesea oameni care susţin că nu au fost niciodată îndrăgostiţi, care simt într-adevăr orgasmul în relaţiile sexuale, dar nu au cunoscut niciodată sentimentul iubirii. În asemenea cazuri este vorba despre autoamăgire, atitudini patologice sau fixaţii ale vieţii afective la idealuri infantile. Există oameni care nu-şi recunosc starea de îndrăgostire, care o ignoră, autoamăgindu-se. Pe de altă parte, ei pot să simtă o teamă în faţa îndrăgostirii şi a urmărilor iubirii pentru că au o teamă nevrotică de o dominaţie prea puternică a partenerului şi, ca urmare, fiecare tendinţă de iubire este înăbuşită în germen. În final, unii nevrotici rămân credincioşi primului lor ideal, părinţilor şi fraţilor – poate unicele exemple de credinţă statornică pe care le-am putut cunoaşte. În aceste cazuri este vorba despre dorinţe neîndeplinite care, prin chiar lipsa lor de speranţă, produc fixaţia. Căci orice este neîndeplinit, este veşnic în om.

În ciuda străduinţelor înfocate ale poeţilor, filosofilor şi psihologilor, fenomenul îndrăgostirii a rămas încă o enigmă pentru noi. Ştim că este vorba despre un extaz (evit expresia „o stare patologică"), o enormă sporire a afectivităţii, o atitudine obligatorie de reprezentare a unei dorinţe unice. Ştim că îndrăgostitul supraestimează obiectul iubirii sale, că este orb în faţa greşelilor acestuia, că este surd faţă de voci străine. Anumiţi patologi în domeniul sexualităţii, care vor să explice totul din punct de vedere corporal, susţin că în starea de îndrăgostire este vorba despre o intoxicare acută sau cronică cu secreţii ale glandei sexuale. Acest punct de vedere este contrazis de faptul că oamenii se îndrăgostesc fulgerător la prima vedere sau la o altă primă impresie (auzirea unei voci, un miros caracteristic, un anumit gest etc.) şi rămân îndrăgostiţi multă vreme. O autointoxicare nu se poate produce atât de repede.

Trebuie să acceptăm că toţi oamenii se găsesc în stare de „pregătire pentru iubire", într-un afect latent de aşteptare tandră, unii mai mult, alţii mai puţin. Această pregătire pentru iubire, care se exprimă ca nostalgie, încetează numai în stadiul îndrăgostirii. Atunci omul şi-a găsit chiar idealul său. Sentimentul de fericire al stării de îndrăgostire

corespunde, de asemenea, anulării stării de neplăcere date de „aşteptarea nostalgică". Iubirea înseamnă: a-ţi fi găsit Dumnezeul tău. Dar pentru că întotdeauna omul se iubeşte pe sine în celălalt, „iubirea" înseamnă a te înălţa la divinitate prin intermediul celuilalt. De aceea ne sporim idealul. Umbrele acestui ideal ne arată contururile propriului nostru eu. Astfel am putea ajunge la formula că toţi oamenii se caută veşnic pe ei înşişi şi se găsesc doar temporar în obiectul iubit. Minunata propoziţie: „Iubeşte pe aproapele tău ca pe tine însuţi"... înseamnă de fapt: Găseşte-te în celălalt apoi vei fi obligat să-l iubeşti (sau să-l urăşti, ceea ce, după legea bipolarităţii, se potriveşte în egală măsură). Şi toţi căutătorii veşnici, Ahasver, Olandezul zburător, Don Juan, Faust, au căutat întotdeauna numai idealul de neatins, pe care l-au format din ei înşişi.

Fiecare sentiment de fericire în viaţă depinde de iubire. Oamenii care nu se iubesc pe ei înşişi nu pot fi fericiţi. Toate stările depresive merg împreună cu sentimentele de ură, care pot ajunge până la ură distrugătoare împotriva propriului eu. Sinuciderea este urmarea acestei uri îndreptate spre sine. Beţia fericită a îndrăgostitului este consecinţa extazului amoros. Oameni care multă vreme s-au îndoit de capacitatea lor de a iubi devin sclavi supuşi şi recunoscători ai partenerului care i-a forţat să iubească.

Este un semn al unei epoci bolnave faptul că există atât de mulţi oameni care şi-au pierdut capacitatea de a iubi[1]. Această suferinţă ajunge până la tragedie când dorinţei sufleteşti de iubire, adesea arzătoare, îi lipseşte reacţia corporală. Se întâmplă şi contrariul: activitatea sexuală corporală căreia îi lipseşte orice componentă sufletească (erotică). Aceste sciziuni ale condiţiilor iubirii sunt în relaţie cu sistemul nostru nervos „bicameral". Cu cât individul se află mai jos din punct de vedere cultural, cu atât mai sigur funcţionează viaţa sa

[1] Acest tip uman a fost descris pentru prima dată de Ola Hansen în volumul său de nuvele *Sensitiva amorosa*, apoi de către Paul Bourget în *Mensonges* (Minciuni). Şi *Problematische Naturen* (*Naturi problematice*) al lui Spielhagen aparţine nefericiţilor care multă vreme şi-au pierdut capacitatea de a iubi. Natura faustică are, de asemenea, legăturile ei cu sexualitatea. Faust este veşnicul nemulţumit, veşnicul căutător. Ca urmare, el nu poate fi înlănţuit. În partea a doua a tragediei, Faust merge la „Mame" pentru a cuceri cea mai frumoasă femeie, pe Helena. O clasică reprezentare a ideii că mama deţine cheia camerei în care troneză idealul...

amoroasă. Ea este pur animalică, să spunem mai degrabă vegetativă, este pură „funcţie a măduvei spinării". Măduva spinării „partea de jos a casei", adăposteşte centrii organelor sexuale. Cu cât animalul se află mai jos pe scara dezvoltării, cu atât mai simplu este aparatul său sexual; organele de simţ se află în slujba măduvei spinării. La omul cultural vine însă în discuţie şi o parte de sus a casei: creierul. Creierul este sediul tuturor inhibiţiilor şi al excitaţiilor inculcate în mod artificial şi achiziţionate, al reflecţiilor şi cumpănirilor, al imperativelor sexuale. Forma specifică a fiecărei iubiri este determinată de lupta dintre creier şi măduva spinării. Dar creierul nu adăposteşte numai inhibiţiile etice; el conţine, de asemenea, excitaţii sub formă de amintiri. Ţine de natura primelor impresii erotice ale copilăriei ca ele să dăinuie veşnic şi să ceară repetarea, ba chiar ca ele să formeze gustul erotic individual. Idealul nostru este deci suma eului ideal al mai multor figuri iubite ale copilăriei care ne-au mijlocit primele impresii sexuale... toate aceste forţe ridicate la puterea divinităţii.[1]

Aş mai dori să pun în evidenţă cât de puternic impregnează viaţa afectivă şi stăpâneşte gândurile „voinţa de supunere" în iubire. „Voinţa de putere" care sălăşluieşte în fiecare om este un derivat al urii, probat de cercetările mele ca afect primar fundamental al sufletului omenesc. Ura vrea să stăpânească şi să învingă, iubirea vrea să asculte şi să se supună. În entuziasmul iubirii triumfă iubirea asupra tuturor tendinţelor urii şi egoismului. Cel care iubeşte este fericit, generos, lipsit de invidie, se bucură de lume şi de viaţa sa. El simte înlăuntrul său adierea divinităţii cu care îşi împodobeşte idealul. Căci numai iubirea este nemuritoare. Opera sa trăieşte veşnic. Ura este

[1] Cât de clar exprimă această divinizare Multatuli în a sa *Minnebriefen* (*Scrisori de dragoste* – Minne: dragoste de cavaler în accepţie poetică, n.t.) Într-o scrisoare către nemuritoarea iubită „Fancy", el spune: „Te învăţ ceva? O, de o sută de ori fost-am nebun eu, care am crezut că există precum Jahve cel care a întemeiat lumea! Eu, care am crezut că Tu ştii cum s-ar măsura pământul cu un şnur şi cum suna cântecul pe care stelele îl cântau de bucurie în ziua în care fuseseră făcute! Am crezut că ai avea forţa de a arăta locul lor mai presus de orele nopţii şi ale dimineţii!

Nu eşti Tu cea care dai forţă calului şi despici monstrul cu degetul tău? Nu ştii Tu cum se descompun razele de lumină şi nu poţi spune Tu numărul astrelor care se rotesc în uragan? Nu îndoi Tu fulgerele ca pe fire de paie şi nu ai Tu putere asupra trăznetelor care, strălucitoare, se adună pe picioarele tale pocnind supuse, spunând: aici suntem?"

muritoare şi trecătoare. Întregul progres al omenirii se întemeiază pe capacitatea de a iubi. Iar fiecare îndrăgostire este o consimţire la viaţă, o pledoarie pentru reproducere, o învingere a egoismului prin forţa egoismului. Faptul că există atât de mulţi oameni care nu pot iubi, care şi-au pierdut capacitatea de a iubi sau nu au avut-o niciodată, determină nefericirea şi ruşinea culturii noastre. El ne dovedeşte că omenirea se află pe un drum greşit şi că ea are nevoie de un nou profet, care să o cheme la ordinea de dinainte şi care să-i arate o nouă cărare ce duce spre tărâmul fericirii şi al iubirii.

II

Psihologia femeii frigide

O DISPUTĂ inutilă a multor autori se poartă mereu în jurul întrebării dacă în timpul coitului voluptatea bărbatului este mai mare decât a femeii. Chiar autori serioşi acordă o mare atenţie acestei întrebări, atenţie nemeritată. Este de menţionat doar că majoritatea cercetătorilor rezolvă disputa în favoarea femeii. La fel reiese din limbajul popular, după cum o afirmă numeroase proverbe. În disputa dintre Zeus şi Hera, Tiresias a hotărât că aceasta are senzaţii de nouă ori mai puternice decât soţul ei, judecată în urma căreia, mâniată, zeiţa l-a lăsat să orbească, probabil pentru a arăta astfel că el nu vede adevărul... Femeia pasională joacă un mare rol în literatura ştiinţifică şi artistică. Dimpotrivă, este surprinzător cât de sărăcăcioasă este literatura în legătură cu femeia frigidă.[1] Îi datorăm lui Otto Adler[2] cea mai bună prezentare a acestei chestiuni. El încearcă să dea şi o statistică a acestei *anaesthesia sexualis feminarum*. Gutteit[3] crede că „Din 10 femei, 4 nu simt nimic în timpul coitului şi îl suportă fără a avea nici cea mai mică senzaţie agreabilă în timpul

[1] Rohleder, *Archiv für Frauenkunde* (*Arhivă pentru ştiinţa femeilor*), 2. Heft, 1914, a făcut o riguroasă diferenţiere între anestezie, frigiditate şi dispareunie. Anestezia este lipsa pulsiunii sexuale, frigiditatea este pulsiune sexuală insuficientă, mai slabă, iar dispareunia este lipsa plăcerii în condiţiile conservării pulsiunii. Clasificarea se năruie pentru că nu există fiinţă căreia să-i lipsească complet pulsiunea sexuală. Anestezia lui Rohleder este un fenomen înşelător, care nu rezistă experienţelor unei psihanalize minuţioase şi este explicabilă numai prin declaraţiile eronate ale pacientelor. Frigiditatea, de asemenea, este doar un produs al refulării. Dacă luăm în consideraţie ceea ce este ascuns, forţele care nu sunt conştiente la femei, ajungem la cu totul alte rezultate. De aceea, putem folosi cele trei expresii ca sinonime, aşa cum a făcut şi Otto Adler, cel mai bun cunoscător al acestui domeniu.

[2] *Die mangelfahte Geschlechtsempfindung des Weibes* (*Senzaţia sexuală nesatisfăcătoare a femeii*), Berlin, Fischers med. Buchhandlung, 2. Auflage 1911.

[3] *Dreißing Jahre Praxis* (30 de ani de practică), Wilhelm Braumüller, Wien.

fricţiunii şi fără a avea nici o idee despre voluptatea ejaculării". Debrunner[1] adaugă chiar că 50% din femei sunt insensibile: „La peste 50% (!) dintre femeile noastre din estul Elveţiei, nu se poate vorbi de un libido propriu-zis. Am avut adesea ocazia să adun informaţii în această direcţie şi pot asigura că peste jumătate din femeile noastre nu cunosc un *libido sexualis*." Alder consideră această cifră ca fiind foarte mare şi mult prea ridicată şi vrea să vadă adevărul la mijloc. El susţine: „Sunt de părere că *anaesthesia sexualis feminarum totalis et partialis* se numără procentual în decade. Ea nu scade sub 10%; totuşi, este foarte probabil să fie semnificativ mai ridicată: 20, 30, poate chiar până la 40%."

Aceste câteva informaţii pot fi suficiente pentru a ne convinge de importanţa[2] şi de marea frecvenţă a anesteziei feminine. Firește, aş dori să atrag atenţia aici cât de greu este să se obţină o statistică demnă de încredere în acest domeniu. Căci *in sexualibus* toate femeile mint şi cred că sunt datoare faţă de castitatea lor să-şi tăgăduiască libidoul. De când m-am obişnuit să pun întrebări despre acest subiect, întotdeauna aud mai întâi răspunsul stereotip: „Nu... eu nu sunt o astfel de femeie. La mine «aceasta» nu joacă nici un rol. Sunt bucuroasă dacă soţul meu mă lasă în pace." Alte femei se descriu cu plăcere ca naturi reci etc. De-abia cercetarea mai amănunţită ne arată că aceste femei au minţit din cauza unui sentiment de ruşine. Dacă avem timp să le câştigăm încrederea, aşa cum este cazul în psihanaliză, aflăm că tocmai contrariul este just. Multe femei care s-au prezentat ca reci şi

[1] *Berichte und Erfahrungen aus dem Gebiete der Gynaekologie und Geburtshilfe* (*Relatări şi experienţe din domeniul ginecologiei şi al obstreticii*), Zitiert nach Dr. Otto Adler.

[2] Kisch (Das Geschlechtsleben des Weibes – Viaţa sexuală a femeii – Verlag Urban & Schwarzenberg, 1904, p.363) spune: „Dispareunia este o stare care afectează femeia profund, în întreaga ei fiinţă şi influenţează puternic viaţa ei sufletească, producând astfel mai multă păgubire psihică decât somatică. Conştiinţa că este privată de cea mai înaltă plăcere a iubirii fizice copleşeşte sufleteşte femeia, care este şi atât de puţin înzestrată senzual şi oferă prilejul unei dispoziţii hipocondrice, câteodată chiar unor stări melancolice. În alte cazuri gândul că femeia nu este vinovată de aceste stări, gând care adesea este stimulat de prietene mai fericite, influenţează femeia demoralizând-o şi ruinează fericirea căsniciei. (Mi s-a mărturisit deja că dispareunia se manifestă doar ca ceva relativ). În plus, insatisfacţia sexuală provoacă o serie de suferinţe nervoase care fac parte din tabloul variat al isteriei sau poartă în sine aspectul neurasteniei".

indiferente faţă de plăcerile iubirii se declară apoi naturi pasionale şi ardente. Femeile spun adevărul doar dacă îl cunosc pe medic de multă vreme, dacă le este simpatic, dacă le-a câştigat încrederea şi dacă – şi acest lucru este cel mai important! – sunt sigure că nu le disprețuieşte. Pentru că încă şi astăzi se consideră o ruşine ca cineva să-şi recunoască senzualitatea normală. De aceea, declaraţiile făcute în primele ore de consultaţie nu sunt decisive.

Această imposibilitate de a afla adevărul fără cercetări de lungă durată explică diferenţele între statistici. Dacă m-aş baza pe primele declaraţii ale pacientelor, aş descoperi femei insensibile în proporţie de 80%. Dacă mă adresez însă experienţelor mele reale, această cifră scade foarte mult. Desigur, intră în discuţie şi natura materialului examinat. Femeile sănătoase sunt insensibile în număr mai mic, cele nevrotice sunt insensibile în majoritate. Dar cum în prezent văd aproape numai nevrotice, trebuie să evaluez ca foarte mare numărul femeilor insensibile. Cifra depăşeşte 50% dintre pacientele mele! Aici aş dori să precizez: *anaesthesia sexualis* joacă în nevroză cel mai important rol. Din ce în ce mai des vin la mine femei să se plângă de anestezie. Ele au auzit că relaţiile sexuale ar fi o plăcere. Şi nu pot să înţeleagă aceasta. Ele rămân reci, având cel mult o uşoară plăcere; sau se plâng de dureri, încercând un sentiment neplăcut şi dezgust. Apar în aceste cazuri cele mai diferite grade şi nuanţe.

Este posibil să lipsească orice senzaţie sexuală. Femeia nu simte nici plăcere iniţială, nici orgasm. Sau este posibil ca plăcerea preliminară să fie destul de mare, dar să nu se ajungă la orgasm. (Cea mai frecventă formă pe care o vedem noi, medicii). Femeile declară că ard de dorinţă, că sunt avide de orgasm şi că totuşi nu-l pot smulge. Din când în când obţin un orgasm, dar după infinită strădanie. Unele acuză doar o slabă senzaţie, ca de foarte departe. Pentru multe este de luat în seamă că întregul orgasm se risipeşte în plăcerea preliminară. Plăcerea lor iniţială constă în adevărate mici orgasme, astfel încât anestezia lor este doar aparentă. De aceea, ea este doar pentru femei o dezamăgire pentru că ele aşteaptă mai mult, pentru că vor să obţină o intensificare care nu se mai poate obţine. Ele se păcălesc în privinţa orgasmului pentru că nu i se abandonează şi gândesc: Nu încă! Trebuie să fie mai intens.

Aceste femei rămân complet reci. Abia se produce o ușoară excitație, le trece un fior inefabil, ușor, pare o dorință de trezire. Ușor, abia schițat, în așteptare. Aceasta este tot ce pot obține cu multă osteneală. Avem deci de deosebit:

1) *Femeia absolut frigidă.* La ea nu apar nici fenomene ale plăcerii inițiale, nici senzații rudimentare de orgasm.

2) *Femeia relativ frigidă.* Orgasmul apare foarte rar sau este doar slab schițat. Dorința este scăzută.

3) *Femeia pasionat frigidă.* Aceasta este femeia care în ciuda dorinței fierbinți și a plăcerii inițiale accentuate, nu poate obține nici un orgasm.

Înainte de a discuta formele izolate, trebuie să facem o mărturisire: o abordare unitară a cauzelor acestei tulburări nu este posibilă. Problema este atât de complicată, încât trebuie să o tratăm din diferite unghiuri, fără să putem acorda atenție celor trei forme. Aceasta nu este posibil pentru că tipul „femeie" nu poate fi înțeles în mod unitar. Este primul principiu pe care aș dori să-l accentuez. Multe și interesante luări de poziție și lucrări despre femei au un defect comun: *concep „modelul feminin" ca unitate.* Dar ne aflăm în întregime pe terenul bisexualității. Toți oamenii sunt bisexuali, sunt un amestec de bărbat și femeie. Deja acest principiu ne arată un număr nesfârșit de nuanțe și variații între femeia deplină, care conține cel mai ridicat procent de „ginecin", pentru a vorbi ca Magnus Hirschfeld, care tratează problema bisexualității doar chimic, ca tulburare a secreției interne, și femeia bărbat, caracterizată printr-un „andrin" maxim. Aici ne conduce o punte către domeniul organic, în acel ceva necunoscut nouă încă, pe care îl cuprindem cu misteriosul nume de *predispoziție.* În acest context este de menționat infantilismul organic, „femeia copil" a lui Wittels[1], care a descris în mod strălucit acest tip în *Nevoia sexuală.* Toate aceste forme organic condiționate se combină cu influențe psihice. Hermafroditismului organic îi corespunde cel sufletesc; infantilismului organic, care se manifestă printr-o insuficientă dezvoltare a organelor genitale, femeia rămâne în general sterilă, menstruația este puțin abundentă și curând dispare, uterul este mic ca al unui copil etc.), îi corespunde infantilismul psihic, care poate lua

[1] Fritz Wittels, *Die sexuelle Not (Nevoia sexuală)*, Verlag Rosner, Wien.

formă extremă, pe care am descris-o sub numele de „veșnic sugar", în cartea mea *Die Spache des Traumes (Limbajul visului).* Aceste forme ale frigidității feminine au fost tratate detaliat în al cincilea volum al lucrării mele *Der psychosexuelle Infantilismus (Infantilismul psihosexual).*

Am accentuat în orice caz că pentru mine predispoziția către nevroză se compune din doi factori: o foarte puternică viață instinctuală și o bisexualitate puternic accentuată.

Faptul bisexualității ne explică deja mult din problema anesteziei. Dar nu încă totul. Nimic nu ar fi mai periculos decât încercarea de a vrea să rezolvăm această complicată problemă cu o singură cheie. Altfel am fi găsit o rezolvare simplă: s-ar putea spune că femeile insensibile sunt de fapt homosexuale care în general nu pot fi satisfăcute de un bărbat.

Aceasta este valabil pentru cazuri izolate. Deși aici sunt de luat în considerație și formațiunile de compromis: chiar și cea mai masculină femeie posedă suficient „ginecin" sau „W", pentru a vorbi ca Weininger, încât, dacă există și o corespunzătoare disponibilitate sufletească și corporală a bărbatului, să poată obține un orgasm pe o cale heterosexuală. Cert este că o bisexualitate puternic conturată tulbură cursul vieții amoroase. Condițiile pentru apariția orgasmului sunt mult mai dificile. *Orgasmul cel mai intens nu se produce decât dacă scopul sexual cel mai secret al individului este atins.* Dacă pentru o femeie care nu este conștientă de homosexualitatea ei, care este lesbiană fără să știe, femeia reprezintă obiectul sexual cel mai dorit, numai un bărbat cu pronunțate caracteristici feminine va putea provoca un orgasm. (Hirschfeld, de exemplu, descrie în cartea sa *Die Travestiten* o femeie care simțea cea mai mare plăcere când iubitul ei îmbrăca haine femeiești). Aceasta este una din măștile homosexualității, așa cum am prezentat deja detaliat în volumul doi al acestei lucrări[1] (p. 134-138).

Homosexualitatea inconștientă ne explică multe cazuri de *anaesthesia sexualis feminarum.* Înainte de toate, o mică precizare. Eu vorbesc mereu de inconștient ca urmare a obiceiului școlii freudi-

[1] Volumul *Onanie und Homosexualität* din lucrarea *Störungen des Trieb – und Affectlebens.*

ene. Sunt aceste tendințe ale femeilor cu adevărat inconștiente? Ele nu au în realitate nici o bănuială că tendința lor se îndreaptă numai spre o femeie și că și-ar fi dorit să fie bărbat? Această formulare nu trebuie în nici un caz luată literal. Multe dintre ele recunosc că tendințele lor homosexuale fuseseră conștiente. Dar nu au vrut să le vadă. Interpretez refularea nu ca pe un „A nu putea să vadă", ci ca pe un „A nu vrea să vadă". Este vorba, așa cum spune Klages, nu despre un *Neștiut*, ci numai despre un *Negândit*. Aceste femei au avut cândva cunoașterea marii lor iubiri pentru femei. Dar nu au vrut să o vadă și s-au îndreptat în mod violent spre bărbat. Putem cunoaște în cadrul unei analize amănunțite acest tip de femeie care vrea cu tărie satisfacția alături de un bărbat și nu poate să o obțină. Este Messalina, prostituata care întotdeauna rămâne rece în brațele bărbatului și îl domină complet. Ei îi corespunde ca replică masculină Don Juan, despre care am discutat deja[1]. Dar la femei există și o fugă de femeie, care se poate exprima în cele mai ciudate moduri. Această fugă de homosexualitate este excelent ilustrată de exemplul următor.

Domnișoara Luise K., în vârstă de 30 de ani, m-a căutat din cauza unei suferințe ciudate. Nu putea sta în preajma cuiva fără a fi afectată imediat de cele mai neplăcute senzații intestinale. Se anunța un puternic uguit și răgâit, care adesea se putea auzi. Dacă aceste zgomote nu se produceau, ea trebuia, împotriva voinței ei, să elimine gaze, ceea ce îi interzicea viața în societate. Ceea ce îi producea o și mai mare disperare era faptul că aceste ciudate fenomene intestinale se combinau cu o altă suferință la fel de chinuitoare. Nu mai putea avea nici un scaun fără aceste excitații. Prin urmare, ziua ei se umplea cu idei despre scaun, gaz, mișcări intestinale. O zi decurgea astfel: se trezea dimineața și începea să fantasmeze în legătură cu diverși domni pe care-i cunoștea. Ea numea aceasta „a coace". Își imagina că se putea întreține cu acești domni fără a fi tulburată de mișcările ei intestinale. Mergea adesea până la capăt cu fantasmele ei, imaginându-și căsătorie, nașteri și tot felul de aventuri ciudate. Dar niciodată nu putea coace cu o femeie. Aceasta era imposibil și, chipurile, nu îi venea în minte. După aceea, se ridica din pat și începea un complicat ceremonial de spălare, care dura aproape două ore. Era însuflețită de o singură idee: ești murdară și trebuie să te speli. Funcția defecației simboliza pentru ea o curățire. Dacă avea scaun ordonat, se simțea curățată. Câtva timp luase laxative cu duiumul. Mai ales când voia să meargă

[1] Volumul II, *Onanie und Homosexualitat*, (*Onanie și homsexualitate*) p. 132.

în societate. Se temea să nu fie cunoscută ca un „viezure puturos" și se curăța atât de drastic, încât apoi, înainte de a pleca undeva, trebuia să ia mari doze de opium pentru a nu fi tulburată de diaree. A fost dezvățată de aceste proaste obiceiuri – adică de a lua purgative și opium – într-un sanatoriu. Dar, ca urmare a acestui fapt, a apărut următoarea situație ciudată. Ea nu putea să aibă nici un scaun fără o senzație prealabilă de teamă. În fiecare dimineață primul gând era: „Pe cine vei folosi astăzi ca laxativ?". Putea fi un bărbat sau o femeie. Condiția era doar ca persoana să nu-i fie indiferentă. Dacă se afla într-o pensiune sau într-un sanatoriu, mergea tensionată la micul dejun și se așeza în apropierea obiectului temerii sale. Dar nu se putea așeza prea aproape căci ar fi suferit dureri infernale și ar fi trebuit să o ia la fugă încă de la începutul mesei. Dacă era acasă, folosea ca purgativ un frate sau o soră, chiar pe unul dintre părinți. Deja la mijlocul mesei apăreau cele mai violente mișcări intestinale (fără zgomote), care se înteteau până ce îi provocau o suferință insuportabilă. Devenea neliniștită, se înroșea și nu mai putea lua parte la conversație. Se stăpânea până în momentul când durerile erau insuportabile. Atunci era sigură de succesul ei. Ea dispărea imediat și se îndrepta spre toaletă unde, potrivit cu mărimea excitației, putea îndeplini „curățirea" într-un mod mai mult sau mai puțin satisfăcător. Această curățire era, ca și spălatul, un act simbolic și trebuia să o repete mereu. Dacă păcătuise în timpul micului dejun, trebuia să se curețe imediat; durerile erau pedeapsa pentru gândurile sale vinovate. Căci în ea se luptau două tendințe: dorința de puritate și o dorință arzătoare de plăcere senzuală.

Câteva exemple ne vor arăta că femeile frigide sunt, de cele mai multe ori această combinație de prostituată și călugăriță. Întotdeauna este prezentă problema ascezei în anestezia sexuală.

Să ne întoarcem la pacienta noastră. Ea s-a obișnuit deci să-și obțină scaunul printr-un fel de excitație sexuală. Este deja semnificativ că această excitație putea fi declanșată de ambele sexe. Dacă la micul dejun se afla guvernanta sau o altă femeie dintre cunoștințele sale, ea avea aceeași excitație ca în cazul în care în cameră se afla domnul X sau domnul Y. Întotdeauna juca un rol teama că miroase urât. Dacă domnul X avea guturai, excitația nu apărea căci el nu putea mirosi. Domnișoara N. folosea parfumuri foarte tari. În sanatoriu se spunea că ea ar face acest lucru pentru că altfel ar răspândi un miros neplăcut. Imediat pacienta noastră și-a pierdut teama în fața domnișoarei N., astfel că aceasta nu mai putea servi ca laxativ. Ea însăși nu se parfuma pentru a nu fi bănuită că miroase urât. Dar această motivație era cusută cu ață albă. Am accentuat deja că mișcările ei intestinale erau de natură erotică.

Acesta era modul ei de satisfacere sexuală. Nimeni nu se gândește întreaga zi la scaunul său decât dacă are o plăcere secretă legată de „funcția anală". Acest miros urât aflat pe calea compromisului trebuia să aibă și alt sens decât cel de premiu de plăcere și de pedeapsă autoimpusă: cel de măsură de protecție. Pe cale analitică pedeapsa se poate explica ușor. La școală, ea a izbucnit într-o zi în râs când o elevă a avut neplăcerea de a atrage atenția generală într-un mod penibil printr-un flatus. Dar ea rădea și de tatăl ei, care acorda funcției defecării o atenție exagerată. Măsura de protecție provenea însă din următoarea rațiune: citise într-o carte de școală că moscul se poate salva de dușmanii săi printr-un miros îngrozitor. În fiecare persoană care o excita sexual ea vedea dușmanul de temut care vroia sau cel puțin putea să lezeze bunul ei cel mai de preț: castitatea. Ea se apăra de ea însăși și împotriva oricărui pericol al intimității prin funcția penibilă a intestinului. Căci era imposibil să rămână singură cu un bărbat, fără pericol pentru nevinovăția ei. Îndată ce erau împreună câteva minute, funcția ei de mosc intra imediat în acțiune.

La un moment dat s-a produs un eveniment ciudat. Într-o pensiune se afla un medic care o îngrijea. Într-o zi, el a sărutat-o. La acest prim sărut a avut o senzație foarte puternică. Era împlinirea unei nostalgii nutrite multă vreme. La următorul sărut ea a rămas complet insensibilă; la fel a fost când el a posedat-o. Dar ea îl iubea pe acest bărbat foarte mult. Pentru a nu-l pierde i se dăruia ori de câte ori vroia el, de fiecare dată fără cea mai mică senzație. Ea simula senzația pentru a nu fi considerată femeie frigidă. Numai o singură dată a apărut un ușor libido, când se afla în pat, lângă el, care stătea întors cu spatele. El citea o carte și ea putea să stea liniștită, trebuind să-i mângâie ușor spatele. Atunci a avut o senzație copilărească și o urmă de libido. Dar suferințele sale intestinale s-au înrăutățit de la o lună la alta. Când a observat că iubitul ei flirtează în mod constant cu alte femei și o înșeală vizibil, a părăsit pensiunea cu inima grea și a venit să se trateze la mine.

Anamneza a dat la iveală un element foarte interesant. În copilărie fusese vioaie, pregătită pentru toate șotiile, peste măsură de curajoasă, sănătoasă tun. La pension făcea tot felul de nebunii. După o astfel de șotie și-a făcut apariția directoarea și a amenințat-o cu exmatricularea. Aceasta a afectat-o foarte mult și, după o noapte de insomnie, s-a dus la profesoară și a implorat-o să o păstreze și să mai facă doar o ultimă încercare cu ea. Se va schimba fundamental. Și chiar așa s-a întâmplat. A devenit blândă ca un miel, conștiincioasă, ascultătoare, virtuoasă. Pe scurt, a devenit o fată model pentru întreaga școală. Profesoara a fost foarte mândră de succesul ei. *Și totuși, acest succes a avut ca urmare boala. Căci individualitatea copilului a fost distrusă*

în mod violent. Întotdeauna am văzut apărând o nevroză grea în urma unei asemenea terapii brutale.[1] Numai individualitățile foarte puternice sunt în stare să facă bine asemenea încovoieri ale caracterului, fără prejudicii. Și cele foarte slabe pot suporta acest lucru dacă pot fi cu adevărat mlădiate în noua direcție. Însă fata noastră era un caracter de o forță mijlocie. Pe dinafară a devenit persoana blândă și ascultătoare, înzestrată cu toate virtuțile, pe dinăuntru a crescut sentimentul ei de independență, care cerea libertate interioară și frâu liber pentru toate pasiunile. Din acest conflict a rezultat fuga în boală ca soluție provizorie, cu tendința de amânare a marilor decizii ale luptei.

Dar de ce s-a lăsat atât de ușor constrânsă tocmai de către această profesoară în timp ce în cazul altor profesoare încercarea de constrângere a eșuat complet? Scena despărțirii de directoare ne lămurește chestiunea. După ce s-a bucurat câțiva ani de deliciile unei eleve model preferate, a venit ziua părăsirii școlii. Profesoara i-a dăruit un cadou și i-a dat un prim și unic sărut. *La acest sărut a simțit o desfătare pe care nu a mai simțit-o niciodată înainte și după aceea.* Atunci i-a trecut prin cap înspăimântătorul gând.: *„Pentru Dumnezeu! Totuși nu ești homosexuală!"*

Acum înțelegem comportamentul ei. Ea era îndrăgostită de profesoară și a încercat la început să-i atragă atenția prin încăpățânare. Ceea ce simțim față de cei pe care-i iubim este de obicei un proces atât de complicat, încât el poate fi foarte greu analizat. Un lucru este cert: nu suportăm indiferența din partea persoanelor iubite. Copiii provoacă bucuroși mânia părinților și educatorilor dacă nu sesizează iubirea din partea lor. Dacă educatorii ar ști acest lucru, câteodată educația s-ar face mai bine! Căci singura armă împotriva acestori atacuri la liniștea noastră este fermitatea sufletului nostru. Sângele rece dezarmează încăpățânarea. În același mod, pacienta noastră a încercat să atragă atenția profesoarei prin nebuniile ei. Ea era evident geloasă pentru că profesoara prefera alte eleve pe care le lăuda, le evidenția ca exemple în fața întregii clase. Pericolul de a o pierde complet pe profesoară a obligat-o să aleagă alt drum. Altfel, părăsirea școlii nu ar fi impresionat-o atât. Numai pentru că o iubea pe profesoară se gândea cu spaimă la pedeapsa de a părăsi instituția și simpla amenințare a fost suficientă pentru a face din ea un alt om. Acum, pentru ea nu exista decât o cale de a atrage atenția profesoarei iubite. Trebuia să devină una dintre cele mai bune eleve, ceea ce a reușit.

---

[1] A se vedea capitolul *Gebrochene Menschen* (*Oameni înfrânți*) din cartea mea *Nervose Leute* (*Oameni nervoși*), Verlag Paul Knepler, Wien.

Primul contact fizic cu o femeie, sărutul profesoarei, l-a trăit cu o voluptate pe care nu o bănuise niciodată. Homosexualitatea, de multă vreme pregătită, a putut descărca brusc libidoul ei stăvilit.

Acum s-ar putea crede că această homosexualitate, o dată deşteptată, poartă în sine cerinţa repetării. Aşa a fost şi în acest caz. Dar în acelaşi timp cu cerinţa respectivă a apărut teama de a nu produce şi alte acte homosexuale şi măsurile de protecţie au fost sporite mai mult. Era ca un avertisment pentru sufletul ei. Ca şi cum şi-ar fi spus: trebuie să te fereşti de sexualitatea ta şi mai ales de homosexualitatea ta. De când cu acel sărut, ea a evitat ocaziile de a stabili relaţii intime cu femeile. La Paris, unde a stat o vreme, a fost invitată de o prietenă franceză să doarmă cu ea în acelaşi pat. A refuzat rece şi hotărât. Faţă de mama ei, cu care altădată îşi permitea mici manifestări evidente de tandreţe, a devenit vizibil mai rece. Toate loviturile uşoare cu care mama ei o cinstea din belşug, palmele uşoare, săruturile şi pişcăturile au încetat brusc. Ea găsea „că nu se cuveneau". Analiza a scos la iveală o iubire pasională pentru mama ei. Din gelozie faţă de fraţii ei părăsise casa părintească...

Îşi căuta şi îşi obţinea satisfacţia în masturbare prin care ajungea la cel mai ridicat orgasm. *Dar curând a auzit că femeile devin insensibile dacă se masturbează şi, din teama de anestezie, a încetat acest lucru.* Fiind complet insensibilă în cei doi ani ai relaţiei cu medicul, a vrut să se masturbeze din nou şi nu a mai putut să ajungă la orgasm. Aceasta se observă foarte des atât la femeile, cât şi la bărbaţii onanişti. Dacă reîncep după o lungă pauză, nu mai au nici un fel de orgasm. De cele mai multe ori cauza este teama că îşi vor face rău.

Era convinsă acum că vina pentru lipsa libidoului o poartă iubitul ei. El era un bărbat potent, deosebit de frumos. Ea spera să aibă un libido cu alţi bărbaţi. Cocheta cu toţi bărbaţii şi ar fi experimentat cu toţi. Cel puţin, ar fi vrut să-i sărute pe toţi. Experienţe izolate i-au adus diverse rezultate. De cele mai multe ori, libidoul era slab şi foarte capricios. Firească, existau mereu influenţe perturbatoare. Ea îşi făcea reproşuri încă din timpul sărutului şi de aceea nu putea să aibă un orgasm netulburat.

Foarte interesantă era iubirea sa pentru doctorul N., deşi nu putea obţine deloc orgasm cu el şi rămânea complet rece în braţele lui. Acest fapt dovedeşte că femeile în nici un caz nu iau în consideraţie numai libidoul dacă iubesc. În cazul de faţă, bolnava mărturisea că se bucura mult dacă observa că iubitul ei obţinuse plăcerea alături de ea şi era pe deplin mulţumită cu aceasta. Ea juca chiar rolul femeii pasionale pentru a nu-i spulbera iluzia. De asemenea jertfe sunt capabile femeile dacă iubesc. Ea suportă capriciile şi escapadele lui cu răbdare emoţionantă şi supraomenească. Vanitatea ei creştea la gândul că frumosul şi multdoritul doctor era iubitul ei. (Căci vanitatea joacă un mare rol în viaţa amoroasă a femeilor. De aceea ele aleargă după cântăreţi, actori, artişti etc.) Şi mai ciudat a fost faptul că toate mişcările intestinale au încetat după masturbare, iar într-o zi s-a liniştit. O suficientă dovadă că satisfacţia sexuală făcea inutile aceste menţionate iritaţii cu caracter erotic ale muşchilor. De asemenea, aceste mişcări intestinale dispăreau când doctorul sau alt bărbat o săruta. Dimpotrivă! Câteodată, după un sărut, avea câteva zile de linişte delicioasă şi putea obţine un scaun normal, adică fără ajutorul purgativelor umane (Obiecte de angoasă!).

Discutând despre psihogeneza acestei anestezii, este de menţionat încă un factor. De ce ea nu putea simţi nimic cu bărbatul pe care îl iubea fără măsură, pentru care făcea orice sacrificiu? Care era cauza acestei tulburări? Adevărul este că, de fapt, nu iubea. Am accentuat deja că în această iubire vanitatea juca un mare rol. La fel, posibilitatea de a se dărui. Dar iubirea era doar o mare păcăleală, un joc cu care bolnava se înşela pe ea însăşi. Asemenea autoamăgiri vom cunoaşte adesori. În cazul de faţă, persoana a fost victima primei tentaţii. Era singură cu doctorul în cameră, el a sărutat-o şi a posedat-o fără rezistenţă. Acesta era destinul ei, chiar slăbiciunea ei de care era pe deplin conştientă şi împotriva căreia a trebuit să se apere prin funcţia de mosc. Totuşi, ea nu a iertat niciodată bărbatului faptul de a fi posedat-o. Dacă el ar fi iubit-o cu adevărat, ea ar fi avut un fel de căsătorie secretă. Ea trebuia să susţină această ficţiune. Ea trebuia să iubească şi să se simtă iubită pentru a nu pierde orice autoestimaţie şi a nu se simţi prostituată. De aceea se agăţa cu tenacitate oarbă de această iubire, de aceea refuza să vadă infidelitatea lui. Ea voia să-i dăruiască acestui bărbat viaţa ei şi dacă el ar fi înţeles grandoarea jertfei sale, ar fi avut în ea o sclavă veşnică, în stare să se sacrifice pentru el fără a clipi. Dar, în fond, ea ura pe acest bărbat şi îl detesta pentru că profita de ea. O dată, el a lăsat ca ea să plătească cina în restaurant şi să-i împrumute o mică sumă. A trebuit apoi să-şi repete de nenumărate ori un cuvânt: Netrebnic! Voia sau nu, cuvântul revenea iar şi iar. Cu acest bărbat ea nu putea şi nu vroia să aibă senzaţii. El a luat-o şi totuşi ea nu a fost niciodată a lui. Acesta era triumful ei secret. El nu o posedase de fapt niciodată! Despre mecanisme psihice asemănătoare vom discuta amănunţit când va veni vorba despre lupta dintre sexe în iubire.

Interior, ea era evlavioasă şi de o înaltă moralitate. Gândul: *„De fapt păcătuieşti!"* şi gândul următor *„Ce ar spune mama ta de aceasta?"* împiedicau apariţia orgasmului. În sinea ei spera că medicul căsătorit va divorţa şi se va căsători cu ea. Poate nu ar fi fost insensibilă ca soţie a lui.

Faptul că nu era *„natura frigida"* este dovedit de orgasmul obţinut cu profesoara şi cel obţinut prin masturbare care, probabil, era însoţit de fantasme homosexuale. Profesoara era un imago al mamei. Prin sărut s-a aprins un libido infantil. Ea ar fi putut dezvolta în mod serios o tendinţă heterosexuală

dacă ar fi îndepărtat toate reprezentările morale cu rol inhibitor. Ar fi avut în mod sigur senzații cu un bărbat pe care să-l fi iubit și care să-i fi fost soț. Ea nu putea aduce această dovadă. Din cauza virginității pierdute se vedea privată de posibilitatea unei căsătorii și mărginită la „relații interzise". Se temea să nu devină prostituată. Din această cauză trebuia să întărească măsurile de siguranță. Nevroza se accentua tot mai mult; vindecarea era aproape imposibilă.

Anestezia ei avea, deci, patru rădăcini:
1. Homosexualitatea
2. Frânele morale
3. Ura împotriva seducătorului
4. O fixație infantilă asupra mamei.

Interesante relații între masturbare și anestezie sunt relevate de cazul următor:

Doamna I. V., în vârstă de 34 de ani, soția unui medic, este căsătorită de 10 ani. Ea a fost complet insensibilă în relația maritală. Din când în când, în situația în care utiliza *situs inversus in coitu*, ajungea la un foarte slab libido. În asemenea situații, ea trebuia să adauge în coit masturbarea pentru a ajunge la un orgasm puternic. Se masturba în general printr-o comprimare încordată a ambelor coapse. În acest fel o putea face lângă soțul ei fără ca el să observe. Se masturba încă de la vârsta de 10 ani și se simțea perfect sănătoasă. Era o femeie surprinzător de viguroasă, cu o mină înfloritoare, cu trăsături energice, masculine și cu o umbră de mustăcioară. Se masturba foarte des, aproape în fiecare zi, câteodată de mai multe ori pe zi, chiar și în timpul mariajului pentru că nu avea nici o satisfacție din relațiile sexuale cu soțul ei. Suporta chiar și îndatoririle conjugale și, pentru că își iubea foarte mult soțul, era foarte mulțumită că el își găsea plăcerea cu ea... În ciuda masturbării zilnice, nu manifesta nici o tulburare nervoasă. Într-o zi a citit într-o carte pe care o studia soțul ei un studiu despre masturbare; acolo erau descrise în culori pătrunzătoare urmările acestui „viciu". Erau prezentate ca urmări ale masturbării: suferințe ale măduvei spinării, tâmpirea, îmbătrânirea prematură, scăderea memoriei, flaciditatea trăsăturilor, pierderea frumuseții. A fost înspăimântată puternic și a încercat să se informeze asupra masturbării și în alte cărți; găsea mereu unele pasaje care vorbeau despre urmări dăunătoare. Și-a propus să nu se mai masturbeze, dar ceda întotdeauna tentației.

În această stare, s-a adresat soțului ei și i-a mărturisit printre lacrimi viciul secret. Bărbatul a consolat-o puțin, dar a sfătuit-o să renunțe la masturbare; altfel, nu va fi în stare să ajungă la orgasm. Ea a promis sus și tare și și-a ținut promisiunea. Apoi s-a întâmplat ceea ce se întâmplă foarte des după renunțarea la masturbare. Ea a fost atinsă de o nevroză gravă și a început să

sufere de o depresie îngrozitoare. S-a luptat cu intenții de sinucidere și a trebuit chiar să viziteze unele sanatorii care i-au adus doar o ușoară ameliorare. Față de soțul ei a rămas la fel de insensibilă.

Dar nevroza, care avea un caracter depresiv, a fost interpretată ca o consecință a masturbării. Aceeași concluzie falsă despre care am mai vorbit.[1] Femeia era complet sănătoasă atâta timp cât se masturba. Abia în timpul abstinenței s-a îmbolnăvit! Nici un om nu poate trăi fără libido, mai ales dacă l-a cunoscut deja. Viața și-a pierdut orice valoare pentru ea și sinuciderea ar fi fost o izbăvire. Din disperare, poate că ar fi reînceput să se masturbeze, dar jurase în fața soțului ei să nu o mai facă niciodată și jurământul era sfânt pentru ea, o femeie evlavioasă. Anestezia nu provenea, în acest caz, dintr-un conflict psihic inconștient cu soțul ei. Ea îl iubea, îl respecta și îi era recunoscătoare. S-ar putea spune că anestezia se datora faptului că prin masturbație se obișnuise cu o altă formă de satisfacere, cea autoerotică. Heteroerotismul nu o mai tenta, căci fusese deschis un alt drum și libidoul ei nu putea fi provocat profund, ci doar la nivelul clitorisului. Dar și fricțiunile clitorisului încercate de soțul ei o lăsau rece. Numai propriile degete puteau provoca libidoul și orgasmul. Otto Adler învinovățește într-o asemenea situație masturbația, așa cum reiese din cazul următor extras din cartea sa. Dar aceasta este de asemenea o concluzie falsă. Căci există multe femei care se masturbează și totuși ajung la un orgasm deplin cu partenerul, mai mult, ating un orgasm mai ridicat decât pe o cale autoerotică.

Cei ce se masturbează își imaginează întotdeauna situația pe care ar putea-o atinge în realitate. De exemplu: o femeie se masturbează imaginându-și un coit. Ea renunță ușor la masturbare dacă are prilejul unui coit. Altă femeie se masturbează cu fantasme masochiste. Gândurile ei sunt următoarele: este atacată prin surprindere și violată, i se pune un căluș în gură, i se leagă mâinile. Ea va găsi întotdeauna cea mai ridicată satisfacție în masturbare. *Masturbarea este singura formă adecvată a satisfacției ei sexuale.* Cel mult, ea poate fi înlocuită de perversiune, ceea ce se întâmplă în cele mai rare cazuri.[2] Dar atunci masturbarea încetează și apare orgasmul deplin în

[1] Vezi vol.II, p. 22.

[2] Cât de fals interpretează Kisch această legătură (*Das Geschlechtsleben der Frau, Viața sexuală a femeii*, Verlag Urban & Schwarzenberg, 1904, p. 364): „Uneori, dispareunia este legată de *senzații sexuale perverse*. Asemenea femei, cărora relația sexuală cu bărbatul nu le produce nici o plăcere, se masturbează, se dedau la *amor lesbicus*, se țin de prietenele lor etc.". El nu observă că aceste perversiuni sunt cauza dispareuniei.

comerțul heterosexual... Însă pacienta noastră era o adevărată lesbiană. Ea se masturba cu fantasma (pentru ea, nu pe deplin conștientă) că este bărbat. Stătea culcată pe burtă și câteodată presa o pernă între picioare. În fantasma ei era un bărbat. Ea nu putea renunța la masturbare pentru că nu putea găsi nici un înlocuitor pentru aceasta.

Deci această anestezie era consecința nu a masturbării, ci a nevrozei ei cu adevărat homosexuale.

Heterosexualitatea ei a fost barată printr-o fixație infantilă asupra tatălui și asupra diferitelor evenimente traumatice ale copilăriei și nu putea fi eliberată decât printr-o îndelungată analiză.

A început să se masturbeze din nou cu prudență. Depresiile au dispărut complet, la fel și insomnia și alte simptome nevrotice.

Dar nu avem nici un motiv să imputăm dispareunia masturbării. Căci pacienta noastră povestește că are mai multă plăcere când își îmbrățișează o prietenă, decât în coitul cu soțul ei. Nici fricțiunea produsă de el nu îi aduce plăcere și aceasta este tocmai dovada. Deci dacă găsim în anamneza unei femei frigide masturbarea, nu avem dreptul să vedem în aceasta originea tulburării. Adler spune: „În multe cazuri de masturbare organismul feminin s-a obișnuit cu locul periferic originar liber ales al clitorisului sau al labiilor, s-a obișnuit cu un tempo, cu un ritm, cu o lume de reprezentări..." Aceasta nu concordă cu experiențele mele. Nu există nici un loc liber ales. Zona erogenă este prescrisă fie prin ereditate, fie prin primele impresii. Și nenumărate femei învinge acest obicei și simt normal. Adler își trage concluziile dintr-un caz interesant[1] pe care îl citez literal:

B. F. are 31 de ani și provine dintr-o familie sănătoasă. Ea însăși nu a avut boli speciale. La vârsta de 9 ani a fost atinsă în zona genitală de un bărbat de circa 50 de ani. Încă de atunci a avut o senzație plăcută și a simțit că se umezește. Aceste manipulări s-au repetat timp de 2-3 ani. Apoi fata, care avea circa 12 ani, a început cu propriile încercări, mai ales fiindcă seducătorul îi era antipatic. Ea s-a obișnuit atunci deja cu fricțiunea părții stângi a vulvei, cam în treimea de sus a labiei mici stângi. Pacienta crede că preferința pentru partea stângă este un fenomen parțial, fiindcă ea este înclinată mai ales spre partea stângă, de fiecare dată îndeplinește multe acțiuni cu mâna stângă, de

[1] O. Adler, *Die mangelhafte Geschlechtsempfindung des Weibes* (*Senzația sexuală incompletă a femeii*), 2 Aufl. 1911, Fischers Medizin. Buchhandlung H. Konhfeld, p.108-110 (Cazul XV. Observație proprie).

exemplu, tăierea cu un foarfece. Masturbarea a condus-o curând la satisfacerea deplină și era neîncetat legată de umezire. Aceasta avea loc încă înainte de maturizarea sexuală. Apoi a continuat să se masturbeze foarte des. Ea mișca labia stângă și de sus cu un deget (al treilea) încolo și încoace. Aceasta nu era ca o lovire pe deasupra, ci ca o mișcare a întregului petic de piele. În general, stătea așezată, mai puțin putea ajunge la scop stând întinsă. Picioarele erau întinse. În momentul culminant, își cobora degetul în vagin, gândindu-se în același timp la relațiile sexuale masculine. Degetul simțea convulsiile din vagin. *Atingerea clitorisului ca atare nu-i provoca absolut nici o senzație plăcută și nu era în stare să atingă orgasmul; era ca și când cineva ar fi excitat acel loc în care nu este plăcut.* Coborârea degetului în vagin se producea de circa o jumătate de an.

Menstruația a apărut în jurul vârstei de 14 ani și a fost destul de regulată până în jurul vârstei de 22 de ani, dar întotdeauna puternic dureroasă. Pacienta se simțea ușor slăbită, mai ales în plină stradă. Noaptea avea stări convulsive și striga în somn. A început relațiile sexuale la vârsta de 22 de ani. De atunci, aceste accese au slăbit și au înregistrat întotdeauna pauze mai mari. Menstruația a devenit mai puțin dureroasă. S-a instalat tendința către secreție.

Prima relație sexuală cu un bărbat a fost o adevărată *defloratio* sângeroasă, cu dureri; greutățile au dispărut totuși curând. Relația a mers înainte fără greutate, *dar și fără vreo senzație. Spre cea mai mare mirare a ei, nu s-a instalat senzația nici la încercări ulterioare, deși pacienta era excitată sexual într-un grad ridicat și își dorea cu pasiune îmbrățișările și dezmierdările.* Primele relații au fost cu un bărbat instruit, un ofițer superior, pe care îl iubea sincer. Când relația s-a rupt, ea a sperat să găsească o schimbare pentru anestezia ei. Zadarnic, totuși. *Aceasta nu s-a întâmplat niciodată*, deși de acum înainte a intrat în relații intime cu circa 10 bărbați, unul după altul. Aici este de remarcat că ea nu pare o prostituată obișnuită, ci este devotată sincer admiratorului ei din acel moment, și nu are nimic din rafinamentul cu care să îl exploateze pecuniar, indiferent cum, pe prietenul ei.

Ea este continuu puternic excitată de desmierdările bărbatului, mai ales când acesta o sărută și îi mângâie sânii. Simte imediat o umezire în zona genitală, dar nu obține satisfacție decât dacă locul știut al *vulvei* este excitat *manual*, fie de către ea însăși, fie de către adoratorul ei. *În* coitu normali *nu a avut nici cea mai ușoară senzație de plăcere, nici chiar la încercări prelungite.*

Relația ei sexuală constă prin urmare fie în autosatisfacere manuală imediat *post actum*, fie în satisfacerea *per digitum ante coitum*. În acest mod satisfăcută, se dăruia ca jertfă bărbatului. Uneori începe a doua excitație sexuală și în rare cazuri urmează încă o satisfacere manuală *post coitum*.

Relaţiile sexuale normale nu i-au oferit prin urmare *încă nici măcar o singură dată* satisfacere directă, în ciuda diferitelor încercări. În unele cazuri, se ajungea la orgasm dacă *membrum virile* aflat în erecţie ţinea cont de masturbaţie şi suplinea oarecum locul degetului. Bineînţeles, nu era vorba despre nici un *immissio penis* şi despre nici un coit.

În unele cazuri, extrem de rare, se ajungea la o ejaculare concomitentă, a ei şi a bărbatului. Aceasta se întâmpla când avea loc *coitus a posteriore*; în acest caz, pacienta avea mână liberă să se masturbeze în timp ce se producea *immissio penis*. Deci chiar şi în această situaţie, numai satisfacere pe calea obişnuită. În mod curios, ea atribuie concepţia care s-a produs de două ori acestui mod practicat absolut rar. Ea crede cu multă tărie în pericolul de concepţie în cazul coincidenţei satisfacerilor, chiar când aceste satisfaceri, aşa cum am arătat, au loc pe această cale de două ori indirectă. Ea a avortat (artificial) de două ori în luna a treia. Fiindcă suferă câteodată de o secreţie, mai ales după un avort provocat, s-a aflat în mod repetat în tratament medical şi cu aceste ocazii a adus vorba despre anomalia ei sexuală. La început foarte nefericită că nimeni nu o poate ajuta *să simtă ca alte fete în cadrul relaţiilor naturale*, în prezent este resemnată şi îşi interpretează starea aproape ca pe ceva normal, după ce *a cunoscut cel puţin 6-8 femei cărora le merge la fel ca şi ei*.

Între timp, a învăţat şi să-i facă bărbatului falsa concesie a simţirii ei deplinc, căci acesta o iubeşte sincer şi crede că vede o lipsă de iubire în inexistenţa unei senzaţii de plăcere concomitente la ea.

Ce dovedeşte acest caz, căruia îi lipsesc analiza primelor impresii şi explorarea trecutului? Încercarea de a trece printr-un şir de iubiri succesive în scopul de a obţine un orgasm normal nu este doveditoare. Găsim un asemenea caz analizat amănunţit în *Onanie und Homosexualität*[1]. Şi pacienta de faţă mi se pare a fi, de fapt, mânată către homosexualitate de către evenimentul din copilăria ei. Dezgustul faţă de bărbatul mai în vârstă s-a transmis evident „inconştient" asupra tuturor celorlalţi bărbaţi, în timp ce prin aceasta componenta homosexuală a fost întărită. Tânjeşte probabil după „satisfacere morală".

Dar apar transformări subite şi surprize la femei insensibile, deşi ele nu schimbă partenerul. Pronosticul dispareuniei nu este niciodată definitiv.

[1] Vol. II, p.176, cazul 31.

Se observă adesea că o anestezie dispare complet după o naştere şi femeia anterior frigidă devine apoi foarte pasională. Un asemenea caz poate fi dat ca exemplu aici.

Doamna J. G., în vârstă de 25 de ani, vine la mine în tratament din cauza unor tulburări cu caracter nervos. Anamneza relevă următoarele date: s-a căsătorit cu cinci ani în urmă cu un bărbat pe care îl cunoştea de mai mulţi ani şi de care o lega o mare afecţiune. După multe obstacole s-a ajuns la logodnă şi curând la căsătorie. Ea era în întregime ignorantă şi în noaptea nunţii a fost complet înspăimântată când soţul ei a vrut să încerce o *immissio penis*. Fusese atât de sever educată încât, în afara educatoarei ei, o bătrână femeie bigotă, nu avusese niciodată o prietenă care să o instruiască. În mod regretabil, avea o mătuşă care o suplinea pe mamă – mama ei murise de multă vreme – şi care nu se gândise să o facă atentă în legătură cu noaptea nunţii. Procedeul soţului ei i s-a părut brutal şi a reacţionat prompt cu un puternic vaginism care făcea imposibilă orice împreunare trupească. Simţea un teribil dezgust în faţa formei brutale a sexualităţii. Dar pentru că îşi iubea foarte mult soţul, încerca mereu să-i fie pe plac, însă fiecare noapte era un eşec. În cele din urmă, a apelat la un ginecolog care a încercat să suprime vaginismul mai întâi printr-o dilatare nesângeroasă, apoi printr-o operaţie. Nici aceste măsuri nu au avut succesul dorit. A urmat o cură balneară la Franzensbad. Cu ocazia unei vizite pe care soţul i-a făcut-o la Franzensbad, l-a implorat să nu ţină cont de durerile ei. El a încercat să-şi atingă scopul prin forţă. În fine, s-a ajuns la o semi *immissio* şi la scurt timp după aceasta ea a rămas însărcinată. Graviditatea a decurs foarte greu, ca la toate femeile care luptă cu frânele lor interioare. Suferea de frecvente stări de vomă şi slăbea înspăimântător.[2] Naşterea a fost foarte grea şi s-a produs o ruptură de perineu, în urma căreia a fost operată. 3 luni după aceea, soţul ei a încercat din nou un coit, care a reuşit pe deplin; nici urmă de vaginism, ea avea adesea libido şi un puternic orgasm care s-a menţinut până astăzi. Dezgustul a dispărut complet. Avusese doi ani de căsătorie până la apariţia primului orgasm. În acest caz, desigur, influenţa sentimentului matern a provocat schimbarea. Vaginismul însemna: nu vreau să fiu femeie; el se afla, ca să zicem astfel, în serviciul dorinţei de putere; apariţia orgasmului înseamnă dorinţă de supunere ca şi: vreau să fiu o femeie. Naşterea a înlăturat complet impulsurile homosexuale şi a contribuit la victoria feminităţii.

[1] Vol. I, p. 89-91: *Das Erbrechen der Schwangeren* (*Voma femeilor însărcinate*).

Poate că aici este locul să spunem câteva cuvinte despre apariția orgasmului în relațiile dintre bărbat și femeie. În timp ce la bărbat chiar de la primul coit se produce un orgasm deplin, la femeie aceasta se întâmplă în cele mai rare cazuri. Am întrebat asupra acestui punct câteva sute de femei care nu erau nevrotice. Doar o foarte mică fracțiune (circa 4%) simt primul coit ca pe o întâmplare accentuat plăcută. Cele mai multe se plângeau de dureri, multe au fost decepționate. Într-un mare număr de cazuri orgasmul apărea în primele săptămâni. Peste 50% nu ajungeau la plăcere decât după câteva săptămâni. Și după câteva luni de anestezie sexuală se poate ajunge brusc la orgasm (adesea delcanșat printr-o anumită variantă a poziției). Un pacient îmi povestea că soția sa, simțind abia după șapte luni primul orgasm, a strigat: „Dumnezeule, nu am știut că iubirea poate fi ceva atât de frumos"!

Doamna H. R. este căsătorită deja de 4 ani și nu a avut nici un orgasm. Într-o zi, soțul ei vine mai devreme acasă și înainte de masa de prânz se întind pe divan. Se joacă unul cu celălalt și încearcă un *coitus a posteriori*. Ea are un orgasm puternic, astfel încât crede că el i-a dat ceva sau a folosit un afrodisiac. Soțul ei neagă și spune că a procedat ca de obicei. *Orgasmul durează trei până la patru ore. Este o senzație atât de puternică, încât nu se mai poate gândi la nimic altceva.* (Aceasta confirmă declarațiile lui *Otto Adler* că orgasmul la bărbat cade ca o avalanșă, în timp ce la femeie se potolește treptat.) De atunci a simțit întotdeauna orgasmul și de fiecare dată cu aceeași intensitate. Această relație a deșteptat în ea pasiunea. După moartea soțului ei a devenit castă și rezervată, suferă de stări de angoasă și nu iese niciodată singură. Trebuie să-și păzească virtutea în fața pericolelor străzii...

Vedem deja din aceste exemple că nu există nici o femeie absolut insensibilă. Femeie insensibilă este doar cea care nu și-a găsit forma adecvată de satisfacere. Foarte des anestezia privește doar coitul și nu este valabilă pentru alte forme ale vieții amoroase. Într-un asemenea caz nu avem dreptul să vorbim despre o *anaesthesia sexualis*. Cel mult se poate vorbi despre o *anaesthesia vaginalis*. Orice cunoscător experimentat al femeilor poate relata din viața sa despre asemenea cazuri. Aici anestezia atinge domeniul patologiei sexuale. Problema dispareuniei disimulează cele mai importante probleme ale vieții sexuale.

Cele mai simple forme sunt probabil cele în care zone erogene izolate au preluat rolul de „primat sexual" (Freud). „Zona erogenă conducătoare este situată la femeie la nivelul clitorisului."[1] De la clitoris și alte zone erogene, libidoul trebuie să se poată deplasa în zona propriu-zis genitală, intrarea în vagin și portio. La cele care se masturbează nu mai reușește acest transfer și excitația este fixată în mod durabil la nivelul clitorisului. Ar fi o înfățișare foarte unilaterală dacă am lua în considerație doar clitorisul și am neglija alte zone erogene. Freud spune: „Proprietatea de a fi erogenă poate fi atașată foarte bine unor părți izolate ale corpului. Există zone erogene predestinate, cum ne arată exemplul suptului. Același exemplu ne mai învață însă că oricare alte porțiuni de piele sau de mucoasă pot servi drept zone erogene, deci ele trebuie să poarte în acest sens o anumită aptitudine. Așadar, calitatea excitației, mai mult decât natura părților corpului are de-a face cu producerea senzației de plăcere. Copilul sugar își explorează corpul și alege indiferent care parte pentru plăcerea de a suge, parte care apoi devine prin obișnuință cea preferată; dacă întâmplător descoperă unul dintre locurile predestinate (mamelon, organe genitale) îi rămâne desigur acestuia întâietatea. Complet analoga disponibilitate se repetă apoi în simptomatologia isteriei. În această nevroză se întâlnește de cele mai multe ori refularea zonei genitale

[1] La Bernhard Stern: *Medizin, Aberglaube und Geschlechsleben in der Turkei* (*Medicină, superstiție și viață sexuală în Turcia*), H.Barsdorf, Berlin, 1903, vol. 2, p.195, se spune despre druzi: „Omer Haleby recomandă să se procedeze cu delicatețe în cadrul coitului: «...Dacă natura ei (a femeii) este una frigidă, dacă vedeți că emoția ei nu se potrivește cu a dv., puneți mâna pe clitorisul ei și, dacă este neapărat necesar, excitați-o în acel loc ușor sau energic, dar nu până la masturbare»; «dacă totul este pregătit pentru penetrare», dacă femeia a fost excitată în acest mod și «prin respirația mai rapidă și ușoare exclamații» arată că se află în situația de a primi cu avantaj «lichiorul seminal», atunci – spune Omer Haleby – bărbatul vine deasupra ei»..."

p.196 „La fel sună aceasta la Ovidiu: În pat amanții nu trebuie să își țină mâinile nemișcate; degetele lor trebuie să exerseze în adăpostul mistic, acolo unde iubirii îi place să pătrundă în mod secret. Dacă ați găsit acest loc a cărui atingere femeia o simte cu plăcere, nu trebuie să vă rețină o rușine necugetată de la a vă lăsa mâna să zăbovească acolo. Veți vedea în ochii iubitei o strălucire plină de emoție ca atunci când razele de soare se înviorează în undele apei. Ea va spune cuvinte plăcute, va scoate suspine de iubire, gemete și ușoare gânguriturii".

propriu-zise care cedează excitabilitatea ei zonelor erogene de prisos, de obicei retrogradate în viața adultă, acestea se comportă apoi în întregime ca organele genitale. Dar, în plus, oricare alte părți ale corpului pot fi, întocmai ca și la supt, înzestrate cu excitabilitatea organelor genitale și înălțate la rangul de zonă erogenă. Zonele erogene și cele isterogene dovedesc aceleași caractere". (*Drei Abhandlungen zur Sexualtheorie – Trei eseuri asupra teoriei sexualității*, p. 39.)

Freud este parțial de aceeași părere cu Adler și atribuie obișnuinței un mare rol. Oricum ar fi, majoritatea medicilor nu apreciază importanța zonelor erogene, a pozițiilor, a factorilor psihici în tratamentul acestei suferințe. Nu fără temei, femeile frigide tânjesc după un artist al iubirii. Îmi este cunoscut un asemenea caz în care o rafinată *ars amandi* a învins frigiditatea femeii. Tehnica iubirii ar fi un capitol în sine.

Vindecarea dispareuniei este o călătorie de descoperire în ținutul zonelor erogene.

Foarte just spune Havelock Ellis despre femeia insensibilă:

„Faptul că o femeie rămâne frigidă cu unul, ba chiar cu mai mulți bărbați, unul după altul, nu dovedește nicidecum că ea nu ar fi în stare să simtă sexual puternic, ci doar că acești bărbați nu au fost în stare să deștepte această senzație sexuală. Ginecologul Engelmann din Boston mi-a comunicat două cazuri de tinere femei atrăgătoare, care erau complet frigide cu bărbații lor și care nu o dată au sperat în posibilitatea plăcerii sexuale; și totuși, ambele femei, în relație cu alți bărbați, au dat dovadă de o pasiune dogoritoare, care probabil că a fost atât de puternică pentru că a venit atât de târziu. În aceste cazuri nu este nevoie să se considere, așa cum face Otto Adler, că ar fi fost vorba despre o inhibiție patologică ce ar fi trebuit să fie înlăturată. Este vorba mai degrabă de faptul, valabil în întreaga natură, că femeia are nevoie de multă solicitare și are plăcerea să aleagă între diverși pretendenți. La oameni acest fapt este adesea camuflat sau pervertit. Femeile nu pot întotdeauna să aleagă pretendentul pe care îl preferă, dar totuși, nu o dată, ele pot să descopere dacă cel care le corespunde li se potrivește și din punct de vedere sexual. În afară de aceasta, adesea ele sunt complet ignorante în privința victii sexuale și sunt subjugate de judecățile și convențiile în care au fost crescute. Pe de o parte, au toate o pudoare și o severitate nenaturale, pe de altă parte, dovedesc în lume o la fel de nenaturală frivolitate, chiar promiscuitate. Astfel, bărbații care au descoperit că multe femei nu sunt chiar atât de frivole pe cât

s-au crezut ele însele sau le-au considerat numeroase alte femei, ajung la concluzia pripită că ar exista la femeie o tendință către frigiditate. Dacă vrem să procedăm cu exactitate, este foarte greu să stabilim dacă o femeie este lipsită complet de dorință sexuală. Poate lipsi la ea, fără îndoială, o dispoziție conștientă către coitul propriu-zis, dar femeia este în mare măsură un organism sexual la care instinctul sexual poate fi complet inconștient și, de aceea, foarte greu s-ar putea susține că o femeie nu ar fi manifestat niciodată urme de instinct sexual. Tot ce putem spune cu o anume siguranță în unele cazuri este că ea nu a manifestat nici o satisfacție sexuală, dar nu putem spune tot timpul, într-un asemenea caz, că ea nu va găsi niciodată satisfacția; și mai puțin putem spune că ea este incapabilă din punct de vedere organic să o simtă".

„Dacă analizăm întrebarea despre lipsa instinctului sexual", scrie un corespondent medical bine informat, „trebuie să acordăm foarte puțină încredere afirmațiilor despre această absență, căci multe femei se tem să recunoască prezența acestui instinct, pentru că se tem ca din această cauză să nu fie incluse într-o categorie mai joasă, «necurată». Sunt convins, de asemenea, că afluența studentelor la universități[1] se explică în fond prin viața sexuală care face femeile neliniștite. De asemenea, extraordinara pruderie pe care femeile o fac să iasă la iveală câteodată în cadrul învățământului comun se explică prin această cauză." (Havelock Ellis: *Senzația sexuală*).

Și Moll (*Senzația sexuală contrară*) aduce un număr de cazuri în care anestezia se dovedește doar facultativă. Acesta înseamnă că orgasmul apare numai atunci când se realizează forma de satisfacere sexuală adecvată. Vrem să prezentăm câteva cazuri caracteristice din cazuistica sa:

Doamna X., deșteaptă și cu instrucție aleasă, posedă un pronunțat caracter isteric. Cu toate că este căsătorită și mamă a unui copil, nu și-a dorit niciodată coitul, ci a avut un dezgust față de acesta. Pacienta suportă actul sexual din partea soțului ei numai pentru că lui îi face plăcere și îl acceptă în mai mare măsură dacă – și ea pune mare preț pe aceasta – el o iubește în continuare. Căci pacienta separă coitul și iubirea, ea își iubește soțul foarte mult; totuși, probabil că într-o ocazie potrivită și-a dăruit deja altcuiva iubirea. La sărutările soțului ei simte o plăcere clară și totuși nu este evident pentru ea că

[1] Foarte just spune Nietzsche: Dacă o femeie are tendințe erudite, de obicei ceva nu este în ordine cu sexualitatea ei. Deja sterilitatea predispune către o virilitate sigură a stilului.

organele genitale au ceva de-a face cu iubirea. Cea mai mare plăcere pentru ea ar fi să fie mușcată de către soț și să-l muște la rândul ei.

Capricioasa doamnă X. în vârstă de 23 de ani, crede că are gândul că trebuie să bată sau chiar să chinuiască un bărbat de la vârsta de 14 ani. În acest timp, abia dacă a putut uneori să-și traducă gândurile în practică: chiar și în căsătorie a avut slabe începuturi în acest scop, mușcându-și soțul până când a apărut sângele. Regretă foarte mult acest lucru și l-a evitat dintr-un sentiment de rușine și împiedicată de restricțiile sociale moderne. Ar accepta însă un obiect potrivit unei anumite toalete, de exemplu în loc de tocuri late să poarte tocuri înalte. Coitul pe care l-a avut adesea cu soțul ei este pentru ea un act aproape dezgustător și nu o satisfacție. Numai câteodată, după plăcerea produsă de alcool, ajunge la o senzație mai puternică la nivelul organelor genitale. Din cauza tendinței ei sadice, nu s-ar supune niciodată unui tratament medical pentru că plăsmuirile fantasmatice i-au devenit mult prea dragi. Domnișoara X., în vârstă de 29 de ani, a avut deja la 9 ani o relație de *lingua lamabatur* cu o prietenă. Pe atunci îi era deja antipatic gândul că un bărbat ar trebui să satisfacă dorințele existente la nivelul organelor genitale. De la 17 la 19 ani, a avut o relație cu un bărbat care nu avea voie să o atingă decât dacă ea îi întindea mâna ocazional. Mai târziu, a acceptat coitul de mai multe ori din imboldul imprecis de a afla dacă într-adevăr coitul este atât de frumos cum îl descriu alte fete. Iubire față de un bărbat pacienta nu a simțit niciodată. Nu a avut libido decât în relație cu femeia. Actul ca atare cu un bărbat era de-a dreptul dezgustător pentru ea și decurgea fără nici un libido. Numai o singură dată a ajuns la o revărsare de lichid, dar pe atunci ea era, conform descrierii oferite, foarte sensibilă din punct de vedere sexual, încât cea mai mică excitație provoca lichidul. O adevărată desfătare nu a avut niciodată. În relația cu prietena, relație în care pacienta juca rolul mamei, prin manifestarea activă ea a avut o satisfacție ocazională sau chiar nu a avut deloc satisfacție.

Doamna X., în vârstă de 31 de ani, divorțată, a practicat la pension de mai multe ori masturbarea reciprocă începând de la 9 ani și cu această prietenă a întreținut o relație 5 ani fără întrerupere. Mai târziu, prietena punea doar capul *inter femora alterius*. La vârsta de 9-10 ani, a fost imitat coitul cu băieții. Apoi a văzut întâmplător într-un șanț pe marginea șoselei un coit între un bărbat și o femeie. La vârsta de 19 ani, pacienta s-a logodit și se masturba în continuare, cu gândul când la prietena sa, când la logodnic. Ea îi era foarte devotată acestuia, totuși, curând după despărțirea de el, a făcut cunoștință cu o fată la a cărei familie a tras și, aici, ca și prietena ei se masturbau reciproc în dormitorul comun. După o perioadă mai mare de timp s-a căsătorit și, deși îl putea agrea pe soțul ei, coitul nu îi producea satisfacție, ci doar dezgust. Acum obișnuiește *cunnilingus* cu o prietenă și poate fi activă doar în cazul unei excitații sexuale de un grad ridicat, situație în care se simte destul de

bine. Pacienta are o voce izbitor de joasă, este blajină, dar foarte puternică și își dorește foarte mult un copil.

Doamna X., 31 de ani, izbitor de corpolentă, este despărțită. Primele acte sexuale le-a întreprins cu câini pe care îi lăsa minute în șir *lambere* organele genitale. La vârsta de 9-10 ani, a ajuns la acte sexuale cu o prietenă în baie, mai târziu la *cunnilingus* fără nici un dezgust. Această prietenă din copilărie trăiește și acum împreună cu ea. Această alianță s-a desfăcut trecător în timpul unei căsătorii pentru bani, intervenită la 17 ani. Căsătoria marcată de un coit nesatisfăcător a avut ca rezultat 3 copii. Pacienta speră, deși nu a încercat niciodată, să mai fie satisfăcută de un alt bărbat, chiar fără atracție specială, prin *cunnilingus*, căci prin act clitorisul nu este suficient atins. Satisfacția ar fi posibilă doar dacă îndeplinirea coitului s-ar face astfel încât membrul să fie apăsat pe clitoris. După despărțire, după moartea copiilor, urmează mutarea în alt oraș și satisfacerea cu o altă prietenă prin *cunnilingus* reciproc. Pacienta se comportă mai mult pasiv și ar trebui să iubească foarte mult o fată pentru a deveni activă. Această relație durează 4 ani, după care pacienta se întoarce în locul natal și continuă prietenia din copilărie. Consideră că este încă posibil să fie satisfăcută prin *cunnilingus* de către un bărbat. Preferă o frumoasă figură feminină cu sâni mari. În perioade de timp mai îndepărtate a efectuat, ce-i drept, masturbație manuală, totuși numai obligată. Copil fiind, nu iubea nici jocurile de fete, nici pe cele ale băieților, căci viața ei sexuală era încă din copilărie atât de puternică, încât toate erau reprimate prin aceasta. Pacienta fluieră surprinzător de bine și bea în medie 10 pahare de bere pe zi.

Domnișoara X., de 26 de ani, a întreprins activități sexuale cu băieți mai mici începând de la vârsta de 5 ani. Au avut un comportament sexual constând într-un *cunnilingus* reciproc. Începând cu vârsta de 6-7 ani, a întreținut relații intime cu fetițe, cu cele mai multe prin *cunnilingus*. De aici a dispărut tendința heterosexuală. Începând cu vârsta de 10-11 ani, a avut timp de 9 luni o relație durabilă cu o fetiță de 8 ani. La 12 ani, la îndemnul educatoarei, a primit *cunnilingus* făcut de aceasta. În această relație pacienta a fost pentru prima oară satisfăcută din punct de vedere sexual; relația a durat un an. La 17 ani pacienta a intrat în relație cu o fată cu care avea loc tot timpul *cunnilingus* activ, amândouă simțindu-se satisfăcute. O nouă relație a durat 7 ani, iar de o jumătate de an are o relație în care cel mai mult îi place când ea *lingua lambit et lambitur*. De asemenea, *anum feminarum amatarum lambebat, urinam feminae delictae in os proprium immittere iussit*. De un număr de ani *faeces amirae in os proprium sunt iniertae*, și o mare excitație are când ea *sanguinem menstruationis amatae lambit et devorat*. Totuși, aceste activități sunt posibile pentru pacientă numai cu cunoștințe mai vechi și cu care a sta-

bilit o încredere reciprocă deplină. De asemenea, X este excitată sexual prin bătăi cu o nuia (dar numai cu aceasta). Loviturile trebuie să provină necondiționat de la o femeie pentru ca ea să fie excitată sexual. Pe această cale nu a ajuns încă până la orgasm, dar aceasta numai fiindcă nu o dorește; îndată ce simte că se apropie orgasmul, își roagă prietena să înceteze loviturile pentru că vrea să obțină satisfacția mai degrabă prin *cunnilingus*. La loviturile prietenei nu are, chipurile, reprezentări fantasmatice, iar prietena trebuie să nu fie prea mică și să se găsească, pe cât posibil, în pielea goală, căci altfel loviturile nu produc nici o excitație. În afară de aceasta, la sărutări îi place să se lase mușcată, mai ales de lobul urechii. X nu poate să-și amintească dacă a simțit vreodată dragoste față de un bărbat. A fost atrasă spre un coit o dată, după un chef mai lung, dar nu a avut nici un fel de satisfacție. Pentru a verifica dacă nu are totuși înclinație spre bărbați, a acceptat coitul cu un alt bărbat de mai multe ori, dar fără nici o urmă de excitație. Când acesta a realizat *cunnilingus* la solicitarea ei, a fost excitată și satisfăcută, însă i-a fost în mod necondiționat necesară fantasma că bărbatul respectiv ar fi femeie. Îndeplinirea altor activități cu bărbații ar fi respingătoare pentru ea. Pacienta purta încă din copilărie părul scurt, iar pe atunci era eficace de preferință într-o fabrică de bere. Sânii ei sunt izbitor de slab dezvoltați. Fumează mult, bea foarte multă bere și este pe deplin fericită cu tendințele ei.

X, 39 de ani, la vârsta de 15 ani a fost deflorată de un bărbat pe care nu l-a mai văzut niciodată; el și deflorarea au lăsat doar impresii neplăcute. Coitul încercat mai târziu cu un tânăr a produs plăcere deplină. După ce între timp a făcut cunoștință cu mai mulți bărbați, la vârsta de 18 ani a cunoscut o femeie care i-a devenit intimă și care îi atingea sânii. Atingerea îi producea imediat o mare satisfacție. La scurt timp după aceasta, s-a produs *cunnilingus*. De acum înainte, X nu a mai găsit niciodată satisfacție în relația cu un bărbat, ci numai prin act homosexual. De 8 ani trăiește împreună cu prietena ei și se satisfac reciproc.

Domnișoara X, în prezent de 23 de ani, la vârsta de 15 ani lua vârful pernei *in vaginam immittebat*, pe atunci fiind (chipurile) mult prea proastă să-și imagineze un membru, deși de la alte fete auzea că visau la cât de drăguț trebuie să fie să ai un mire. Primul coit l-a avut la vârsta de 17 ani și îi plăcea atât să se sărute, cât și să aibă coit (satisfăcător) cu logodnicul ei. A urmat despărțirea din cauza disputelor. La vârsta de 20 de ani a apărut tendința către propriul sex și de acum se satisfăcea cu prietene, *fennes amicae appressum est ad genitalia X, quandohaec cunnilingus facit*. Nu mai simte nici o înclinație către bărbați și crede că nu ar fi satisfăcută de un bărbat nici prin *cunnilingus*. Când era copil, prefera jocurile de băieți și îndeplinea cu plăcere

rolul de polițist care aresta. Totuși, nu disprețuia păpușile și lucrul de mână, care o interesează și astăzi. X este foarte puternică. Când se ceartă, are furnicături prin toate degetele. Fumează mult, de preferință țigări, se îmbracă cu plăcere în haine de bărbat. Câteodată apare dorința de a fi devenit bărbat; astfel și-ar bate joc de toate femeile, le-ar condamna și le-ar înșela. Vocea ei este izbitor de gravă.

Anestezia tuturor acestor femei este doar aparentă. *În realitate, nu există femeie frigidă.* Vina pentru anestezia femeilor o poartă în mare parte lipsa de experiență și neîndemânarea bărbaților. Dacă ne dăm osteneala să răsfoim o dată cartea hindusă despre arta iubirii, care parțial este tradusă în limba latină, suntem uimiți de varietatea procedeelor folosite de hindus pentru a excita femeia. Și la popoarele primitive excitarea femeii este un principiu important și pentru aceasta stau la îndemână diverse mijloace. Excitarea femeii o sporește pe cea a bărbatului. În epoca noastră, *ars amandi* este în declin. Componenta psihică a iubirii, despre care vom mai vorbi, este din ce în ce mai bogată, iar cea fizică este adesea luată doar ca acompaniament inevitabil dar neplăcut. Acest fenomen este dezvoltat în cel mai ridicat grad în America, unde bărbatul este atât de ocupat cu câștigarea banilor, încât iubirea este un lucru secundar. Așa cum mi s-a comunicat verbal de către unii colegi, în America anestezia femeii este un rău foarte răspândit. De asemenea, se cunoaște o morală dublă a lumii noi; o castitate exagerată în exterior și în interior o manifestare violentă a pasiunilor în forme pe care aproape că nu ni le putem imagina (cultul negrilor, iubire pentru chinezi etc.).

Dar înapoi la tema noastră. Există bărbați care, brutali, obtuzi și egoiști, nu-și dau osteneala să-și studieze soțiile și să înceapă importanta călătorie de descoperire prin zonele erogene și prin dorințele particulare ale femeilor. Am auzit într-un caz că femeia se excita dacă putea să stea întinsă pe spatele bărbatului un timp. Aceasta este, evident, condiția de iubire specifică ei. Prin satisfacerea acestei condiții, o ființă altfel insensibilă poate obține un orgasm complet. Vreau să comunic acum câteva exemple din experiența mea, care conțin numai o mică fracțiune din toate posibilitățile.

Doamna N. M. de o frumusețe angelică, cu o figură dulce, de madonă, mamă a doi copii, mă consultă din cauza unei vini ciudate. Pentru a evita o sarcină, soțul ei trebuia să execute *coitus interruptus*. Când el a auzit că acest procedeu îi face nervoși atât pe bărbat, cât și pe femeie, a vrut să utilizeze un prezervativ, dar pe această cale a constatat că nu ajunge niciodată la erecție (Fenomen pe care îl relatează mulți bărbați. În momentul în care condomul este pus, erecția dispare.) În acest caz, erecția înceta chiar înainte ca prezervativul să fie pus. Atunci bărbatul i-a cerut femeii să aibă raporturi anale, așa cum în Italia, de exemplu, este foarte răspândit. (Femeile îmbătrânesc foarte repede și bărbatul alege această cale pentru că este mai puțin periculoasă în privința apariției copiilor, pentru mulți fiind și mai plăcut. „Cazzo în culo – non face fanciullo", spune un proverb italian. În plus, acest gen de relații este o mască transparentă a homosexualității.) Femeia s-a împotrivit, fapt care l-a mâniat pe bărbat. El a amenințat-o cu despărțirea și cu măsuri de forță și o dată a fost chiar atras de gândul de a o bate. Femeia a mărturisit că nu a simțit niciodată nimic în timpul coitului. În perioada logodnei a simțit un puternic orgasm în timpul unui sărut. A crezut că acesta va fi și mai puternic în timpul vieții conjugale. Nu s-a întâmplat astfel. Simte coitul ca pe ceva murdar, neapetisant, dezgustător și inutil. Îndată ce au început conflictele cu soțul ei, a încetat să mai simtă ceva la sărutările lui. Ea a făcut cunoștință cu un tânăr poet ideal, care se topea de dorul ei și care îi dedica „cele mai frumoase" poeme. Au început prin a se săruta. Ar fi putut să îl omoare în sărutări. Adesea, în timpul unui sărut, ea avea orgasm de mai multe ori. A refuzat coitul, considerându-l neapetisant, profanator, înjositor pentru marea iubire. Poetul a trebuit să se adapteze dorințelor ei și ea îi provoca ejacularea cu mâna. Această relație a durat mai mulți ani și ea era pe deplin satisfăcută. A venit la mine să întrebe dacă refuzul raporturilor anale ar fi un motiv de divorț. Căci, deși nu-și iubea soțul, nu voia să divorțeze din cauza celor doi copii și din motive de natură materială. Era insensibilă în toate părțile corpului, chiar și la nivelul clitorisului. Pentru a ajunge la orgasm prin sărut, ea trebuia să iubească sufletește. De aceea, poetul era idealul ei de neatins. A rămas să trăiască definitiv lângă soțul ei care își căuta satisfacția în afara casei.

Cazul următor este opus celui precedent:

Doamna I. K., în primii ani ai căsătoriei, este doar în mod slab potentă. Aceasta înseamnă că nu ajunge la un adevărat orgasm, ci doar la un fel de plăcere preliminară, care însă nu-i dă niciodată senzația de sațietate, de satisfacție. Obține orgasmul doar prin masturbare anală. Folosește în acest scop degetul și crede că această formă de satisfacere provine din copilărie. Se

întreabă dacă nu cumva clismele frecvente pe care i le făcea mama ar putea fi cauza acestei anomalii. Are cea mai mare plăcere la coitul *a posteriori*. O dată – a fost oare o întâmplare sau ceva provocat de ea printr-o mișcare corespunzătoare inconștientă? – bărbatul a realizat coitul în anus. Ea a reacționat cu un orgasm atât de puternic, încât bărbatul, care până atunci își bătuse joc de soția lui frigidă, a fost complet uimit și plăcut surprins. De atunci ei nu fac decât coit anal și ambele părți susțin că astfel este mai bine.

Despre anus ca „zonă erogenă" Freud spune:

„Prin situarea ei, zona anală, la fel ca și zona bucală, este potrivită să mijlocească sprijinirea sexualității pe alte funcții corporale. Trebuie să credem că aceste părți ale corpului aveau o foarte mare importanță erogenă originară. Cu ajutorul psihanalizei aflăm apoi, nu fără mirare, ce transformări suferă în mod normal excitațiile sexuale provenind din această direcție și cât de des această zonă rămâne o parte importantă de excitabilitate genitală. Atât de desele tulburări intestinale ale copilăriei se îngrijesc să nu lipsească zonei intense excitații. Catarul intestinal la vârsta cea mai fragedă face copilul «nervos», cum se spune; în îmbolnăvirea nevrotică de mai târziu, el exercită o influență determinantă asupra expresiei simptomatologice a nevrozei, căreia îi pune la dispoziție întreaga gamă de tulburări intestinale. În ceea ce privește importanța erogenă a zonei anale, conservată cel puțin într-o formă modificată, nu trebuie să luăm în râs influența hemoroizilor, căreia vechea medicină i-a atribuit atât de multă însemnătate în explicarea stărilor nevrotice."

„Copiii, care profită de iritabilitatea erogenă a zonei anale, se trădează prin aceea că rețin masele de materii fecale până când acumularea acestora provoacă puternice contracții musculare și, trecând prin anus, pot să exercite o puternică excitație a mucoasei. Probabil că atunci, alături de senzația dureroasă, se ajunge la o senzație de voluptate. Unul din cele mai bune semne prevestitoare ale ciudățeniei sau nervozității de mai târziu este refuzul sugarului de a-și goli intestinele când este așezat pe oală, deci atunci când dorește cel care îl îngrijește; el rezervă această funcție pentru propria sa dorință. El nu face aceasta pentru a-și murdări așternutul, ci vrea doar să nu-i scape premiul de plăcere secundar oferit cu ocazia defecației. În schimb, educatorul ghicește adevărul atunci când îi numește răi pe asemenea copii care își «suspendă» treburile".

De fapt, orice bărbat care are nefericirea de a găsi o femeie insensibilă are datoria de a întreprinde des menționata călătorie de descoperire prin ținutul zonelor erogene, până când ajunge la locurile

sau la forma de coit care excită libidoul femeii şi care declanşează orgasmul.[1] Sunt două forme diferite care trebuie să fie bine delimitate. Formele mai grave sunt, desigur, cele în care există o dorinţă fierbinte şi, cu toate acestea, nu se ajunge la orgasm. Aceste femei se consumă în dorinţa de iubire, ele caută veşnic iubirea şi nu găsesc satisfacţia. Vom vorbi curând despre asemenea cazuri. Cazul menţionat (orgasmul simţit la sărutul dat de profesoară) ne arată o asemenea căutare. Alte cazuri – şi acestea sunt cele mai uşoare – sunt cele în care femeile nu par nici să caute, nici să dorească. Căci, în realitate, fiecare caută toată viaţa iubire şi satisfacţie şi este întotdeauna în vânătoare de plăcere. Dar există femei care nu simt nimic şi – dacă ne putem încrede în declaraţiile lor – nici nu cer nimic. Sau se îndrăgostesc cu o pasiune care le face să uite totul şi care dărâmă toate frânele etice.

Doamna W. N. este căsătorită de 7 ani şi relativ insensibilă. În perioada logodnei ea a fost foarte des puternic excitată crotic. Îmbrăţişările şi micile manifestări de tandreţe, mai ales mângâierile şi dezmierdările, îi făceau foarte bine. În timpul coitului, ea era complet insensibilă. Bărbatul, în mod vizibil de o calitate inferioară de tip psihopat, a fost de la începutul căsătoriei foarte zgârcit în mângâieri. Ea are trei copii, pe care îi datorează actului sexual produs o dată pe an. Ar renunţa la actul sexual dacă soţul ei ar fi tandru cu ea şi ar mângâia-o. Această formă infantilă de beneficiu de plăcere valorează pentru ea cel mai mult dintre toate formele de *ars amandi*. Întâlneşte apoi un

[1] Lectura unei opere cunoscută nouă, care adânceşte arta iubirii, dovedeşte că în ce priveşte *ars amandi* cultura modernă ar putea învăţa mult de la cei vechi, în special de la hinduşi. Astfel, în *Kalyanamalla*: Anangaranga, o carte sanscrită de învăţare a iubirii (sec. XVI) (publicată de către Dr. med. Gaston Vorberg cu uşile închise, pentru un cerc restrâns de abonaţi), se găseşte la p. 54 un fragment foarte semnificativ, care conţine adevăruri fundamentale: „Femeia doreşte cu înfocare împreunarea trupească şi este mai uşor de satisfăcut în special în următoarele 12 perioade: 1. Când este obosită de mers sau epuizată de un exerciţiu fizic; 2. După o perioadă mai mare de absenţă a relaţiilor sexuale conjugale; 3. La o lună după naştere; 4. În timpul primelor luni de sarcină; 5. *Când este tristă, obosită şi somnoroasă*; 6. După un acces de febră rezistent; 7. Când este bine dispusă sau pudică; 8. Când este extraordinar de veselă şi mulţumită; 9. *Imediat înainte şi după menstruaţie*; 10. Tinerele fete, după primul act sexual; 11. *În timpul întregii perioade de primăvară*; 12. *Când tună, fulgeră şi ploaie* este uşor pentru bărbat să o facă pe femeie docilă. O observaţie asemănătoare despre efectul furtunii asupra sexualităţii femeii se găseşte la Virgilius şi la Casanova.

prieten al soţului ei, care este foarte tandru cu ea. Mângâierile pe care le cere de la el o transportă în extazuri reale. Ea suportă coitul de dragul lui. Nu poate să-i refuze nimic dacă este amabil cu ea. O dată el îi cere un coit anal faţă de care ea mai întâi se împotriveşte, dar apoi cedează. În ciuda rezistenţei ei şi a unui dezgust secret, ajunge la o excitaţie de un înalt grad şi orgasmul ei este cel mai profund din câte a simţit vreodată. De atunci au numai coit anal care se produce după îndelungi mângâieri. Femeia mărturiseşte că încă din copilărie se masturba prin introducerea degetului în anus.

Femeia, care până atunci era nervoasă şi suferea de agorafobie, a pierdut după câteva luni toate tulburările. Bărbatul pare să accepte relaţia, căci nu-i face niciodată greutăţi şi nu arată nici urmă de gelozie. Avantajele coitului anal, după părerea ei, sunt: nu trebuie să se mai teamă de sarcină şi plăcerea este infinit mai mare. Este necesară doar obişnuinţa cu ceea ce la început era respingător...

Un interesant caz de insensibilitate este următorul: o femeie de 25 de ani povesteşte că este complet insensibilă în relaţia conjugală. Îşi iubeşte soţul şi au o căsnicie fericită. Încă nu a existat între ei o ceartă importantă. Bărbatul se plânge doar că ea este nesimţitoare şi rece.

La întrebarea dacă nu a avut niciodată orgasm răspunde că a avut o relaţie cu patronul la care a fost anterior angajată. El nu a atins-o niciodată, doar o strângea puternic, punându-i membrul său în mână. La aceasta ea simţea întotdeauna un orgasm violent pentru că întotdeauna o excita puternic gândul constrângerii. Se gândea că dacă nu-i face şefului pe plac, va fi concediată şi va rămâne şomeră. Ideea că este forţată îi declanşează cel mai puternic orgasm. Se masturbează cu fantasma că este violată şi ajunge apoi la orgasm. (După principiul: plăcere fără vină). Ea îşi doreşte ca şi soţul ei să nu o întrebe, să nu fie atât de blând cu ea, ci să o ia cu violenţă. În coitul cu soţul ei are un orgasm uşor dacă îşi imaginează că un bărbat puternic mai în vârstă o ia fără să o întrebe, astfel încât nu se poate apăra. Ca eveniment determinant, povesteşte că fratele ei mai mare a încercat o dată să o violeze. Ea avea 16 ani şi erau singuri acasă. Ea nu s-a putut apăra, dar era atât de excitat, încât nu a putut ejacula decât numai *inter femora*. Amintirea acestei întâmplări şi dorinţa ca ea să se repete a determinat forma ei specifică de căutare a plăcerii. Întrucât în ultimii ani în fantasmele ei apăreau întotdeauna ca violatori bărbaţi mai în vârstă şi pentru că ea se îndrăgostea în mod regulat de toţi şefii, este uşor de înţeles bănuiala că se pune problema unei fixaţii infantile incestuoase faţă de tată. Îi vin în minte asemenea „fantasme" întotdeauna după lectura capitolului despre Loth şi fiicele sale. De asemenea, ea regretă că soţul ei este atât de tânăr. Ar fi trebuit să se căsătorească cu un domn mai în vârstă. Nu contează coitul pentru ea. Dar faptul de a fi strânsă puternic poate să declanşeze orgasmul.

Ca introducere la viața ei sexuală matură se află primul incident consumat cu fratele ei și care corespunde în mod vizibil unei vechi „fantasme a violului".

Este o veche experiență că violența masculină, bătăile, ordinele, mânia pot excita sexual femeia și sunt chiar o condiție a iubirii. Unele anestezii se pot explica prin lipsa violenței. Aceste femei au avut în general un tată irascibil și foarte sever și au fost bătute măr în copilărie.

Extrag o interesantă contribuție asupra psihologiei anesteziei feminine din binecunoscuta carte a lui Krafft-Ebing. Din *Flagellum salutis* de Paullinis (prima ediție în 1698, noua ediție, Stuttgart, 1847), el citează următorul pasaj foarte caracteristic:

„Există unele națiuni, în special persanii și rușii (și mai ales femeile) care acceptă bătăile ca semn particular de iubire și favoare. În mod special femeile ruse aproape că nu sunt vesele și bine dispuse decât atunci când au primit de la bărbații lor bătăi bune, așa cum explică Johann Barclarus într-o ciudată istorie. Un german numit Jordan a plecat la Moscova și, pentru că i-a plăcut țara, s-a stabilit acolo și s-a căsătorit cu o rusoaică pe care o iubea din tot sufletul și cu care era amabil în toate privințele. Ea arăta însă întotdeauna încruntată, pleca privirea și se văita. Bărbatul vroia să știe de ce, căci el nu-și putea da seama ce-i lipsește. El a îmbrățișat-o și a rugat-o să-l ierte dacă fără să știe și din greșeală a ofensat-o, căci el nu vrea să se mai repete așa ceva. Nu-mi lipsește nimic, a fost răspunsul, decât biciul, care este, potrivit cu obiceiul din țara mea, adevăratul semn al iubirii. Jordan a ținut minte acest obicei și s-a familiarizat cu el, iar de atunci femeia a început să-l iubească din tot sufletul. O istorie asemănătoare povestește Peter Petreus despre Erlesund, cu completarea că bărbații, imediat după căsătorie, printre alte unelte indispensabile, își procură și un bici.

Se cunoaște vestita frază a lui Nietzsche: dacă mergi la femeie, nu uita biciul... Am auzit lucruri asemănătoare de la un preot de țară. În țările slave, loviturile bărbatului fac parte din inventarul iubirii. Și Benvenuto Cellini povestește despre un asemenea caz în vestitele sale memorii. El și-a bătut iubita infidelă, încăpățânată ca un câine și ea i-a fost din acel moment devotată, dar știa întotdeauna să-i provoace mânia pentru a fi din nou bătută.

Trebuie să recunoaștem că pentru atitudinea masochistă fesele joacă un rol important ca zonă erogenă, iar iritarea pielii produsă de lovituri facilitează orgasmul. Un alt caz din observațiile mele:

O femeie căsătorită de 10 ani, complet frigidă până în acel moment, a încercat cu mai mulți amanți și era nefericită că nu a putut să obțină nici un orgasm. Într-o zi, a întâlnit un bărbat foarte violent și pasionat, care avea obiceiul să muște femeile de lobul urechii. A făcut și cu ea la fel. Dar în timp ce alte femei erau indignate și amenințau cu ruperea legăturii, pe ea, o dată cu durerea, a făcut-o să tresară o senzație de plăcere niciodată resimțită până atunci și a simțit primul ei orgasm. Și sărutarea lobului urechii îi producea o puternică satisfacție, dar niciodată atât de intensă ca mușcătura.

Nu vreau să fiu obositor acumulând asemenea cazuri. Fapt este că auzim mereu că femeile insensibile scot la iveală zone erogene prin a căror excitare ajung la primul orgasm, care mai târziu se transmite adesea asupra relației „normale", dar care în majoritatea cazurilor rămâne legat numai de o anumită zonă erogenă. Este vorba în special de mameloane și oricărui cunoscător al femeilor aceste cazuri îi sunt familiare. Dar și alte părți ale corpului: brațe, mâini, picioare, ochi, nas, urechi etc. Aici este vorba despre toți factorii pe care i-am tratat amănunțit în capitolele anterioare. Și din punct de vedere fizic amanții trebuie să formeze o bună pereche (penis și vagin), deși am impresia că mulți cercetători (de exemplu B. Rohleder) supraestimează acești factori. Dacă există o forță de atracție psihică, cuplul trece ușor peste aceste diferențe.

Ajungem acum la marea grupă de cazuri de dispareunie în care influența psihică împiedică apariția orgasmului. Întrebarea dacă o femeie este născută asexuală nu intră aici în discuție. Eu nu am văzut nici un asemenea caz și autorii care îl descriu nu au intrat în cercetarea analitică mai amănunțită a cazului. Dacă ar apărea un asemenea caz, el ar conta ca o monstruozitate anatomo-patologică. Dar noi nu vorbim aici despre excepții. Nu vreau să neg că întâlnim femei și fete care par să nu fi dovedit niciodată existența instinctului. Dar experiența mea mă învață că este vorba numai despre un libido mascat, că instinctul este întotdeauna disponibil, că el este fixat asupra unei persoane oarecare (tată, frate, unchi, profesor, mamă, soră) și că el se exprimă numai sublimat sau într-o altă formă care nu este neliniștitoa-

re pentru conştiinţă. Dar acum vorbim despre cazurile în care instinctul este recunoscut, iar absenţa orgasmului este resimţită ca o lipsă. Cele mai simple cazuri sunt probabil cele în care o aşteptare anxioasă împiedică apariţia orgasmului.

De cele mai multe ori, femeile se plâng că teama de sarcină este atât de mare, încât se intercalează întotdeauna între libido şi declanşarea reflexă a orgasmului. Această teamă poate fi complet conştientă şi se exprimă, de exemplu, prin „numai să nu se întâmple nimic" sau „numai să nu aibă urmări", dar ea poate, la fel ca în cazul impotenţei psihice a bărbatului, să pândească în spatele conştiinţei. Prin aceasta nu vreau să spun că teama este inconştientă, pentru că opiniile mele asupra frecvenţei şi mecanismului psihic al proceselor inconştiente s-a schimbat foarte mult. Dar ea este „alături de conştiinţă" sau pândeşte din fundalul conştiinţei. Prin urmare, multe femei şi fete cred că orgasmul se află în relaţie cu graviditatea. Multe experienţe o dovedesc, dar experienţa arată şi contrariul. Kisch spune despre aceasta:

(p. 364) „De o mare importanţă mi se pare legătura dispareuniei cu *sterilitatea* femeii. Aşa cum am menţionat deja, de cele mai multe ori medicul observă dispareunia când este legată de sterilitate. Bărbatul se plânge de frigiditatea soţiei sale ca de o cauză a sterilităţii sau femeia explică că nu este satisfăcută sexual şi de aceea nu concepe. În fapt, dispareunia şi sterilitatea par să fie într-o coincidenţă atât de izbitoare, încât pe baza observaţiilor mele referitoare la aceasta am putut să recunosc în mod clar o relaţie etiologică, cel puţin într-un anumit număr de cazuri. Din 69 de femei *sterile* la care am examinat dispareunia, această situaţie era demonstrabilă în 26 de cazuri, deci proporţia este de 38%. Duncan menţionează că din 191 de femei sterile, 62 erau lipsite de plăcere sexuală. Excitaţia sexuală a femeii în timpul coitului pare a nu fi irelevantă pentru rezultatul fecundării, căci, după cum ştim, senzaţia de plăcere declanşează acţiuni reflexe în tubul genital care favorizează reţinerea spermei în acesta şi transmiterea ei mai departe, la intrarea în uter şi în uter, putând să producă şi transformări ale secreţiei cervicale care înlesnesc intrarea spermatozoizilor în uter." Mai departe, la p. 364-365: „Prin faptul că femeia infidelă concepe cu iubitul ei şi nu cu soţul care îi este indiferent, *relativa* dispareunie dovedeşte influenţa asupra sterilităţii. De asemenea, sterilitatea a doi soţi se poate explica prin această dispareunie (prin dizarmonie sexuală); cei doi trăiesc împreună într-o căsnicie infertilă, în timp ce, dacă se despart şi se recăsătoresc, fiecare parte se va bucura acum de fertilitatea noii

căsnicii. Asemenea cazuri îmi sunt cunoscute şi cazuri asemănătoare încă din antichitate au atras atenţia cercetătorilor din ştiinţele naturii, ca Aristotel. Însemnătatea senzaţiei de plăcere în producerea concepţiei rezultă şi din faptul că la majoritatea femeilor, imediat după durerile deflorării, în prima perioadă a căsniciei, apare dispareunia şi, corespunzător cu acestea, prima concepţie se produce abia în perioada care coincide cu deşteptarea senzaţiei de ejaculare. Courty povesteşte despre un asemenea caz, o femeie care, în ciuda sănătăţii înfloritoare, după 15 ani de căsnicie infertilă a avut un copil de la iubitul ei, a cărui paternitate nu putea fi pusă la îndoială, şi apoi au urmat alţi doi copii al căror tată era de fapt cel *quem nuptiae demonstrant*. Senzaţia de plăcere a acestei femei nu fusese niciodată ca aceea din perioada rodirii ei. Situaţii analoge au fost constatate cu mult mai clar la animale şi Darwin comunică mai multe observaţii în acest sens. În general, dispareunia trebuie să fie considerată printre factorii care determină sterilitatea femeii, chiar dacă nu o atrage după sine în mod necesar".

Observaţiile mele dovedesc că femeile cred că ştiu exact când au fost concepuţi copiii. În special, femeile care pe lângă soţ au şi amant cred că pot determina din a câta zi de întâlnire provin copiii. Este clar că aceste lucruri nu pot fi dovedite. Dar am şi observaţii contrare.

O femeie de 34 de ani a fost complet insensibilă în timpul mariajului ei. La doi ani după noaptea nunţii se afla încă sub semnul vaginismului. Soţul ei, un bărbat foarte potent şi puternic, nu putea niciodată să ajungă la *immissio* penis. Aversiunea împotriva bărbatului, foarte iscusit mascată, se exprima în acest mod. Sunt primul care am remarcat această rădăcină psihică a vaginismului.[1] Corpul spune mult mai onest al său „nu vreau", în timp ce intelectul violat joacă rolul dăruirii iubitoare. După doi ani, bărbatul a forţat *immissio* printr-un act de brutalitate, după care a mers din ce în ce mai uşor. De fiecare dată coitul era însoţit de dureri şi fără nici o urmă de libido. Cu toate acestea, a rămas însărcinată de trei ori şi a născut trei copii sănătoşi. După zece ani de căsătorie a cunoscut un bărbat căsătorit, mult mai puţin potent, care era, de asemenea, tată a trei copii, deşi nu-şi iubise niciodată soţia şi avea un mariaj bazat pe pură raţiune. Ei s-au îndrăgostit cu pasiune unul de celălalt şi curând au ajuns la raporturi frecvente, cu cel mai puternic orgasm de o parte şi de alta. Cu toate acestea, deşi nu au luat nici o măsură de protecţie,

[1] *Nervose Angstzustände*, 2. Auflage, (*Stări de teamă nervoasă*), a doua ediţie, p.136.

căci își dorea un copil de la bărbatul iubit, coitul a rămas fără urmare. Femeia a trebuit se rupă relația pentru că soțul ei a descoperit-o și a obligat-o să plece în Anglia la rude o perioadă mai mare de timp. În curând, iubitul ei neconsolat a defiorat-o pe contabila sa, care a ramas imediat însărcinată. El s-a scuzat față de mine astfel: când iubita mea a trebuit să mă părăsească, aveam o nevoie intensă de iubire și tandrețe. Nu pot trăi fără tandrețea și fără devotamentul unei femei. Contabila era deja îndrăgostită de mine de mai multă vreme. Dar iubirea pentru acea unică femeie, care și astăzi este cel mai înalt ideal pentru mine, îmi permite să rezist cu succes la toate tentațiile. Nu aș fi putut să-i fiu infidel. De-abia plecase, iar eu mă gândeam numai la o sinucidere. În același timp, sufeream de o foame de iubire veritabilă. Trebuia să posed femei, cât de mult posibil. Era ca și cum înainte de a muri vroiam să mai savurez din plin viața, încă o dată. În această stare, într-o zi mi-a căzut privirea asupra micii contabile și după o conversație de câteva minute ea a devenit iubita mea. Mi-a mărturisit că aștepta acest moment de doi ani.

Vedem aici infertilitatea legată de cea mai mare frenezie amoroasă, ba chiar de cel mai ridicat orgasm, în timp ce îmbrățișarea lipsită de voluptate din partea soțului producea imediat gestație. În schimb, contabila mărturisea că nu a simțit decât dureri, o mare excitație și o senzație plăcută de fricțiune. Nu a ajuns la orgasm decât atunci când era deja însărcinată. Nu se temea de urmări. Știa că iubitul ei va avea grijă de ea. Se putea bucura netulburată.

Faptul că cel mai ridicat orgasm rămâne adesea fără concepție poate fi în legătură cu următoarele: întrucât penisul atinge orificiul extern al uterului, prin mișcările de prindere și aspirare ale uterului sperma este trimisă în cavitatea uterină. Dacă acest contact direct nu are loc pentru că penisul este prea mic sau uterul este deplasat, un orgasm puternic poate arunca sperma în afara vaginului. Kisch crede contrariul. El explică scurgerea spermei prin lipsa orgasmului.[1]

[1] Și Rohleder explică surprinzătoarea scurgere rapidă a spermei prin lipsa orgasmului, căci lipsesc contracțiile musculaturii vaginale. Cazul pe care l-am relatat aici și alte observații ale mele nu confirmă această explicație. Din contră! Acolo unde sperma se scurge prea repede, ea este trimisă afară prin contracțiile convulsive, în timp ce la femeile frigide rămâne pe loc. Pot comunica mai multe cazuri în care femeile concep în timp ce rămân frigide, pe când, în ciuda celui mai puternic orgasm cu iubitul sau cu al doilea soț (*nota bene*, sănătos!) acestea nu rămân însărcinate.

Cunosc alte cazuri. Cunosc o femeie care în momentul culminant al orgasmului proiectează sperma într-o asemenea măsură, încât bărbatul este complet inundat. Ea vroia copii și pe bună dreptate explica infertilitatea ei prin această contracție a întregii musculaturi vaginale. După această contracție, *constrictor cunnei* înlănțuia penisul ca și cum ar fi vrut să-l oblige să rămână acolo. Această femeie încerca să rămână însărcinată prin suprimarea orgasmului. La ordinul soțului ei, ea trebuia să rămână întinsă complet liniștită, fără să se miște. Dar ea striga întotdeauna: „Nu pot! Nu pot! Sunt o ființă omenească făcută din carne și sânge". Și imediat începeau mișcările care sfârșeau cu un orgasm și proiecția convulsivă. La sfatul meu, bărbatul a încercat un al doilea coit. Se ajungea mereu la același joc. Pe lângă aceasta, femeia se masturba zilnic și câteodată de mai multe ori fără prejudiciu. Ea avea numeroși amanți pentru că vroia neapărat un copil și starea ei deja se învecina cu nimfomania. Ea se masturba și puțin înainte de coitul cu iubitul ei (în fața soțului ei se jena) care îi cerea acest act masturbator. Acesta era modul său specific de satisfacere sexuală. El nu putea realiza actul sexual decât dacă femeia se masturbase în fața lui până la orgasm.

Pacienta noastră s-a masturbat o dată de patru ori înainte de coit. Cu toate acestea nu putea să rămână liniștită în timpul coitului. Cu un bărbat potent ajungea la orgasm de trei-patru ori de fiecare dată dacă avea loc orgasmul bărbatului. Apoi însă proiecta sperma cu o mare forță.

Condițiile nu sunt niciodată atât de simple. Sigur că există cazuri în care orgasmul și graviditatea se află în legătură, așa cum o dovedesc chiar publicațiile a numeroși ginecologi. Am vrut doar să accentuez că se poate produce și contrariul, anume că orgasmul puternic împiedică fecundarea. Natura nu este întotdeauna atât de simplă precum ne închipuim.

Am menționat că toate frânele psihice care se manifestă în timpul coitului pot să fie o piedică pentru orgasm. Pe primul loc se află teama de sarcină. Adler expune asemenea cazuri. Dar și alte idei angoasante pot acționa inhibitor. De exemplu, teama că cineva ar putea auzi ceva, că ceva ar fi știut, că „s-ar putea afla". Este interesant că femeile, în timpul orgasmului, scot strigăte care trădează această teamă. Astfel, o fată striga întotdeauna: „Dacă nu s-ar întâmpla nimic,

dacă nu s-ar întâmpla nimic!". Aceste forme apar foarte des ca teamă de sarcină şi în coitul dintre soţi. (Teama de a avea copii este astăzi un fenomen social foarte răspândit şi nu este legată doar de factori economici. Căci tocmai în familii foarte bogate găsim adesea sistemul copilului unic sau al celui de doi copii. Cred că aici este vorba despre un simptom tipic în lupta dintre sexe. Femeia refuză să joace rolul care-i revine prin sexul ei, respectiv de a naşte copii.) Celelalte forme, teama de a fi surprins etc. apar în relaţiile extraconjugale, deşi am observat acest lucru şi între soţi, fapt care dovedeşte existenţa unui mecanism psihic complicat.

Un bărbat de 45 de ani mă consultă pentru insomnie. La întrebările mele povesteşte că de câteva luni nu poate avea relaţii cu soţia sa. Motivul este foarte ciudat. Ei aveau o locuinţă mică, astfel încât menajera trebuia să doarmă în vestibulul care se află lângă dormitorul lor. El şi soţia lui se temeau că fata ar putea auzi ceva. Această preocupare exagerată faţă de o fată care, în plus, făcea şi impresia unei fiinţe uşuratice şi mai avea şi un iubit, era de altă origine. Bărbatul pusese ochii pe această tânără; ea îi venea în minte întotdeauna când vroia să se culce cu soţia lui, femeie mai în vârstă. Imaginea servitoarei frumoase şi plinuţe i se impunea şi apărea imperativul disimulat: nu poţi să faci dragoste cu soţia ta, fata ar putea auzi. Însă ideea refulată şi combătută suna astfel: nu poţi să faci dragoste cu fata, căci soţia ta ar putea auzi.

Soţia lui se ruşina de fată şi mărturisea soţului că nu poate să aibă nici o senzaţie *pentru că întotdeauna trebuie să se gândească la fată*. Deşi fata respectivă era o „strengăriţă uşuratică", cei doi nu se puteau lipsi de ea. O păstrau din milă. În realitate, amândoi o iubeau, bărbatul într-un mod heterosexual, iar femeia într-un mod homosexual. Când se urcau în pat, amândoi aveau doar o asociaţie: fata. I-am sfătuit să lase fata să doarmă în altă cameră, locuinţa fiind destul de mare. Dar am nimerit rău. Nu ar exista un alt spaţiu, şi-au bătut deja capul etc.... La această femeie întotdeauna era un orgasm foarte slab. Acum era complet absent. Dorinţa bărbatului în raport cu soţia lui era, de asemenea, foarte mică. Ei au convenit, deci, în mod tacit, să suspende relaţiile ţinând seama de fata care dormea alături. Se înşelau reciproc în privinţa motivelor lor. Bărbatul şi femeia au venit la mine în tratament pentru că aveau insomnie. Sfaturile mele repetate de a

concedia fata şi de a o trimite să doarmă în alt spaţiu pe noua menajeră au fost în cele din urmă ascultate. Rapidă vindecare a insomniei!

În spatele acestor reprezentări angoasante că cineva ar putea să asculte etc. se ascund şi tendinţe morale ascetice. *Dispareunia poate să fie şi o autopedepsire, o penitenţă pentru o vină oarecare; de asemenea, o promisiune solemnă secretă poate să producă această insensibilitate*. Chiar simpla idee despre caracterul dăunător şi periculos al orgasmului poate fi cauza unei dispareunii. Cazul următor este foarte instructiv din acest punct de vedere.

O femeie simplă din popor, în vârstă de 36 de ani, se plânge de nenumărate tulburări nervoase. Are furnicături prin tot corpul, aceste furnicături se intensifică ajungând la o mâncărime insuportabilă; periodic, ea are fenomene intestinale neplăcute. Trebuie să se scoale noaptea şi să alerge afară. Trăieşte crize de anxietate noaptea şi deseori se trezeşte din somn speriată. În afară de aceasta, are o oboseală în timpul zilei care face orice muncă grea imposibilă. Este adesea tristă fără să ştie de ce, până când începe să plângă. Susţine că are o căsnicie fericită. La relaţiile sexuale nu ţine *„pentru că nu are nici o senzaţie"*. După o cercetare mai amănunţită iese la iveală următoarea corelaţie ciudată: încă din tinereţe crezuse că nu trebuie să aibă senzaţii, *că este chiar un păcat şi ceva trivial pe care Dumnezeu îl pedepseşte*. Dar pasiunea sa în căsnicie a fost foarte mare şi a simţit întotdeauna un orgasm puternic. După moartea unui copil iubit s-a gândit că este o pedeapsă a lui Dumnezeu pentru că este imorală şi se dedă prea mult plăcerilor lumeşti. Cu toate acestea, nu a găsit forţa de a renunţa la plăcere. O vecină i-a spus că aceste excitaţii senzuale sunt dăunătoare şi produc o îmbătrânire şi o moarte prematură. *Şi atunci ea a reuşit în lupta împotriva plăcerii, în timpul coitului rugându-se sau gândindu-se la altceva*. A reuşit să suprime plăcerea. Câteodată bărbatul trebuia să se întrerupă pentru ca ea să evite orgasmul. Eu o instruiesc corespunzător şi o eliberez de ideea că orgasmul este un păcat. Dumnezeu ne-a dăruit acest cadou pentru ca noi să ne servim de el cu înţelepciune. Fac referire la minunatele cuvinte ale şeicului Neffzawi, care, în vestita sa carte *Grădina parfumată*, spune: „Slavă Domnului, care a pus cea mai mare desfătare a bărbatului în părţile naturale ale femeii şi a destinat părţile naturale ale bărbatului pentru a oferi cea mai mare desfătare femeii." O revăd după câteva săptămâni. Este complet însănătoşită şi orgasmul revine cu mare intensitate. Pentru că soţul ei simte nevoia, au relaţii sexuale aproape în fiecare zi... Vecinii se miră de aerul ei înfloritor şi o întreabă ce cură miraculoasă a urmat. Totuşi, ar fi greşit să vedem cauza acestei dipareunii numai în ideea carac-

terului dăunător al coitului! Femeile aud asemenea lucruri şi foarte puţine se lasă convertite de această învăţătură. Trebuie deci să se afle în spate un alt motiv pentru ca ipoteza acestei nocivităţi să devină inteligibilă. Cu alte cuvinte: ea s-a agăţat de acest argument pentru a-şi interzice coitul.

Acestea nu puteau fi decât tendinţe moral-ascetice. Avem însă un punct de sprijin care poate că ne oferă adevărata legătură. Femeia s-a îmbolnăvit după moartea unui copil. A trebuit această moarte să-i provoace sentiment de vinovăţie? Ne informăm în legătură cu boala copilului. Aflăm că el a avut o carie a coloanei vertebrale şi a suferit îngrozitor de mult. Mama suferea împreună cu el.

„V-aţi gândit că moartea copilului ar fi o eliberare pentru dv.?"

„Da... mi-au venit asemenea gânduri şi când copilul într-adevăr a murit, nu puteam să fiu îndurerată cu adevărat şi mă simţeam ca eliberată. A fost inuman ce a trebuit să îndur. Eram chemată noaptea de zece ori şi chiar adesea din braţele soţului meu... Şi copilul suferea de nespus... bietul copil !"

„După moartea copilului v-aţi făcut reproşuri că aţi fost o mamă rea?..."

„Desigur, mi-am făcut aceste reproşuri. Ele mă urmăresc întotdeauna, căci nu puteam să plâng nici la cimitir, nici acasă. Îmi era ruşine de vecini care spuneau: durerea cea mai mare nu are lacrimi. Ştiam aceasta mai bine."

Acum de-abia este de înţeles pentru noi din punct de vedere psihologic această dispareunie. Femeia era deranjată, copilul o striga înainte ca orgasmul să apară şi ei i-a venit gândul: *O, de-ar muri copilul*! Apoi copilul a murit, conştiinţa s-a anunţat şi a cerut o pedeapsă severă. Ea se pedepsea prin abstinenţa pe care copilul, trăind, o provoca atât de des doar prin prezenţa sa în camera de culcare. Imperativul moral suna: nu vei scoate nici o bucurie din moartea mea. Acum ea era pregătită să creadă povestea despre nocivitatea coitului. Dar fiindcă dorinţa se anunţa violentă, explicaţia mea, combinată cu reabilitarea morală, a putut să acţioneze uşor... Trebuie să se explice unor asemenea oameni simpli ceea ce este general uman în aceste dorinţe de moarte şi să li se elibereze conştiinţa.[1]

[1] Iubirea mamelor faţă de copiii lor cedează adesea locul unei uri surprinzătoare; ea poate şi să lipsească sau să se exprime doar în mică măsură. H.Oppenheim a descris unele cazuri de asemenea *misopedie* în „Zeitschr f. Neur.n.Psych. şi chiar a recunoscut că în această deturnare de sentimente unele mecanisme *freudiene* trebuie să joace un rol. Am văzut de mai multe ori dorinţe de moarte ale părinţilor îndreptate împotriva copiilor lor drept cauze ale unei nevroze sau melancolii. De asemenea, o atracţie sexuală exagerată poate să provoace o conversie în ură ca măsură de apărare şi de protecţie.

Acest ultim caz este instructiv. El ne arată teama ca mască a conştiinţei vinovate. *Orice teamă distruge libidoul şi împiedică apariţia orgasmului.*[1] *Cea mai răspândită este teama de infecţii.* Am auzit de la numeroase femei că acest gând împiedică apariţia orgasmului. Dar să nu ne lăsăm înşelaţi de această motivaţie. Se ascund totdeauna frâne morale mai adânci în spatele celor invocate, frâne care funcţionează ca bariere pentru dorinţele periculoase. Teama de infecţii este un truc pentru a disimula o slăbiciune morală. Acest mecanism se poate întâlni foarte des în cazul dispareuniei şi necesită analiză psihologică profundă. Vreau să prezint un asemenea caz.

Doamna I. K. se prezintă ca o persoană foarte erotică şi pasională. Divorţată, trăieşte în Viena împreună cu o fiică de douăzeci de ani şi de şase ani suferă chinurile atroce ale abstinenţei. Ce-i drept, ea are legătură cu un bărbat care o întreţine. Dar acest bărbat, pentru care are o înaltă stimă ca om şi din punct de vedere moral, îi inspiră un dezgust îngrozitor. Crede că ştie că el a avut un sifilis. Are câteodată un exantem pe faţă care i se pare suspect. Acest bărbat se mulţumeşte cu prietenia ei ideală. El a făcut câteva aluzii, dar ea s-a prefăcut că nu înţelege. Faţă de el o face pe femeia frigidă şi castă. De mai multă vreme el este pe deplin mulţumit cu relaţii spirituale. Totuşi, ea este devorată de dorinţă. Dar se temea că el ar putea fi infectat. Şi dacă ar putea învinge teama de infecţie, ar apărea teama de şantaj. Ea cunoaşte un asemenea caz în care bărbatul era destul de lipsit de scrupule încât să pretindă bani de la femeie sub ameninţări. Şi, în fine, ea se temea de gura lumii. Cât de uşor capătă o femeie proastă reputaţie şi pentru ea aceasta ar fi foarte neplăcut din cauza fiicei sale. Da, dacă ar cunoaşte un bărbat fin şi sănătos, l-ar accepta imediat cu dragă inimă.

În asemenea cazuri un cunoscător experimentat îşi dă seama imediat că teama este doar un pretext pentru salvarea virtuţii. Această femeie a decis cândva să rămână virtuoasă şi să evite toate tentaţiile. Numai că se simte fără apărare, prea slabă pentru a opune rezistenţă instinctelor ei violente. Ea foloseşte toate aceste posibilităţi pentru a-şi apăra virtutea. Teama funcţionează aici ca gardian al virtuţii.[2]

[1] Richard Schmidt: *Iubire şi căsătorie în India veche şi cea modernă* (H. Barsdorf, Berlin, 1904), p. 279, *Vrnda*, p. 521 ff. numeşte ca bază a impotenţei mai întâi deprimarea prin anumite stări penibile (teamă, lipsă de încredere, angoasă, vederea infirmităţilor la femeie...)"

[2] A se vedea *Cauze ale nervozităţii*, p. 32 (Verlag Paul Knepler).

Iată care a fost apoi cursul evenimentelor: prin intermediul unui anunț, femeia a căutat un prieten dezinteresat. Din treizeci de scrisori a ales pe cea a unui funcționar superior, fin și liniștit, *care i-a adus un certificat de la medicul său atestând sănătatea sa perfectă*. Condițiile au fost astfel încât nici una din temerile sale nu a fost justificată. Atunci a venit la mine plângându-se: Gândiți-vă ce mi s-a întâmplat. Am fost complet insensibilă. Aveam o dorință arzătoare și nu am ajuns la plăcere. Eram complet obosită, căci bărbatul era foarte potent și vroia neapărat să forțeze orgasmul meu.

Și cum s-a produs această anestezie? Ea avea neîncetat altă idee angoasantă. Și anume: *Ce ar spune fiica ta dacă ar ști*? Și brusc se gândea și la soțul ei... Era nefericită din cauza acestor inhibiții, căci noul iubit îi convenea atât de mult. Ea a mai încercat încă de două ori... întotdeauna cu același rezultat. Era puternic deprimată și a venit la mine în tratament. Am avertizat-o în legătură cu aceste experimente. I-am spus aproximativ următoarele: vă aflați într-un grav conflict psihic. Pe de o parte, vă presează instinctul dv. sexual, care vă cere satisfacție. Pe de altă parte, există numeroase inhibiții. Stările dv. de angoasă sunt doar forme de exprimare a inhibițiilor interioare. Nu veți putea fi niciodată frivolă. Nu vi se potrivește. O altă femeie în locul dv. și-ar fi găsit deja amantul, dacă l-ar fi căutat într-adevăr. Nu vreți să recunoașteți față de dv. înșivă că vreți să rămâneți castă. Renunțați la aceste încercări. Sunteți încă frumoasă și demnă de a fi dorită, placeți și faceți cuceriri. Mulțumiți-vă cu acest fapt și nu trageți de aici alte consecințe. Ea nu m-a crezut și s-a aruncat în aventură pentru a-mi dovedi că nu am avut dreptate. Ulterior s-a întors plină de regrete și și-a mărturisit greșeala. Dar în tratament, care a durat numai o săptămână, a ieșit la iveală că îl iubea încă pe soțul ei și avea credința secretă că va apuca să-l vadă întorcându-se plin de regrete și că apoi ea va repara toate greșelile. Soțul ei divorțase pentru că descoperise că ea l-a înșelat. Acum ea își corecta post factum firea ușuratică de altădată. Își făgăduise să fie castă și trăda o superstiție secretă: *atâta timp cât eu sunt castă, soțul meu îmi este fidel.*

Aceasta este sensul frigidității sale. Ea nu avea voie să simtă nimic și știa că ar fi pierdută dacă ar juisa din nou cu un bărbat. De ce însă nu și-a ținut făgăduiala? Aflase că soțul ei are o iubită. Imediat a vrut să se răzbune, s-a simțit liberă, a simțit că nu mai este legată. Dar forțele ei morale erau mai puternice decât credea. O voce interioară îi spunea: prin această detestabilă plăcere senzuală ți-ai pierdut soțul și ai privat-o pe fiica ta de un tată. Nu vei mai juisa niciodată. Aceasta să-ți fie pedeapsa... Astfel, urmând legile talionului, a fost atinsă de dispareunie. Și gândul că are o fiică mare a jucat un rol. Tremura pentru inocența copilului. Vroia să-i arată prin exemplul ei că și un temperament arzător poate să rămână cast... Depresia a dispărut imediat. A primit de la o prietenă bunul sfat de a-și procura un *bienfaiteur*, adică un falus

artificial. Curând a fost atât de mulțumită cu rezultatul, încât a renunțat la orice bărbat și și-a putut conserva castitatea.

Pot relata despre încă două cazuri în care o făgăduială a fost cauza insensibilității. Frigiditatea se dovedește în aceste cazuri ca fiind un simptom isteric, ca o conversie în sens *freudian* și este expresia unui imperativ moral care sună astfel: Nu vei juisa! Cazul următor are o origine dintre cele mai demne de amintit:

O doamnă de 45 de ani mă consultă din cauza unor stări de excitație periodică în timpul cărora își pierde și apetitul. Foarte des, aceste stări apar după menstruație. Își pierde somnul, ar dori să călătorească tot timpul și să-și schimbe în permanență domiciliul. Ar dori să iasă din pielea ei. În timpul acestor stări este foarte excitată din punct de vedere sexual. Dar excitația nu are la ea nici o rațiune. Deși foarte pasională, *nu a găsit niciodată satisfacție.* Însă ea nu mă consultă din cauza frigidității. Cu un an înainte, fiul ei s-a împușcat. De atunci, ea își face cele mai puternice reproșuri. Este vinovată de moartea fiului său. Ar fi putut să împiedice sinuciderea. El s-a surmenat intelectual și a muncit prea mult. El a studiat prea mult pentru examene și în plus avea o mulțime de preocupări spirituale. Ar fi trebuit să-i interzică toate acestea. *Se consideră ucigașa fiului său.* S-ar fi sinucis și ea dacă nu ar fi fost atât de lașă. În plus, are responsabilități față de soțul ei. Se întreabă mereu: Nu l-ai fi putut salva pe fiul tău? Eu trebuia să o eliberez de această reflecție.

Reproșuri atât de violente nu pot fi recente; afectele lor sunt în general întărite prin rezonanța trecutului. Două posibilități vin aici în discuție. Ea dorise moartea fiului său. Îndeplinirea acestei dorințe produce apoi sentimentul de culpabilitate. Căci aproape toți nevroticii au credința secretă în atotputernicia gândurilor lor. Sau ea are deja o vină asemănătoare în trecut. Cu ani în urmă, trebuie să fi murit un om a cărui moarte a fost asociată pentru ea cu un sentiment de vinovăție. În cazul nostru intră în discuție ambii factori. Prima împovărare provine din următoarea sursă: fiul iubea o fată și mama era geloasă. Visase că acest fiu va fi sprijinul bătrâneții ei. El trebuia să facă un mariaj foarte profitabil și prin aceasta să ridice din punct de vedere material starea întregii familii, întrucâtva să restabilească lumina veștejită a numelui altădată strălucitor. Dar el iubea o fată săracă și mamei i-a venit o dată gândul: *Decât să accept această fată, aș prefera ca el să moară.* A fost atât de înspăimântată de aceste gânduri, încât a vrut să se căiască și și-a dat cuvântul că nu va pune nici o piedică legăturii. Legătura s-a rupt însă automat. Fata a fost necredincioasă logodnicului ei și a intrat într-o relație cu un om bogat. Tânărul nu a suportat umilința și dezamăgirea și aceasta a fost cauza sinuciderii. La

început, mama nu a putut ierta fiului ei că a putut să-i facă așa ceva și că iubirea pentru fată a fost mai presus de tot ceea ce o privea pe ea. Nu putea să plângă și era insensibilă, aparent indiferentă. Întreaga nevroză a izbucnit abia după câteva săptămâni.

Totuși, pentru apariția sentimentului de culpabilitate și a dispareunici intră în discuție încă un eveniment care s-a produs în tinerețea sa. Avea 18 ani când a trebuit să suporte ceva înspăimântător. Ringtheater era în flăcări și ea presupunea că unicul ei frate era înăuntru. Stătea în fața teatrului și îl ruga pe Dumnezeu și îl implora să îl salveze pe iubitul ei frate. Era pe punctul de a face o făgăduială. Vroia să jure că *va rămâne veșnic castă și se va dedica numai îngrijirii bolnavilor* dacă Dumnezeu se va îndura și îl va salva pe fratele ei din flăcări. În momentul în care vroia să facă făgăduiala solemnă i-a trecut prin cap: poate că făgăduiești inutil; poate că fratele tău nu a intrat în acest teatru, poate că este deja acasă. A amânat făgăduiala și a alergat fără suflare spre casă. Fratele ei nu era prezent. Poate că este la o prietenă, s-a gândit ea și a alergat într-un cartier învecinat. Fratele ei nu era nici acolo. Atunci a alergat înapoi la teatru. Mulțimea se îmbulzea și se spunea că cei mai mulți ar fi fost salvați, numai câțiva au ars, dar deja nu mai există supraviețuitori înăuntru. Acum făgăduiala nu mai avea nici un sens. Fratele ei nu s-a întors acasă și în zilele următoare a fost recunoscut printre corpurile carbonizate.

Atunci și-a făcut cele mai violente reproșuri, era vinovată de moartea îngrozitoare a fratelui. Dacă ar fi făcut făgăduiala solemnă, în mod sigur fratele ei nu ar fi ars. Astfel s-a chinuit câțiva ani, până când, în sfârșit, s-a căsătorit cu actualul ei soț, fără mare iubire. De fiecare dată când soțul ei era tandru cu ea îi venea în minte scena de la Ringtheater și aceasta anula orgasmul. În acest mod își respecta făgăduiala. Ea era călugăriță, nu avea voie să juiseze, nu avea dreptul la plăcere.

Îmi amintesc că am văzut o piesă amuzantă în care unui tânăr căsătorit, exact în momentul când era gata să-și îndeplinească datoria conjugală pentru prima oară, un vameș îi striga în compartiment: Nu aveți nimic de declarat? Atunci el a devenit psihic impotent. De fiecare dată când vroia să îndeplinească coitul, îi venea în minte strigătul teribil. Faptul ar putea fi adevărat și mi se pare extras din viață. El caracterizează perfect mecanismul impotenței psihice. Întrebarea poate fi luată simbolic și înseamnă: Ești liber de orice vină?

Pot ilustra cu numeroase alte exemple faptul că multe femei renunță în mod voit la plăcere ca penitență pentru pretinse păcate.

De asemenea, există femei care se tem de plăcere pentru că devin prea slabe și atunci se tem să nu fie învinse. Multe femei se tem tocmai de propria lor pasiune. În acest mod, tocmai cele mai pasionale femei devin insensibile. În momentul în care insensibilitatea este suprimată, poate să iasă la iveală un temperament de care nimeni nu se miră mai mult decât femeia însăși.

Dar adevărul este descoperit după cercetări minuțioase. Femeile spun apoi: am știut întotdeauna acest lucru. Dacă izbucnește o dată la mine, este ceva mai puternic decât la toate celelalte femei și sunt dărâmate toate stavilele.[1] Teama de propria pasiune intră și ea în discuție ca motiv al dispareuniei. Următorul caz exprimă toate aceste motive reunite.

Domnișoara G. M., în vârstă de 32 de ani, iubita unui domn distins, suferă de stări de angoasă și depresii. Este atât de tristă, încât plânge ore în șir. Viața nu mai are nici un sens. De ce să te chinui? Nu ar fi mai bine să-i pui capăt repede și o dată pentru totdeauna? Adesea se închide săptămâni în șir în propria cameră și nu primește pe nimeni. În timpul coitului este complet rece, „ca o bucată de gheață". Nu are niciodată excitație. O las să-mi povestească istoria vieții. Această istorie este cea mai colorată din câte am auzit vreodată. Era fiica unor oameni săraci, care locuiau în capitală. A învățat de timpuriu toate formele de sexualitate. Copil fiind, hoinărea pe drumurile părăsite ale unei coline împădurite. Acolo se aflau domni mai în vârstă care întotdeauna plăteau copii pentru a se juca cu ei sau pentru a le lua membrul în mână. Câteodată, domnii, care adesea aparțineau celor mai de sus pături sociale, pregăteau bomboane sau alte mici cadouri. Nu încercau niciodată coitul; de cele mai multe ori, li se cerea copiilor să ia membrul în mână și să se joace cu el. Totuși, existau domni care pretindeau *fellatio* sau manipulări asemănătoare și uneori plăteau foarte bine. Existau aproximativ 8-10 fete care mergeau pe colină și ele cunoșteau deja toți domnii care veneau acolo. La vârsta de 13 ani, s-a dăruit unui ofițer a cărui iubită a rămas timp de trei ani. El se purta crud cu ea și a început să bea, astfel încât ea nu a mai vrut să îl vadă. Ea simțea deja libidoul, dar nu atât de puternic ca mai târziu. Pentru că ea percepea sărăcia din casa părintească i-a venit ideea de a câștiga bani în acest mod. A intrat în legătură cu o femeie care organiza în locuința ei

[1] În cartea mea *Das liebe Ich* (*Iubitul eu*) (Verlag Otto Salle, Berlin) se găsește următorul aforism: „Oamenii temători se aseamănă locomotivelor care încălzesc prea puțin pentru a putea frâna la timp. Ei merg cu jumătate din cantitatea de aburi." (p. 217)

întâlniri cu diferiți petrecăreți ușuratici. A decăzut și mai mult și la vârsta de 18 ani a ajuns într-un bordel. A rămas acolo aproximativ un an. Simțea libidoul numai dacă domnul îi era foarte simpatic și numai dacă era tratată nu ca o prostituată, ci ca o doamnă. O dată au venit la bordel doi domni care erau prieteni. Ei erau cavaleri distinși și amândoi au plăcut-o. A intrat în conversație cu ei. Unul dintre ei i-a făcut propunerea de a-l acompania și de a deveni metresa lui. El vroia să o ajute să se instruiască. A acceptat propunerea cu entuziasm. El a răscumpărat-o de la proxenetă, care a susținut că fata ar fi cea mai mare atracție a ei și că îi datorează o mare sumă de bani pentru haine. În timpul coitului cu acest bărbat ea a avut imediat un orgasm violent. Bărbatul, baronul X, și-a ținut cuvântul. Tânăra a primit un apartament frumos, a fost instruită de profesori și profesoare și a învățat în special canto, crezând că are un mare talent. Curând a ajuns pe scenă, mai întâi în cor, apoi a apărut cu mici bucăți solo. Întrucât era bine făcută și putea dansa foarte frumos, a avut apariții cu costume frumoase. Logodnicul ei – se logodiseră în secret – era înspăimântător de gelos, astfel încât o chinuia de moarte cu gelozia lui. Ea își ducea crucea bucuroasă, deși el era foarte băutor și un om brutal. Îl iubea și, de dragul lui, a făcut mari progrese în artă, a început să cânte partituri mai mari, prin grația ei făcea o certă senzație, astfel încât ea se afla la începutul unei frumoase cariere scenice, din care însă nu putea să se aleagă nimic. S-a ajuns la aceasta: îl iubea pe „Robert al ei" cu toate că era brutal sau poate tocmai din cauza brutalității lui. Era obligată să-și spună că pentru prima oară în brațele lui a învățat ce este orgasmul. A trăit scenele cele mai îngrozitoare. O dată, el a venit cu un revolver explicând că o împușcă, că ei trebuie să moară împreună. Era gelos pe un actor oarecare, pe care ea trebuia să-l sărute pe scenă. Cu greutate s-a apărat de atacul lui și a putut să-l liniștească. Viața ei era în permanență teamă și tremurătură. Dar simțea că acest fiu de milionar aflat sub interdicție o iubește nebunește. Într-o zi, mama lui a venit la ea pentru a-i promite o mare sumă de bani dacă îl părăsește. Ea a respins toate propunerile cu indignare. Ei au închiriat o locuință în comun și făceau toate pregătirile pentru căsătorie. Într-o zi, a venit acasă și nu l-a mai găsit pe iubitul ei, care întotdeauna o lua de la teatru sau o aștepta acasă. A presimțit ceva rău. A găsit o scrisoare în care i se aducea la cunoștință că logodnicul ei a fost dus de către familie într-o casă de sănătate din cauza bolii lui psihice. I s-a oferit din nou o sumă pe care a refuzat-o. Spera că iubitul ei va găsi o cale de a se înțelege cu ea. A urmat însă o mare tăcere și ea a trebuit să se obișnuiască cu gândul că vor trece ani până când el se va întoarce. Și-a reluat viața ușuratică de dinainte. Dar ea nu mai simțea nimic în brațele altcuiva și doar simula extazele. În sfârșit, a găsit un domn distins, mai în vârstă, care vroia să o ia în grijă dacă ea vroia să-i consacre viața. A acceptat. După câteva luni a aflat că

iubitul ei a ieșit din casa de sănătate și s-a logodit cu o fată bogată. Într-o zi a leșinat pe scenă. Îl văzuse cu logodnica la teatru, într-o lojă. Din acea zi i-a fost teamă de scenă și nu a mai pășit acolo. Cariera ei artistică era terminată. Ea a făcut împreună cu o prietenă un pelerinaj la Roma... După câțiva ani a fost vrăjit de ea un tânăr care vroia să se căsătorească cu ea și pe care îl iubea. Dacă el vroia să o sărute, ea trebuia să îl împingă la o parte. În sfârșit, s-a învins pe sine și i s-a dăruit cu pasiune. Dar nu ajungea la orgasm, devenise o femeie insensibilă. Ea povestește că întotdeauna în timpul coitului trebuia să-și abată gândul în mod forțat. Și anume, își repeta mereu un cuvânt al cărui sens îi era neclar. Ea spunea: „Santa Maria Kapellana". Apoi repeta mereu lipsitul de sens Kapellana... În timpul tratamentului a ieșit la iveală că pacienta, foarte pioasă, făcuse o făgăduială Sfintei Marii într-o capelă în timpul pelerinajului. „Kapellana" înlocuia numele capelei. Ea auzise la Roma că în această *capelă este ascultată ruga femeilor păcătoase, că ele sunt aduse la castitate.* Acolo s-a aruncat cu ardoare pe podea și a promis să rămână veșnic castă dacă îi este iertat trecutul... *Prin această fgăgăduială își suspendase în mod voluntar dreptul la orgasm.* Ea nu bănuia că va iubi din nou atât de curând... Relațiile sale cu bărbatul bogat erau în egală măsură un păcat în ochii ei. Dar ea nu simțise pentru el nimic niciodată și astfel raporturile foarte rare pe care le avea cu el, pentru că bărbatul era mereu plecat în călătorie, puteau fi considerate ceva lipsit de importanță. Nu era păcat pentru că nu simțea nimic și pentru că nu putea trăi altfel. Ea era instruită cu sprijinul lui. Și o parte din bani era folosită pentru opere de binefacere și chiar pentru construcția de biserici.

Pentru completarea acestei istorii, care ne dovedește că tendința către castitate împiedică apariția orgasmului și ilustrează importanța unei făgăduieli, trebuie adăugat un detaliu foarte interesant. Pacienta, care suferea și de stări de angoasă, se temea că poate gândi ceva rău întâlnind un preot. De aceea, nu avea încredere în biserici și vizita doar capele liniștite, izolate. Apoi mi-a mărturisit că cea mai mare plăcere i-o produseseră preoții. Mai ales bărbații cu fața rasă. Logodnicul ei era complet ras; la fel și tânărul de care s-a îndrăgostit. Cunoaștem această mască a homosexualității care reiese și din alte acțiuni ale ei. La bordel îndeplinise acte homosexuale cu cel mai ridicat orgasm și apoi încetase brusc considerând că este un păcat și nenatural... Apoi, brusc, povestește un număr de aventuri cu preoți. Ea fusese de mai multe ori la Wörrishofen din cauza nervilor ei în speranța că acolo vor veni mulți prelați pentru cură. Vedem aici un minunat exemplu al biloparității tuturor fenomenelor. Pe de o parte, o evlavie de sclav, care se exprimă prin mătănii, făgăduieli și pelerinaje – își amenajase și acasă o micuță capelă – și, pe de altă parte, dorința ardentă de a se răzvrăti împotriva divinității. Copil fiind, și mai târziu, în stări de beție, pronunțase în mod repetat blasfemii. Dar

cel mai mare triumf al ei era să seducă un preot. Aceasta îi producea întotdeauna un orgasm care îl depăşea pe cel pe care-l avea cu iubitul ei. Povesteşte un număr de aventuri incredibile şi le ilustrează cu scrisori şi fotografii. Era foarte mândră că un preot străin, pe timpul unei ceremonii religioase, îi făcuse, potrivit înţelegerii lor, un semn pe care numai ea l-a înţeles. În acea epocă se simţea ca o păcătoasă extraordinară, un om care a avut curajul de a juca o festă fiinţei supreme.

Abia mai târziu a avut conştiinţa acestor păcate şi a înţeles tot: Dumnezeu i l-a luat pe omul iubit pentru că sedusese într-un mod rafinat atât de mulţi preoţi. De asemenea, nu era demnă să simtă voluptatea supremă. Şi-a exprimat intenţia de a merge într-o mânăstire şi de a-şi ispăşi trecutul Şi-a părăsit definitiv iubitul disperat şi-a lichidat locuinţa şi a dispărut. M-am informat cu privire la ea pentru că mă interesa destinul ei viitor. Am aflat că a plecat într-o zi după ce şi-a vândut mobila şi nimeni nu ştie unde se află...

Vedem ce diferite sunt formele de dispareunie. Am descris aici cazuri în care dispareunia este doar relativă. Sunt întru totul de acord cu Otto Adler, care susţine că de fapt nu există femeie insensibilă. O inhibiţie oarecare împiedică orgasmul. Totuşi, cred că până acum nu am explicat încă esenţa cea mai adâncă a dispareuniei şi că trebuie să pătrundem mai adânc în relaţia dintre bărbat şi femeie.

Până acum am conceput dispareunia ca pe un „Nu pot!" Am văzut, de asemenea, cazuri de „Nu am voie!" Un exemplu a fost sărmana femeie care dorea moartea copilului ei bolnav pentru a nu-i fi tulburată liniştea nopţii şi plăcerea iubirii. Prostituata care s-a ridicat din rău şi murdărie către sfinţenie a fost un exemplu asemănător, deşi în cazul ei a apărut în mod clar un „Nu vreau!"

În mod cert, dacă dăm crezare declaraţiilor femeilor nu obţinem niciodată cunoştinţe sigure. Trebuie să luăm în consideraţie întotdeauna natura cabotină a nevroticului. Nu putem să credem cuvintele sale decât în măsura în care, *nota bene*, trădează doar un singur curent sufletesc al său. Dar există şi alte forţe în el, pe care nu vrea să ni le arate, care constituie beatitudinea sa secretă, pe care el însuşi nu vrea să le vadă sau nu poate să le vadă.

În multe cazuri inhibiţia este atât de clară, încât „Nu vreau!" este în văzul tuturor şi doar o rea voinţă nu-l poate observa.

În capitolul următor, ne vom ocupa de aceste complicate probleme; va urma acolo o analiză amănunţită. Aici aş dori să menţionez doar cazul unei femei care dă expresie în mod deosebit de clar şi puternic lui „Nu vreau!".

O femeie de 28 de ani mă consultă din cauza frigidităţii absolute în timpul contactelor. În cadrul tratamentului în care a opus o mare rezistenţă îmi dau seama că este vorba chiar despre o anestezie provocată. Bolnava are motive pentru a nu simţi, cu alte cuvinte: ea nu vrea să simtă. Ştim că bărbaţii sunt în stare ca, prin distragerea atenţiei, să-şi suprime sau să-şi amâne orgasmul. Faptul că insensibilitatea femeilor este un act de voinţă şi se produce asemănător orgasmului prelungit al bărbatului este dovedit din următorul vis al femeii noastre frigide:

Eram încă infirmieră. O femeie aştepta un copil şi eu vroiam să o îngrijesc. Dar doctorul angajase deja două alte infirmiere pe care le vedeam stând pe culoar în faţa camere femeii. Ea urma să strige când avea nevoie de infirmieră. Dar nu făcea acest lucru şi când, în sfârşit, sora şefă s-a uitat să vadă dacă femeia nu poate naşte deja, am văzut şi eu femeia stând în pat, cenuşie, cu capul acoperit. Din nu ştiu ce motiv ea nu vroia să aducă pe lume copilul, îl reţinea şi acum se spune că copilul este îngheţat... Doctorul vine pentru a-l extrage cu forţa, dar se spune mereu: copilul este îngheţat...

Vedem aici în vis un copil înţepenit..., dar înţepenit doar pentru că femeia nu a vrut să-l aducă pe lume. Sora şefă simbolizează conştiinţa care o controlează cu severitate. Cele două surori exprimă dorinţa sa homosexuală şi iubirea pentru cei doi fraţi ai ei. În căsnicie, ea a fost întotdeauna insensibilă, dar visează adesea cu o plăcere accentuată la o relaţie sexuală cu fraţii ei. Unul dintre ei a avut o dată un atentat asupra ei, ceea ce i-a rămas în memorie ca un avertisment. Un doctor i-a făcut curte, dar ea nu vroia să aducă pe lume copilul pentru el. Cuvântul copil se asociază în mintea ei cu „amor". Amorul ei este îngheţat. Dar numai pentru că nu vrea să simtă. Căci, mărturiseşte ea, orice plăcere îi pare a fi un păcat de când a avut un vis sexual cu fratele ei. Fiecare bărbat are câte puţin din fratele ei. Ar prefera să nu aibă deloc relaţii sexuale şi să trăiască cu soţul ei ca frate şi soră. *Ea împiedică apariţia orgasmului imaginându-şi o scenă comică.* Între timp, actul este terminat... Ea nu vrea să simtă şi visul confirmă ceea ce multă vreme nu a vrut să-mi mărturisească.

Visul trădător spune: nu vreau să am copil, nu vreau să am copil cu soţul meu... Ce poate să fie un copil care a fost procreat fără iubire? Un copil din gheaţă, căci eu sunt de gheaţă faţă de soţul meu...

Îi propune soţului ei o căsătorie spirituală în care să poată trăi ca frate şi soră. Aceasta ar deştepta în ei noi forţe şi i-ar înnobila. Pentru că el nu consimte şi îi replică că nu poate renunţa la actul sexual, ca se îmbolnăveşte. După un coit are toate tulburările posibile. „Un coit fără sentiment este dez-

gustător," spune ea şi are dreptate. Ce gândeşte ea despre iubire, o dovedeşte un alt vis:

Trăiesc în vremurile străvechi într-o peşteră, mă numesc Sieglinde şi aştept pe eroul care să mă izbăvească. Siegmund apare şi îşi înfige spada sa lungă în zid, până la mâner. Eu jubilez de desfătare văzându-l şi îl cuprind în braţe, îl sărut cu o ardoare pe care nu am trăit-o niciodată. Atunci răsună cu forţă în ceruri vocea lui Wotan: Opriţi-vă! Ursitoarele au interzis aceasta!...

Chipurile ea nu vrea să ştie şi să creadă că, în concepţia lui Wagner, Sieglinde şi Siegmund sunt fraţi. A mers de nenumărate ori la operă, ar fi trebuit să o frapeze acest lucru. Un libret o convinge însă că nu a vrut să vadă un fapt important. Ea înţelege, de asemenea, simbolul spadei! Falusul fratelui ei este cel care înfăptuieşte aceste miracole. Wotan reprezintă avertismentul divinităţii şi categoricul „Nu ai voie"!

Este interesant că mi-a făcut mărturisirea despre faptul că trebuie să-şi imagineze o scenă comică abia în ultimele zile şi cu o mare rezistenţă. Acesta era secretul ei şi trucul trădează intenţia de a fi insensibilă, din cauza căreia a venit la mine la tratament. Fizicul ei era pe punctul de a ceda tentaţiilor bărbatului neiubit. Dar ea nu vroia. S-a apărat chemând în ajutor comicul, cel mai mare duşman al pateticului.

Orgasmul este patos, este pasiune. Nimic nu poate distruge pasiunea aşa cum o face blestemul ridicolului. Din păcate, nu a vrut să-mi comunice la ce scenă comică se gândea. Ea spunea: trebuie să vă mulţumiţi cu faptul ca atare. Nu am vrut să vă dezvălui aceasta niciodată. Mi-aţi smuls secretul. Acum văd că orice tratament în plus este de prisos. Înţeleg că nu vreau să simt şi că am jucat un rol dublu... Şi ce este mai rău: nu numai faţă de dv. şi restul lumii, ci şi faţă de mine!"

Adaug la cazuistica mea încă două cazuri din experienţa bogată a dr. Ferdinand Winkler, care exprimă în mod clar o rezistenţă interioară faţă de orgasm, dezgust, teamă şi refuz ca urmare a lipsei iubirii.

O femeie de aproximativ 30 de ani se plânge de o chinuitoare vomă care apare încă din timpul actului înghiţirii, ceea ce împiedică participarea la mesele familiale; nu poate să ia decât fleacuri, pe ascuns, în absenţa soţului ei. Ea a născut de mai multe ori, dar a fost întotdeauna insensibilă din punct de vedere sexual şi de mai mulţi ani evită complet relaţiile sexuale pentru că nu simte nimic şi, cu toate acestea, se teme de o nouă sarcină. Deci, atât la masă, cât şi în pat a slăbit legătura dintre ea şi soţul ei, la care, de altfel, ţine foarte mult şi a cărui casă o conduce ireproşabil; cum ea a renunţat la relaţiile

sexuale cu soţul ei, refuză de asemenea să mănânce ceva la masă cu el; ea poate mânca nepedepsit pe ascuns, în absenţa lui.

Deci, într-un mod caracteristic, ea a convertit insensibilitatea sexuală în corporalul actului înghiţirii; analogia dintre membrul care vrea să iasă afară din vagin şi care ei îi inspiră teamă şi ieşirea forţată a alimentelor consumate în prezenţa bărbatului este clară. Este interesant că tânăra femeie se comportă foarte distant faţă de solicitările amoroase ale altor bărbaţi şi că ea, chiar în absenţa soţului ei şi în prezenţa altor persoane, vomită alimentele. Nu poate mânca decât singură, la fel cum se satisface sexual singură, strângând coapsele una de alta. După cum se vede, aici există o autarhie, o aprovizionare proprie în adevăratul înţeles.

Un tânăr proaspăt căsătorit se întoarce din călătoria de nuntă cu plângerea că soţia lui, la fiecare încercare, suferă de un ciudat spasm al cvadricepsului femural, astfel încât trebuie să renunţe la orice încercare: alifia pe bază de cocaină recomandată de un medic în timpul călătoriei nu a fost de nici un folos. Introducerea electrozilor vaginali, atât timp cât îi ţineam în mână, s-a dovedit imposibilă întrucât la apropierea mâinii mele se producea spasmul muşchilor aductori şi aceste grupe de muşchi păreau să servească într-adevăr vechea denumire de *tutores virginitatis*. Întrucât femeia a refuzat să-şi introducă ea singură electrozii, s-a renunţat la încercarea tratamentului electric. După câteva săptămâni a apărut din nou tânărul bărbat cu informaţia că tristul comportament din timpul coitului nu s-a schimbat, dar menstruaţia este absentă, o sarcină în acest caz fiind exclusă; rugămintea lui a fost să se constate dacă nu a apărut o altă afecţiune. Examinarea s-a dovedit din nou imposibilă şi un medic specialist care a fost consultat, un profesor ginecolog cunoscut pentru vasta sa experienţă, a trebuit să recunoască, spre marea sa uimire, incapacitatea de a face o examinare. Am hotărât – într-adevăr un caz rar! – pregătirea unei narcoze. Atunci s-a dovedit că, în ciuda himenului întreg, era vorba despre o sarcină, contracţia muşchilor aductori a apărat, ce-i drept, virginitatea, dar nu a împiedicat graviditatea. Himenul a fost tăiat operativ fără ca prin avansarea sarcinii să se schimbe comportamentul în timpul coitului. Naşterea s-a realizat sub narcoză, căci s-a dovedit necesitatea unei naşteri cu forcepsul. Curând după naştere, tânăra mamă i-a explicat soţului ei că nu vea să se mai expună pericolelor şi neplăcerilor graviditătii şi ale naşterii; ea a renunţat la orice comunicare sexuală cu el, i-a acordat libertate în plan sexual „până la abrogare"; ea a rămas însă camarada şi tovarăşa sa, trebuind să primească raport fidel asupra vieţii lui amoroase, căci o lipsă de tact nu era tolerată nici în această privinţă. După cinci ani şi-a retras asentimentul asupra relaţiilor extraconjugale şi de atunci coitul s-a desfăşurat complet normal.

Din analiza psihologică a rezultat că tânăra femeie a consimţit la căsătorie din motive exterioare şi astfel nu a putut să renunţe la gândul că prin

căsătorie s-a declasat; din această cauză i-a interzis bărbatului intrarea în sanctuarul ei; de-abia când prin tandreţea bărbatului şi prin succesul lui în viaţa practică a fost convinsă că se află pe partea însorită a vieţii, contracţia musculaturii a dispărut de la sine. Este de remarcat că, potrivit mărturiilor soţului, în primii ani de căsătorie s-a străduit să fie îngăduitoare faţă de dorinţele lui, dar contracţia musculaturii era mai puternică decât dorinţa de coit. Paznicul, pe care concepţia despre coborârea din casta ei îl aşezase în faţa himenului, nu a făcut loc dorinţei de coit, ci şi-a menţinut poziţia multă vreme; străduinţele bărbatului care prin diezmierdările sale a căutat să-i învingă rezistenţa în prima perioadă care a urmat naşterii copilului, au rămas complet lipsite de succes; dezmierdărilor li s-a răspuns, dar intrarea în templu a rămas închisă.

Din toate aceste exemple vedem marea importanţă a mecanismelor psihice în apariţia frigidităţii feminine. Imperativele secrete descrise situate în afara conştiinţei: „Nu ai voie...", „Nu trebuie" şi atotputernicul, încăpăţânatul „Nu vreau!" înfrâng instinctul sexual şi împiedică cursul lui firesc. Cât de puternic se exprimă tocmai la femeia frigidă „lupta între sexe" prin acest încăpăţânat, obstinat „Nu vreau!". Problema iubirii este o enigmă complicată, cu multe necunoscute. O dispareunie poate fi vindecată numai de medicul care în ecuaţia nevrozei poate da de urma diverselor necunoscute.

În toate cazurile este vorba despre un „Nu interior!". Acesta poate fi exprimat organic. Apoi bolnavele disimulează pe „Nu vreau!" sau „Nu ai voie!" prin „Nu pot!". Dezvăluirea lui „Nu interior" în tratamentul acestor tulburări este sarcina psihanalizei. Acest nu poate să însemne şi „Nu vreau să fiu femeie" sau „Nu vreau să fiu femeie pentru tine!" Dispareunia ne arată disociaţia progresivă a omului cultural, divizarea sa între o „fiinţă care vrea" şi „o fiinţă care nu vrea", dezechilibrul său interior, jocul în faţa propriei persoane şi lupta cu el însuşi!

III

Fixaţii infantile

EXISTĂ două feluri de oameni: ai cercului îngust şi ai cercului larg. Primii au un orizont limitat, îşi restrâng viaţa la un cerc mic, sunt lipiţi de familia lor, se ataşează de prietenii din tinereţe, sunt incapabili să-şi creeze noi prietenii la vârsta maturităţii, rămân întotdeauna conservatori în ciuda opiniilor avansate, iubesc trecutul, sunt, pentru a spune astfel, istorici şi arheologi ai propriei vieţi, şi-au construit un muzeu preţios al amintirilor, trăiesc în special pentru amintiri, sunt sclavi ai lui „Mai ştii", sau „Îţi aminteşti, altădată când..."

Ultimii au privirea îndreptată spre înainte, se despart curând de familia lor, îşi lărgesc cercul, îşi creează noi prieteni, îi părăsesc pe cei vechi, caută mereu noul şi tot ce este mai nou, aruncă trecutul dacă le este inoportun; ei nu adună scrisori, nu ţin jurnale, nu au cultul relicvelor, ei au darul de a uita ceea ce nu le place, cercetează mai degrabă viitorul, azi deja dispare în faţa cerinţelor lui mâine.

Există numeroase tranziţii între aceste două tipuri. Totuşi, extremele nu sunt rare. În general, sunt mai numeroşi oamenii cercului restrâns. Aproape toţi nevroticii sunt adepţii fanatici ai cercului restrâns. Câteodată, această atitudine, disimulată prin supercompensare în cerinţa polară a cercului lărgit, se amestecă, astfel încât trăsăturile caracteristice ale cercului mic se combină cu cele ale cercului mare. Aparent, ei aparţin cercului mare, dar duc dorul cercului restrâns şi se ostenesc în zadar să transforme propria lor meschinărie şi limitare în măreţie şi nelimitat.

Toţi nevroticii suferă din cauza familiei lor, ei poartă urmele acestei suferinţe atât de răspândite, încât un om inteligent a numit-o cândva „familitis". „Familitis" se exprimă în două forme. Există aşa numiţii sclavi ai familiei şi duşmanii familiei. Sclavul familiei res-

trânge cercul doar la familie. El ține cu iubire fanatică la familia lui restrânsă. El se supune în mod voluntar legii consangvinității, nu are relații decât cu rudele, toate reuniunile sunt sărbători familiale, el sărbătorește zile de naștere, promovările în diferite funcții, zilele de aniversare a căsătoriei, a absolvirii, suferă în caz de deces, pare fixat erotic de familia sa restrânsă, se căsătorește în general cu o verișoară, cunoscutul compromis incestuos, are cultul aniversărilor, deceselor, se îngrijește de toate rudele sale, este supraîncărcat cu grijile pentru întreaga familie. Al doilea tip poartă aparent trăsături diferite de ale primului. Nu se arată ca adversar al familiei, o vorbește de rău, trăiește în ceartă cu cei mai mulți dintre ei, are procese cu ei, unelteste intrigi, chipurile, nu vrea să știe nimic despre rude și întotdeauna vorbește despre ele, face haz pe socotelala lor, se reconciliază cu ele cu ocazia deceselor și pare a fi din nou un sclav al familiei, apoi curând cade din nou în extrema cealaltă; el este tot atât de fixat de familie prin atitudinea sa negativă ca și primul tip prin atitudinea sa pozitivă; în unele situații se transformă în primul tip, apoi redevine al doilea tip, oscilează întotdeauna între iubire și ură, dar niciodată nu e indiferent față de familia sa, niciodată nu o distruge, întotdeauna e dependent de ea, pozitiv sau negativ.

Pentru „sclavul familiei" are valoare numai ceea ce provine din familia sa și, în mod special, din trecutul său. Prietenii din tinerețe fac parte din familia sa. În mod solemn ei sunt adoptați în cercul îngust. Ei sunt tot timpul asigurați că nu sunt „străini", că aparțin familiei, „alor noștri". Prezentul este creat după clișeul trecutului. Tot ce este prezent are modelul său în infantil. Idealul este trecutul și provine în general din cercul îngust; el este de căutat printre părinți și frați. Femeile care suferă de "familitis" nu se desprind niciodată de familia lor. În fond, ele nu aparțin nici bărbatului, nici copiilor lor. Spiritual, ele sunt întotdeauna cu părinții și frații lor, cer întotdeauna iubire, nu suportă nici un conflict între familia lor veche și cea nouă. Dacă apare un conflict între soțul lor și familie, devin nevrotice, câteodată aparent iau partea soțului lor, dar interior au pică pe el, dau dreptate mamei sau tatălui lor, în final evadează în boală. Bărbatul nu observă nimic din schimbarea care se produce cu soția lui, până când ajunge să simtă pedeapsa ei în forma manifestărilor de boală. La început, pedeapsa se

exercită asupra portmoneului său. Femeia trebuie să meargă la sanatoriu, ea consultă medici specialiști, are nevoie de cure costisitoare... Dar, puțin câte puțin, tulburarea se strecoară în viața amoroasă. Femeia încetează să simtă plăcere în timpul mângâierilor, devine din ce în ce mai rece, până când, în final, se transformă într-o femeie insensibilă și devine complet frigidă. În forma unei dispareunii complete sau relative, ea îi spune soțului ei acel „nu interior" pe care nu îndrăznește să-l pronunțe deschis, să-l mărturisească nici față de ea însăși.

Adesea, aceste atitudini infantile față de surori sau frați se exprimă doar ca gelozii, certuri, susceptibilități. Uneori ele devin mai puternic accentuate, iar adesea sunt abil disimulate. Dar izbucnesc în modul cel mai clar când un ideal al copilăriei se îmbolnăvește, când viața este în pericol. Atunci este uitat tot prezentul cu exigențele lui, sclava familiei trăiește din nou în trecut îngrijind bolnavul, se mișcă din nou în cercul ei îngust, face „regresiunea către infantil", pasul de rac către tinerețea ei.

Acest altruism ipocrit trădează întreaga căutare a eului lipsită de măsură din tinerețe. Iubirea copilăriei era o iubire față de eu; atunci erau iubite obiecte care produceau plăcere, erau iubite pentru a procura iar și iar plăcere. În îngrijirea bolnavilor se amestecă amintirea timpurilor în care persoana însăși era îngrijită cu devotament, răsfățată. Este vechiul joc cu roluri schimbate. Narcisismul sărbătorește învierea sa.

Fiecare iubire începe ca o iubire față de eu. La început, fiecare om este îndrăgostit de sine însuși, este narcisic într-un anume sens. Marele progres pe care fiecare trebuie să-l realizeze constă în trecerea de la iubirea de sine la iubirea de obiect. Familia nu este decât o oglindă a eului nostru. În rude regăsim trăsăturile noastre, sângele, trecutul nostru. În fiecare dintre aceste rude am construit o filială parțială a eului nostru. Fiecare poartă unele comori din visteria trecutului. Ne identificăm cu aceste scindări ale eului nostru, cu aceste „suflete parțiale" ale sufletului nostru. „Familitis" este suferința constând în patima eului. Mă întorc la comparația cu „oglinda eului". Familia este ca o sală a oglinzilor care ne arată eul din toate părțile, din toate unghiurile de lumină. „Familitis" care manifestă atât de mult interes pentru alții, atât de multă iubire risipitoare, atât de multă compasiune, nu este decât o mască a maniei eului.

Printre femeile frigide vom găsi întotdeauna un mare număr de sclave ale familiei, care sunt legate de trecut, care sunt incapabile să se bucure de prezent. Vom întâlni întotdeauna două forțe instinctuale care copleșesc prezentul. Acestea sunt cei doi factori principali ai trăirii nevrotice *plăcerea veche* și *dorința nesatisfăcută. Plăcerea veche" și „dorințele nesatisfăcute" sunt veșnice și indestructibile în oameni. Plăcerea veche (infantilă) cere repetare, dorințele nesatisfăcute cer satisfacerea.* Plăcerea actuală poate deveni extraordinar de puternică dacă este vorba despre satisfacerea unei dorințe nesatisfăcute până acum.

„Ceea ce este nesatisfăcut" și „ceea ce nu este uitat" sunt cele mai puternice forțe instinctive ale femeilor insensibile. Neuitatul poate să fie produs și de plăcerea obținută la o vârstă matură. Femeile care nu pot uita un bărbat sunt femeile care au simțit în brațele acestuia cel mai puternic orgasm. Prima impresie și cea mai puternică impresie sunt de neuitat. Când prima impresie este și cea mai puternică, aceasta pare de neînvins.

Astfel ne explicăm fenomenul regresiei, al privirii îndreptate înapoi, al fixației asupra trecutului.

În fiecare an în preajma Crăciunului vine la mine doamna H.W., în vârstă de 40 de ani, palidă, îmbrăcată în culori întunecate și deplângându-și soarta. Este o poveste tristă, pe care o spune printre torente de lacrimi. O viață greșită, o căsnicie ratată! Una din acele teribile decepții pe care le suferă femeile ce cresc singure pe lume și lipsite de independență, care dăruiesc întreaga dorință de fericire și iubire acumulată primului bărbat ieșit în cale. Prima dată am fost mișcat de lacrimile ei și aș fi plâns cu ea. Tot ce am putut să o sfătuiesc a fost să se despartă complet de soțul ei, să învingă trecutul și să-și facă o viață nouă. În al doilea an am fost destul de uimit pentru că nefericita nu-și recăpătase curajul și își pierdea viața în urzeli sufocante despre absurditatea destinului ei. Ea a promis însă că folosind mijloacele și forțele care-i stau la dispoziție, se va elibera din lupta inutilă și de plângerile fără folos. S-au scurs deja zece ani. Ea stă mereu pe ruinele speranțelor sale și își plânge viața pierdută. Silueta ei zveltă și vânjoasă acum pare ruptă în mai multe părți; fața ei arată primele semne ale declinului apropiat. Acum are încă un motiv pentru a se văita. Se privește în oglindă și este nefericită că s-a schimbat atât. „Ce am devenit eu, care eram frumoasă și mult admirată!". Prin fața ochilor minții trec din nou chipurile bărbaților care i-au făcut curte și

pe care ea i-a refuzat. Oricare dintre ei ar fi făcut-o poate mai fericită decât cel ales!

Își sporește plângerile și își subliniază disperarea. Căci toate prietenele și rudele, medicii și cunoștințele cunosc soarta ei tristă și nu mai au la dispoziție noi cuvinte pentru a o mângâia, ci doar expresii uzate, gesturi stereotipe. Cu plângerile ei devine inoportună pentru toți oamenii. Durerea ei a ajuns în acel punct periculos în care tragicul trece în comic. În zadar încearcă, prin intensificarea descrierii dramatice, să zguduie situația ei invariabilă. Ea observă că oamenii nu pot compătimi decât în cazul unor conflicte noi, că ei se obișnuiesc atât de repede cu nefericirea altuia. Această îi dă, firește, prilej de a se simți singură, neînțeleasă și părăsită și de a adăuga această nouă melodie la valsul monoton. Înainte, comparând destinul ei cu cel al surorilor mai fericite, găsea un sprijin în frumusețea și tinerețea ei. O speranță vagă îi spunea: „Poți încă să-ți schimbi soarta! Ești încă tânără și dezirabilă! Găsești un bărbat care să știe să te prețuiască și să-ți redea fericirea sfărâmată de celălalt!"

Treptat, s-a strecurat în inima ei plină de amărăciune invidia pentru frumusețea și tinerețea altor femei, pentru a o îmbiba și mai mult de otravă și melancolic. Nu mai era cale de ieșire din acest labirint al durerilor! Indiferent în ce direcție își îndrepta privirea, totul era învelit într-o negură gri, peste tot vedea căi întunecate și se rătăcea în noaptea unei vieți pierdute. S-ar putea crede acum că printr-o hotărâre eroică pune capăt suferinței și iese dintr-o lume care nu are nimic să-i mai ofere.

Cel care ar presupune o asemenea ieșire nu cunoaște acest gen de oameni. El nu a descoperit încă secretul „dulcilor dureri", nu a descifrat plăcerile compătimirii care se revarsă spre interior. Și această femeie își găsea plăcerea în rolul tragic pe care viața i-l dăduse doar trecător și pe care acum se străduia din răsputeri să-l păstreze. Pur și simplu se desfăta la gândul că ar fi cea mai nefericită femeie din lume. Lăsa toți curenții de iubire care izvorau din inima ei fierbinte să se reverse peste propriile-i răni. Ea deschidea mereu cu forța aceste răni pentru a rămâne nefericită și pentru a se putea compătimi. Dacă nu ar suna atât de paradoxal, aș susține că această femeie ar fi nefericită dacă ar fi privată de nefericirea ei. Exista vreun motiv religios inconștient care juca vreun rol în această suferință voită? Spera într-o răsplată în lumea de dincolo pentru fericirea pierdută în această lume? Privirea sa veșnic îndreptată spre trecut era doar o poziție voluntar conservată dincolo de care se ascundea așteptarea unei priviri infinite asupra unei eternități strălucitoare?

Toate încercările de a o reda vieții active au eșuat. Remediul cel mai sigur, munca, a eșuat pentru că niciodată nu a început o muncă serios. Ea pur și simplu încremenise în acest gest al privirii îndreptate spre trecut, din care nici o forță din lume nu putea să o smulgă...

Cel care vede în Biblie o reprezentare poetică a conflictului etern şi care înţelege valoarea de simbol a legendei, va recunoaşte uşor forţa privirii îndreptate în urmă în povestirea despre Sodoma şi Gomora. Femeia care a încremenit stană de piatră pentru că privea înapoi la oraşul în flăcări – ce simbolizare magnifică a pericolului privirii scufundate în trecut! Fiecare are Sodoma sa secretă, Gomora sa, înfrângerea sa, dezamăgirile sale, teribila sa răfuială! Vai de omul care priveşte înapoi în momentele critice ale vieţii sale! Şi legenda cavalerului de dincolo de mare pe care ne-a înfăţişat-o forţa poetică a lui Schwab nu ne indică pericolele ororilor trecute? Nu ne spune că trecem în goană nebună peste prăpăstii, că pericolele drumului sunt ascunse şi că este periculos să ne zugrăvim aceste pericole depăşite?

Este de înţeles în acest caz formula: a fi sănătos înseamnă a triumfa asupra propriului trecut. Nu cunosc semn mai bun care îl deosebeşte pe nevrotic de omul sănătos. Şi omul sănătos are decepţii, – cine este cruţat de ele? –, adesea este aruncat la pământ când îşi închipuia că se repede victorios, dar el va ridica steagul sfâşiat al speranţei şi va continua drumul spre un ţel sigur. Nevroticul nu se va detaşa de trecutul său. Toate evenimentele au pentru el greutăţi înzecite. Pe când omul sănătos aruncă de pe el povara decepţiilor trecute, ba chiar le transformă în amintire în momente plăcute, din contrastul între prezentul plăcut şi trecutul trist scoate un nou stimulent pentru plăcerea de a trăi, nevroticul poartă greutăţile vieţii neschimbate prin existenţa sa anevoioasă. Amintirile devin an de an tot mai apăsătoare pentru că sunt pline de lacrimi, precum binecunoscutul burete al măgarului.

Este ca şi cum nevroticul ar fi învelit sufletul cu un lipici periculos. Totul rămâne fixat, nu se poate desprinde, se uneşte strâns cu fiinţa sa, o înfăşoară, îi orbeşte privirea limpede, îi paralizează libertatea de mişcare. Această incapacitate de detaşare de trecut se trădează şi în incapacitatea de a ierta, în nevoia de răzbunare, în „resentimentele" sale. Un nevrotic poate reproşa după mulţi ani umiliri neînsemnate, un oarecare cuvând necugetat. El îşi alcătuieşte o colecţie din aceste umilinţe şi înfrângeri pe care le poartă zilnic prin faţa ochilor. El joacă aproape zilnic, pentru a spune astfel, întregul repertoriu al trecutului.

Cât de des ne mirăm că oamenii fac mereu aceleaşi greşeli, că în ciuda experienţei nu învaţă nimic. „Dacă cineva are caracter, – spune Nietzsche – atunci are evenimentul său care se întoarce mereu". Orice posibilitate a vieţii se bazează pe această capacitate de a uita trecutul. Bineînţeles, unele evenimente rămân ca învăţătură şi avertisment şi alcătuiesc acea comoară nesigură pe care o numim experienţă. Dar adevărata măreţie se arată în faptul că omul acţionează în ciuda experienţelor, că învinge neîncrederea latentă. Unde am ajunge dacă am lăsa toate experienţele rele să funcţioneze ca frâne! Am fi ca un om care evită orice mâncare care nu i-a priit o dată. Experienţa este, probabil, ceea ce nu poate fi învăţat niciodată, dacă nu este înnăscut: a găsi forţa de mijloc între ceea ce este trăit şi impulsurile proprii.

Neuitatul este însă vechea plăcere. Orice plăcere cere repetare sau, după cum se exprima Nietzsche, eternitate. Dacă plăcerea cea mai mare se află în trecut, privirea se va întoarce involuntar într-acolo!

După această dispută, să ne întoarcem la femeia nefericită. Am arătat că avea posibilităţi să-şi schimbe destinul. Bărbaţi plini de forţă vitală şi binevoitori îi întindeau mâna pentru a o salva. Dar o tristă experienţă o făcea să se teamă de o a doua decepţie. Prefera să rămână nefericită decât să se expună pericolului de a deveni din nou fericită.

Această femeie a povestit despre nebuniile soţului ei. Încetul cu încetul, am aflat că a fost foarte fericită în braţele lui, că prin el a aflat pentru prima dată ce este orgasmul, că bărbatul, foarte potent, i-a oferit satisfacerea dorinţei ei secrete.

Aceasta este o regulă pe care nu trebuie să o uităm: femeile care nu pot să se desprindă dintr-o căsnicie nefericită sunt femei care au fost satisfăcute de soţul lor!

Iată un caz asemănător:

Doamna L. K., în vârstă de 36 de ani, conviețuiește cu un bărbat băutor, care o bate şi îi dă mereu prea puţini bani pentru nevoile casei. Ea este cultivată, cu aptitudini artistice (pictură) şi scrie puţin. Acum este vânzătoare în magazinul ei, în acelaşi timp este menajeră în propria casă, munceşte până la epuizare. Când bărbatul o înşeală, vine la mine să se plângă şi cere ajutor.

Eu ar trebui să-i vorbesc bărbatului deschis. „Dacă nu ar depinde de el din punct de vedere material, nu ar mai rămâne *nici o zi la el*." Ea are o fiică din prima căsătorie, care i-a atras atenţia bărbatului. El începe să-i facă curte şi, când era beat, a încercat să o violeze. Femeia a venit din nou la mine. Am sfătuit-o să se despartă de soţul ei imoral întrucât ar fi minunat susţinută din punct de vedere material de fratele ei. Fratele i-a pus la dispoziţie o sumă de bani mai mare în acest scop (despărţirea de soţul ei, care în mod repetat l-a insultat grosolan). Aceasta era condiţia! A izbucnit în plâns: „Nu pot, domnule doctor, nu pot! Dacă este drăguţ cu mine o dată la două luni, aceasta mă despăgubeşte pentru toate durerile şi umilinţele..." Astfel se explică comportamentul ei. Se află în supunere sexuală faţă de bărbat. El este mai puternic decât familia ei, mai puternic chiar decât fratele pe care ea totuşi îl iubeşte.

Cele mai multe femei dovedesc de obicei o supunere sexuală faţă de membrii familiei lor. Desprinderea cu ajutorul străinilor semnifică eliberarea din legăturile familiale. Ce ne dezvăluie basmul despre frumoasa din pădurea adormită? Desprinderea unei femei insensibile (adormită, fixată la copilăric) cu ajutorul unui bărbat care învinge toate piedicile (măracinişul!)! Vrăjitorul cel rău, care ţine prinţesa în captivitate, este de cele mai multe ori un *imago*[1] al tatălui sau al infantilului.

În cercetarea dispareuniei ajungem acum să vorbim despre incest. Cazurile pe care le-am menţionat arată deja această influenţă a legăturii infantile. Ce înţelegem prin aceasta? Încurcătura produsă de aceste noi descoperiri provine din faptul că şcoala lui Freud le-a exagerat peste măsură şi le-a caricaturizat. Aş dori să încerc să merg pe linia de mijloc şi să-mi însuşesc ca bun comun al ştiinţei analitice doar ceea ce este posesie sigură. Nu mă voi amesteca în misterele eroticii anale şi a excreţiilor, ale diferitelor transformări ale libidoului, ci mă voi ocupa doar de faptele importante, semnificative pentru tema noastră, a căror cunoaştere este mai necesară pentru a ajunge la succes terapeutic şi la o viziune corectă asupra esenţei dispareuniei.

Repet: copilul este născut ca fiinţă sexuală. Primele obiecte sexuale ale sale sunt persoanele care îl îngrijesc şi familia restrânsă. Diferitele excitaţii produse prin îngrijirea fizică, răsfăţul, legănatul şi adormitul în cântece, mângâiatul şi sărutările creează o atmosferă

[1] *Imago* – „Prototip inconştient de personaj care orientează selectiv modul în care subiectul îl percepe pe celălalt; este elaborat pornind de la primele relaţii intersubiective reale şi fantasmatice cu mediul familial" – conform *Vocabularului psihanalizei*, J. Laplanche şi J.-B. Pontalis. Ed. Humanitas, Bucureşti, 1994 (N. t.)

erotică care poate avea urmări funeste pentru viaţa de mai târziu[1].

Dar ce se întâmplă ca urmare a tandreţii exagerate a părinţilor? Copiii se fixează de ei şi nu se pot desprinde. Vom cunoaşte în curând un exemplu despre producerea unei dispareunii pentru că fiica nu s-a putut desprinde de tată. Există şi cazuri în care femeia insensibilă este fixată la mamă şi în centrul tulburării ei nevrotice se află iubirea homosexuală nesatisfăcută, neîmplinită faţă de mamă. Şi fixaţiile la fraţi, la tutore, la unchi, surori şi bunici joacă un mare rol.

Vedem că educaţia primilor ani decide adesea asupra sănătăţii şi fericirii în viaţă a oamenilor. Mame care vor să asigure copiilor lor

[1] *Freud* spune despre aceasta: „În întreaga perioadă de latenţă copilul învaţă să iubească alte persoane care remediază neajutorarea sa şi îi satisfac necesităţile, întru totul după modelul şi în continuarea relaţiei sale de sugar cu doica. Probabil că se va refuza ca sentimentele tandre şi preţuirea din partea copilului faţă de persoanele care îl îngrijesc să fie considerate identice cu iubirea sexuală, numai că eu cred că o cercetare psihologică mai riguroasă va putea stabili această identitate dincolo de orice îndoială. Relaţia copilului cu persoana care îl îngrijeşte este pentru el o inepuizabilă sursă de excitaţie sexuală şi de satisfacţie provenită din zonele erogene, mai ales că această persoană – de obicei mama – dăruieşte copilului sentimente izvorâte chiar din viaţa ei sexuală, îl mângâie, îl sărută, îl leagănă, luându-l cât se poate de clar ca pe un obiect sexual cu valoare deplină. Mama ar putea fi poate înspăimântată dacă i s-ar explica că prin întreaga ei tandreţe deşteaptă instinctul sexual al copilului şi pregăteşte intensitatea de mai târziu a acestuia. Ea consideră actele sale iubire asexuală „pură", căci ea evită totuşi în mod scrupulos să producă organelor sexuale ale copilului mai multă excitaţie decât este indispendabilă igienei lui corporale. Dar, după cum ştim, instinctul sexual nu este deşteptat numai prin excitarea zonei genitale; ceea ce numim tandreţe îşi va manifesta, negreşit, într-o zi, influenţa asupra zonei genitale. Dacă mama ar înţelege mai mult despre marea importanţă a instinctului pentru întreaga viaţă psihică, pentru toate realizările etice şi psihice, ar fi scutită de toate autoreproşurile. Nu-şi face decât datoria când îl învaţă pe copil să iubească; el trebuie să devină un om capabil, cu nevoie sexuală puternică şi să îndeplinească în viaţa sa toate cele la care este împins omul de către instinctul său. Prea multă tandreţe părintească va deveni desigur dăunătoare pentru că accelerează maturizarea sexuală a copilului şi îl «răsfaţă», îl face incapabil ca mai târziu să renunţe temporar la iubire sau să se mulţumească cu mai puţin. Unul dintre cele mai bune simptome ale nervozităţii de mai târziu este aviditatea copilului în dorinţa sa de tandreţe din partea părinţilor; pe de altă parte, tocmai părinţii nevropaţi sunt cei care tind către tandreţe lipsită de măsură, care prin dezmierdările lor trezesc cât se poate de timpuriu dispoziţia copilului către îmbolnăvirea nevrotică. De altfel, din acest exemplu vedem că pentru părinţii nevrotici există căi de a-şi transmite tulburarea lor la copii, mai apropiate decât creditatea." (*Drei Abhandlungen zur Sexualtheorie*; *Trei eseuri asupra teoriei sexualităţii* – p. 64-65).

o tinerețe minunată îi fac inapți pentru viață pentru că ei rămân veșnic fixați de părinți, pentru că ei privesc veșnic înapoi spre tinerețe, pentru că ei nu pot uita paradisul copilăriei. Ei așteptă ca viața să le aducă în continuare tandrețe, doresc o intensificare a acestei plăceri. De aceea, vom găsi atât de des printre bolnavii noștri copii *unici* care, natural, sunt în mod special expuși tandreții exagerate a familiei.

Dar arta educației constă în a nu fixa copilul de familie. Cât de puțin este atinsă această artă o arată istoriile bolnavilor, expuse în această carte. De aceea, trebuie să se facă educație în spiritul independenței încă din primii ani de viață; așa cum vom vedea, primele impresii pot determina întreaga viață sexuală. Faptul că aceste condiții joacă un rol și la individul normal este cunoscut de noi toți și este subliniat de Freud:

„Chiar cel care din fericire a evitat fixația incestuoasă a libidoului său nu este complet ferit de influența acesteia. Este o rezonanță clară a acestei faze de dezvoltare faptul că prima îndrăgostire serioasă a tânărului bărbat, așa cum se întâmplă atât de des, privește o femeie matură, iar în cazul fetei un bărbat mai în vârstă, cu autoritate, care pot însufleți pentru ei imaginea mamei și a tatălui. Alegerea obiectului se face mai mult sau mai puțin, urmând aceste imagini. Înainte de toate, bărbatul caută o imagine amintire a mamei, imagine care îl domină de la începutul copilăriei; în deplină rezonanță cu aceasta se află faptul că mama, care încă trăiește, se opune acestei înlocuiri a ei prin ceva nou și o întâmpină cu ostilitate. Ținând cont că relațiile copiilor cu părinții au o asemenea importanță pentru alegerea ulterioară a obiectului sexual, este ușor de înțeles că fiecare tulburare a acestor relații are cele mai grele urmări pentru viața sexuală după maturizare; gelozia amanților nu este niciodată lipsită de rădăcini infantile sau, cel puțin, este intensificată de acestea. Conflictele între părinți, căsnicia nefericită a acestora condiționează cea mai gravă predispoziție pentru dezvoltarea sexuală perturbată sau îmbolnăvirea nevrotică a copiilor." (*Drei Abhandlungen zur Sexualtheorie*, p. 68).

După Freud, copilul normal trebuie să se poată desprinde de părinții săi la pubertate. Să examinăm câteva cazuri simple de dispareunie în care se manifestă foarte clar această influență infantilă. Nu vreau să spun că toate celelalte mecanisme pe care le-am descris în capitolele anterioare nu intră în discuție în aceste cazuri. Dar nu este posibilă altă descriere decât una care simplifică și schematizează

enorma informație, trasează o schiță la care se pot lesne adăuga apoi alte cunoștințe.

Foarte des, întâlnim în unele cazuri de *anaesthesia sexualis* o fixație a femeii sau a fetei la tată. Este cazul cel mai simplu și cel mai des întâlnit, căci fixația la mamă presupune deja drumul interzis al homosexualității. Fata este îndrăgostită de tatăl ei, îi sacrifică viața, au loc și veritabile relații incestuoase, fapt atât de des observat, dar despre care nu vreau să mai vorbesc aici. Asemenea dorințe incestuoase sunt proprii tuturor copiilor. Faptul că nevroticul nu s-a eliberat încă de ele arată că el a rămas încă un copil. Multe femei rămân realmente veșnic copii. Putem observa foarte des în viață asemenea femei-copii. Această stare are câteodată un fundament organic. Există femei cu un pronunțat tip infantil al caracterelor primare și secundare. Uterul este mic, îngust și inelastic ca al unui copil; sânii sunt abia schițați, bazinul este îngust, structura oaselor este delicată, fața de copil, conduita este pronunțat infantilă. Asemenea femei copil dovedesc tot felul de tendințe perverse, toată dispoziția pervers polimorfă a copilului, o criminalitate evidentă care le face să joace un mare rol în toate romanele criminale și în diferite drame pasionale.

Dar femeile copil nu exprimă în mod necesar în plan corporal, tipul infantil. Știu asemenea femei pe care cei care nu le cunosc mai îndeaproape le consideră femei perfecte, femei 100%. Ele trăiesc numai în copilărie, au obiceiuri infantile și doresc, de fapt, să rămână veșnic copilul răsfățat.

Înainte de a descrie un asemenea tip, aș dori să mă refer doar la formele simple ale fixației asupra tatălui. Asemenea cazuri se exprimă într-o disimulare ciudată și câteodată nu sunt ușor de recunoscut. Astfel, există printre așa-numitele fete bătrâne multe care nu au vrut să se căsătorească și au refuzat toate cererile în căsătorie din diferite motive raționalizatoare. Câteodată, ele sunt aparent asexuale și se miră că se face atât de mult zgomot în jurul chestiunii iubirii. La vârsta critică totuși este posibil ca această sexualitate stăvilită să izbucnească puternic și se ajunge la *nebunia amoroasă* a fetelor bătrâne pe care o descrie amănunțit Havelock Ellis.

Ele aparțin diverselor asociații de femei, sunt emancipate și luptă pentru drepturile femeii, se prefac a fi asexuale, ca și cum ar fi pierdut orice legătură cu problema erotică. Brusc, dorința izbucnește

cu violență. Se ajunge la o grea nevroză sau psihoză. Nu aș dori să explic această vârstă critică prin procesele de regresie, prin climacteriu, ci printr-o evidentă criză sufletească prin care fiecare trebuie să treacă atunci când observă că pentru el perioada iubirii a trecut definitiv. Trebuie să ne imaginăm că la asemenea fete bătrâne trăiește mereu speranța secretă de a-și trăi primăvara iubirii... oricât ar fi de bătrâne. La aceste fete se află undeva ascunsă în conștiință speranța de a cunoaște iubirea înainte de a muri. Acum apar primele semne ale bătrâneții. Fire de păr alb, neregularități ale menstruației anunțând climacteriul, riduri, căsătoria unei prietene mai în vârstă... și criza a apare... Pe neașteptate, torentul sexualității multă vreme zăgăzuit se precipită și distruge toate digurile.

Doamna H. J. se plânge de o completă insensibilitate în căsnicie. Deși îl iubește pe soțul ei și se simte psihic foarte apropiată de el, nu este în stare să guste plăcerile vieții conjugale. Coitul este pentru ea doar o datorie supărătoare. Ea explică suferința prin faptul că s-a căsătorit foarte târziu, la 36 de ani. Crede că dispareunia se leagă de experiențele copilăriei. Iată istoria ei. A fost copilul unic al unei familii de intelectuali foarte cultivați. De timpuriu a observat că părinții au o căsnicie nefericită. Exista întotdeauna multă tensiune între tatăl său și mama sa. Cu inima era întotdeauna de partea tatălui. Adesea se gândea că dacă ar fi fost în locul mamei, s-ar fi purtat complet diferit cu tatăl ei. El era un savant însemnat și foarte cunoscut. Numai mama avea întotdeauna motive să îl dojenească. La vârsta de doisprezece ani a descoperit în dormitorul mamei sale o scrisoare de la un locotenent, rudă foarte îndepărtată, care venea din când în când în casă. Această scrisoare conținea o propunere pentru o întâlnire într-o anumită zi. A urmărit-o pe mama sa și a aflat curând zilele de întâlnire. Apoi, schimbându-și scrisul, a scris tatălui ei o epistolă care îi aducea la cunoștință faptul, precum și data următoarelor întâlniri. Urmarea acestei scrisori a fost că tatăl a surprins perechea *in flagranti* și a divorțat de mamă. Fata a crescut cu tatăl, ocupându-se de dirijarea treburilor casei. Când a crescut, s-au anunțat mulți tineri pretendenți. Ea era foarte frumoasă și bogată. I-a refuzat pe toți. Nu vroia să-l părăsească pe iubitul ei tată. Și tatăl era nemulțumit de mulți adoratori crezând că nu era vorba de iubire, ci de faptul că ei vin din cauza banilor săi și că trebuie să sosească „un cu totul alt individ", care să o poată face fericită. Ea îi găsea pe toți adoratorii ei prea tineri și prefera să se întrețină cu domni mai în vârstă.

Avea deja 34 de ani atunci când a murit tatăl ei. După un an de doliu, s-a logodit cu un bărbat de aceeași vârstă care o curtase multă vreme și o

așteptase răbdător. Ea credea că trebuie să-i acorde mâna. El era bogat și independent și știa că nu era preocupat de averea ei. Numai că în noaptea nunții ea a fost complet insensibilă și a rămas astfel până în prezent.

Nu s-a masturbat, chipurile, niciodată. De asemenea, era neplăcut pentru ea când soțul ei încerca să o excite din exterior. După un an, s-a îndrăgostit de un profesor de pian alb ca zăpada, care cânta cu ea la patru mâini aproape în fiecare zi. A început să-l viseze, să aibă vise de poluție, să fantasmeze că are relații sexuale cu el și în cursul acestor vise atingea orgasmul deplin. Unul dintre vise a speriat-o foarte mult pentru că a observat că profesorul de pian era doar un înlocuitor al tatălui ei. Iată prezentarea visului: *Mă aflu în dormitorul meu, domnul N., profesorul de pian, vine la patul în care mă aflu și mă mângâie tandru. Apoi mă ridică în brațe și mă poartă prin cameră astfel, spunându-mi că nu sunt chiar atât de grea. El este foarte tandru cu mine și devine foarte intim. Brusc, se transformă în tatăl meu. Strig: este un păcat, și mă trezesc cu inima palpitând...*

Mărturisește că l-a făcut pe profesorul de pian să înțelcagă că îl place foarte mult. El a sărutat-o, ceea ce a excitat-o și imediat a avut un orgasm deplin, ca niciodată până atunci. Iubitul profesor i-a explicat însă cu lacrimi în ochi că nu vrea și nu poate să fie decât un bun prieten (El are același prenume ca și tatăl ei). S-a ajuns însă la o relație veritabilă, care se limita la sărutări și mângâieri la care juisa întotdeauna.

Acest tip de fixație infantilă este extraordinar de răspândit, rareori singur, fără a fi combinat cu alte motive. Acest „complex al Electrei" se exprimă în binecunoscuta iubire a tinerelor fete pentru bărbați mai în vârstă, așa cum ilustrează și cazul următor.

O femeie de 28 de ani vine în tratament la mine din cauza unor simptome isterice. Ea este complet insensibilă în al șaselea an de căsnicie. Din când în când se masturbează și are orgasm complet. În timpul tratamentului își amintește o traumă care a impresionat-o foarte mult. La vârsta de cinci ani unchiul ei a început să o excite la nivelul organelor genitale și aceasta a continuat mulți ani. Fantasma care acompaniază actul masturbator reprezintă un domn mai în vârstă care îi face diverse manipulări. Ar dori să strige dar nu îndrăznește de teamă. Ei sunt tulburați și în același moment se produce orgasmul însoțit de o mare angoasă.

Pe de o parte, unchiul este imago-ul tatălui, pe de altă parte, de acest eveniment se leagă primul orgasm. Aceasta este o fantasmă preferată a tuturor oamenilor, în special a copiilor: fericirea (orgasmul este cea mai puternică expresie a fericirii) vine la ei. Probabil orice fată a dorit și a visat un viol din

partea tatălui, indiferent în ce perioadă a vieții ei. Acest copil s-a bucurat de o împlinire a dorinței, care a determinat dezvoltarea sa viitoare. Prin fixație la prima experiență, și-a creat o condiție specifică a iubirii. Fantasma ei din timpul masturbării repetă de fapt prima experiență cu unchiul, pentru care și astăzi are mare stimă și atașament.

Un caz asemănător este următorul, dar trauma incestuoasă s-a produs după pubertate.

Doamna N.V., în vârstă de 48 de ani, suferă de agorafobie și nu poate ieși fără însoțitor. Este mama unui fiu de 24 de ani. În timpul coitului este insensibilă și trebuie să producă orgasmul prin masturbare. În timpul masturbării îi vine întotdeauna în minte o scenă care s-a petrecut când avea 17 ani. Se afla în pat puțin suferindă și fratele ei preferat s-a așezat alături și a fost tandru cu ea. În final, el a pus mâna sub pătură și s-a jucat cu ea și ea i-a permis asta „din respect față de fratele mai mare". Dar când s-a aplecat deasupra ei, a strigat speriată: „Ți-ai pierdut mințile?" El a lăsat-o în pace și s-a repezit afară din cameră. Nu au mai vorbit nimic niciodată despre întâmplare. El a iubit-o extraordinar de mult după aceea; ea i-a iertat acest incident având ca motiv marea sa nervozitate și l-a iubit mai mult decât înainte. În vise, un mare rol îl joacă scenele incestuoase cu fiul ei, care seamănă foarte mult cu fratele, acum decedat. Merge în fiecare noapte la patul fiului ei și îi pune comprese pe inimă fiindcă suferă de crampă cardiacă. Ea l-a identificat pe fiu cu fratele, astfel încât el a devenit acum purtătorul plăcerii interzise. Plăcerea permisă nu-i produce orgasm. La începutul căsătoriei, în primii ani, a avut orgasm deplin, dar acum l-a pierdut complet. Iubirea pentru soțul ei a dispărut și ea a regresat către primul obiect al iubirii. De fapt, fiul a răpit iubirea femeii.

Fenomene asemănătoare se pot observa, cu unele variații, la multe femei insensibile. Datoria conjugală își pierde caracterul de plăcere prin chiar caracterul ei de datorie. Plăcerea dispare sau nu se produce pentru că imaginației îi apare o cu totul altă scenă și pentru că abundența posibilităților de plăcere este extraordinar de restrânsă la nevrotic. În lucrările de psihanaliză, nevroticul este descris ca un om cu o sexualitate extraordinară, cu predispoziții pervers-polimorfe. Un examen mai aprofundat arată însă că în spatele acestei aparente abundențe a posibilităților de plăcere se află sărăcia câștigului de plăcere monopolizat. Nevroticul și perversul produc doar un zornăit din cătușele lor și se comportă ca și cum ar putea participa la cele mai înspăi-

mântătoare orgii. După cum se pare, vom lua cunoștință de aceasta în special când vom vorbi despre fetișism[1]. Dar putem deja menționa și că ceea ce numim perversiune sau, după Krauss, parafilie, reprezintă o restrângere și nu o lărgire a posibilităților iubirii.

Doar omul normal este capabil să se bucure de întreaga bogăție a sexualității sale. Nevroza și parafilia sunt restrângeri la o condiție specială a iubirii.

Nevroza produce încă o restrângere a posibilităților iubirii. Ea diminuează numărul obiectelor și monopolizează iubirea. Toți acești bolnavi care ne caută plângându-se, femeile insensibile, bărbații impotenți, chipurile perverși, sunt bolnavi *pentru că ei se află într-un fel de încăpățânare infantilă de a-și satisface condiția lor de iubire specific infantilă*. Ei nu se desprind de obiectele și fantasmele specifice și nu vor să-și mărturisească faptul că aceste fantasme nu vor deveni niciodată realitate.

O femeie de 39 de ani, complet sănătoasă din punct de vedere fizic, căsătorită cu un bărbat cu zece ani mai în vârstă, suferă de o grea depresie care se asociază cu o dispareunie completă. A fost întotdeauna insensibilă în timpul coitului normal cu soțul ei, care dispune de o potență foarte bună. Dar altădată avea o pronunțată sensibilitate a clitorisului și ajungea întotdeauna la un orgasm prin fricțiune sau *cunnilingus*. Din cauze necunoscute a ajuns complet insensibilă, ceea ce a indispus-o foarte mult.

Depresia ei se intensifică până la melancolie. Își face reproșuri că nu-și iubește bărbatul așa cum merită, că nu-și iubește nici copiii, că este o mamă degradată... Reproșurile se referă în special la o legătură de mai mare durată, consumată înainte de căsătorie cu tutorele ei, despre care soțul nu știe nimic. Nu a îndrăznit să-i spună adevărul de teamă că nu se va mai căsători. Ea iubește bărbați mai în vârstă și băieți foarte tineri, de fapt încă copii. Totuși nu vrea să recunoască această tendință perversă a gustului său, susține că a depășit-o și că își iubește doar soțul. Are pentru el o iubire fanatică ce trădează pentru cunoscător, de la prima vedere, nenaturalul și caracterul forțat. Nu ar mai putea trăi nici o secundă dacă acesta ar muri, nu i-ar supraviețui, îi ține mâna în timpul nopții și strigă mereu: „Gustav? Ești aici?". El nu poate absenta mult timp, căci ea se teme de moarte. Pe scurt, față de ea însăși și față de lumea întreagă se preface că este femeia îndrăgostită, care își divinizează soțul.

[1] Volumul VII (N. t.).

Pretinde că este o păcătoasă rea care nu merită fericirea dăruită de soț. Am aflat că între 16 și 21 de ani a avut cu tutorele ei o relație, prin care a putut rămâne mereu *virgo intacta*, căci relația s-a restrâns doar la excitare reciprocă sau, pentru a spune mai exact, la satisfacerea exterioară. Avea întotdeauna orgasm. Își iubise atât de mult tutorele pentru că el i-a amintit de tatăl care fusese pentru ea idealul. Avea 14 ani când tatăl a murit. Era preferata lui, îi stătea tot timpul pe genunchi și el o săruta de nenumărate ori; de asemenea, câteodată se culca alături de el, atunci când lui îi era frig... Tatăl o numea termoforul său și îi povestea că David, îmbătrânind, lua cu el în pat tinere fete pentru a se încălzi. Mama era foarte geloasă pe fetiță și susținea că bărbatul o iubește mai mult pe fiică decât pe ea. După moartea lui, mama a devenit melancolică, și-a făcut reproșuri că a omis ceva și curând s-a aruncat pe fereastră. Tutorele a avut grijă de ea, desigur, cu atât de multă căldură, încât, din recunoștință, nu i-ar fi putut refuza nimic. Ulterior, când soțul ei a cerut-o în căsătorie, i-a cerut sfatul tutorelui. Dacă acesta ar fi spus nu, i-ar fi rămas fidelă, deși el era căsătorit... Dar el i-a spus: „Ești o sărmană fată obligată să muncească într-un birou. El este un om bogat, fabricant, în plus un om bun și deține cele mai favorabile informații despre el. Te poți căsători. Noi ne putem iubi și de acum înainte. Nu este păcat căci nu te-am atins".

Dar ea l-a părăsit după logodnă și a evitat ocaziile în care să poată rămâne singură cu el. A refuzat toate invitațiile sale de *rendez-vous*. Caracterul îi interzice continuarea relației, i-a explicat ea. Nu și-ar mai putea privi în ochi soțul și are destul de suferit pentru că nu a putut să-i spună adevărul complet. Tutorele îi interzisese acest lucru și ea nu făcuse nimic împotriva voinței acestuia, chiar atunci când nu s-a mai supus dorințelor lui.

Deflorarea a fost doar dureroasă, coitul mereu fără orgasm. Doar fricțiunea și *manipulatio cum lingua* îi provocau un orgasm slab. Dar chiar și aceasta a dispărut acum complet. În ciuda strădaniilor extenuante ale soțului ei, nu s-a ajuns niciodată la o satisfacere, nici măcar la excitație. Atunci l-a rugat pe soțul ei să o lase mai degrabă în pace.

Analiza a descoperit că simțurile și năzuințele sale au ca obiect o soră mai mică și un frate. În timp ce tatăl și locțiitorul lui (tutorele, bărbatul mai în vârstă, căruia îi spunea întotdeauna tătic) sunt acum fără efect, ca urmare a diferitelor circumstanțe și-a fixat întreg libidoul asupra surorii. Fratele mai tânăr pe care l-a crescut (modelul ei de iubire de băiat) s-a căsătorit. Aceasta a fost prima lovitură, încă suportabilă pentru că își întâlnea zilnic sora, care reprezenta pentru ea familia, familia de neuitat. Trăia de fapt numai pentru sora ei. Toate economiile făcute erau destinate educației acesteia. Mergea să se plimbe cu sora și de fiecare dată era mândră când observa că aceasta place tuturor bărbaților. Schimbarea s-a produs când această soră a fost cerută în căsătorie. Ea, care spusese întotdeauna că ar fi fericită ca scumpa ei soră să se

aranjeze bine, a devenit neliniștită, a găsit că partida este foarte proastă, a căutat tot felul de motive pentru a nu-și da încuviințarea. Logodnicul avusese o iubită, avea poate un copil, afacerile îi sunt nesigure, are o privire nesinceră... pe scurt, nu vroia să admită deloc că scumpa ei soră se logodise cu bărbatul pe care îl iubea și pe care îl alesese ea însăși. Aceasta este o observație pe care o putem face permanent: persoanelor iubite li se opune rezistență în ceea ce privește legăturile pe care le au atunci când iubirea joacă un rol. Acordul pentru o căsătorie cu o persoană neiubită este dat cu ușurință. Rudele sunt geloase numai pe iubire, nu și pe posesiune!

Hotărâse pentru sora ei logodna cu un bărbat pe care îl plăcea chiar ea, dar care nu era pe gustul surorii. A încercat mereu să-și convingă sora, dar s-a lovit de o rezistență înverșunată.

Această căsătorie nu i-ar fi răpit nimic din iubirea surorii. După căsătorie i-ar fi stăpânit inima la fel ca mai înainte. Nu era vorba decât despre aceasta... Dar sora a vrut să se căsătorească doar cu bărbatul ales de ea și a luptat cu toate mijloacele pentru bărbatul iubit. Ea a găsit un sprijin prețios în cumnatul său, care i-a ținut partea și a insistat pe lângă soția sa să renunțe la rezistența împotriva acestei alegeri. Informațiile comerciale sunau strălucitor, ceea ce se mai auzea vorbindu-se despre acest om îi era, de asemenea, favorabil. Soțul pacientei a folosit întreaga sa influență pentru a sprijini această legătură.

S-a impus. *Dar din acel moment soția sa a devenit insensibilă. El a atras asupra sa ura ei îndârjită, deși femeia nu-și mărturisea acest lucru.* Soțul purta acum întreaga vină. Trebuia pedepsit și a fost pedepsit prin boala ei gravă. Natura actoricească a nevroticilor este atât de puternică, încât ea nu știa nimic despre această ură și despre motivele bolii. S-a îmbolnăvit și presupunea că sora ei va veni zilnic să se intereseze de starea ei și să o îngrijească. Dar sora îi purta pică din cauza greutăților cu care întâmpinase legătura ei cu bărbatul iubit și prefera acum compania acestuia. Ea venea rar și suferința devenea tot mai grea.

Ceea ce nu a vrut să-mi mărturisească direct, povesteau însă visele pe care le avea. Visa în fiecare noapte că este împreună cu sora ei, de cele mai multe ori în relații bune, dar existau câteodată și lupte înverșunate. Iată unul dintre aceste vise tipice:

Sunt singură în patul meu și plâng. Atunci se apropie o figură feminină, cred că este o zână. Ea se apleacă deasupra patului meu și lacrimi mari cad asupra mea ca niște perle strălucitoare. Mă sărută cu căldură și cu simpatie. Apoi se întinde în patul meu și observ printre lacrimi că sora mea este ea pe care o țin în brațe.

După acest vis îmi povestește ceea ce îmi tăinuise până atunci, anume că a avut o încercare de sinucidere cu câteva săptămâni în urmă. Ea a mers la

locuința surorii sale, care se afla la etajul patru. Acolo a lăsat în cutia poștală o scrisoare de adio, care suna astfel: „Mă duc la moarte. Vina este a ta. Lumea trebuie să știe cât m-ai chinuit..." Apoi s-a așezat pe trepte plângând. Întâmplător, a trecut un necunoscut care a găsit-o și a abordat-o. Ea vorbea complet confuz. Dar acesta a aflat că ea a vrut să se sinucidă. A chemat o vecină care a telefonat soțului ei și el a luat-o acasă...

Această încercare de sinucidere *in honorem sororis* ne spune mai mult decât cele mai lungi explicații. Continuarea analizei dovedește o puternică homosexualitate, care a fost fixată complet asupra sorei. Un număr de simptome arată că ea a ținut cont de această componentă homosexuală în toate privințele. Își tăiase brusc părul ei lung și frumos și își făcuse rost de un veston bărbătesc cu guler tare. Sunt de părere că homosexualitatea joacă un mare rol în melancolie, rol pe care nu l-am apreciat încă suficient. Doliul înseamnă: nu pot fi bărbat și nu voi fi niciodată. Sunt doar o femeie și sufăr din această cauză.

Primul rezultat al tratamentului psihic a fost excelent. El s-a datorat mai mult faptului că sora s-a împăcat cu ea și avea acum conflicte cu logodnicul. Analiza superficială a contribuit doar la însănătoșire, dar nu a desprins-o de soră...

După câteva luni s-a ajuns la noi certuri între surori. Ea găsea că sorusa nu îi acorda atenție, că nu se ocupă de ea și o acuza că nu se gândea decât la nunta ei. Bolnava nu vroia să se ocupe de pregătirile pentru nuntă. De acestea trebuia să se îngrijească soțul ei, care apoi a trebuit să suporte întreaga proastă dispoziție a femeii iritate și morocănoase. Dar cu câteva săptămâni înainte de nuntă ea a terminat cu viața. S-a spânzurat... în poziția în care o găsise pe mama ei. Aici avem de-a face cu o răzbunare zguduitoare. Nu putuse să o sufere pe mama ei niciodată, trăiau întotdeauna în tensiune. În conflictele conjugale era întotdeauna de partea tatălui. După moartea acestuia i-a reproșat mamei că i-a provocat moartea pentru că nu l-a înțeles. În ultimii ani ai căsniciei tatăl a avut o relație extraconjugală și nu mai avea raporturi sexuale cu soția sa... Ea și-a făcut reproșuri că a adus-o pe mamă la disperare și că acuzațiile au fost cauza sinuciderii ei. În spatele urii față de mamă se ascundea o iubire pasională, care a rămas moștenire pentru sora sa. Când a pierdut iubirea surorii ei, pe care odinioară o instigase împotriva mamei și care o urma orbește în toate, a conceput aceste evenimente ca pe o legitimă pedeapsă a lui Dumnezeu. Acum s-a condamnat la moarte. Viața nu mai avea sens pentru ea din moment ce iubirea surorii aparținea altcuiva.

Vedem aici o fixație de soră extraordinar de puternică. Pe măsură ce au trecut anii, această fixație a căpătat o semnificație patogenă. Atât timp cât iubirea sufletească a surorii ei a fost sigură, a simțit plăcerea alături de soțul său. Îndată ce această iubire a amenințat cu dispariția, orgasmul a pierit, fixația la soră a produs noi simptome nevrotice și a împins-o pe ea, mamă a trei copii minunați, spre moarte... Un caz asemănător, dar nu atât de tragic, este următorul:

Doamna Z. R., în vârstă de 28 de ani, suferă de tot felul de stări de angoasă, în special teamă de sinucidere și de poduri. Ea nu poate traversa singură un pod și tremură chiar dacă este însoțită de cineva. O vreme a fost relativ insensibilă și în prezent a pierdut orice senzație, astfel încât soțul ei, foarte supărat, o numește femeie de gheață. Anamneza ne arată însă că ea are un temperament cald, pasional, căruia i-a căzut victimă de câteva ori. Senzualitatea ei s-a deșteptat de timpuriu. Îi spiona pe părinți și era indignată că oamenii în vârstă pot să facă încă asemenea lucruri. Își dorea o șapcă fermecată pentru a deveni invizibilă și pentru a sta o dată în pat în locul mamei. Se măsura neîncetat pentru a vedea dacă încă este mai mică decât mama ei și încerca în toate felurile să-și execute planul. Nu reușea și ardea de dorința de a cunoaște sexualitatea. La vârsta de paisprezece ani se afla într-o zi în patul surorii ei, care era cu trei ani mai mare decât ea. Brusc, sora i-a luat mâna ducându-i-o spre organele ei genitale. A simțit cum sora ei a fost excitată și imediat, *manu sororis*, a participat la aceeași plăcere. Aceste distracții au durat câteva luni. Într-o zi, mama a intrat în cameră și le-a interzis să mai doarmă împreună. În câteva luni întreaga minunăție s-a sfârșit pentru că a venit în casă o guvernantă.

Abia împlinise 16 ani când a căzut în mâinile unui văr care a defiorat-o și a folosit-o de mai multe ori. Ea i s-a dăruit din curiozitatea de a cunoaște iubirea și a fost uimită că orgasmul a fost mult mai scăzut decât în timpul masturbării (la care recurgea adesea) și al distracțiilor cu sora sa. Se masturba cu pasiune de mai multe ori pe zi până în clipa în care s-a îndrăgostit de un tânăr și frumos ofițer, care însă a murit înainte de nuntă. Era un aviator vestit care și-a găsit moartea într-un accident aviatic... După o jumătate de an de doliu l-a cunoscut pe actualul ei soț care s-a îndrăgostit imediat de ea. Ea purta încă doliu după logodnicul mort și a primit să-i fie soție. A fost complet insensibilă. Era nefericită și deși soțul ei era tânăr, bogat și frumos, nu avea decât un singur gând: să se despartă și să se întoarcă la părinți. S-a separat deci de el și a plecat în călătorie cu sora ei mai mare, care avusese același destin. Acești trei ani de călătorie împreună au fost perioada ei cea mai feri-

cită. S-a întâmplat că sora ei, care era izbitor de frumoasă, şi-a găsit prima un admirator. A căutat şi ea unul. A remarcat curând că ajungea la orgasm numai dacă, în camera de alături, sora ei avea şi ea un iubit. Ele nu au mai avut niciodată scene homosexuale.

Dar în curând sora ei a cunoscut un milionar rus, cu care s-a căsătorit. Îl iubea la nebunie pe acest bărbat şi s-a separat de sora ei. Aceasta era profund emoţionată şi a cedat rugăminţilor neîncetate ale soţului său întorcându-se la el... ca o femeie frigidă. Atunci soţul ei a început să-i curteze sora. I-a surprins o dată pe cei doi atunci când se sărutau. Nu era supărată că o făceau, ci că o făceau pe ascuns. Nu avea nimic împotrivă dacă ei se plăceau. În acea seară a avut primul orgasm cu soţul ei, care s-a repetat câtva timp tot mai slab. Se prinsese de acesta ceva din parfumul surorii ei. Dar când sora s-a certat cu ea şi cu soţul ei şi au rupt relaţiile, ea a devenit grav nevrotică, iar toate vechile gânduri de sinucidere şi stări de angoasă au revenit. A trebuit să-i dea dreptate soţului său şi i-a ţinut partea cu pasiune. Mai departe s-a dezvoltat o iubire hipertrofică, aşa cum se întâlneşte atât de des la femei care nu vor să vadă că bărbatul le este indiferent. Nu se gândea la altceva decât la soţ. Trăia numai pentru el şi cu el. Nu mai avea voinţă proprie. Bărbatul trebuia să-i scrie dimineaţa programul zilei, ce să cumpere, de ce anume să se îngrijească. Ea executa totul cu conştiinciozitate. Dacă el omitea să-i lase ceva scris, stătea în cameră fără să facă nimic, visându-şi şi dorindu-şi soţul. Nu-l lăsa să plece nicăieri fără să îl acompanieze. Nu putea să stea singură şi prefera să îl ţină de mână. S-a certat cu mama ei, care îi blama soţul din cauza certei cu sora şi a fost chiar pe punctul de a rupe relaţiile cu mama.

Acum s-ar putea crede că o iubire atât de mare duce la o fericire tot atât de mare şi la o beţie a simţurilor corespunzătoare. Nu, deşi ea iubea şi era iubită la fel de pasional. Dar totul rămânea sufleteşte, totul se petrecea în cuvinte. În timpul coitului rămânea complet insensibilă. Era nefericită, plângea ore în şir, tremura pentru soţul ei şi dacă nu avea un prilej să tremure, găsea unul. Descoperea o boală, un simptom neliniştitor, îşi târa soţul la medici. A început să aibă insomnie, stările de angoasă deveneau mai puternice şi a venit la mine în tratament.

Cât de des observ mereu acelaşi tablou: femeia fericită care este nefericită doar ca urmare a nevrozei. Îmi amintesc de femeia care a intrat la mine plângând:

„Sunt atât de fericită! Sunt atât de fericită! Iubirea mea pentru soţul meu întrece orice măsură!" În acest timp lacrimile îi curgeau pe obraji şi suferea de tendinţe suicidare.

„Dacă sunteţi atât de fericită, de ce plângeţi?"

„Pentru că îl fac nefericit pe soţul meu. Pentru că sunt nervoasă. Dacă nu aş fi nervoasă, aş putea fi cea mai fericită femeie din lume."

Evident, lucrurile stau invers. Femeia este nefericită şi de aceea este nervoasă. Ea ar putea fi fericită dacă ar avea alt soţ şi astfel nu ar mai fi nevoasă. Oamenii fericiţi nu pot fi nervoşi. Nervozitatea este lipsa fericirii, este lipsa bucuriei de a trăi, este semnul unui conflict.

Pacienta noastră vroia, de asemenea, să adoarmă vocea urii care se ridica împotriva soţului ei. Ea juca rolul femeii iubitoare, înşelând cu aceasta pe toată lumea şi nu mai puţin pe soţul ei. Analiza a dezvăluit însă că întreaga ei iubire era destinată mamei şi surorii. Ea avea un singur vis, care întotdeauna era acelaşi: se afla împreună cu sora ei. Nutrea numai o dorinţă: de a o vedea din nou pe sora ei şi de a trăi împreună cu ea. Împotriva soţului ei dezlănţuia dorinţe de moarte interioare, pe care le supracompensa prin teama şi îngrijorarea pentru viaţa lui. Iar dispariţia era cel mai sigur semn că nu îşi iubea bărbatul.

Femeile care îşi iubesc soţii cu adevărat şi sincer, care nu joacă comedia unei iubiri în realitate inexistente, nu sunt niciodată insensibile. Acesta este marele adevăr pe care îl confirmă cazul următor, care prezintă unele analogii cu cel anterior descris.

Ar mai fi de menţionat: concilierea cu sora, provocată iscusit de mine printr-o uşoară presiune asupra bărbatului (fără ştirea ei) a avut un efect benefic. Simptomele nevrotice au dispărut. Ceea ce a apărut însă în analiză a fost înclinaţia homosexuală foarte puternică faţă de sora sa, a cărei sublimare reprezintă acum sarcina cea mai importantă a convalescentei.

Cazul următor ne arată fixaţia unui copil unic de mama sa într-o formă înspăimântătoare. Este o tragedie, cum se joacă atât de des, ale cărei motive interne rămân mereu necunoscute opiniei publice.

Domnişoara K. H. îmi este prezentată de medicul ei de origine rusă. El a acompaniat bolnava la Viena. În sala mea de aşteptare am văzut patru persoane: tatăl, un bărbat tânăr cu un aer foarte inteligent, medicul şi o fată greoaie, diformă, sălbatică, cu părul zburlit, cu o privire rătăcitoare, pălpândă, care făcea o impresie nefericită şi sinistră în acelaşi timp. Medicul familiei

povesteşte că fata suferă deja de doi ani de insomnie şi ia în fiecare seară morfină, atât pe cale bucală, cât şi prin injectare. În plus, ia pantopon, luminal, veronal, adalin etc.... În afară de aceasta, suferă de vărsături. Vomită ceea ce mănâncă (nu chiar totul, ci parţial). Suferă de accese de furie, în casă este insuportabilă, nu vrea să se îmbrace, se neglijează în toate privinţele, refuză chiar să fie spălată, nu face baie. Şi-a luat obiceiul de a mânca în pat şi nu poate fi determinată să iasă din casă. Rămâne în cameră, nu citeşte nimic, doar cloceşte şi chinuie pe toată lumea. Singurul bărbat care o poate linişti este logodnicul ei. Totuşi, are conflicte şi cu el pentru că părinţii nu văd această legătură cu ochi buni, căci hotărâseră pentru ea un alt fel de legătură. Dar ea a înfrânt rezistenţa părinţilor şi relaţia a continuat. Acum este vorba despre o însănătoşire cât mai grabnică, deoarece doreşte să se căsătorească, ceea ce, totuşi, în această stare nu este posibil.

Am putut promite colegului să vindec fata. Dar am făcut o precizare restrictivă:

„Sper să se însănătoşească. Dar mă îndoiesc că se va căsători cu logodnicul ei."

„Cum este posibil, dragă colega? Îl iubeşte peste măsură. Vorbeşte doar despre nuntă şi fericirea viitoare. Îl sună din jumătate în jumătate de oră. Îl caută cu ardoare şi nu este liniştită decât atunci când el este în preajmă."

„Nu-l iubeşte! Dacă l-ar iubi atât de fierbinte, aşa cum se preface faţă de ea însăşi şi faţă de noi, nu ar fi atât de grav nevrotică. Iubirea veritabilă este cel mai bun medic şi vindecă totul. Nu se va căsători cu el."

În zilele următoare fata mi-a făcut o mărturisire. Nu poate să rămână în tratament la mine. Ea joacă un joc periculos, joacă ultima carte. Trebuie să îmi încredinţeze un secret. Povesteşte cu câtă pasiune îşi iubeşte logodnicul. Îl iubeşte fără restricţii, încât i s-a şi dăruit. Acum se teme că el se va îndrăgosti de alta şi în acest caz, ce o să facă ea, fată cinstită, care a fost deflorată, fiică a unui înalt funcţionar? Nu se va putea căsători cu nici un alt bărbat. Trebuie deci să o las să plece acasă. Din principiu, nu reţin nici un pacient. Am fost impresionat de o atât de mare sinceritate şi de limbajul ei distins. Am sfătuit-o să meargă acasă şi să se căsătorească în ciuda bolii. Adesea nevroza cedează în faţa faptelor, în timp ce ea nu dispare niciodată în faţa posibilităţilor unui alt deznodământ.

Ne-am pus de acord. Nu o mai aşteptam. Spre marea mea uimire, s-a întors în zilele următoare. Cugetase între timp. Nu vrea totuşi să plece acasă, în această stare. Vrea să încerce tratamentul cu mine. A promis aceasta logodnicului ei.

Acum mi-a vorbit pentru prima oară despre marea iubire faţă de logodnicul ei – pe care să-l numim Otto. Otto ar fi un geniu şi ar fi scris o piesă de teatru care a avut mult succes. Otto ar fi omul cel mai cultivat din câţi

există. Otto ar avea un succes fabulos la femei... Mărturiseşte apoi că *a fost complet insensibilă* în relaţia cu Otto. Aceasta a constituit pentru ea o surpriză penibilă şi o grea dezamăgire. De aceea, i-a refuzat apoi lui Otto orice mângâiere. Bărbaţii nu trebuie să fie obişnuiţi cu aceasta înainte de căsătorie. Nici măcar nu îl mai săruta. În primele zile ale cunoştinţei şi intimităţii sărutările au fost plăcute pentru ea, dar acum nu mai simte nimic. Nu, are mai degrabă dezgust faţă de sărutările umede şi neapetisante. Eu trebuie deci să o vindec de acest dezgust. Crede că vărsăturile provin din amintirea dezmierdărilor sale...

Imaginea devine din ce în ce mai clară. Descoperim o sărmană fiinţă sensibilă, care s-a dăruit unui bărbat pe care nu-l iubeşte şi în faţa căruia se apără prin dezgust. Dar cum s-a ajuns la această iubire care nu este iubire? Cum poate o fată să se dăruiască unui bărbat pe care nu-l doreşte cu toate simţurile ei? În plus, o fată dintr-o familie bună, în care domină principiile cele mai severe! Fata a făcut aceasta din încăpăţânare şi din iubire faţă de mamă. Iubire transformată în ură. Ea vroia să-şi lovească mama cât mai profund şi mai puternic posibil. Mama era rezervată, castă şi inabordabilă. Arăta faţă de Otto o antipatie vizibilă. Ce-i era atunci mai la îndemână decât să se îndrăgostească de Otto şi astfel să o pedepsească simţitor pe mamă? Cea mai mare pedeapsă a fost însă când i-a comunicat mamei că a avut relaţii sexuale cu Otto şi că acum trebuie să devină soţia lui. Mama a strigat de durere şi a încuviinţat legătura cu inima grea. De ce a pedepsit-o pe mamă? Pentru că s-a crezut iubită insuficient. Mama era rece cu ea, a trimis-o chiar în afara casei la un pension şi era severă cu copilul foarte sălbatic. Dar fata tânjea după iubire şi după un cuvânt prietenesc. Nu avea decât un ideal: mama. Şi se prezenta drept o fiinţă încăpăţânată pentru că mama nu a înţeles-o.

Aici, în Viena, avea o teamă: că ar putea să capete o soră sau un frate, deşi mama ei nu mai avea vârsta la care să aştepte copii. Povesteşte că a dormit întotdeauna în dormitorul părinţilor şi că acum a aranjat lucrurile astfel încât tatăl să aibă o cameră separată, în timp ce ea se culcă în acelaşi pat cu mama. Aflăm motivele insomniei ei: a trebuit să fie atentă ca tatăl să nu se apropie de mamă. Ea nu vrea să aibă fraţi. Încă de când era copil mic asculta relaţiile intime ale părinţilor şi se prefăcea că doarme. La vârsta de 14 ani – la fel ca o altă pacientă despre care am vorbit deja – avea o singură dorinţă: să se culce în patul mamei şi tatăl să o confunde cu mama. Dar cea mai mare fericire a ei era să facă baie împreună cu mama...

Acum, când ea trebuia să se căsătorească şi să părăsească casa părintească, să lase la dispoziţia părinţilor camera de culcare? Nu era în stare. Pentru ea, părinţii erau mai importanţi decât logodnicul. S-a refugiat în boală şi a încercat prin toate mijloacele să se înstrăineze de logodnicul ei. Acesta ura fetele grase; a devenit atât de grasă, încât arăta ca un elefant greoi. El ura

ființele leneșe, care stau mereu în pat: ea zăcea în pat ziua întreagă. El avea vaste interese spirituale, o frumoasă bibliotecă; ea nu atingea nici o carte, nu mergea la teatru. Își zgâria mâinile prin somn până când deveneau aspre și însângerate pentru că el se dădea în vânt după mâinile fine. Dar toate acestea – făcute inconștient – nu serveau la nimic. Otto se credea probabil obligat să se căsătorească cu ea și, în blândețea lui, nu se lăsa derutat. Ea îl jignea, îl necăjea, încerca să îl rănească, dar era răbdător și suporta toate capriciile.

Nu exista altă ieșire pentru ea decât căsătoria. Mama insista în această direcție și se făceau toate pregătirile. Era îngrozită, căci observa că Otto îi era complet indiferent și că întreaga iubire a fost doar un joc. Mi-a mărturisit: „Nu mă pot gândi la faptul că trebuie să mă dăruiesc iarăși lui Otto. Mai degrabă mor." Toate neplăcerile au dispărut. Putea să mănânce ca orice om normal, putea dormi fără morfină și veronal, a încetat chiar să vomite. Dar a devenit nefericită și tremura pentru viitor. Și-a implorat mama: ar dori să renunțe la orice posibilitate de căsătorie, ar dori să rămână acasă mereu și să fie un copil.

Mama insista ca onoarea ei să se reabiliteze prin căsătorie. Se îndrepta acum cu ochii deschiși spre nefericirea ei. Căci ea nu era în stare să-l iubească pe acest bărbat și nici măcar să-l sărute. O iubire maladivă imensă, în primul rând față de mamă și în al doilea rând față de tată, o acapara și îi înăbușea toate celelalte posibilități de iubire. Cu o săptămână înaintea nunții a fost găsită moartă în patul ei. S-a sinucis cu revolverul...

Nu întotdeauna aceste cazuri sfîrșesc atât de tragic. Adesea există compromisuri și tranziții, adesea desprinderea reușește. Observăm însă cât de complicată este problema dispareuniei.

Doamna I. K., acum o femeie matură de 46 de ani, mă consultă din cauza unei pasiuni care amenință să devină o nenorocire pentru ea. A observat încă din perioada pubertății că este atrasă mai mult de băieți decât de bărbați maturi. A sperat că această înclinație pentru „fructul necopt", din cauza căreia adesea a fost tachinată, se va pierde cu anii. S-a căsătorit din dragoste la vârsta de 22 de ani, a fost fericită la începutul căsătoriei, avea orgasm deplin, însă în curând a slăbit și nu putea fi forțat decât dacă își imagina un băiat frumos dintre cunoștințele sale. Într-o excursie lângă Attersee a avut prima relație cu un tânăr, după care au urmat curând altele. Orgasmul era de fiecare dată indescriptibil de mare. Avea o plăcere de nedescris să mângâie pielea fină a băiatului pe care îl iniția în tainele iubirii. „Ideea ei fixă" a devenit aceea de a fi prima femeie pentru un băiat. Mărturisește că a fost îndrăgostită de fratele ei mai tânăr, care cu siguranță că a fost cel mai frumos

tânăr din Viena, o „frumusețe dionisiacă". I-a admirat formele clasice pe când se aflau într-o stațiune balneară maritimă. Între ei nu s-a întâmplat nimic, niciodată.

Acum are un fiu de 16 ani și trebuie să se rețină foarte mult să nu devină tandră cu el. Cât timp a fost copil, a lăsat-o rece din punct de vedere sexual. De când a trecut de pubertate o excită atât de mult, încât nu s-a putut ajuta altfel decât începând o relație secretă cu prietenul lui[1]. Dar și-a făcut mustrări de conștiință. Nu ar putea supraviețui dacă fiul ei ar afla aceste lucruri. Dorește o hipnoză pentru a se elibera de această obsesie foarte puternică. Nu vrea să consimtă la o psihanaliză.

Închei aceste rânduri care pot fi înmulțite prin nenumărate exemple. Am pus în evidență doar unele exemple mai pregnante. Aproape niciodată nu vom găsi dispareunie în care să lipsească această legătură cu familia și infantilul. Desigur, ar fi o mare greșeală dacă s-ar explica dispareunia numai printr-o fixație infantilă, așa cum analiștii ortodocși văd în impotența bărbatului doar expresia unei fixații la mamă și trec cu vederea mulțimea confuză a altor motive.

Incestul este numai una din forțele care conlucrează la apariția suferinței. În unele cazuri, el se găsește în prim plan. *S-ar face o mare greșeală dacă s-ar întemeia analiza doar pe cercetarea incestului.*

Dar nu vom înțelege niciodată o dispareunie dacă nu vom merge în analiză până la copilărie. Pentru ca bolnava să exprime acel „nu interior", trebuie să fugă în copilărie, trebuie să îndeplinească regresiune către infantil.

Am accentuat că dispareunia ne dezvăluie întotdeauna un „Nu vreau". Forțele care susțin acest „Nu vreau", care se împotrivesc afluenței instinctului și care ar ceda ușor, sunt furnizate de către infantil, care reapare automat la fiecare decepție în viață. Altfel, femeia ar ceda asaltului bărbatului. Ea ar trebui apoi să simtă împotriva voinței ei. Dezamăgită, amărâtă, jignită, se retrage în cochilia infantilului, unde găsește în vechea plăcere a copilăriei un înlocuitor pentru lipsa plăcerii prezente. Dacă plăcerea prezentă este mai puternică decât cea veche, această regresiune nu se poate produce sau este ușor învinsă după câteva ezitări. Femeia reîncepe să simtă. Studiul „dispareuniei trecătoare" ne arată întotdeauna victoria prezentului asupra trecutului.

[1] Același motiv a fost evidențiat de Schnitzler în *Frau Beate und ihr Sohn* (Doamna Beate și fiul ei).

Voința devine mai slabă, femeia iartă, acel „nu interior" se transformă în „da interior" și femeia simte din nou. Ea este din nou femeie și se bucură de fericirea femeii.

Dar pentru ca femeia să poată juisa, trebuie să înceteze să fie copil. Ea trebuie să-l învingă pe tatăl ei, să se elibereze de el. Vechiul cuvânt al Bibliei: „Trebuie să-i lași pe tatăl tău și pe mama ta și să-ți urmezi bărbatul!" are pentru omul modern aceeași valabilitate pe care o avea cu mii de ani în urmă. Omul își atinge libertatea interioară abia când este capabil să se desprindă de părinții săi, mai ales de tată.

Fiecare om își formează esența după imaginea tatălui. Vechea propoziție din Biblie „Dumnezeu l-a creat pe om după chipul său și asemănarea sa" poate fi înțeleasă doar dacă are sensul schimbat. Omul se creează pe sine după chipul lui Dumnezeu și pentru a deveni imaginea sa. Primul Dumnezeu, care pentru copil reprezintă puterea supranaturală, este tatăl. Fiecare tată are de surmontat criza foarte periculoasă a desacralizării, momentul în care copilul învață că dincolo de tată stăpânește o forță mai înaltă. Hebbel a descris captivant acest moment în biografia sa. Copilul, povestește Hebbel în fragmetul *„Copilăria mea"*, are o perioadă, care durează destul de mult și în care crede că întreaga lume depinde de părinții săi, cel puțin de tatăl întotdeauna aflat într-un fundal plin de mister, perioadă în care el le poate cere părinților atât vreme frumoasă, cât și o jucărie. Această perioadă ia sfârșit, firește, atunci când copilul, spre uimirea lui, află că se petrec lucruri care pentru părinții săi sunt la fel de inoportune ca bătaia pentru el. Această experiență înlătură o mare parte a credințelor mistice care înconjoară ca un nimb imaginea sfântă a educatorilor. Abia când această perioadă a trecut, începe adevărata independență umană. O furtună cumplită îl învață pe micul Hebbel că dincolo de tatăl său tronează o putere mai mare și curând „el începe să se plângă de tatăl său și de mama sa când crede că ei l-au nedreptățit."[1]

[1] Hebbel se plânge în mod repetat de tatăl său sever. El împarte destinul cu mulți poeți: Grillparzer, Keller, Jean Paul, Reuter, Schiller și Goethe, Scheffel, și Konrad Ferd. Meyer se plâng de pedanteria și severitatea tatălui. Hebbel chiar spune: „Tatăl meu mă ura, iar eu nu-l puteam iubi". Multă vreme Hebbel nu și-a putut elibera viața de impresia copleșitoare produsă de tată. Găsim tatăl în figurile severe ale dramelor sale, în Holoferne, Herode, Herzog Ernst etc. Chiar și visele sale stau multă vreme sub influența fricii de tată, așa cum am demonstrat în cartea mea, *Visele poeților*.

C. G. Jung a arătat într-un interesant studiu *Die Bedeutung des Vaters für das Schicksal des Einzelnen* (*Importanța tatălui pentru destinul individului*, Verlag J. F.Deuticke), cât de des influențează tatăl chiar și evenimentele mai târzii ale vieții conjugale (este vorba despre femei!). Complexul patern duce la ruptură în căsătorii și iubiri, care altfel ar fi foarte trainice. Tatăl este întotdeauna mai puternic. Tații care își răsfață copiii peste măsură, îi hrănesc cu cuvinte de laudă exagerată, îi leagă de ei, sunt de fapt egoiști care vor să se asigure de iubirea copilului pentru toată viața. Ei cred că-i fac copilului un bine înfrumusețându-i prezentul și stricându-i viitorul.[1]

Ceea ce am învățat treptat prin experiența mea este faptul ciudat că nu numai tatăl blând, tandru, leagă copilul de el, ci și cel sever, neîngăduitor, dur, cel patologic, pasional, cel bețiv, jucător, mânios, cel ce pedepsește necruțător! Enigme ale sufletului omenesc! Tatăl bun este mai ușor de învins decât cel sever, atât de către fii, cât și de către fiice. Cunosc fii care în timpul vieții tatălui au avut de suferit un martiriu. Tatăl îi ura, îi urmărea, era gelos pe dragostea mamei, îi pedepsea necruțător, în timp ce mama se precipita între ei și tată, îi acoperea, îi proteja de mânia lui. După ce tatăl a murit, fiii au început să o chinuiască pe mamă și să-l iubească pe tatăl mort. Severitatea a fost curând uitată, imaginea lui a devenit tot mai idealizată, se găseau tot mai multe calități ale sale în timp ce mama era chinuită, i se făceau reproșuri pentru viața irosită și proasta educație.

Este instructiv destinul doamnei N. K. al cărei tată era bețiv, jucător, afemeiat. În copilărie el a chinuit-o peste măsură prin severitatea sa. Crescând, a cunoscut un bărbat foarte cultivat, care a ridicat-o la nivelul său, care o iubea nespus de mult și care vroia să se căsătorească cu ea. Pentru că tatăl era împotriva unei căsătorii, din încăpățânare a devenit iubita prietenului ei. Vroia să se căsătorească îndată ce va ajunge la vârsta majoratului. După o perioadă mai mare de timp de ședere în străinătate, tatăl s-a întors bolnav acasă. Între timp căsătoria a fost amânată din diverse motive. Mama a murit și tatăl cel rău a depins complet de ea. Ea s-a dedicat îngrijirii sale. Voia să-i înfrumusețeze ultimele luni ale vieții - medicul nu-i dădea mai mult de câteva luni. Tatăl a devenit bun și recunoscător față de bunătatea ei. Și s-a produs o minune! El s-a însănătoșit și a putut să revină la munca sa.

[1] Amănunțit descris în studiul meu *Zärtliche Eltern* (*Părinți tandri*) din cărticica mea *Was im Grund der Seele ruht* (*Ce se află în profunzimile sufletului*)...

Dar ea nu se mai desprindea de el. Simțea treptat cum devenea tot mai rece în brațele iubitului ei; în cele din urmă, și-a pierdut complet senzațiile și l-a rugat să se mulțumească cu relațiile sufletești până la căsătorie. Căsătoria trebuia să fie în sfârșit fixată. Atunci ea s-a îmbolnăvit de o depresie grea. Nu putea decât să se căsătorească înainte de a se vindeca complet. Această depresie era o fugă în boală. Dacă vine la mine o persoană nervoasă și mă imploră spunându-mi că dorește să se însănătoșească, să scape de stările de nervozitate, de proasta dispoziție pentru a se putea căsători în sfârșit, trebuind să amâne căsătoria mereu din cauza suferinței, știu deja că este vorba despre o rezistență interioară față de căsătorie, rezistență care, din păcate, de cele mai multe ori este de neînvins. Această fată ar fi trebuit să-l părăsească pe tată și să-l încredințeze unei menajere. Nu putea să hotărască aceasta deși tatăl nu i-a fost niciodată un tată, nu i-a spus niciodată un cuvânt prietenesc înainte de a depinde de ea. Prietenul ei era opusul tatălui: blând, răbdător, îngăduitor, plin de iubire, tandru, atent, distins. Pentru a spori misterul acestui caz aș dori să adăugăm că acest prieten era un bărbat foarte frumos, bine făcut, pe care femeile îl omagiau și care făcea o puternică impresie asupra oricărei feminități, astfel încât el abia putea să scape de multele tentații. Și tatăl ei? El era opusul: un om pe care nu te puteai baza, libertin, grobian, grosolan, urât, iute la mânie, vulgar. Mama ei fusese deci o veșnică martiră care în ultimii ani ai căsniciei hotărâse să divorțeze pentru că el întrecuse măsura. O suferință subită a eliberat-o de acest infern și a scutit-o de tulburarea unui proces de divorț care ar fi devenit un scandal teribil...

Cu toate acestea, fiica nu s-a desprins de tată! Chiar și relațiile sufletești cu prietenul ei care îi fusese mentor, profesor și educator în toate artele, au avut de suferit din cauza geloziei tatălui. Acum nu mai era vorba despre căsătorie. Ea a evadat dintre cei doi poli plecând într-un oraș străin pentru a căuta soluție la acest conflict care putea fi formulat astfel: tată sau iubit, trecut sau prezent, sclavie sau libertate, viață ratată sau viață însorită.

Așa cum idealul bărbatului puternic rămâne cel de a îmblânzi o femeie îndărătnică (un Petruccio actual) tot astfel, în fiecare femeie trăiește intenția, dorința ascunsă de a doborî un bărbat dur și recalcitrant, de a-l supune, de a-l face docil și dulce. Acesta este cel mai mare triumf în lupta între sexe. Din această cauză omul blând este ușor uitat când apare cel dur. Bunătatea unuia care obosește precum soarele etern, astfel încât omul dorește furtună, nu are forța elementară pe care o are tandrețea pasageră a omului sever. Aceasta are un efect copleșitor, precum ieșirea soarelui după o furtună teribilă. Niciodată o femeie frumoasă nu va putea fi atât de fermecătoare ca una

urâtă a cărei față se luminează brusc de o frumusețe supranaturală. Aceasta este legea efectului contrastului căreia toți îi suntem supuși. Cele câteva momente în care bolnava de al cărei destin ne ocupăm l-a văzut pe tatăl ei supus și blând au despăgubit-o pentru toate nedreptățile și chinurile. Aceasta era îndeplinirea unui vis perpetuu, ca el să se schimbe, de a-l vedea odată tandru și amabil, învins prin forța iubirii.

Forța de atracție misterioasă pe care o exercită cruzimea asupra tuturor oamenilor, dorința de a suferi prin obiectul iubirii, pendulările între extremele sentimentelor și ale senzațiilor, între ură și iubire, între durere și plăcere, între dominare și umilire, pe scurt, întreaga bipolaritate a fenomenelor sufletești apare în aceste relații. În fiecare om trăiește dorința de a parcurge înălțimea și adâncimile, de a savura viața pe toate laturile ei, de a da pendulului sentimentelor sale cea mai mare amplitudine posibilă.

Divinitatea este proiecția idealului nostru în infinit. Unde este tatăl ceresc blând, care nu cunoaște pedeapsa, care doar înțelege și iartă?

Omenirea are nevoie de un tată sever, care bubuie, de Jupiter care aruncă fulgere, de puternicul Jehova, cel care pedepsește și răzbună. Chiar și Dumnezeu care proclamă iubirea față de semeni pregătește pedeapsa infernului pentru a-l destina pe păcătos chinurilor eterne. A fi pios înseamnă a te subordona tatălui sever, a-i implora mila. Milă așteaptă cel slab de la cel puternic. Toate chinurile pe care nevroticul și le inventează atât de ingenios au un singur sens: mila!

Utilizarea acestor cunoștințe despre viața popoarelor ne oferă înțelegerea tuturor maladiilor epocii. Tatăl devine simbolul oricărei autorități. Anarhiștii sunt în general copii născuți în afara căsătoriei, care îl urăsc pe tatăl lor necunoscut. Fiecare revoltă împotriva ordinii sociale începe de fapt cu revoluția împotriva tatălui. Absolutismul se construiește pe ordinea familială care conferă drept de viață și de moarte lui *pater familias*. Să ne gândim la numărul mare de piese de teatru și romane care tratează această temă.[1]

[1] De la *Tați și fii* al lui Turgheniev, până la *Fiul* lui Hasenclever, merge o linie care duce către bolșevism.

Şi în câţi oameni trăieşte dorinţa nemărturisită de reacţie, dorinţa unei mâini forte care face ordine şi pe care omul o sărută când pedepseşte.

Liber poate fi numai omul care este liber interior. Dar care este aspectul interior al acestei omeniri lamentabile! Fenomenul „sugestiei" ne arată natura servilă a oamenilor, dorinţa lor nelimitată de supunere. *Femeia caută întotdeauna doar bărbatul faţă de care trebuie să se supună. Ea vrea să fie constrânsă la iubire.* Aceasta a vrut să spună probabil Nietzsche cu vestita sa maximă: „Dacă mergi la femeie, nu uita biciul!" Toate luptele între bărbat şi femeie, toată această nefericită *„luptă între sexe"* provine din această dorinţă îndreptată spre bărbatul puternic, porneşte din dorinţa de a fi învinsă şi din plăcerea înfrângerii. Fiecare femeie caută un Siegfried al ei, căruia să-i fie supusă. Cu cât tatăl a fost mai puternic, cu atât mai zbuciumată va fi această luptă. Cu partenerul sexual, femeia reia lupta niciodată terminată cu tatăl. Cel care vrea o iubire fericită să privească la tatăl alesei sale. El prevesteşte destinul său...

IV

Voinţa de neplăcere

FIECARE om se află de la naştere sub stăpânirea unei pulsiuni care poate fi numită *voinţa de plăcere*. Foarte just spune Marcinowski în substanţiala sa lucrare *Zur Psychologie der Liebeswahl und des angeborenen Sexualcharakters* (*Despre psihologia alegerii amoroase şi a caracterului sexual înnăscut*) (*Die neue Generation*, 1917, Nr.12): „Înnăscută este înainte de toate *voinţa de plăcere* inerentă oricărei fiinţe, această slănină cu care mama natură îi ademeşte pe şoriceii ei pentru a-i îndemna spre periculosul joc al iubirii, spre nevoie şi creaţie şi a-i face astfel necredincioşi faţă de orice voinţă *schopenhauriană* de negare a vieţii şi de nefiinţă."

„Copilul arată cel mai clar ce trebuie să înţelegem prin *voinţă de plăcere*. El nu are în general altă dorinţă decât cea exprimată sub forma cerinţei impertinente faţă de toţi cei care îl înconjoară: *tu trebuie să-mi slujeşti ca sursă de plăcere*. Dar dacă privim mai îndeaproape, copilul dovedeşte *două moduri complet diferite* de a tinde către plăcerea sa. Aş dori să spun că există aici două *tipuri caracteriale* complet diferite *pentru întreaga omenire*. Observaţiile mele psihologice m-au învăţat să deosebesc între naturi *mai active* şi *mai pasive* şi să urmăresc dezvoltarea lor complet diferită."

„Este foarte util să opunem *naturile active* ca mai accentuat masculine, adică *agresiv* constituite, celor *feminin-pasive* care solicită să li se facă curte, cer să li se ofere. Cu aceasta, nu am în vedere, firește, nici o caracteristică *sexuală*. Tipurile pasive sunt în acelaşi timp oameni care întreaga lor viaţă rămân mai mult naturi *infantile* şi manifestă întotdeauna o *neajutorare* sigură. Da, se spune adesea că această neajutorare este de multe ori *menţinută* ca ceva *voit*, tocmai de dragul *câştigului* în îngrijire plină de iubire, tandră care le produce slăbiciunea şi nevoia de ajutor. Ele au de înregistrat deci un *câştig de plăcere* pe care li-l oferă modul lor de a fi. Putem înţelege aceasta

dacă ne gândim că un asemenea câştig de plăcere provine numai din viaţa practică a copilului mic."

„Cel care observă copiii mici află cu ce incredibilă şiretenie ştiu aceştia să-şi procure toate tipurile de câştig de plăcere posibile tocmai prin neajutorarea lor clar marcată."

„Alţi copii sunt din capul locului pregătiţi sufleteşte mai mult pentru încăpăţânare. Ei se dezvoltă mai mult în sensul tipului de cucerire masculin-ofensiv. Ei încearcă să domine obiectul iubirii şi să-l posede prin forţă; ei vor astfel să-i facă pe cei din jur să depindă de ei."

„Ce-i drept, acelaşi lucru îl doresc şi cei pasivi, dar ei cad în propria capcană şi devin, din contră, dependenţi de alţii. Năzuinţa lor nu merge către dominaţia ofensivă, către masculinitatea agresivă, ci către un a vrea să devină iubiţi. Voinţa lor de plăcere este din capul locului plăpând, slab construită şi este mai mult o voinţă de evitare a neplăcerii."

Urmându-l pe *Marcinowscki*, am putea diferenţia naturile active şi cele pasive care se vor comporta diferit în solicitarea plăcerii. „Voinţa de plăcere" este forţa motrice a ambelor tipuri. Dar în timp ce activul îşi va răpi, îşi va câştiga, îşi va obţine prin eforturi plăcerea în lupta vieţii, pasivul o va aştepta, o va primi cu recunoştinţă. Ar trebui să acceptăm acest mod de a vedea lucrurile dacă schema lui *Marcinowscki* ar avea valabilitate pentru toate cazurile. Dar ea este valabilă mai mult pentru bărbat decât pentru femeie. Aici se amestecă problema bisexualităţii cu cea a formării caracterului. Femeile masculine caută plăcerea în activitatea vieţii amoroase, cele feminine o caută în pasivitate. Însă, după câte se pare, caracterul plăcerii feminine este legat de comportamentul pasiv, care este condiţia iubirii. Femeia capătă cel mai puternic orgasm din „voinţa de supunere".

Dar să nu uităm că există de asemenea o „voinţă de neplăcere", că o dorinţă de pasivitate şi suferinţă schimbă comportamentul; neplăcerea poate deveni de fapt scopul instinctului sexual şi doar ea poate mijloci în acest caz plăcerea, aşa cum ne dovedeşte perversiunea masochismului.

Dar nu este vorba aici despre aceste inversiuni care vor fi aprofundate din punct de vedere psihologic în volumul următor al acestei

lucrări. Aş dori doar să dovedesc cum poate fi reprimată plăcerea printr-o neplăcere nevrotică, prin dureri. *Femeile isterice folosesc caracterul bipolar al plăcerii pentru a se proteja împotriva juisării în timpul relaţiilor sexuale.* Am explicat deja că în cazul dispariţiei „voinţa de plăcere" îi este opus un încăpăţânat „Nu vreau!". Câştigul de plăcere al orgasmului ar ceda în această luptă între „voinţa de plăcere" şi „voinţa de neplăcere" dacă femeia nu ar folosi trucul escamotării câştigului de plăcere şi al transformării, din contră, în neplăcere.

Vedem că diferenţa dintre naturile pasive şi cele active dispare dacă luăm în considerare motivele interioare. Căci tocmai femeile pasive sunt cele care într-o căsnicie nefericită se apără prin dureri în faţa orgasmului. Ele nu sunt suficient de active pentru a schimba situaţia, pentru a-l părăsi pe soţul lor sau a intra într-o altă relaţie. Ele opun voinţei de plăcere un nu interior, un „Nu vreau!", activitatea lor interioară. Câştigul de plăcere al dorinţei sexuale, intensificarea plăcerii până la orgasm ascunde în sine pericolul înfrângerii. Apropiata înrudire între plăcere şi neplăcere permite o conversie a plăcerii în neplăcere, a orgasmului în durere.

Durerile sunt foarte diverse. Ele se localizează atât exterior, în *introitus vaginae*, cât şi în regiunea lombară, câteodată ele iradiază chiar până în rect şi sunt descrise ca insuportabile. Un fenomen asemănător apare şi la bărbaţi şi va fi tratat în partea a doua a acestei cărţi. Ambelor conversii le este comună apariţia prin influenţă psihică. *Este vorba despre o victorie a psihicului asupra fizicului, un triumf al creierului asupra măduvei spinării.*

Durerile în timpul coitului servesc adesea la mascarea faţă de sine însuşi a rezistenţei interioare şi pentru a-şi oferi o scuză. Câteodată ele sunt simţite abia după coit. Există femei care după coit, în ziua următoare, au migrena lor, durerile lor lombare, înţepăturile lor în abdomen, durerile lor de apendice, oboseala lor etc... (Dacă coitul se produce fără orgasmul corespunzător, întotdeauna există tulburări nevrotice, aşa cum am descris amănunţit în cartea mea *Nervosen Angstzuständen* (*Stări de anxietate nervoasă*). Uneori aceste dureri sunt luate ca pretext pentru sustragerea de la datoria coitului. Există femei căsătorite care pretind că au dureri la fiecare coit. Brusc, se dăruiesc unui alt bărbat şi coitul decurge fără dureri, cu o puternică

accentuare a plăcerii. Durerile nu au nimic de-a face cu mărimea falusului. Desigur, există frigiditate care poate fi explicată prin imposibilitatea celor două corpuri de a se adapta. Un falus prea mare şi un vagin prea strâmt pot produce un cuplu neadecvat dacă lipseşte iubirea sufletească. Dar am putut constata în mod repetat că dacă există o atracţie mare şi această piedică poate fi depăşită.

Este întotdeauna suspect când femeile se plâng că la fiecare coit simt dureri şi neplăcere, când neagă orice senzaţie de plăcere şi susţin că sunt îndrăgostite „nebuneşte" de soţul lor, cel mai bun dintre bărbaţi, susţin că nu ar fi putut face o alegere mai bună. Există întotdeauna femei care se păcălesc pe ele însele. Sufletul lor se lasă, desigur, indus în eroare, dar corpul lor spune un stăruitor nu. Orgasmul lipseşte, durerile şi tulburările se instalează. Lipsa orgasmului la o femeie este întotdeauna un semnal de alarmă şi înseamnă: în inima mea ceva nu este în ordine.

Doamna H. L. suferă de o reprezentare obsesivă chinuitoare din cauza căreia s-a retras din orice viaţă socială, este profund nefericită şi vrea să-şi ia viaţa. Trebuie să privească la fiecare bărbat pantalonii în direcţia în care ghiceşte penisul. („Ea este o femeie liniştită, pioasă, nu suferă nici o pasiune, s-a căsătorit cu soţul ei din dragoste, este foarte mulţumită de alegerea ei, nu şi-ar putea imagina un bărbat mai bun.") Obsesia persistă de zece ani; pasageră la început, s-a intensificat atât de mult încât, în neliniştea ei, a adus la cunoştinţă faptul soţului ei rugându-l să o ajute, implorându-l să nu-i aducă nici un bărbat în apropiere, să nu invite nici un domn, să nu o conducă nicăieri în societate. Nu se simte în stare să meargă.

În plus, suferă la gândul penibil că bărbaţii remarcă privirea ei şi îşi bat joc de ea. Reprezentarea obsesivă a apărut pentru prima oară în prezenţa medicului familici. Mina lui i-a indicat că el i-a surprins privirea şi a zâmbit într-un mod caracteristic. Curând şi-a schimbat medicul pentru că era penibil să-l privească în ochi.

Ea spune că în timpul coitului nu simte nimic în afară de durere şi indispoziţie. Aşa cum se întâmplă adesea cu femeile frigide, soţul ei are o foarte mare dorinţă şi ar vrea să aibă raporturi zilnice cu ea. Ea îl caracterizează ca senzual şi foarte potent. Ar prefera să o lase în pace. El are obiceiul să citească mai mult seara, înainte de culcare; ea adoarme mai întâi, apoi el o trezeşte cu dorinţa unui raport sexual, ceea ce ea califică drept brutalitate şi lipsă de consideraţie. Cum ar putea ea să simtă ceva în aceste condiţii? Dar ea confirmă că nu ajunge la orgasm nici dimineaţa. Cu greu îşi aminteşte să fi

avut vreodată orgasm. La începutul căsniciei, în special după al doilea copil, simţise orgasm, dar niciodată violent, ca o plăcere specială, aşa cum s-ar fi aşteptat. După al treilea copil orgasmul a dispărut pentru totdeauna. Viaţa i-a dăruit şase copii. Soţul ei ar fi vrut o duzină. Medicul ginecolog a avut însă un cuvânt hotărâtor, explicând că ea nu mai este în stare să aducă pe lume copii. Cu fiecare an durerile ei în timpul coitului s-au accentuat. Este o durere specială în regiunea lombară care iradiază până în intestinul gros.

Mărturiseşte că este extraordinar de geloasă şi suferă foarte mult din această cauză. Soţul ei cunoaşte câteva femei pe care le apreciază foarte mult şi care îi oferă din punct de vedere spiritual ceea ce ei îi lipseşte: spirit, vivacitate, amabilitate, graţie şi umor. Ea ştie foarte bine acest lucru şi suferă. Ea suferă mai ales pentru că el frecventează – desigur fără vreun gând ascuns! – o femeie cu care cândva a fost logodit. Este o cântăreaţă frumoasă, extrem de graţioasă, plină de spirit şi de reputaţie mondială. Nu ştie sigur de ce soţul ei a rupt logodna cu această femeie şi s-a logodit cu ea. Bănuieşte că din cauza banilor. Ea fusese o foarte bună partidă. Acum profesia lui – este medic ginecolog – îl aduce în contact cu toate aceste femei. Cum ar putea ea să împiedice acest lucru? El este invitat în fiecare săptămână de cântăreaţă, vizitează multe alte femei, lucru cu care nu se poate deprinde cu nici un chip.

Întâlnim foarte des acest fenomen: femei frigide cu soţii lor nu suportă gândul că alte femei ar putea simţi plăcerea în braţele acestora! Ele îşi chinuie soţul cu această „gelozie din dragoste", îl urmăresc cu dovezile lor de iubire care însă se combină cu o rafinată agasare nevrotică, astfel încât iubirea se exprimă mai mult în vorbe decât în fapte. Şi această pacientă îi face soţului ei mari scene de gelozie, îi face câteodată reproşuri că nu o stimează, că nu o respectă. De ce s-a căsătorit cu ea? De ce a făcut-o nefericită? Este împotriva familiei lui, găseşte că merge prea des la fraţii, surorile şi mama sa, că îl divinizează pe tatăl său ca pe un idol, că nu ascultă decât de sfaturile familiei sale în timp ce ea este doar „Cenuşăreasa", suficient de bună pentru a face copii, a-i îngriji etc.

Este absolut incapabilă să educe copiii. Un copil suferă de coxalgie. Îşi face reproşuri că ar fi vinovată de aceasta[1]. Se chinuie mai ales cu tot felul de reproşuri nejustificate, simte obsesia ei ca josnică şi vulgară, luptă cu gânduri de sinucidere mai ales după ce se trezeşte din vise imorale. Dimineţile, fiind sub impresia acestor vise, sunt întotdeauna proaste. Este incapabilă de muncă, deprimată, iritată, nimeni nu se poate apropia de ea căci sar scântei. Abia spre seară se simte mai bine, aşa cum se întâmplă cu mulţi nevrotici care

[1] Femeile anestezice care simt bineeuvântarea dată de copii de cele mai multe ori ca pe ceva nedorit explică nu rareori eventuala apariţie a îmbolnăvirilor la copii ca pe o pedeapsă a cerului prin care comportarea lor „rea" a trebuit să fie, de fapt, pedepsită. (Dr. F.W.)

stau sub impresia viselor nocturne şi au nevoie de un timp îndelungat pentru a învinge tendinţele refulate care provin din inconştient. În plus, şi-a creat un sistem ingenios pentru a-şi motiva proasta dispoziţie. Cauza depresiei sale este când presiunea atmosferică, când direcţia vântului. Vremea înnorată o face nefericită, siroco îi trezeşte stări de furie, căldura şi frigul prea mari îi intensifică obsesiile, astfel încât aproape nu mai există condiţii favorabile sănătăţii. Dar toate aceste circumstanţe îi permit să îşi motiveze proasta dispoziţie, să-şi „raţionalizeze" nemulţumirea, să se înconjoare de tot felul de ziduri de apărare împotriva exigenţelor sociale

Cercetarea mai profundă arată că ea este o mare visătoare diurnă, că dimineaţa este folosită pentru crearea de reverii care nu pot fi conştientizate şi imediat sunt refulate! Zona de inaccesibilitate pe care o ridică dimineaţa în jurul ei serveşte la protejarea reveriilor de atacuri străine. De asemenea, iritabilitatea ei nu este decât un pretext pentru a îşi asigura funcţionarea netulburată a reveriilor. La început nu a avut nimic de povestit despre conţinutul acestor reverii dar felul obsesiei sale permite, desigur, ghicirea lui.

A fost un copil vesel şi sănătos, care manifesta puţine fenomene nevrotice. Viaţa ei a fost tulburată de o soră mai mare de o mare frumuseţe şi cu o natură senzuală. O invidia pe această soră faţă de care se simţea inferioară, urâtă şi stupidă. Tatăl ei suferea de tot felul de dezechilibre nevrotice asemănătoare cu ale ei, astfel încât suferinţa ei este parţial o imitaţie. El se închidea dimineaţa şi nu vorbea, suferea câteodată luni în şir de grele depresii din cauza cărora trebuia să se interneze în mod repetat în sanatorii. Acum, la bătrâneţe, starea lui s-a îmbunătăţit, dar încă este mereu capricios, are multe toane, este un excentric şi, după descrierile ei, pare a suferi de urmele unei nevroze obsesionale.

Sexualitatea ei s-a deşteptat chipurile târziu, nu poate povesti multe despre sexualitatea ei infantilă. La vârsta de 14 ani a primit explicaţii de la o guvernantă şi, chipurile, nu s-a masturbat niciodată.

După câteva mici exaltări s-a îndrăgostit de un bărbat care a cerut-o pe sora ei în căsătorie dar a fost refuzat de tânăra frumoasă şi orgolioasă. După un an, acest bărbat a cerut-o pe ea în căsătorie. L-a refuzat. Nu putea să-şi închipuie că ar putea să placă unui bărbat care fusese cândva îndrăgostit de sora ei. Nu vroia să se facă fericită. Era prea mândră pentru aceasta. În fond, era însă nefericită de acest triumf şi nu l-a depăşit complet nici până în prezent. Încă de atunci apărea la ea tendinţa de a se îndrăgosti foarte repede de bărbaţi şi de a schimba obiectele la fel de repede. Fiecare bărbat îi trezea interesul şi devenea punctul de plecare al fantasmelor doar pe jumătate conştiente.

Printre bărbaţii care frecventau casa părintească se găsea unul care era foarte puternic, herculean, dar izbitor de urât. El dovedea extraordinar de mult

spirit şi temperament şi ea îl iubea mai mult decât pe toţi ceilalţi bărbaţi pe care îi întâlnise. Acest bărbat, care avea o situaţie excelentă, i-a cerut mâna. Ea l-a rugat să i se dea câteva zile pentru a se gândi şi a hotărât să accepte cererea în căsătorie. Atunci sora ei şi-a bătut joc de el, iar tatăl ei a făcut o remarcă privitoare la înfăţişarea sa. Aceasta a determinat-o să-l refuze pe omul iubit. Se temea de judecata celorlalţi şi ţinea întotdeauna cont de ceea „ce spun oamenii"...

Au trecut doi ani, timp în care s-a îndrăgostit de o duzină de bărbaţi. Atunci l-a cunoscut pe soţul ei care rupsese logodna cu o artistă cu puţin timp în urmă. El i-a cerut mâna şi ea i-a acordat-o. În ce-l privea, hotărâse în primul rând cu *raţiunea*. Iubirea nu era mai mare decât în cazul altor „muşte efemere".

A recunoscut curând că era exagerat de geloasă. Se păcălise pe ea însăşi şi nu găsise marea pasiune pe care şi-o dorise cu înfocare. Ea credea că soţul ei iubise alte femei şi îl urmărea cu reproşurile, îi cerea să renunţe la relaţiile cu alte femei, să restrângă aceste relaţii doar la acţiunea sa medicală din cauza căreia oricum suferea enorm. Ea găsea că el nu se îngrijea deloc de nervii ei. Cu toate acestea, căsnicia mergea binişor. Coitul era o necesitate pentru ea.

Atunci s-a produs o cotitură din cauza unei boli grele care a ţintuit-o la pat luni în şir şi a alungat-o din casă apoi pentru câteva luni. Din cauza slăbiciunii pulmonare a trebuit să meargă în sud unde visa stând întinsă la soare. Aşa cum se întâmplă des după o lungă boală, fantasmele au căpătat preponderenţă în raport cu realitatea, îşi imagina cu cruzime că soţul ei caută plăcerea în marele oraş, că o înşeală în timp ce ea se află departe pentru a se însănătoşi. Încetul cu încetul, se alimenta cu ranchiună şi gânduri de răzbunare. Sexualitatea ei nesatisfăcută îl dorea pe bărbatul disprețuit, cel puternic şi urât, cel care reprezenta pentru ea tipul senzualităţii animalice. În zadar vroia să îndepărteze această dorinţă, ea se impunea mereu mai conştient în gândurile ei. S-a întors însănătoşită acasă şi *şi-a propus să rămână frigidă cu soţul ei. Ea nu trebuia să mai fie excitată de el niciodată pentru că el nu o stima şi o folosea numai ca pe un înlocuitor în caz de nevoie!*

De când s-a întors, a fost numai anestezică. La început s-a folosit de mici trucuri pentru a nu se excita. Îşi imagina că soţul ei îi face curte prietenei ei, că o vizitează pe logodnica lui de altădată şi reuşea să rămână complet frigidă. Curând durerile au înlocuit orgasmul. Medicul ginecolog i-a recomandat să îşi restrângă relaţiile sexuale şi ea i-a comunicat aceasta imediat soţului ei. Înainte şi după menstruaţie au fost instaurate săptămâni de abstinenţă, era întotdeauna fericită când se putea sustrage îndatoririlor ei.

În schimb, a apărut în viaţa ei un eveniment care a înspăimântat-o. A remarcat că este îndrăgostită de medicul de familie şi că o forţă mai puternică

decât ea o obligă să privească la pantalonii lui. S-a despărţit de medicul capabil şi pe care îl iubea şi curând şi-a dat seama că s-a îndrăgostit de succesorul lui. În trei ani a iubit aproximativ zece bărbaţi, întotdeauna unul după celălalt, niciodată simultan. Întotdeauna de la distanţă, întotdeauna dominată de obsesia de a privi la pantalonii lor.

Explicaţia acestei priviri nu era complicată. Ea îl iubea încă pe bărbatul cel urât, al cărui membru l-a putut observa la jocul de tenis prin pantalonul subţire de vară. O dată crede că a observat chiar o erecţie în timp ce el vâslea. Când era copil a fost foarte speriată de membrul unui armăsar şi ideea de a fi străpunsă de un penis mare era pentru ea ceva îngrozitor şi în acelaşi timp o plăcere de nespus. O mare plăcere ar fi pentru ea să moară în timpul unui coit! Durerile şi plăcerea să fie legate într-o unitate şi să adoarmă pentru totdeauna.

Vindecarea dispareuniei a fost mai uşoară decât aş fi crezut. A văzut curând că a fost nedreaptă cu soţul ei, şi-a corectat halucinaţiile şi nu s-a mai distras în timpul coitului. Din contră! *Vroia* să juiseze *din nou* şi a reuşit. Durerile din timpul coitului au scăzut în intensitate şi curând au dispărut. Obsesia şi-a pierdut caracterul chinuitor. Vroia doar ca privirea ei să nu fie observată de nici un bărbat. Curând a putut merge din nou la serate şi a putut primi domni. Din când în când, obsesia încerca să pună stăpânire pe ea, dar ea s-a apărat curajos şi a rămas sănătoasă.

Rădăcinile infantile ale acestei nevroze nu au putut fi găsite în trei luni de analiză. Vindecarea s-a produs treptat şi a reuşit să se menţină. Au trecut patru ani de la analiză. Durerile în timpul coitului au dispărut, orgasmul nu lipseşte aproape niciodată, obsesia a devenit o curiozitate comună, pierzându-şi caracterul chinuitor, supărător şi compulsiv.

În acest caz durerea s-a dezvoltat treptat, apărând după coit sau în locul orgasmului. Câteodată, durerea apare de la început şi împiedică producerea coitului, ca în cazul vaginismului.

Un caz foarte instructiv publică dr. Tannenbaum în *Zentralblatt für Psychoanalyse*: „Despre un caz de dispareunie vindecat prin psihanaliză".

Reproduc acest articol pe scurt:

Doamna S. S., în vârstă de 23 de ani, evreică din Rusia, căsătorită, fără copii. Simpatică, cu înfăţişare atrăgătoare, viguroasă, cu o constituţie sănătoasă, m-a vizitat în aprilie 1911, însoţită de soţul ei. S-a plâns de dese atacuri de dureri abdominale, constipaţie persistentă, dureri în rect, o mare irascibilitate, vise neplăcute, trezire bruscă din somn, teamă de a rămâne singură în casă, depresie, idei de sinucidere, precum şi dureri sfâşietoare în timpul coitului. Cu trei luni în urmă a avut un avort după care a fost curetată. Durerile în timpul coitului au fost simţite la prima încercare de coit după curetaj.

Este născută în Rusia şi la vârsta de 6 ani a emigrat în Statele Unite. Menstruaţia a început la vârsta de 11 ani. A terminat şcoala elementară la vârsta de 14 ani şi a urmat încă un an un liceu. Apoi a avut diverse ocupaţii; s-a căsătorit în vara lui 1910. La trei luni după aceea a avortat. Brusc a avut un libido foarte puternic într-o noapte, la câteva săptămâni după avort, dar *când a încercat un coit a simţit o durere atât de puternică, încât a leşinat.* Încă din acea perioadă suferă de dureri puternice la fiecare încercare de coit.

La următoarea vizită a adăugat că în urmă cu doi ani a avut o criză de leşin când mama ei a trebuit să fie transportată la spital pentru o operaţie. La o săptămână după aceea, l-a cunoscut pe viitorul ei soţ; după o lună a urmat logodna. Pe urmă, câteva luni a trebuit să execute toate treburile casei şi să supravegheze copiii; în aprilie 1910 a murit prietena ei intimă. Ea s-a îmbolnăvit atunci scoţând des sunete de neînţeles şi suferind de gânduri de sinucidere. În timpul spitalizării mamei ei a făcut baie copiilor de trei ori şi de fiecare dată a avut criză de leşin în timpul cărora scotea sunete de neînţeles, isterice. În fine, a avut o asemenea cădere, încât în iunie a trebuit să fie trimisă la ţară pentru câteva săptămâni. După câteva luni s-a căsătorit şi s-a simţit bine până la avort. În timpul festivităţii nupţiale a leşinat. Pacienta a negat cu hotărâre că s-ar fi masturbat vreodată, mai ales că ar fi avut vreo cunoştinţă asupra lucrurilor sexuale înainte de căsătorie sau că ar fi avut experienţă sexuală infantilă. Ea a susţinut că nu ştie nici acum nimic despre chestiunile sexuale, de asemenea că nu a văzut sau atins niciodată organele sexuale masculine, nici în trecut, nici în prezent, căci simpla idee îi provoacă dezgust. Asigură că a hotărât să nu nască nici un copil. Ar prefera să moară decât să rămână însărcinată tocmai din raţiuni materiale, căci soţul ei este un biet muncitor; *post coitum condomatum* face întotdeauna spălături cu lizol, chiar după o încercare nereuşită.

În timpul următoarei vizite povesteşte un vis pe care l-ar fi avut înainte de prima vizită la mine şi care a făcut o puternică impresie asupra ei: *„Stau pe divan şi citesc o carte. Deodată, apare în faţa mea doamna R. (prietena mea care a murit) într-un giulgiu pe jumătate rupt. Faţa ei este pe jumătate putrezită, nasul şi ochii lipsesc. Înfăţişarea ei are toate indiciile transformărilor care, după părerea mea, trebuie să se fi produs în perioada de timp de când a murit. Am fost înspăimântată. Ea m-a văzut şi mi-a spus de două ori „sări", „sări", la care am sărit foarte sus de două ori. Apoi am alergat în dormitorul meu".*

Am împărţit visul în mai multe fragmente şi am rugat-o să-mi comunice toate ideile care îi vin în minte în legătură cu fiecare fragment. În acest mod am ajuns în posesia unui material considerabil.

Cele mai vechi amintiri ale ei datează din al treilea an de viață. O dată se afla împreună cu frățiorul ei pe un țărm și urmărea cu mare atenție doi bărbați care se scăldau și ale căror organe genitale au fascinat-o în mod deosebit. La vârsta de 4 ani se juca împreună cu o fetiță de-a „doctorul și pacientul", fetița preluând rolul doctorului. Ea s-a întins pe o pajiște și fetița a apucat o creangă împingând-o cu mare forță în vaginul ei, întrucâtva ca pe un termometru. *Mica pacientă a sărit țipând pătrunzător și a alergat la mama ei, sângerând pe drum*; a trebuit să stea în pat 4-5 zile având mari dureri și tulburări urinare. Având de parcurs o distanță considerabilă până la un closet, adesea își reținea urina pentru a nu trebui să facă drumul, ceea ce mai târziu i-a provocat întotdeauna o senzație de plăcere. În acea perioadă era foarte cochetă și avea grijă adesea să-și admire părul în timp ce stătea în fața oglinzii și cu acea ocazie simțea de fiecare dată o excitație la nivelul vaginului și avea în același timp plăcerea manipulărilor în acel loc. După ce urina, această senzație dispărea. Avea grijă întotdeauna să adoarmă cu mâinile strânse între coapse, ca pentru rugăciune.

În școală a fost un copil neastâmpărat în adevăratul sens al cuvântului și juca tot felul de feste profesorilor ei. La vârsta de 8 ani a pierdut interesul pentru tovarășele de joacă. După terminarea școlii elementare a ajuns la un liceu de care a trebuit să se despartă totuși după un an, după ce a lipit pe chelia unui profesor un bilet cu gumă. Acestui *consilium abeundi* i-a datorat pacienta nenorocul în viață, căci prin aceasta ea a fost împiedicată în formarea ei viitoare și deprinderea profesiei de actriță. Când avea 10 ani, se afla odată în fața vitrinei unui magazin când s-a apropiat un muncitor italian care s-a descheiat repede la pantaloni scoțând un penis „înspăimântător de lung", pe care l-a îndreptat spre fața ei strigând: „Vino." Înspăimântată, a fugit. După aproximativ trei luni i s-a întâmplat ceva asemănător și din nou mărimea falusului a făcut o puternică impresie asupra ei. Câteva luni după aceea, s-a conturat la ea hotărârea de a nu se căsători niciodată (era această teamă de mărimea membrului). La vârsta de 11 ani a descoperit întâmplător că poate să facă sărituri la fel de înalte ca fetele plătite pentru aceasta. Un profesor de dans s-a interesat de ea și i-a dat lecții de dans. În ciuda rezistenței părinților, dansa și făcea în fiecare seară demonstrații de artă acrobatică în cluburi etc. La vârsta de 14 ani a fost angajată pentru roluri de copii într-un teatru din New-York unde trebuia de asemenea să danseze și să-și arate măiestria. Managerul ei a încercat mai întâi de două ori să o seducă și, mai târziu, pentru că aceasta nu i-a reușit, a încercat să o ia prin surprindere. Din această cauză a renunțat la contract, dar a continuat să danseze seara timp de vâțiva ani, fără știrea părinților.

La vârsta de 15 ani a aflat totul despre relațiile sexuale, graviditate, naștere etc. de la o prietenă. Până atunci ea credea că pentru a fi adus pe lume

copilul, trebuie deschis abdomenul femeii; ea a ajuns la această idee din cauza sângelui care se putea vedea la fiecare naștere. Aproximativ în această perioadă a întâlnit un bărbat, domnul H., pe care l-a îndrăgit și cu care a trăit împreună timp de 4 ani, în ciuda rezistenței părinților. H. era un bărbat simpatic, generos, „foarte bun și inocent". El a devenit mai târziu avocat. După ce a renunțat la cariera scenică, ea a încercat să lucreze într-un magazin; la scurt timp, firea ei vioaie i-a pricinuit mare necaz. Șeful ei și-a permis față de ea „mici libertăți" de tot felul și când într-o zi el a încercat să o ademenească, ea l-a părăsit. Curând după aceasta, a primit un post de modistă, post în care a rămas timp de 6 luni. Aici trebuia să muncească din greu stând pe un taburet. Într-o zi a leșinat la toaletă. Una dintre fete, cu care ulterior a legat o mare prietenie, a fost frapată de perioada mare de timp petrecută la toaletă și a mers acolo pentru a vedea dacă nu îi este rău. Întrucât ușa era încuiată pe dinăuntru, s-a agățat de traverse și, văzând-o leșinată, i-a acordat ajutor. *Din acea perioadă a început să sufere de dureri în rect și coccigodinie.* În fine, a părăsit acest post și a devenit pianistă la un cinematograf; curând a părăsit această îndeletnicire și a încercat să se întoarcă la scenă. Agentul teatral la care se întorsese i-a propus să cunoască un mare număr de bărbați care aveau nevoie de o menajeră, propunere pe care ea a respins-o cu indignare. La părăsirea biroului său i s-a adresat un domn mai în vârstă care a părut să fie din primul moment foarte amabil cu ea. El i-a promis sărmanei fete un post într-un atelier care fabrica costume de teatru și și-a ținut promisiunea. Totuși, la scurt timp a pierdut interesul pentru această muncă și R. F., un vestit artist din New-York – care era binefăcătorul ei – i-a propus să-i fie model. Ea a acceptat imediat, dar a observat curând că îi plătește inutil salariul. El nu o folosea și ea stătea de prisos în camera sa de lucru. Când s-a împotrivit i s-a propus să servească altor artiști ca model, el urmând să fie de față ca păzitor al ei. Ea a fost foarte fericită cu acest aranjament dar în acest mod a trăit o experiență mizerabilă. Știind că este protejata lui R. F., artiștii nu o împovărau deloc.

Aici trebuie să revenim asupra unei chestiuni. La vârsta de 17 ani, cu puțin timp înainte de a se cunoaște cu R. F., trecea peste un pod în compania unui domn mai în vârstă cu care era adâncită într-o discuție despre Ibsen. Brusc, bărbatul a îmbrățișat-o și i-a dat un sărut. „În acel moment", povestește ea, „am descoperit ce este iubirea. Eram albă și roșie în obraji și am simțit o furnicătură la nivelul organelor genitale, ca și cum le-aș fi atins". Ea a respins hotărât intimitatea cu bărbatul și a plecat acasă. În noaptea următoare s-a simțit neliniștită și, mai ales, nu putea să adoarmă. În sfîrșit, s-a prăbușit într-un fel de somn, pentru a se trezi de trei ori cu o senzație asemănătoare cu cea din timpul zilei, o senzație de mâncărime și umezire la nivelul vaginului. „Dintr-o dată am înțeles", spunea ea, „de ce se căsătoresc

femeile". În zilele următoare a descris unei femei căsătorite senzațiile ei și a vrut să afle de la aceasta dacă aceste senzații coincid cu cele din timpul coitului. În perioada următoare se masturba deseori noaptea. Nenorocul ei a fost că acea femeie căsătorită i-a explicat cum se poate recunoaște caracterul pasional al unui bărbat și ea a început să observe din acest punct de vedere fiecare bărbat cu care se întâlnea. Mărturisește că ea însăși a devenit atât de pasională, încât imediat ce un bărbat o atingea sau doar discuta cu ea despre literatură și artă, avea imediat un *emissio*.

Cum era de presupus, R. F. ca artist de o înaltă cultură, copil al lumii și generos, care în același timp înțelegea și arta vieții, a sporit pasionalitatea ei într-un grad ridicat, „i-a pus sângele pe foc". El a observat influența sa asupra ei și părea să-i facă plăcere să discute cu ea despre Tennyson, Browning și iubire și să o vadă că se înroșește și că ochii îi strălucesc de plăcere. În timpul acestor discuții ea avea *emissio* unul după altul și, deși își dădea cuvântul că nu va mai purta asemenea conversații, toate hotărârile ei erau anulate îndată ce era numai cu el. R. F. avea grijă să o ia cu el la teatru, la curse automobilistice și, prin intermediul lui, a obținut intrare gratuită la operă. În tot acest timp ea ținea tandru la „inocentul" H. care nu avea nici o bănuială asupra legăturii ei și nici asupra modului în care își asigura existența. Chiar și părinții ei credeau că este angajată la vreun magazin. Ea aranja lucrurile astfel încât cei doi, H. și R. F. să nu se întâlnească niciodată deși ultimul o vizita adesea ca „prieten". În toată această perioadă ea suferea de insomnie și vise înspăimântătoare. Într-o zi, H. se afla pe o bancă în parcul central și când a ridicat privirea de pe o carte pe care o citea a văzut-o pe ea în mașină în compania lui R. F. exact în momentul în care treceau prin fața lui. Ea l-a rugat pe R. F. să oprească, însă acesta a refuzat-o. Câteva zile mai târziu, H. a vizitat-o, dar nu a pomenit nici un cuvânt despre cele întâmplate; ea, de asemenea, era prea „mândră" să atingă acest subiect. Curând și-a dat luat rămas bun pentru a nu mai reveni niciodată. Inima ei a fost frântă și s-a îmbolnăvit. H. a părăsit New-York-ul pentru a merge spre vest. Ea a aflat adresa lui și i-a scris, fără a primi totuși nici un răspuns.

Aici trebuie să reluăm firul povestirii întrerupte mai sus. După ce o perioadă de timp a fost model, a fost atenționată de un intelectual care se interesa de ea să părăsească această meserie, căci dacă pe moment stă ca model doar pentru studii de cap și mâini, mai târziu va fi obligată să facă același lucru pentru studii de nud. Întrucât ea i-a răspuns că face această meserie pentru a se întreține, el i-a făcut rost de un post de recepționeră la un dentist. Aceasta se întâmpla chiar în perioada în care o părăsise iubitul. Mama ei a observat starea ei sufletească zdruncinată și a rugat-o să-i dezvăluie totul. Astfel, pacienta i-a mărturisit că a fost foarte pasionată, că este bântuită de vise neplăcute și adesea se „umezește". Toate acestea, precum și grijile casei au influ-

ențat starea de sănătate a mamei, astfel încât aceasta s-a îmbolnăvit având toate simptomele tipice pentru o nevroză de angoasă. Și tatăl ei era foarte îngrijorat pentru ea. Cât despre ea, a luat hotărârea fermă *să se căsătorească cu primul bărbat bun pe care i-l va scoate întâmplarea în cale pentru a rămâne „nevinovată"*, pentru a se putea elibera de veșnicele necazuri și osteneli ale muncii și astfel să renunțe la modul de viață de până acum.

Aproximativ în această perioadă și-a găsit un post de contabilă la un depozit de material dentar. Patronul, după spusele ei, „un om înspăimântător de dezgustător", un cocainist, „întotdeauna când se uita în registrele mele încerca să-mi cuprindă sânii și adesea își introducea mâna în bluza mea de marinar. Trebuia să suport să fiu strânsă de el, numai pentru a nu îmi pierde postul. Într-o zi a împins jocul său atât de departe, încât m-a apucat cu brutalitate aruncându-mă în poala sa și încercând să ajungă la organele mele genitale. Scene asemănătoare s-au repetat de multe ori în câteva luni și au făcut din mine o epavă". În acea perioadă, R. F. a părăsit New-York-ul pentru a merge în Japonia. O soartă cumplită a vrut ca înainte de călătorie el să dea o masă de rămas bun câtorva prieteni printre care și pacienta noastră. După masă l-au însoțit toți la tren, ea mergând lângă el. R. F. a folosit prilejul atât de bun invitând-o să ia trenul de Albany[1] și să petreacă o noapte la hotel cu el. Ea a respins această propunere cu indignare și l-a părăsit imediat urmărită de gândul neplăcut că el s-a dovedit a fi la fel ca toți ceilalți bărbați pe care îi întâlnise. După câteva luni a primit o scrisoare de la R. F. în care îi spunea că s-a întâlnit cu H. și au vorbit, dar că acesta refuză să se apropie din nou de ea. Atunci l-a întâlnit pe domnul D., un bărbat suplu, simpatic, tânăr, bun cântăreț, care era administrator și cu care a hotărât să se căsătorească, deși era lipsit de mijloace. Ea a început un flirt cu el, acceptând bucuroasă acest lucru și s-au logodit. În perioada nunții a dezvoltat o isterie de angoasă cât se poate de tipic exprimată. În acea perioadă mama ei a suferit o operație de calcul biliar și întreaga greutate a gospodăriei a trecut asupra ei. Atunci au apărut brusc „strigăte de leșin" și alte simptome despre care am relatat mai sus. După întoarcerea de la țară starea ei s-a îmbunătățit substanțial și s-a căsătorit curând. În ziua nunții a născut sora ei mai mare și pacienta noastră a fost foarte reținută pentru că i s-a părut că observă că rudele o neglijează pe sora ei din cauza nunții și pentru că medicul de serviciu a întrebat-o în glumă când îi vine rândul. În cursul zilei unele dintre prietenele ei au făcut aluzii pe șleau la lucrurile sexuale pe care ea le-a respins supărată; în timpul ceremoniei nunții a leșinat. La al treilea coit, la aproximativ o săptămână după căsătorie, a simțit brusc un vâjâit în urechi, o ceață care îi întuneca ochii, palpitații, o senzație de căldură prin întreg corpul și a leșinat. De atunci nu a avut nici o

[1] Un oraș în New-York.

stare neplăcută în timpul coitului, până la prima încercare de după avort. În ciuda tuturor măsurilor de precauție împotriva concepției, nu i-a venit menstruația și a început să reflecteze asupra stării ei și să se gândească la un mijloc de a provoca un avort. Într-o dimineață, mărturisește ea ezitând, stătea pe un taburet de pian preocupată să șteargă praful de pe un tablou intitulat „Sonata lunii a lui Beethoven", tablou în care o persoană semăna cu R. F., când, brusc, i-a venit gândul impulsiv de a sări de pe scaun. Zis și făcut. Cămașa de noapte pe care o purta era destul de lungă și, cum a vrut să facă o „adevărată săritură mare", a căzut pe duşumea. Câteva zile mai târziu a început să sângereze. A hotărât să nu mai sară niciodată. A fost chemat un medic care însă nu a putut opri sângerarea. În a treia zi, am fost chemat eu și am efectuat un curetaj. Nu erau prezente semne de sarcină. Patru luni mai târziu, la prima încercare de coit, a avut brusc o durere atât de puternică *ad ostium vaginae*, încât, în ciuda imensului ei libido care a făcut-o să îl ciupească și să îl muște pe soțul ei, l-a împins cu toată forța ei și a început să țipe.

În decursul a 8 săptămâni, timp în care ea venea adesea la mine la consultație, am mai aflat următoarele: una dintre prietenele ei cele mai bune (doamna R. din vis) a trăit o dureroasă deziluzie în dragoste și a trebuit mai târziu să se căsătorească cu un ficrar. După o chinuitoare viață zbuciumată trăită în mare sărăcie, a murit de un cancer de laringe, lăsând în urmă doi copii. O altă prietenă s-a căsătorit de asemenea cu un bărbat pe care nu-l iubea, pe care l-a părăsit după un an de convietuire supărătoare, pentru că ea, așa cum se exprima, „era suficient de fericită pentru a nu mai rămâne însărcinată". Suferințele mamei ei, ca și ale altor rude, în patul de lăuzie, s-au impregnat adânc în memoria ei. Ea a mărturisit apoi că îl iubea încă pe H., cel plecat în vest, deși acesta își pierduse un picior într-un accident de cale ferată și că dacă el s-ar întoarce, nu ar putea rezista tentației de a-și părăsi soțul ei de dragul lui, bineînțeles, dacă H. s-ar arăta din nou dispus să apară în fața ei. De asemenea, pacienta și-a putut aminti senzația neplăcută provocată în timp ce îi lega bandajul mamei sale, când i-a văzut sânii și burta atârnând flasc, pe care le-a atribuit sarcinilor avute de mama sa.

Acum totul era clar. Durerea ei intensă în timpul coitului era expresia unei apărări de tip isteric care s-a dezvoltat astfel: s-a căsătorit cu un bărbat pe care nu îl iubea; iubitul ei o părăsise; ca spera (inconștient) că el se va întoarce; era prea săracă pentru a-și asuma sarcinile legate de maternitate și educarea copiilor; era prea cochetă pentru a risca pierderea frumuseții prin graviditate; nu-și pierduse încă speranța că într-o zi va reveni pe scenă, maternitatea i-ar îngrădi drumul către îndeplinirea acestei dorințe fierbinți; în fine, educarea unui copil ar cere atât de mulți bani, încât soțului ei i-ar fi imposibil să-și continue studiile pentru obținerea titlului de avocat, cu care oricum este

ocupat până noaptea târziu. Întâmplarea cu fetița, produsă în copilărie, a condiționat caracterul tulburărilor ei celor mai profunde, durerile. Alte simptome au apărut, fără îndoială, ca urmare a unei nevroze de angoasă produsă de nesatisfacerea dorințelor sexuale. După ce i-am comunicat această semnificație și am sfătuit-o să renunțe la *coitus condomatus*, să aibă raporturi normale, am eliberat pacienta. În zilele următoare a apărut la mine extrem de tulburată. Durerea în timpul *coitus condomatus* a dispărut, totuși principalele tulburări mai degrabă s-au intensificat. Și pentru prima oară a mărturisit că după avort fiecare încercare de coit este urmată de unele fenomene însoțitoare, cum ar fi un intens sentiment de dezgust, greață și uneori chiar vărsături. Pentru cel ce este familiarizat cu psihanaliza dezvăluirea neașteptată de simptome din partea unei paciente despre care se credea că este deja vindecată nu are nimic neobișnuit. Ca întotdeauna, pacienta putea, chipurile, să nu își fi amintit aceste simptome și noi am fost obligați să reluăm analiza. Cu ajutorul altor vise am scos la lumină faptele următoare, fapte pe care în ședințele anterioare pacienta s-a ferit cât se poate de scrupulos să le descopere, astfel încât nu a ezitat să recurgă la minciună îndată ce întrebările mele trădau că eu sunt pe urmele secretului ei.

De când s-a căsătorit, vederea penisului îi produce dezgust. Nu l-a atins niciodată, chiar contactul întâmplător al membrului cu coapsele sau oricare altă parte a corpului ei o făcea să tresară din cauza unui fior de dezgust. Chiar simpla discuție despre acesta sau vederea unui portret bărbătesc *en face* (nu însă din profil) îi trezea greața. Oricine o auzea într-o discuție vorbind despre aceasta sau îi vedea mina nu se putea deloc îndoi de intensitatea senzației de dezgust. Vorbind despre falus, ea spunea: „Este ca un șarpe; este atât de plin de viață și abundă de așa o energie, încât doar gândul la acesta trezește în mine o senzație de furișare. Femeia nu este altceva decât o bucată mare de carne și chiar poziția ei în timpul actului este doar un simbol al inferiorității și servituții ei. Biblia chiar face din femeie sclavă etc. etc."

În sfârșit, la presiunile și întrebările repetate cu privire la momentul în care, după întâmplările din copilărie, a văzut pentru prima oară un penis, după ce altădată îmi spusese „după căsătorie", ea s-a trădat prin următorul răspuns mânios: „Nu mă mai plictisiți cu asemenea întrebări; nu mai am nimic să vă povestesc în plus față de ce v-am povestit deja; m-am dezvăluit în fața dvs. cât nu am făcut-o față de nimeni altcineva." Izbucnirea ei de mânie mi-a întărit presupunerea că îmi ascunde ceva. Blând și plin de tact, am stăruit totuși asupra răspunsului la întrebările mele și de fiecare dacă ajungeam la izbucniri pline de temperament din partea ei; își mușca buzele până la sângerare, își strângea pumnii, din ochii ei ieșeau scântei, fața ei era albă și roșie și plină de mânie, se plimba prin cameră de colo până colo. În final, a amenințat cu încetarea vizitelor la mine dacă nu renunț la aceste întrebări. Cu toate aces-

tea, nu şi-a urmat ameninţarea şi a continuat să mă viziteze. Când i-am arătat că întregul ei comportament pledează împotriva afirmaţiei că nu îşi poate aminti nimic pe care să nu mi-l fi spus deja, a început să rădă isteric, „s-a comportat astfel pentru a vedea dacă mă poate păcăli". Însă eu am supus-o unui interogatoriu insistent până când a făcut iluzii la o întâmplare neplăcută cu un bărbat, un artist pe care l-a întâlnit cu ocazia unei oferte de muncă. Într-o după-amiază a lăsat să-i scape din gură câteva cuvinte care mi-au dat cheia întregii situaţii. Susţinea că în nici un caz nu vrea să trădeze secretul întâmplării ei, chiar dacă nu s-ar vindeca, întrucât experienţa ei cu C. fusese înspăimântătoare şi dureroasă.

Nu şi-a dat seama că a dezvăluit prenumele bărbatului. Întrucât nu era un nume obişnuit, am putut afla cu ajutorul comitetului de conducere şi numele său de familie. La vizita următoare, am invitat-o să îmi dea informaţii precise asupra cunoştinţei ei cu M. C. Nu a arătat nici cea mai mică mirare când a auzit de la mine numele întreg, dovadă că menţionarea numelui a avut loc intenţionat, dacă nu şi conştient. A refuzat să povestească întâmplarea şi a început să fredoneze ceva, în acelaşi timp bătând tactul cu degetele pe masă. Când am întrebat-o ce melodie este, a fost foarte supărată. După o pauză în care a prins curaj, a spus că este o bucată care i-a fost interpretată de către M.C. într-o după-amiază de februarie a anului 1910. Atunci am aflat următoarea întâmplare. Rămăsese fără post o perioadă mai mare de timp, când a primit într-o zi o scrisoare de la sculptor prin care o invita la atelier în vederea unei slujbe. Ea a profitat bucuroasă de ocazia de a câştiga câţiva doiari şi a mers la adresa indicată. Auzise deja de acest om şi toate fetele care slujeau ca model îl lăudau foarte mult. Atelierul se afla pe vârful unei coline dens împădurite, într-o zonă singuratică, aproape de oraş. Când a intrat în atelier, sculptorul a întâmpinat-o foarte prietenos povestindu-i că a văzut o sculptură ale cărei braţe i-au trezit admiraţia şi pentru care ar trebui să fie model; el s-ar bucura foarte mult dacă i-ar permite să facă un mulaj după mâinile ei, privilegiu pentru care ea ar fi bine plătită. S-a simţit măgulită şi s-a bucurat să poată câştiga bani „repede şi uşor". În ziua următoare, a apărut la atelier punctuală, aşa cum aranjaseră. Domnul M. C. a condus-o prin casă, i-a interpretat ceva şi apoi au mers la parter pentru a lucra la model. Când ambele ei braţe, inclusiv mâinile, îi erau deja în ghips, M.C. a părut să-şi piardă brusc controlul asupra simţurilor sale. Aici reproduc întreaga întâmplare cuvânt cu cuvânt, aşa cum am auzit-o de la pacientă: în cameră era foarte cald – ardea un foc; M. C. purta o bluză de lucru lungă; când ghipsul s-a întărit, am simţit treptat o usturime în braţe. Brusc, el şi-a descheiat bluza, apoi pantalonii. Eu am ţipat de teamă, am vrut să mă ridic brusc – dar nu mă puteam mişca. L-am implorat să ia ghipsul de pe mine, să mă lase să mă eliberez. Am strigat: „Voi leşina, vomit", dar el a răspuns liniştit că nu vrea nimic rău... apoi şi-a scos

penisul şi a început să se joace cu el... Am închis ochii, dar el a ameninţat că vine mai aproape dacă nu vreau să îl privesc; din teamă a trebuit să deschid din nou ochii; s-a aşezat pe un divan vorbind continuu şi rânjindu-mi în faţă. L-am implorat să înceteze dar el nu vroia, până când... ochii i s-au umflat, gura era mai departe deschisă şi saliva se scurgea. Brusc am zărit ceva alb, care scoate fire (atunci a început să plângă cu sughiţuri şi să îşi sfâşie mâinile cu unghiile) şi el mi-a aruncat ceva în faţă cu cuvintele: „Na-ţi-o, murdar..." Nu pot să-mi mai amintesc ce s-a întâmplat mai departe. Dacă mi-am spălat faţa, cum m-am îmbrăcat, cum a fost îndepărtat ghipsul, nu ştiu nimic nici până astăzi. Tot ce pot să-mi amintesc este că am alergat de pe colină aproape fără cunoştinţă, cu pălăria în mână, că am sărit într-o maşină pe care am oprit-o. Mă chinuia gândul că nu pot să spun acasă nici un cuvânt despre întâmplare, altfel părinţii şi cunoştinţele ar fi trebuit să afle despre întregul meu mod de viaţă anterior. De la acea întâmplare, leşinam întotdeauna imediat ce mă gândeam la M.C. („Penisul său era înspăimântător de gros!").

Această întâmplare îngrozitoare explica deci „strigătul ei de leşin" de care ea suferea adesea primăvara, ca şi dezgustul ei faţă de coit etc. În timpul ceremoniei nunţii, i-a venit în minte brusc M. C. şi a leşinat. Această întâmplare purta parţial vina şi pentru „crizele de leşin" în timpul îmbăierii copiilor, deşi vina principală trebuie să fie atribuită manipulărilor onaniste din timpul copilăriei ei. O dată cu această „deşteptare a întâmplării moarte, de mult îngropate" ea s-a vindecat durabil de boala ei.

Despre visele întâlnite pe parcursul analizei comunic următoarele:

1. *Mă găsesc în dormitorul meu şi acolo se rostogoleşte spre mine un întreg ghem de şerpi. Cu un băţ pe care îl am în mână, fug după ei şi încerc să-i lovesc în cap, dar ei se feresc de mine rânjind batjocoritor. În sfârşit, îi lovesc în cap, dar nu pot să-i omor.*

2. Soţul meu îmi cere ceva bani. Deschid poşeta şi bag mâna adânc *unde degetele mele prind o legătură de chei. La aceasta, mă trezesc şi mă surprind în timpul unei manipulări onaniste.*

Completare. După analiză, adică de trei ani, pacienta se află într-o stare de sănătate excelentă şi aşteaptă de câteva luni bucuria de a fi mamă.

Aceasta a fost analiza colegului american. Mai trebuie făcute însă câteva observaţii despre vise. Primul vis este un avertisment, dezvăluie şi o fobie de sifilis. Al doilea vis (visul cu şerpii) ar putea accentua mai cu seamă şerpii ca simbol al păcatului şi al ademenirii. De asemenea, intră în discuţie şarpele ca simbol falic. Al treilea vis va fi inteligibil dacă *ştim că banii înseamnă iubire*. Soţul ei îi cere iubire, dar ea se întoarce la onanie. Acesta este, de asemenea, sensul dispare-

uniei ei. Toate întâmplările potrivnice slujesc la aceea că impun o regresiune către infantil. Onania poate fi legată de fantasme sadice, care trebuie să facă inteligibile multe aspecte. De altfel, iau scena ghipsului drept o fantasmă. Ea visează întotdeauna, evident, scene în care a fost supusă unei forțe care o obligă la o plăcere. Condiția ei de iubire pare a fi violul.

O foarte interesantă contribuție la problema „Tați și fiice" aduce următorul caz. Descrierea provine de la pacientă, care o realizează cu un ton impersonal. Ea m-a căutat din cauza unor grave depresii, dezgust de viață și incapacitate de a juisa în timpul coitului.

Acest caz ne arată din nou durerile înlocuind orgasmul și clarifică interesantele raporturi dintre bani și iubire.

Domnișoara A. S., în vârstă de 34 de ani, suferă de 4 ani de depresii. Fiind de o condiție foarte modestă, a trebuit să muncească din greu de la o vârstă fragedă. Tatăl era un despot și nu a vrut să-i permită nici o plăcere. Într-o zi, ea și-a cumpărat o pălărie care lui nu i-a plăcut și a aruncat-o pe foc. Odată, era deja îmbrăcată pentru a merge la bal, iar el i-a interzis să meargă; ea a trebuit să se dezbrace și să meargă imediat în pat. Da, nu îi era rușine să o bată în prezența altor persoane și să o tragă de păr dacă ea vroia să impună ceva. Mama și fratele ei trebuiau să se căiască dacă îi luau apărarea. Tatăl susținea că are drept asupra copiilor săi și că poate să o bată până la vârsta de 30 de ani. Nemaiputând să îndure chinurile, a plecat de acasă la vârsta de 16 ani, la niște rude care i-au procurat o situație. După trei luni, din cauza unui grav reumatism articular, a trebuit să se întoarcă acasă unde a stat la pat săptămâni în șir. Atunci, tatăl, spre uimirea ei, a făcut totul pentru a o vedea însănătoșită. Abia însănătoșită, cearta a reînceput. Ceea ce ea nu bănuia era că tatăl ei o iubea și toate aceste chinuri puteau fi explicate prin gelozia lui patologică. Din această cauză ea a plecat din nou, acum ca guvernantă, dar nu a putut rămâne acolo pentru că stăpânul casei o urmărea. Și-a încercat norocul și ca ospătăriță, dar nu a putut suporta din cauza familiarității și insolenței bărbaților. Nevrând să se întoarcă acasă, a hotărât să se refugieze de stăpânirea tatălui ei într-o căsnicie. *Temându-se de infidelitatea bărbaților, nu vroia să se căsătorească decât cu un bărbat în vârstă.* În acea perioadă se interesa de ea, care avea 19 ani, un văduv bogat în vârstă de 56 de ani și o vroia ca soție. El i-a promis să o ia *„ca pe copilul său"*, dar trebuia mai întâi să știe dacă ei se potrivesc și fizic. După câteva luni de insistențe s-a hotărât să facă o încercare, cu scuza față de sine că atât de multe căsnicii sunt nefericite pentru că oamenii nu se potrivesc din punct de vedere fizic. La

primul și singurul contact avut *nu a simțit decât dezgust și aversiune* (și puternice dureri) și a amânat căsătoria. A mers apoi din nou să-și caute o situație. Între timp văduvul a murit și ea a fost fericită că s-a ferit de o căsnicie nefericită. Un prieten al patronului ei a cerut-o în căsătorie; el era jurist. Întrucât astfel nu se putea căsători cu ea, s-a făcut funcționar la poștă. Dar nu a ieșit nimic din această istorie. Din cauza îmbolnăvirii mamei sale a trebuit să meargă acasă. Acolo, a cunoscut la un bal un funcționar la căile ferate, în vârstă de 27 de ani; s-au îndrăgostit pasional unul de celălalt imediat, dar, fiind săraci amândoi, trebuiau să se pregătească pentru 4-6 ani de așteptare. *Tatăl a interzis bărbatului să vină în casă, și fiicei, orice relație cu acesta.* Ea a plecat atunci la Viena, la un prieten al tatălui ei. La despărțire, iubitul i-a explicat că nu o va părăsi pentru că, deși săracă, aduce în căsătorie marea comoară pe care o posedă femeia, puritatea și inocența. Abia atunci a conștientizat că își pierduse virginitatea. A rămas puțină vreme la cunoștințele sale și a încercat din nou diverse servicii, dar nu a putut să rămână nicăieri mai mult timp *„pentru că bărbații o urmăreau întotdeauna"*. A cunoscut un prieten al funcționarului, de care s-a despărțit între timp invocând un motiv oarecare, prieten care a vrut să se căsătorească cu ea; ea i-a explicat însă că nu-l iubește îndeajuns. Adevăratul motiv al refuzului era din nou doar pierderea virginității. Și-a luat un post în domeniul administrației și pentru că nu a putut rămâne acolo, a început pentru ea o perioadă a schimbărilor neîncetate. A fost lenjereasă, croitoreasă și pretutindeni o urma nenorocul, ba era munca pe care nu o putea îndeplini, ba erau necazurile pricinuite de bărbați. S-a îmbolnăvit și a ajuns într-un sanatoriu naturist; acolo a învățat masaj, de care întotdeauna se interesa foarte mult și prin care se îndeplinea și dorința ei de a sta la soare și la aer. A mers după un copil bolnav într-o familie săracă unde s-a simțit bine, ca niciodată până atunci (singurul loc unde se simțea mulțumită și putea să nu aibă nici o teamă). O interesase întotdeauna îngrijirea bolnavilor, dar numai acest tip de îngrijire, la bolnavii operați nu mergea niciodată pentru că o îngrozeau. A mers apoi ca guvernantă în Elveția, unde a avut o existență sărăcăcioasă timp de 3 ani, după care s-a întors la familia mult iubită. S-a făcut publicitate pentru a i se procura clienți la masaj. Dar nu a avut noroc și a început să cunoască răutatea oamenilor, au început stările de anxietate, a devenit lipsită de curaj, plictisită, putând să stea zile în șir în locuință fără să facă nimic și fără să iasă, pentru a nu vedea pe nimeni. I s-a făcut dor de mamă și a plecat în ținutul natal unde și-a creat un nou cerc, ocupându-se de gimnastică medicală, masaj, ceea ce i-a oferit o deviație de la supărarea ei domestică. Pentru că îngrijea aproape gratuit, s-a profitat de ea și a înțeles că oamenii bogați se dau drept săraci pentru a se trata gratuit. De aceea, a acceptat să îngrijească două surori bătrâne bogate, bucuroasă că și-a

găsit în sfârșit un loc al ei, a îngrijit bolnavele cu devotament, până când a venit deziluzia. *Una dintre surori a spus într-o zi că se bucură că este bogată și nu a trebuit să fie sclavă ca ea.*

Din acel moment datează, de fapt, boala ei, nu se mai bucura de nimic, nu putea să mai spună nici un cuvânt amabil, nu putea mânca, astfel încât a scăzut în greutate. Atunci a făcut observații și a văzut că în casă trăiește un milionar care a părăsit-o pe soția sa cuminte pentru o fată care fusese model și s-a căsătorit cu aceasta. Cu toate că fusese de proastă reputație, aceasta se bucura de o mare stimă ca soție de milionar. Atunci a gândit: în viață doar *banul* este apreciat, devotamentul și instrucția nu sunt recunoscute, astfel încât, conform concepției oamenilor, ea trăise greșit până atunci, pentru că rămăsese săracă. Plină de iubire față de semeni, nu cunoscuse ceva mai frumos decât ajutarea lor, acum totul era zguduit în ea, era plină de amărăciune. Concepția ei înaltă despre iubire a dispărut spunându-și că bărbații nu se uită în inima unei femei, ci pur și simplu se lasă seduși de înfățișarea ei și cu cât o femeie este mai cochetă și dornică să placă, cu atât mai mult vor zbura bărbații spre ea. Instinctul sexual subjugă oamenii și le tulbură spiritul. Cu marele ei devotament pentru bolnavi, cu convingerile ei curate nu va avea de câștigat, decât tratamentul de sclavă plătită; trebuie să fie altfel, se gândea ea, mai prefăcută și mai dornică să placă, pentru a avea succes în această lume. Găsea că este revoltător ca o infirmieră să fie disprețuită pentru raporturile ei cu un bărbat, când este cunoscut că o femeie bogată își poate permite să aibă asemenea relații pe față și va fi tratată cu cel mai înalt respect, este cunoscut că totul este supus *forței lui Mamon*. Convingerea aceasta a fost întărită de faptul că a fost angajată la mai multe persoane îmbogățite în urma războiului; găsea că este îngrozitor de umilitor ca ea să devină sclava plătită a unor oameni îmbogățiți astfel. La cea mai mică atitudine lipsită de cordialitate față de ea sau față de servitori, avea dureri de inimă și nu reușea decât cu mare efort să-și îndeplinească obligațiile. Teama ei față de o nouă slujbă este atât de mare, încât adesea nu este în stare să o ia de la capăt și preferă să trăiască din banii economisiți cu greu. *Pentru a scăpa de sclavie, a început acum doi ani o relație cu un inginer de 60 de ani, foarte bine conservat, viguros, care i-a promis să fie un soț bun. Îl plăcea pe bărbat, dar în timpul coitului nu a juisat niciodată, nu a simțit decât dureri.* Când a descoperit că el are relații și cu alte femei, a rupt legătura. A trăit o nouă decepție pentru că de-a lungul anilor a renunțat la tot pentru a fi demnă de un bărbat și acum a căzut în mâinile unui mincinos. Se teme de căsătorie, nemaisimțindu-se în stare să suporte încă o decepție. Credința ei în omenire este atât de zdruncinată, încât peste tot nu mai vede decât minciună și prefăcătorie. Cândva a fost foarte pioasă și credincioasă, dar din cauza răutății oamenilor și-a pierdut și credința în Dumnezeu, fapt pentru care este îngrozitor de nefericită. Nimic nu o mai înveselește, nici un cuvânt bun nu o mai bucură și, în ciuda celei mai bune îngrijiri, slăbește. Dacă vede pe stradă bătrâni cerșetori, devine extrem de tristă și nu mai poate mânca.

Toate ideile ei converg către întrebările: Este omul bogat sau sărac? De ce sunt săracă? De ce oamenii bogați au tot ce este mai bun pe lume?

Nu s-a masturbat niciodată și nu știe cum este senzația de fericire pe care oamenii o numesc iubire, pentru că în timpul actului sexual nu a simțit decât dezgust și dureri. Inginerul era foarte potent și foarte pretențios. El vroia întotdeauna de la ea mai mult decât îi putea da. De ce nu a avut niciodată plăcere cu el?

Aici se încheie interesanta ei istorie a vieții. Cunoscătorul recunoaște imediat puternica fixație de tată. De două ori a ales bărbați mai în vârstă, imagini ale tatălui, cu care a rămas anestezică din cauza frânei interioare. Totuși, fiecare dintre acești bărbați era tatăl și fiecare coit era un incest[1].

Acest caz este interesant în mod special pentru că ne arată legăturile dintre bani și iubire. Banii înseamnă adesea iubire, în vise și în actele simbolice ale nevroticilor. Bolnava noastră invidiază toți oamenii pentru iubirea lor. Este disperată pentru că viața a acumulat în mod nedrept iubire la unii oameni, lăsându-i pe alții să o traverseze fără iubire. Anestezia ei provine și din faptul că, fată pioasă și de o înaltă moralitate, s-a lăsat ademenită la un coit în afara căsătoriei. Căsătorită, ar fi atins probabil orgasmul.

În plus, vedem din acest caz că tatăl sever, dur îi fixează de el pe copii la fel de mult ca tatăl care este prea tandru. În mod clar, ea simțea în spatele severității lui iubirea, simțea în spatele pedepselor lui gelozia care depășea cu mult limita părintescului... Durerile în timpul coitului sunt de înțeles ca expresie a unei pedepse autoimpuse.

Durerile servesc ca zid de apărare a virtuții! Este ca și cum o voce interioară spune: din cauza acestor dureri, nu preiei asupra ta păcatul plăcerii! Căci toate aceste femei care suferă de dispareunie dureroasă sunt morale interior, călugărițe și prostituate în același

[1] A se vedea afirmația lui Rousseau în *Nervose Angstzustände*, p. 32.

timp, naturi chinuite, incapabile de iubire şi incapabile de virtute. Cazul următor ne arată foarte clar acest lucru.

Domnişoara Z. P., în vârstă de 28 de ani, vrea să fie hipnotizată din cauza ideilor sexuale compulsive. Trebuie să se gândească mereu la coit, la membrul bărbatului, la chestiuni sexuale. Această erotomanie durează din copilărie. Când avea cinci ani, a fost victima unui servitor al casei care o excita cu degetele şi o învăţa să se masturbeze prin strângerea coapselor. S-a masturbat apoi până la vârsta de 22 de ani, căutând medici care să o ajute să se elibereze de această compulsie foarte puternică. Începând cu vârsta de 16 ani, nu a ajuns niciodată la orgasm prin masturbare. *Nu ajunge decât la două-trei pulsaţii în vagin, acompaniate de o uşoară senzaţie de plăcere (adesea abia după o jumătate de oră de eforturi).* Cu toate acestea, trebuia să se masturbeze câteodată de două-trei ori. Ea vroia să se vindece complet, să se elibereze de eternele idei sexuale şi de onanie. De aceea, a urmat sfatul unui medic care vedea ca singură soluţie relaţiile sexuale, o legătură[1]. Ea s-a dăruit unui bărbat care îi era simpatic. Nu era iubire adevărată. La primul act a simţit puternice *dureri şi o cumplită arsură* care se întindea din vagin până la vârful picioarelor. Trei luni de încercări, întotdeauna cu acelaşi rezultat: *încă de la apropierea bărbatului, arsuri şi alte senzaţii neplăcute.* Arsurile durau câteva ore. A abandonat deci această relaţie după o jumătate de an. Întrucât arsurile apăreau şi la masturbare, şi-a învins tendinţa onanistă. Începând de atunci, starea ei a devenit tot mai chinuitoare. Suferă şi de „reprezentări perverse". Viscază relaţii sexuale cu femei („deşi aşa ceva nu i-a trecut niciodată prin minte"), ar dori să observe un act sexual, deşi nu ar suporta această excitaţie.

Analiza relevă idei morale cu caracter inhibator invincibile, o puternică fixaţie la o soră şi, ca forţă determinantă a vieţii ei sexuale, observaţii făcute în dormitorul părinţilor pe care i-a spionat ani de zile. La vârsta de 7 ani, surprinsă în timpul masturbării, a fost ameninţată că mâna se va înnegri, va arde, va putrezi. Avea o păpuşă cu care se juca de-a mama şi copilul. A aşezat păpuşa într-un colţ, spunându-i: „Dacă mai pui mâna la wi-wi, îţi voi da o bătaie". Mama ei a auzit şi – aşa cum a aflat mai târziu – a înnegrit mâna păpuşii. A doua zi, micuţa s-a speriat îngrozitor. În timpul nopţii, Dumnezeu a înnegrit mâna albă a păpuşii! Temporar a încetat să se masturbeze, dar curând a cedat din nou impulsului. Astfel toată viaţa ei a fost o luptă continuă

[1] Sfatul era greşit. Numai o căsătorie din dragoste sau o temeinică analiză ar fi adus vindecarea în acest caz.

împotriva onaniei, până când plăcerea s-a micşorat, orgasmul a degenerat în trei contracţii uşoare şi, în final, plăcerea s-a transformat în durere. Acum putea să rămână castă din punct de vedere fizic, dar ideile violate îi invadau conştiinţa şi se răzbunau pentru renunţarea la plăcere.

În timpul menstruaţiei, o puternică intensificare a ideilor erotice, apariţia de vise sexuale cu puternică accentuare a plăcerii.

O veche controversă nu şi-a găsit încă soluţia. Este întrebarea dacă în timpul menstruaţiei femeile sunt mai excitate sexual decât în intervale[1].

Rohleder confirmă această intensificare:

„Este cunoscut în popor că *un coitus inter menstruationem* conduce mai bine la fecundaţie. Ceea ce mă determină ca în caz de anestezie parţială şi, respectiv, frigiditate să recomand coitul în perioada de menstruaţie, altfel respins din motive de curăţenie, este faptul că în general, chiar şi la frigide în perioada menstruaţiei, libidoul este mai ridicat. Şi Kossmann atenţionează în *Krankheiten und Ehe* (Boli şi căsătorie) (Vol. I) că în anumite cazuri libidoul este prezent numai în perioada menstruaţiei şi că în aceste cazuri, către sfârşitul sângerării, trebuie să fie permis coitul" (p. 31).

Din contră, experimentatul Fürbringer ia o energică poziţie împotriva acestei presupuneri. În studiul său *Zur Frage der Sexualperiodizität beim weiblichen Geschlechte* (*Asupra problemei periodicităţii sexuale la sexul feminin*) (Monatschrift f. Geburtshilfe u. Gyn., 1918, Heft I) (*Revista lunară de obstetrică şi ginecologie*, 1918, Caietul I) prezintă rezultatele unei mici statistici:

Am cuprins în eşantion 60 de persoane, unele sănătoase, altele cu stări de nervozitate sau uşoare tulburări organice, predominant din păturile de sus ale societăţii, femei căsătorite şi doar câteva „iubite", în vârstă de 28 până la 56 de ani. Dintre acestea, 52, deci 87% – cu includerea unor informaţii date de soţi cu multă experienţă, resping net şi sigur orice pornire a instinctului

[1] Multe femei se masturbează în timpul menstruaţiei, chiar dacă altfel nu sunt partizane ale acestei forme de autosatisfacere; la multe alte femei aflate la menstruaţie trebuie ca senzualitatea excitată să fie satisfăcută de către soţul lor prin sărutarea sau mângâierea altor zone erogene; cunosc câteva femei care în timpul menstruaţiei cer soţilor lor coit anal şi prin atingerea concomitentă a clitorisului obţin un orgasm; totuşi în intervale ele se sperie de asemenea jocuri sexuale. (Dr. F. W.)

sexual în perioada menstruației, cele mai multe cu reliefarea unei repulsii față de relațiile sexuale în această perioadă. Din acest grup nu au lipsit nici femeile cu înclinații senzuale, nici naturile frigide. În celelalte 8 cazuri rămase au fost comunicate: de două ori o intensificare a libidoului în timpul menstruației (la o persoană sănătoasă de 34 de ani și la o hystero-neurasthenică), o dată cu puțin timp și „poate cu câteva zile înainte", în sfârșit, de patru ori o mai puternică dorință de coit la sfârșitul perioadei, poate și câteva zile după încheiere[1]. Deși mă străduiesc să evit cât mai mult posibil o influență unilaterală prin punerea întrebărilor, nu sunt foarte sigur că într-un caz sau altul dintre cele ultime 8 numite nu au fost în joc o sugestie. În orice caz, reiese din această statistică, și ea contează oricât de modest este numărul celor întrebate, că *nu poate fi vorba despre o intensificare aproape fără excepție a instinctului sexual în perioada menstruației la femei normale, respectiv despre pronunțate tulburări psihice ale femeii libere, toate acestea luate ca trăsături endogene*. Mai curând este valabil opusul – periodicitate sexuală în mod excepțional – indiferent cum se vor structura alte experiențe. În legătură cu ultimele precizări, subliniez că nici unul dintre colegii întrebați de mine – ginecologi, sexologi și neurologi – nu și-au format impresia că există o periodicitate sexuală, excepțând isteria și anumite psihoze. Numesc și alți ginecologi, cel căruia îi este dedicat acest studiu cu ocazia aniversării vârstei de 70 de ani, Paul Ruge, apoi Martin, Nagel, A. Leppmann, Alter și Juliusburger. În sfârșit, menționez importante lămuriri ale lui Moll în domeniu. El îmi scrie că la revederea unui număr de notițe cu cea mai mare bunăvoință nu poate stabili că, în general, are loc o intensificare a libidoului în timpul menstruației. Unele femei declară aceasta; la multe altele, nu este deloc vorba despre așa ceva, ci mai ales există o eventuală anestezie sexuală atât în timpul menstruației, cât și în afara acestui interval. Nu este deloc exclus ca informații contrare să fie cauzate de punerea întrebărilor (sugestie). Tocmai la femeile la care este de crezut că există o bună autoobservație nu s-a dovedit această intensificare.

Nu pot să pretind un acord satisfăcător cu rezultatele investigațiilor proprii. Față în față cu afirmația amintită a lui Campbell[2] am putea pune bazele unei modeste respingeri a teoriei greșite despre periodicitatea sexuală, așa cum își găsește ea o mediocră expresie, chiar și pentru femeia normală; în afara rarelor excepții. Am putea, de asemenea, demonstra inadmisibilitatea recomandărilor medicale care derivă din această teorie, recomandări favorabile relațiilor sexuale conjugale în perioada menstruației și care se află în contradicție cu igiena și estetica".

[1] Aici cred din nou că trebuie făcută o trimitere la o influență a perioadei de pauză intramenstruală (abstinență).

[2] Harry Campbell a observat studiind femeile muncitoare din Londra un avânt al instinctului sexual în timpul menstruației la două treimi din cazuri.

Aceasta nu corespunde cu experiența mea. Aparenta frigiditate a femeii în perioada menstruației este un produs al refulării nevrotice. Multe femei simt dezgust în această perioadă, nu pot și nu vor să se gândească la fenomenele sexuale. Aceasta vine probabil numai din faptul că în timpul și după menstruație toate tendințele sexuale se intensifică! Instinctele se accentuează, se anunță dorințe infantile, dorințe refulate, dorințe incapabile de a fi conștiente se deșteaptă sau amenință să se deștepte. Imediat, prin contra-măsură – teamă, rușine, dezgust – ele sunt respinse și transformate. O simplă anchetă nu poate da nici un rezultat sigur. Se poate utiliza doar rezultatul unei lungi cercetări analitice. Am impresia netă că toate fenomenele de apărare nevrotică se intensifică în perioada menstruației. Am văzut adesea apărând libido în timpul unui coit în perioada menstruației (pe care altfel nu-l recomand niciodată). Aceasta are legătură cu reprezentări sadice secrete.

Cazul următor ne oferă un instructiv exemplu.

Doamna G. N. în vârstă de 28 de ani s-a căsătorit la 19 ani, fiind întotdeauna anestezică. De la începutul căsătoriei a avut după coit mari dureri care adesea durează două-trei zile. În ultimul timp, durerile apăreau la sfârșitul coitului, aveau un caracter convulsiv, încât ea trebuia să geamă și îi luau respirația. Soțul ei s-a bucurat crezând că ea a simțit în sfârșit marea plăcere a iubirii și a fost foarte dezamăgit când a auzit că erau dureri insuportabile. Nu s-a căsătorit din dragoste, ci a urmat sfatul mamei, pentru a scăpa de griji. Nu are nimic împotriva soțului ei, crede doar că el face totul prea formal. Întreaga poezie se pierde. Ea și-ar dori foarte mult un copil pentru a avea în sfârșit din nou pe cineva pe care să-l iubească. Familia ei i-a pricinuit numai dezamăgiri, mama ei s-a căsătorit acum pentru a treia oară. După 6 ani de căsătorie fără copii, un medic ginecolog vestit a sfătuit-o să încerce un coit în timpul menstruației. Este un mijloc verificat de a avea copii. Oricât îi era de respingător și dezgustător gândul de a avea un coit în această perioadă, dorința de a avea un copil a fost totuși mai puternică. I-a comunicat soțului ei propunerea medicului. Chiar la primul coit în timpul menstruației a simțit un puternic orgasm. Pentru prima oară în căsnicia ei! Copiii nu au apărut, dar câteva luni ei au continuat acest gen de raporturi. De când ea a aflat că soțul ei îi este infidel, nu a simțit decât dureri chiar la rapor-

turile din perioada menstruației și a sfârșit prin a renunța la raporturile conjugale.

Cazurile ne arată foarte clar cum „dorința de neplăcere" cedează în fața „voinței de plăcere" în timpul vieții instinctuale intensificate din perioada menstruației. El ne mai arată însă și forța prodigioasă a factorilor spirituali. O perioadă de timp măduva spinării a triumfat asupra creierului. „Nu vreau" al intelectului a capitulat în fața lui „Vreau!" al instinctului. Abia prin umilirea și înjosirea datorate infidelității bărbatului s-a eliberat curentul de afect contrar care a reprimat „voința de plăcere" și a provocat durerile, gardienii voinței ei de rezistență.

V

Iubirea fictivă

CU CÂT vom cunoaște mai adânc esența nevrozelor, cu atât vom înțelege mai bine puterea de disimulare cu care majoritatea oamenilor se ascund de ei înșiși obligându-se să o ia pe anumite căi, opuse sentimentului lor intim[1]. Odinioară abia ne puteam face vreo idee despre arta cu care oamenii se înșeală pe ei înșiși. Nietzsche a arătat că memoria noastră se șterge când orgoliul nu o suportă. Orgoliul nu este decât expresia vizibilă a unui sentiment al personalității. Întreaga noastră viață este o luptă pentru punerea în valoare a eului nostru. Arta de disimulare a nevroticului servește la menținerea sentimentului personalității, asigurarea pentru eu a rangului care i-a fost acordat în mod iluzoriu.

Se întâmplă adesea ca oamenii să renunțe la o iubire care este în disonanță cu exigențele eului lor. Există oameni care văd o supunere în iubirea însăși și renunță înainte ca ea să înceapă. Ei fug de iubire, își bat joc de sentimentele lor sau evită prezența periculoasă a partenerului pentru a nu se „îndrăgosti". Am văzut asemenea nefericiți – căci interior ei se consumă în nostalgia de îndeplinire a dorinței lor – care susțin că nu au iubit niciodată. La o analiză mai profundă se dovedește că este vorba despre o „fugă din fața iubirii". Este mult mai greu de a scoate din suflet o iubire deja existentă. Dovada puterii voinței omenești este dată de faptul că această luptă a intelectului împotriva sentimentului se termină cu o victorie aparentă a intelectului, victorie care, prin izbucnirea unei nevroze, devine înfrângere. Acești actori ai vieții adesea mor din cauza victoriei lor. Am descris amănunțit câteva exemple de asemenea „orbi de iubire" în broșura mea *Das nervöse Hertz* (*Inima nervoasă*). Am putut dovedi că asemenea boli de inimă fictive sunt expresia simbolică a unei iubiri nefericite, refuzate de conștiință.

[1] A se vedea *Der Neurotiker als Schauspieler* (*Nevroticul ca actor*) în Zentralbl. f. V. A. 1911, vol. I.

Mult mai răspândită decât iubirea refuzată, refulată este iubirea fictivă. Ea joacă un rol covârşitor în viaţa amoroasă a oamenilor, este originea nenumăratelor greşeli şi încurcături, tulbură imaginea adevăratei iubiri, disimulează cu o artă a prefăcătoriei specifică mimetismului psihic toate formele de exprimare ale adevăratei iubiri pentru a sfârşi, într-o zi, în mahmureala unei cumplite dezmeticiri, când prefăcătoria trebuie să cedeze în faţa puterii faptelor. Cel mai frecvent, această iubire fictivă apare din încăpăţânare. Această formă de iubire are întotdeauna o tendinţă opusă faţă de anumite persoane. Aceasta este caracteristica ei! Ea nu slujeşte la potolirea nevoii de iubire, ci pentru a face altcuiva un necaz, pentru a evita o înfrângere sau a-şi procura o victorie ieftină.

De cele mai multe ori, iubirea fictivă apare la oameni care au fost refuzaţi sau trădaţi de altcineva, de „idealul" lor. Ei arată tuturor că nu le pasă de celălalt, că se îndrăgostesc cât mai repede posibil, ca la o comandă, de un al treilea. Această iubire fictivă, prin alegerea ei, poartă adesea semnele înjosirii predecesorului. Un exemplu: un bărbat cere în căsătorie o văduvă cultivată, a cărei bunăvoinţă garantează succesul cererii. Ea este dintr-o familie distinsă, bogată, independentă, frumoasă şi spirituală. O partidă strălucită! Se ajunge la logodnă. Dar după o scurtă perioadă de fericire, văduva ajunge la concluzia că deosebirile lor sufleteşti vor fi o piedică în calea înţelegerii şi a fericirii şi desface logodna printr-o scrisoare rece.

Pretendentul, ambiţios, nu lasă să se observe prin nimic iritarea sa interioară. Comportarea sa este atât de voioasă, încât toată lumea crede că el a provocat ruptura. Curând se află că el, încă dinainte, iubise o fată din popor, că această iubire fusese cauza despărţirii sale. (Aceasta era o eroare.) El se îndrăgosteşte de o menajeră şi se căsătoreşte cu ea împotriva voinţei părinţilor şi a sfatului dat de prieteni. El explică că s-ar sinucide dacă nu ar putea păstra pentru totdeauna obiectul iubirii sale. Abia acum ştie ce este iubirea. Totul este un joc în faţa lui însuşi, a celorlalţi şi, mai ales, în faţa fostei logodnice. El a vrut să o umilească prin alegerea sa. Care poate fi valoarea ta dacă o simplă menajeră te poate înlocui! Să nu-ţi închipui că m-ai făcut nefericit! Refuzului tău îi datorez marea mea fericire!

Faptul că oameni dezamăgiţi în dragoste se pot căsători sau se pot îndrăgosti de primul venit se explică prin forţa încăpăţânării lor interioare. Omul nu este niciodată mai pregătit pentru o nouă iubire decât când trebuie să renunţe la una veche. O adevărată iubire îi dă omului o asemenea plenitudine, îl face să ardă şi să vibreze continuu, încât el nu-şi poate închipui o viaţă fără această iubire. Omul iubeşte

în final sentimentul mai mult decât obiectul. Apoi are nevoie de un nou obiect pentru vechiul sentiment. Acesta este momentul psihologic în care omul îşi imaginează o iubire nouă din necesitate interioară. În special când a suferit o decepţie amară în dragoste, omul nu este cuminţit prin experienţa sa, ci dispus să se mai lase o dată decepţionat, înainte de a renunţa la tumultul interior al sentimentului amoros. Dacă ni se spune că cineva s-a îndrăgostit din nou imediat după o decepţie amoroasă şi şi-a găsit abia acum adevăratul ideal, putem fi absolut siguri că este vorba despre o „iubire fictivă". Adevărata iubire nu se lasă înlocuită, cel puţin nu atât de repede. Ea este o anumită adaptare a întregii noastre fiinţe la o anumită persoană, o transpunere în situaţia celuilalt, o acomodare, un a nu vrea să vezi şi a nu putea să vezi, o spunere, o supraestimare cu valori sentimentale precise, la care schimbarea obiectului este sinonimă cu o revoluţie interioară. Dar forţa imaginaţiei plasează noul obiect în locul celui vechi, îl îmbracă cu hainele celui vechi, îl împodobeşte cu calităţile sale, îi adaugă unele noi pentru a putea menţine realitatea iubirii prin iluzie.

Şi mai des putem observa o iubire din încăpăţânare în relaţiile copiilor cu părinţii lor. Copiii nu au măsură în dorinţa lor de iubire. Ei sunt la fel de fără măsură geloşi unul pe celălalt. Dacă un copil se crede păgubit prin preferarea altuia, condiţiile pentru „iubirea fictivă" sunt constituite. De cele mai multe ori, dar nu întotdeauna, partenerul este astfel ales, încât această alegere să-i întristeze pe părinţi – căci iubirea slujeşte doar la a demonstra părinţilor răi că a găsit o nouă iubire şi că poate trăi fără iubirea lor. Tineri din familii distinse se îndrăgostesc de o servitoare, o cameristă, o cântăreaţă de cantonete, o femeie mai în vârstă, presează prin ameninţarea cu sinuciderea garantarea de către părinţi a căsătoriei. Motivul interior este întotdeauna acelaşi: de a-i răni pe părinţi. Tinere din familii distinse comunică părinţilor că iubesc la nebunie un muzicant, un vizitiu sau un chelner, un mic funcţionar sau un student imatur. Încăpăţânarea părinţilor împotriva legăturii aprinde toate văpăile unui suflet arzând. Dacă părinţii sunt rezonabili şi îşi dau acordul imediat, iubirea aparentă ia sfârşit cu rapiditate, altfel doar realitatea va produce dezmeticirea.

Am numit doar extremele, există însă, desigur, multe tranziţii şi variante ale iubirii fictive. Se poate ca obiectul să fie demn de iubire, cu toate acestea, iubirea nu este adevărată, nu este decât o iubire din încăpăţânare. Fiice ale căror mame sunt văduve de timpuriu şi încă tinere disimulează cu plăcere o iubire dacă observă că mama are încă speranţe de la iubire şi de la viaţă. Toţi copiii au o atitudine

ciudată față de viața amoroasă a părinților lor. Ei consideră nefiresc ca oamenii mai în vârstă să aibă încă cerințe de la viață și de la iubire. (La această vârstă omul trebuie să fi depășit aceste lucruri și să fie stăpân pe sine!) Ei disimulează în mod abil motivul geloziei. Ei vor să absoarbă întreaga iubire a părinților în forma tandreții, se tem să nu piardă din cauza „senzualității".

Foarte rar se întâmplă ca o iubire din încăpățânare să se transforme într-o iubire adevărată. În general, inima duce o luptă eroică pentru a menține iluzia, pentru a apăra iubirea aparentă; cu cât adevărul vrea să câștige mai mult teren, cu atât mai pasional se exprimă semnele de „iubire". Cine mai mărturisește bucuros că a pierdut un joc riscant? Într-o zi, minunația dispare. Templul iubirii era doar din carton, totul era doar decor și culise. Nu o dată ura împotriva partenerului dispare. Căci adevărata ură este doar negativul iubirii. Doar o indiferență deplină umple teatrul pasiunilor în care jocul ia sfârșit când cortina se ridică...

Un exemplu simplu de o asemenea „iubire fictivă" ne oferă cazul următor.

Pacienta E. W. îmi scrie: la vârsta de 16 ani am cunoscut un tânăr dintr-o familie distinsă și am sfârșit prin a-l iubi. Era doar cu doi ani mai mare decât mine, totuși corespundea idealului meu. Raporturile noastre rămâneau strict de natură amicală. Acest tânăr corespundea tuturor idealurilor unui suflet de fată; era răsfățat de toată lumea, de aceea eram înspăimântător de geloasă.

Îi făceam reproșuri care probabil erau nefondate și el era prea mândru pentru a se apăra. Astfel rămânea întotdeauna ceva nespus între noi, care ne separa pas cu pas. Sufeream amândoi, dar nici unul nu voia să cedeze. Eu eram deosebit de iritată și lipsită de indulgență, ceea ce a accelerat probabil ruptura. Nu arătam nimănui suferința mea, dar am continuat totuși să sufăr din cauza acestei situații ani în șir.

În amărăciunea mea, am crezut că iubesc alt bărbat, pe care l-am cunoscut într-un restaurant oarecare. El era chelner acolo. Am explicat părinților mei că numai pe acest bărbat îl pot iubi (care nu dispunea de nici o calitate în afara celei de a flata) și că mă voi căsători necondiționat cu el.

Tatăl meu mi-a spus că din acel moment am încetat să fiu fiica lui. Această rezistență a aprins în inima mea iubirea înflăcărată. Totuși, relația a rămas strict amicală.

Am vrut să abandonez totul pentru el – pentru a nu primi nimic în schimb. Eram atât de oarbă, încât evitam cu ardoare orice posibilitate de a face cunoștință cu altcineva și nu vedeam fericirea decât în unirea noastră.

Această luptă, căci era o adevărată luptă între poziția mea socială și el, a durat 4 ani (în acest timp amândoi erau pe front, în război). Apoi prietenul meu, chelnerul, s-a întors. Între timp, împlinisem 24 de ani și tatăl meu

și-a declinat orice răspundere; el mi-a lăsat libertate de mișcare. Acum s-a petrecut un lucru curios. Întreaga istorie a pierdut orice atracție pentru mine. Am devenit rezonabilă, gândeam mai realist și când l-am revăzut pe prietenul meu, întreaga iubire – pentru care luptasem timp de 4 ani – s-a stins, nu a rămas în locul ei nimic altceva decât indiferență.

Acum mă simțeam în sfârșit liberă, sufletul meu respira – totuși am uitat încrederea sau chiar iubirea.

Să ne imaginăm acum că, din încăpățânare față de tată, fata s-ar fi căsătorit cu chelnerul! Probabil ar fi fost anestezică, curând căsătoria s-ar fi destrămat. De aceea, nu trebuie să luăm drept iubire tot ceea ne este în prezentat ca atare în mod fals de către paciente. Orice dispareunie pretinde această întrebare despre gradul de afecțiune care există sau a existat între soți. Firește, se cuvine a se face cea mai profundă analiză a mecanismelor sufletești ale unei nevroze pentru a distinge adevărată iubire de cea fictivă.

Cazul următor oferă un exemplu interesant de comedie și autoamăgire.

Doamna S.W. m-a chemat acasă unde am găsit-o stând în pat într-o stare de somnolență și tulburare. Luase în cursul dimineții, după o noapte pretinsă de insomnie, două grame de adalină și două cașete de medinal. Această femeie de 30 de ani a cărei față palidă, devastată de folosirea narcoticelor, poartă urmele unei frumusețe trecute, ia aceste soporifice, în parte de teamă de insomnie, în parte din teama de teamă. Dacă suprimă narcoticele, este invadată de o teamă absurdă, crede că va muri, telefonează la mai mulți medici, începe să se îmbete pentru a uita.

Timp de trei ani a fost psihanalizată, lucru care nu a ajutat-o cu nimic. Freud i-a recomandat pe unul din asistenții lui, la care ea a mers timp de trei ani aproape zilnic. Își descrie suferința în jargon analitic. Ea are un erotism anal și aceasta este nefericirea ei. Nu poate să păstreze nici un ban. Este o risipitoare. Analistul i-a explicat că acesta este doar un simptom al erotismului ei anal. M-a rugat în numele lui Dumnezeu să o eliberez de erotismul anal. Trebuie să o salvez, este încă tânără și vrea să trăiască. Ea nu a trăit încă. Ea are încă dreptul la viață și la frumusețe. Întreaga ei viață a făcut numai bine, nu a făcut nici un rău și totuși este atât de chinuită. Dacă nu pot să o ajut, să-i administrez otravă pentru a sfârși cu toate. Repede și fără dureri!

O analiză în această stare era imposibilă. Cunosc acest gen de bolnavi care se refugiază în narcoză când un adevăr neplăcut tinde să devină conștient. Ei fug din fața eului lor, se tem de orice minut liber pe care trebuie să-l petreacă singuri, în afara narcozei. Ei au ceva penibil de uitat, vor să acopere vocea conștiinței. Nu îmi puteam imagina cum se putea manifesta o asemenea stare după trei ani de psihanaliză... În analiză, omul este educat în spiritul adevărului și învață să vadă eul îngrozitor, nefardat, eul vicios, învață să vadă chipul Meduzei. Ori analiza a eșuat, ori după analiză s-a întâmplat ceva care trebuia violent refulat.

Am început prin suprimarea tuturor narcoticelor. Nici o analiză nu se poate desfășura cu oameni narcotizați. Cum să analizez o bolnavă care trei ani a trecut prin infernul eroticii anale și al excreției, care a fost chinuită în căutarea traumei infantile? În articolul meu *Die Ausgänge der psyhchoanalytischen Kuren* (*Rezultatele curei psihanalitice*)[1], mi-am exprimat dezacordul față de asemenea tratamente fără sfârșit. O bună analiză trebuie să fie executată rapid. O jumătate de an este deja limita maximă a tratamentului zilnic pe care ne-o putem permite. Dacă nu se avansează, trebuie să existe curaj și să se comunice bolnavului încă din primele săptămâni: „Cu dv. nu pot avansa! Analiza sau analiza mea nu se potrivește pentru cazul dv. Medicul și pacientul trebuie să se acomodeze unul cu celălalt!"

Mai întâi am respins la noua mea pacientă toate explicațiile ei analitice, comunicarea viselor ei vechi, revelațiile profunde cu care venea zilnic. M-am limitat la suprimarea rapidă a narcoticelor și la liniștirea bolnavei prin cuvinte de încurajare.

Mi-a povestit istoria vieții ei. Copilăria într-o familie distinsă. Fără întâmplări deosebite. Puternică fixație la tată, care a murit de timpuriu. Iubire pasională pentru o soră izbitor de frumoasă. Trăiește într-o permanentă ceartă cu mama, care ar fi vinovată de nefericirea și boala ei. La vârsta de 20 de ani s-a căsătorit cu un bărbat pe care îl iubea grozav pentru că îi părea atât de rău de el. În căsătorie nu a juisat niciodată. Apoi o relație cu un prieten bogat care a murit în brațele ei de o hemoragie. Atunci a devenit grav nevrotică. Stări de angoasă, insomnie, sanatorii, psihanaliză. În timpul analizei, o ameliorare ușoară. Acum o revenire violentă cu o semnificativă agravare. De 4 ani ia narcotice în doză din ce în ce mai mare. Puternice sentimente de vinovăție, idei de păcat, reproșuri, și-a risipit tinerețea, ar fi putut fi fericită, dar a fost prost sfătuită. Odinioară se masturba, a renunțat la aceasta de când s-a căsătorit. Pretinde că nu știe cum juisează o femeie, nici cu prietenul bogat nu a avut orgasm. Coitul îi produce dezgust, toți bărbații sunt porci. Se simte murdară, necurată. Ar dori să se spele de multe ori pe zi. Ușoară compulsie la spălare.

Este cumplit de excitată. După câteva zile izbucnește, probabil ca urmare a abstinenței bruște, o psihoză isterică. În sanatoriu se crede în iad sau în purgatoriu. Totul este vrăjit. Analizează toate urmele și găsește legături miraculoase. Doctorul are același nume ca prietenul ei și îi seamănă acestuia. Numele străzii îi amintește de o stradă din copilărie. Eu aș fi Mefisto. Am fost trimis de diavol să o seduc. Sau poate sunt diavolul însuși? Infernul este foarte agreabil. Toată lumea se poartă atât de frumos cu ea. Ea nu merită acest lucru.

După trei săptămâni, prognosticul meu se confirmă: halucinațiile s-au estompat, ca a devenit zi de zi mai rezonabilă, nu mai vorbește confuz, începe

[1] Zentralblatt f. Psych. Analyse. Band III.

să citească și să lucreze câte ceva, solicită cu ardoare vizita mea cotidiană și părăsește stabilimentul complet calmă.

Curând aflu conflictul ei, un conflict actual în cel mai deplin sens al cuvântului. Ea era întotdeauna foarte avidă, voia cu orice preț să fie bogată și să facă o bună partidă. Curând după despărțire, soțul ei a murit. Ea și-a reproșat că el a murit întrucât îi dorise moartea pentru a se putea căsători din nou, ea fiind căsătorită în manieră catolică. Pe atunci îi făcea curte un aristocrat distins. În același timp, prietenul ei din copilărie care era foarte bogat, domnul G., i-a făcut propunerea de a merge cu el în Italia. Ea a acceptat sperând că se vor căsători. În timpul coitului ea nu simțea nimic, cu toate că el era un bărbat izbitor de frumos. În Sud el s-a îmbolnăvit, astfel încât ea a devenit infirmiera lui. Relația lor dura deja de doi ani. În acea perioadă ea aștepta moartea soțului. Soțul ei a murit; s-ar fi putut căsători dacă G. ar fi fost sănătos. Între timp, ea a fost acasă câteva săptămâni și s-a dăruit unui alt prieten din copilărie, care era și mai bogat decât G. O singură dată. Îl iubea cu pasiune pe acest prieten. În brațele lui a simțit un ușor orgasm. Întorcându-se la G., acesta i-a comunicat că nu se poate căsători pentru că va muri curând. El vrea însă să-i lase întraga lui avere dacă ea poate să jure că i-a fost fidelă în perioada legăturii lor.

„Poți să juri în mod solemn?"

„Da! Pot!"

„Jură pe viața surorii tale! Știu că este tot ce ai tu mai scump pe acest pământ."

Ea a jurat strâmb, chipurile pentru a nu-l irita pe bolnav. El i-a mai cerut să promită că îi va transporta corpul la Viena și că acolo, în orașul natal, îi va ridica un frumos monument din marmură. A făcut și această promisiune.

Curând el a murit și ea a devenit moștenitoarca marii sale averi, moștenind și o splendidă vilă, cu o mare grădină în apropierea Vienei.

Acum își reproșa că a obținut averea cu ajutorul unui jurământ fals, că a dorit ca G. să moară pentru a-l moșteni cât mai repede. Ea aduce nefericire tuturor. Toți cei cărora le dorește moartea, mor. Așa a pierit și soțul ei și G. Acum va muri și sora ei și tot așa ea va fi cauza nefericirii. Nu a transportat corpul celui dispărut, nu a ridicat nici monumentul. S-a lăsat păcălită de familia ei care susținea că toate acestea sunt prea scumpe în timp de război, că trebuie așteptate vremuri mai bune. Dar banii moșteniți o ardeau. I-a aruncat pe fereastră, în special pentru medici și sanatorii, pentru călătorii, i-a dăruit mamei și fratelui ei. Nu suporta frumoasa vilă moștenită. Nu avea absolut deloc liniște.

Ea nu a povestit primului analist aceste fapte importante, îl alimenta zilnic pe acesta cu vise și îi povestea diverse fantasme din copilărie.

De ce nu a comunicat aceste grave conflicte în timpul unui tratament care a durat trei ani?

I-a fost rușine și nu s-a gândit la aceasta. Nu s-a îndrăgostit de analist, așa cum se întâmplă cu alte bolnave în timpul analizei. Rădea tot timpul de analist când el îi vorbea despre o „iubire de transfer". Din contră! La sfârșitul analizei s-a îndrăgostit nebunește de un chirurg. Starea ei s-a înrăutățit abia când chirurgul s-a logodit. Atunci a început să se agite și a mărit doza de somnifere.

Vedea deci că avea toate motivele să se anestezieze. Nu voia să se gândească la urâta istorie a jurământului fals, a moștenirii, a dezicerii de promisiunea solemnă. Ea voia să uite cu orice preț.

Acum era clar, de asemenea, de ce analiza eșuase. Fusese îndrăgostită de medic și nu recunoaște față de sine însăși acest lucru! Jucase teatru în fața lui și față de ea însăși. Stima lui conta mai mult decât însănătoșirea. Iubirea pentru chirurg a fost o iubire din încăpățânare cu care s-a convins din orgoliu să-l pedepsească pe analist pentru presupusa sa lipsă de iubire.

Acesta se dovedea a fi adevărul. Dacă el se prezenta astfel, trebuia ca întreaga ei viață să reprezinte un lanț de asemenea violuri. Adevăratele ei obiecte de iubire erau ascunse, în timp ce găsea pentru iubire oameni care erau indiferenți.

Își iubea cu pasiune mama, așa cum o dovedeau în fiecare zi exploziile ei de ură. Dar în copilărie făcuse să se creadă că nu o iubea pe mamă și că era îndrăgostită de tată. Afecțiunea pentru soră era cea mai puternică pasiune a ei. Își divinizase și își răsfățase sora. În ochii ei aceasta era cea mai frumoasă și mai deșteaptă fată de pe pământ, un copil minune. Atitudinea ei era, firește, bipolară, oscilând între ură, gelozie, gânduri de moarte și iubire, admirație și îngrijorare tandră pentru viața ei. Când sora ei s-a logodit cu un baron bogat, a găsit că partida nu era suficient de bună. Ea ar fi trebuit să se căsătorească cel puțin cu un duce sau un prinț.

Bineînțeles, s-a îndrăgostit imediat de cumnatul ei, pe care îl găsea fermecător, elegant, distins. Îi excita senzualitatea într-un mod extraordinar. Încă din copilărie se masturbase și o făcea și acum cu sârguință pentru că tandrețea tânărului cuplu o excita. (Tendințele ei homosexuale față de soră fuseseră transferate asupra cumnatului, un mecanism pe care l-am tratat amănunțit în *Onanie și homosexualitate*.)

Dar când a simțit că înclinația către cumnatul ei, ideile de moarte la adresa acestuia și a surorii au vrut să pătrundă în conștiință, a simțit că are nevoie ea însăși de o iubire. Aceasta era epoca în care ea era gata să iubească. S-a îndrăgostit mai întâi de un străin izbitor de frumos, căruia îi scria scrisori tandre și l-a urmărit până când soția lui i-a făcut un scandal pe stradă lovind-o cu umbrela și numind-o „târfă". Această scenă a jucat un mare rol în delirul ei isteric, revenea mereu în visele ei. În fond, ea era o ființă sensibilă, doritoare de iubire și de puritate, care scria frumoase poeme lirice, care știa să cânte și

să danseze cu un veriatbil gust artistic. Străinul nu era decât „înlocuitorul cumnatului". Scena publică, denumirea de „târfă" s-au întipărit pe fruntea ei ca un stigmat. Umilirea pe care a suferit-o aparținea scenelor care i-au determinat viața ei viitoare, ca și cum ar fi vrut să-și spună: „Ce poți să faci pentru a-ți spăla rușinea? Ai decăzut mult! Vei deveni o târfă!"

Curând după aceasta, s-a îndrăgostit de soțul ei, altfel spus, ea avea nevoie de această iubire pentru a se reabilita în fața lumii, pentru a se curăța, pentru a se salva de la prostituție, pentru a se elibera de iubirea față de cumnatul și sora ei, pentru a-și dovedi sieși și a dovedi mamei că poate iubi și „străini". În realitate, inima ei era fixată doar de familie și de trecut. Ea și-a băgat în cap deci o mare iubire, o „compasiune sacră".

Despre bani nu putea vorbi cu soțul ei. În analiza care a durat trei ani i s-a spus că aceasta era teama de erotica anală. Înțelegem aceasta mai bine acum. Bani înseamnă iubire! Nu putea vorbi despre iubire cu soțul ei pentru că nu-l iubea. Ea îi dădea bani atât cât dorea el și atât cât avea ea.

În noaptea nunții a fost complet insensibilă și a rămas astfel pe toată durata căsniciei. O singură dată a simțit un orgasm. Era în baie. Soțul ei a intrat și a obligat-o să părăsească baia și să se așeze călare pe el, pentru ca el să poată îndeplini coitul *more bestiarum* și să o excite în același timp din față prin fricțiunea clitorisului.

Ea se gândește adesea la această scenă, revine la ea și în fantasmele ei masturbatoare. Aceasta corespunde unei fantasme infantile care provine dintr-o clismă și pe care ea o apără cu putere. În cei trei ani de analiză, ea nu a povestit despre aceasta analistului. Remarc cu această ocazie că toți nevroticii vorbesc cu neplăcere despre aceste secrete numite de Freud în mod frapant „fantasme originare". Totuși, o însănătoșire nu este posibilă fără comunicarea fantasmei originare. Deja comunicarea fantasmei, de care omul se rușinează din cauza caracterului ei infantil, acționează distrugător asupra acesteia. Fantasma ei suna astfel: las să mi se facă o dublă clismă, în spate de către un bărbat, în față de către o femeie.

Soțul ei a atins această fantasmă în timpul scenei din baie, scenă des discutată. O dorință infantilă era îndeplinită. Orgasmul trebuia să se impună în ciuda tuturor inhibițiilor.

După orgasm s-a apărat împotriva soțului ei, l-a numit „porc" și l-a amenințat cu părăsirea dacă o va mai umili vreodată astfel. Ea simțea ca pe o înfrângere orgasmul cu bărbatul pe care nu-l iubea. (Pe atunci ea credea încă în marea ei iubire față de el.)

Femeia nu se supune decât bărbatului pe care îl iubește! Cu cel pe care nu-l iubește nu vrea să juiseze. Și această pacientă mărturisește că în timpul coitului, pentru a nu juisa, se gândea la romane, concerte, rețete de bucătărie, tabla înmulțirii. Doar la scena din baie nu a putut scăpa de juisare.

S-a întâmplat ceea ce trebuie să se întâmple cu asemenea iubiri fictive care aproape întotdeauna se termină prost. Soțul ei a început să se amuze în afară și a căpătat o gravă infecție. Ea a divorțat. Cunoaștem destinul ei în continuare. Ea a mai juisat o dată în perioada jurământului fals.

Bărbatul în brațele căruia ea a ajuns la orgasm netulburată era un prieten de joacă, un prieten din copilărie al fratelui ei. El aparținea familiei, de care ea era fixată. Pe de o parte, el avea tot infantilul cu sine, pe de altă parte, ca avusese întotdeauna o înclinație sinceră pentru el. Poate că el era singurul bărbat pe care ea îl iubise cu adevărat. În secret ea spera că el nu o să o mai lase să plece după acea noapte. Un grav sentiment de inferioritate pentru că nu putea să lege bărbații pusese stăpânire pe ea. Pur și simplu era împinsă în brațele iubitului bolnav.

După moartea iubitului ei a fost îngrozitor de disperată. Doliul ei avea un asemenea caracter patologic, care corespundea tendinței sale bipolare, încât au existat temeri în legătură cu sănătatea ei mintală și a trebuit să fie transportată într-un sanatoriu. *În aceste săptămâni a făcut legământ să nu mai juiseze!*

Ca pedeapsă pentru jurământul strâmb, punea pe altarul lui Dumnezeu capacitatea ei de a simți plăcerea. A jurat să nu se mai masturbeze și să nu mai juiseze cu nici un bărbat. Voia să-și dedice viața amintirii lui G. A respectat acest jurământ. Renunțarea la masturbare a fost cauza unei tot mai grave „nevroze de abstinență".

După doi ani, a cunoscut într-un sanatoriu un tânăr medic care s-a îndrăgostit pasional de ea și care voia să o ia de soție. Ea a preferat să fie iubită pentru că se temea de o a doua căsătorie. El era un om important, i-a dedicat poezii frumoase, o adora ca pe o ființă divină. Nu a ajuns niciodată la orgasm. Ea avea nevoie de această iubire pentru a-și reface sentimentul personalității distruse, dar nu-l iubea pe acest om. Se juca cu el ca și cum s-ar fi jucat cu o păpușă. I s-a dăruit din „milă", pentru a-l liniști și pentru că el urma să plece în război și ca se temea că el ar putea să moară. În acel caz, și-ar reproșa că nu i s-a dăruit.

În tratamentul meu, care nu a durat decât două luni, am dezvățat-o de somnifere și am încercat să o educ în spiritul muncii. Ziua ei se consuma cu fantasme zgomotoase. Era nefericită din cauza frumuseții pierdute, stătea mereu pe ruinele regatului ei și plângea ca o nefericită care a renunțat la viață. Dar se vedea distinct că se făcuse urâtă pentru a nu plăcea, pentru a se pedepsi, pentru a ispăși vechea vină (jurământul fals, averea obținută prin viclenie).

În asemenea cazuri, analiza nu servește la nimic dacă nu există și binefacerile muncii. O importantă ușurare s-a produs printr-o confesiune creștină (cu toate că era catolică evlavioasă, ca nu-și mărturisise păcatele menționate!). Confesiunea a dus la o mare descărcare sufletească. A venit și

binefacerea dată de muncă, era bibliotecară într-o asociație de instrucție populară, ceea ce i-a produs multă bucurie. Se părea că se află pe drumul însănătoșirii.

Atunci s-a produs în viața ei o întâmplare ciudată. Ea negase întotdeauna orice sentiment față de mine. La ea nu ar exista nici un transfer, nu a existat nici față de primul analist, ea nu l-a iubit. În acest punct ea era oarbă, acest punct era „scotomul ei analitic". Puteam să-i dovedesc prin mici semne că voia să se atașeze de mine. A negat. Dar încerca mereu să mă scoată din rezerva mea, să mă ademenească la plimbări, să mă scoată din atitudinea mea de răceală prin mici atenții. Tratamentul era terminat, o vedeam doar o dată – de două ori pe lună.

Atunci m-a întâlnit în timpul unei excursii pe care o făceam cu o doamnă pe care o văzuse o dată în camera mea de așteptare. Era o persoană vindecată care devenise colaboratoarea mea. În zilele următoare am primit o scrisoare scrisă cu iritare în care îmi reproșa cu vehemență că nu am făcut și cu ea o excursie, așa cum i-am promis (ceea ce nu era adevărat); ar fi trebuit să fac o mai bună alegere, ar fi trebuit să țin cont de starea ei sufletească. Pe scurt, indiferența ei disimulată se prăbușise. Era o gelozie prin nimic motivată de împrejurări, care m-a determinat să rup complet relația cu ea. Dar ca nu a cedat, a apărut într-o zi în sala mea de consultații „strălucitor de frumoasă". Atunci am știut că ea se urâțise intenționat, că putea fi frumoasă dacă voia. Mi-a oferit serviciile ei ca secretară, era exagerat de amabilă, voia să mă atragă de partea ei cu orice preț.

Orgoliul său nu suporta ca un bărbat să rămână indiferent față de ea. Această răceală nu o iertase nici primului analist; și de data aceasta o simțea ca pe o înjosire a personalității ei. Întreaga ei viață fusese o luptă împotriva forțelor care voiau să o umilească. Dar ea voia să domine cu orice preț. Să domine asupra familiei ei, asupra surorilor, servitorilor, infirmierelor, bărbaților și copiilor.

Nu avea decât un singur idol: propriul eu. Era îndrăgostită de frumusețea sa, de spiritul și vocea sa. Avea mereu nevoie de confirmări pentru această iubire.

Mai multe momente critice au coincis. Tânărul medic cu care ea avea o relație a vrut să se despartă de ea. În plus, sora ei s-a întors la Viena. Și căsnicia acesteia fusese nefericită, ca urmare s-a despărțit de soțul ei. Bolnava noastră i-a propus să locuiască cu ea. Sora ei a refuzat și nevroza a reizbucnit. Nu mai putea suporta această înfrângere și s-a refugiat din nou în somnifere, în voluptățile secrete ale lumii ei fantasmatice.

S-a abătut de la muncă. După un an de sănătate deplină, s-a aruncat din nou pe patul de suferință, a pretins o infirmieră, a luat somnifere, a chinuit-o pe mama ei. Eu formulasem cerința: muncă departe de familie. Nu a vrut să

mă asculte. Dar fără muncă şi fără despărţirea de mamă, o însănătoşire nu era posibilă.

Să revedem întreaga istorie a bolii. Ce multitudine de violuri împotriva propriului eu, ce împovărare pentru conştiinţa ei iniţial de o înaltă moralitate! Căsătoria a fost clădită pe minciună, împotriva voinţei mamei, pentru a se răzbuna, pentru a pleca de acasă, pentru a-i dovedi surorii că şi ea poate găsi un bărbat, pentru a asigura un zid de apărare împotriva asaltului instinctului. Minciuna trebuia să se răzbune, ea a fost anestezică şi a rămas astfel, conflictele au dus inevitabil la destrămarea căsniciei.

Apoi, împotriva voinţei inimii ei care aparţinea prietenului din copilărie în braţele căruia juisase, a început o relaţie, a dat frâu liber lăcomiei, a făcut jurământul fals. Cum ar fi putut suporta conştiinţa ei această povară! S-a refugiat în nevroză. În analiză a încercat să-şi inducă medicul în eroare, să-i ascundă întâmplarea îngrozitoare, să escamoteze transferul faţă de sine şi faţă de el, a încercat acelaşi joc faţă de mine, a simulat o iubire faţă de un chirurg care de fapt îi era indiferent, putând să fie nefericită din cauza lui fără să îl iubească.

Dar corpul ei a spus adevărul. A juisat de două ori: la scena în care infantilul a oferit o importantă contribuţie de libido şi în braţele prietenului din copilărie. Anestezia ei era clar voită, o revoltă împotriva bărbaţilor pe care nu-i iubea şi faţă de care nu voia să se supună. Căci în primul rând era lupta pentru sentimentul ei de personalitate. Ea nu voia să cedeze în lupta cu bărbatul, ea nu putea iubi cu adevărat, căci o iubire adevărată ar fi supus-o bărbatului. Îşi cunoştea natura senzuală şi ştia că o dată trezită, aceasta ar fi făcut-o sclava pasiunii ei. Avea nevoie de o iubire care nu era iubire ci numai joc al forţei ei imaginative.

Cu această ocazie aş dori să spun câteva cuvinte despre rolul particular pe care îl joacă irigatorul în fantasmele şi în viaţa oamenilor. Există într-adevăr oameni îndrăgostiţi de irigatorul lor, care nu pot trăi fără irigator. (Dr. Sigg a descris în *Zeitschrift für Sexualwissenschaft* un caz de fetişism al irigatorului.) Am cunoscut multe femei care foloseau clisma pentru a se masturba. În mod repetat am auzit de la femei că au simţit cea mai puternică senzaţie de plăcere la o clismă făcută de o moaşă.

Aceste situaţii ne dovedesc forţa fixaţiilor infantile. Irigatorul joacă un mare rol în viaţa copiilor. Din păcate şi în mod inutil, copiilor li se face mereu clismă, li se ia temperetura în anus; la aceasta se adaugă iritaţiile produse de viermi (oxiuri), astfel încât anusul devine în mod artificial zonă erogenă. Preferinţa multor bărbaţi pentru clisma zilnică, incapacitatea lor de a avea un scaun fără aceasta, este o formă mascată de onanie, aşa cum am descris eu pentru prima dată în *Onanie und Homosexualität*.[1] În special în fantasme, irigatorul revine des şi oferă femeilor anestezice bucata de realitate de care au nevoie pentru a se lega de plăcerea pierdută a copilăriei şi care le deschide porţile paradisului copilăriei.

[1] Curând după mine, Ferenczi a descoperit onania mascată. În articolul său *Technische Schwierigkeiten einer Hysterianalyse* (*Dificultăţi tehnice ale unei analize de isterie*) (precum şi în *Beobachtungen über larvierte Onanie und Onanie – Äquivalente – Observaţii asupra onaniei ascunse şi echivalente ale onaniei.* Interne Zeitschrift f. artzl. Psychoanalyse, vol. V, caietul 1) descrie mai multe forme de onanie mascată fără să mă citeze ca descoperitor. Partizanii apropiaţi ai lui Freud se comportă de-a dreptul comic. Ei cred că pot să mă ignore şi tratează lucrările mele ca pe nişte epave cu care oricine se poate îmbogăţi nepedepsit. Din fericire, nu sunt atât de sărac încât să fiu obligat să alerg după fiecare hoţ. Dar curăţenia şi onestitatea literară cer citarea chiar a adversarilor şi a „renegaţilor" şi nu îmbogăţirea cu ideile lor.

VI

Lupta între sexe

„CELE două sexe se înşeală unul în privinţa celuilalt! Aceasta face ca fiecare sex să se preţuiască şi să se iubească în fond doar pe sine însuşi (sau idealul propriu, pentru a exprima aceasta într-o formă mai plăcută). Astfel, bărbatul vrea ca femeia să fie blândă – dar tocmai femeia prin esenţa ei nu este astfel, la fel ca pisica, atât de bine exersează ea aparenţa de pace."

Nietzsche

NU VOM ÎNŢELEGE niciodată problema femeii frigide dacă nu vom ţine cont de faptul că între cele două sexe se duce o luptă permanentă, pe care Philipp Frey a descris-o minunat într-o cărticică intitulată *Lupta între sexe.*[1] În această carte am găsit primele imbolduri pentru înţelegerea acestei probleme pe care apoi am apreciat-o la întreaga ei semnificaţie şi importanţă datorită lecturilor din Nietzsche şi Strindberg şi datorită experienţei în domeniul psihanalizei.

Pentru a discuta aici această problemă, trebuie să facem trimitere la legea bipolarităţii tuturor fenomenelor, lege descoperită de mine.[2] În cartea mea, *Das liebe Ich*[3] (*Iubitul eu*), în al doilea capitol, mă refer la faptul că nu există în viaţa omului nici un afect şi nici un instinct care să nu fie legat şi ţinut în cumpănă printr-un contra-afect, un contra-instinct. Cel mai frumos poate fi explicat acest fenomen

[1] Wiener Verlag 1904.

[2] Amănunţit descrisă în cartea mea *Die Sprache des Traumes* (Limbajul viselor) (Verlag von I. F. Bergman, 1911).

[3] *Das liebe Ich, Grundriß einer neunen Diätetik der Seele* (*Schiţă pentru o nouă dietetică a sufletului*), Berlin W. 57, Verlag von Otto Salle, 1913.

printr-un exemplu din lumea organică. Sănătatea noastră este garantată printr-un sistem de glande endocrine dintre care, majoritatea, joacă roluri antagoniste. O glandă secretă un hormon care ar deveni toxină dacă nu ar fi făcut inofensiv de hormonul altei glande. Dacă se înlătură o glandă, se produce fără excepţie îmbolnăvirea dacă nu sare în ajutor o a treia glandă pentru a prelua rolul de antagonist. La fel se întâmplă cu instinctele noastre. Ca într-un mecanism de ceasornic, diverse instincte se prind unele în altele. Fiecărui instinct îi corespunde un contrainstinct care îl inhibă. Este o continuă mişcare ascendentă şi descendentă: când un instinct, când altul preia supremaţia. Totul în viaţa omului este „bipolar".

Nu există iubire fără ură şi nu există ură fără iubire. Opusul iubirii nu este ura, ci indiferenţa; opusul unui sentiment nu poate fi decât lipsa sentimentului. O aversiune care este colorată afectiv serveşte adesea doar la mascarea unei afecţiuni şi la protecţia *împotriva* acesteia. Iubirea şi ura trebuie să meargă mână în mână şi suntem obligaţi să urâm oamenii pe care îi iubim pentru că această ură face deja parte din natura iubirii. „Plus on aime une maîtresse, plus on est prés de la haïr" (Cu cât iubeşti mai mult o amantă, cu atât eşti mai dispus să o urăşti) – spune Rochefoucauld.

Trebuie reflectat la aceasta. Ura nu se manifestă deschis. Ea acţionează subteran, se acumulează, se descarcă în vise până când izbucneşte cu putere cu un prilej oarecare, covârşitoare, astfel încât asistăm ameţiţi şi copleşiţi la acest fenomen şi toate cunoştinţele noastre intelectuale devin inutile în faţa forţei primitive furtunoase a afectului.

Între bărbat şi femeie se duce dintotdeauna o luptă nesfârşită. Să ne gândim la remarcabilul cuvânt al Bibliei: „Şi eu vreau să aşez duşmănie între tine şi femeia ta, între sămânţa ta şi sămânţa ei. Aceluia trebuie să-i zdrobeşti capul şi îl vei călca în picioare".[1]

Trebuie să recunoaştem că două forţe polare îşi dispută supremaţia în sufletul omului: *„Voinţa de putere"* şi *„Voinţa de supunere"*.[2] Aceste forţe se exprimă clar în diverse forme de extaz amoros, în

[1] Şarpele trebuie înţeles ca simbol falic.

[2] Formulat de mine pentru prima dată în capitolul „Voinţa de supunere" al cărţii mele *Unser Seelenleben im Kriege* (*Viaţa noastră sufletească în război*) Verlag Otto Salle, Berlin, 1915.

formele sale extreme, cum este sadismul care exprimă voința de putere sau masochismul, care este expresia ridicolă a voinței de supunere. Dar ceea ce în forme extreme se manifestă aproape patologic se arată psihologilor atenți prin nenumărate tranziții subtile, rudimente ascunse și mascate, adesea chiar prin contrariul lor. Problema dispareuniei cere întotdeauna un asemenea examen.

Aceasta este o ideea ascunsă (nemărturisită) a tuturor amanților: *a-l face pe celălalt să „juiseze" înseamnă a stăpâni. A te dărui celuilalt și a juisa înseamnă a renunța la propria voință.* Poziția femeii sub bărbat exprimă simbolic supunerea. Alfred Adler are dreptate să insiste asupra acestui simbolism al lui „deasupra" și „dedesubt". Există femei care nu pot juisa decât deasupra, pentru că astfel se simt bărbați și pentru a-l face pe partener să juiseze ca o femeie, stând dedesubt. A juisa cu un bărbat înseamnă a se declara învinsă. Mesalina înseamnă neînvinsa, „invicta", pentru că ea iese din brațele unei duzine de bărbați cu dorințele nesatisfăcute. O femeie trebuie să spună: „Fă din mine ce dorești" și apoi: „Nu mai pot! Sunt la capătul forțelor mele și al dorinței."[1] Apoi se declară învinsă în lupta și în jocul iubirii. Ea trebuie să fie redusă la nimic. Dar, după înfrângre, ea poate să aibă dorința de a se răzbuna.[2] Poate să-și simtă abandonul ca pe o înfrângere. Ea poate să evite repetarea actului sexual în ciuda sau din cauza orgasmului puternic, pentru a nu cădea din nou și a fi redusă la nimic. Dorința de a domina poate deveni mai importantă pentru ea decât bucuria de a juisa, sentimentul personalității este de o mai mare importanță decât intensitatea senzației sexuale. Și aceasta depinde întotdeauna de atitudinea celor două sexe, unul față de celălalt. Dacă

[1] A omorî dorința înseamnă cea mai ridicată treaptă a orgasmului, completa distrugere, dizolvarea mintală în celălalt.

[2] Hebbel, marele poet și neîntrecutul psiholog, a exprimat excelent aceasta în prima sa dramă, *Judith*, care în același timp îl iubea și îl ura pe Holofernes, spune către Mirza: „Faptul că m-a târât după el, că m-a tras cu putere în patul lui scandalos, că mi-a sufocat sufletul, toate acestea le-ai suporta? Acum, când vreau să cer plata pentru nimicirea pe care am simțit-o în brațele lui, vreau să mă răzbun pentru apucăturile sale grosolane cu care a violat umanitatea mea, când vreau să spăl cu sângele inimii lui săruturile dezonorante care încă ard pe buzele mele, acum tu nu reușești să mă tragi în altă parte? Ea trebuie să-l omoare pe Holofernes pentru a-și spăla rușinea. Ea simte dăruirea sexuală ca pe o înfrângere a personalității ei, ca se gândește numai la sine și se vede devenind tot mai mică, până când se pierde în neant.

ele iau o atitudine de luptă, iar ura conștientă sau inconștientă este suficient de puternică, nu e greu ca apariția orgasmului să fie considerată o înfrângere și să fie interzisă. Știm că aproape toate femeile sunt în stare să-și suprime orgasmul. În această direcție, prostituatele au cea mai mare experiență. Ele sunt toate relativ anestezice, adesea homosexuale, dar întotdeauna sunt în stare să obțină orgasmul cu iubitul lor dacă este în joc inima și dorința de supunere subordonată dorinței de putere. Multe femei nu vor să juiseze. Dar există și femei care nu vor să-și mărturisească juisarea. Ele își mint soțul, îl mint pe medic și câteodată pe ele însele. Ele trec sub tăcere orgasmul sau îl risipesc înlocuindu-l prin numeroase mici orgasme înainte și după. Am tratat în detaliu acest tip de disimulare în formele onaniei ascunse.

Această experiență ne învață să fim ceva mai prudenți în întocmirea unei statistici. Trebuie să luăm aici în considerație și femeia *mincinoasă,* care consideră mărturisirea orgasmului ei o înfrângere. Și această minciună conține un premiu de plăcere.[1] Bărbatul este mereu stimulat către noi și noi tentative sexuale pentru a provoca orgasmul, în ciuda frigidității ei aparente. De aceea, aceste femei își iau mai mulți amanți și toți le lasă, chipurile, reci. Ele se mint și pe ele însele, considerând orgasmul plăcere preliminară și spunându-și că el trebuie să fie mai intens, că acesta nu este încă orgasmul veritabil care trebuie să fie mai frumos.

Fiecare femeie joacă puțin o comedie. „Tipul femeii frigide" care disimulează frigiditatea față de ea însăși și față de soțul ei nu este chiar atât de rar. Sună ciudat că joacă această comedie și femei puțin *virtuoase. Ele își schimbă amanții* cu o viteză de necrezut și accentuează în fața fiecăruia că ar fi frigide și că își pied virtutea și timpul numai pentru a se bucura de bucuria celuilalt. Acest tip nu trebuie să fie confundat cu cel al căutătoarei de iubire, care este într-adevăr frigidă și care tânjește după iubire și se consumă. Ea caută veșnic fără a putea găsi, este o Mesalina neeliberată care din decepție în decepție continuă să iubească întotdeauna în flăcări, întotdeauna în așteptarea

[1] Kisch: *Das Geschlechtsleben des Weibes* (*Viața sexuală a femeii*) spune: „Firește, nu trebuie să uităm că un anume număr de femei simulează complet nejustificat dispareunia, pentru a trezi intersul ca victime ale iubirii pe altarul căsătoriei. Medicul ginecolog recunoaște ușor o asemenea dezinformare și are un control prin declarațiile soților".

marilor extazuri ce îi sunt interzise pentru că realitatea moderată este defavorizată prin plăcerea preliminară a celor mai exuberante fantasme... Nu, femeia noastră frigidă nu așteaptă de fapt nimic. Ea nu este de fapt frigidă. Ea doar se place în rolul „neînvinsei", se consideră mai interesantă astfel și crede a compromite ceva din demnitatea ei dacă neagă măcar o parte din această frigiditate mereu accentuată.

Pentru acest fel de femei frigde, care știu să-și ascundă pasionalitatea atât de strălucitor încât, curând, cred ele însele în comedia lor, avem un exemplu clasic în *doamna de Warrens*, descrisă atât de minunat de Jean Jaques Rousseau. Ea a fost prietena maternă a vestitului filosof și a fost și prima sa iubită. Ea nu a făcut multe mofturi și după o săptămână de așteptare (calculată cu rafinament dinainte) l-a inițiat în misterele iubirii. Cu atât mai ciudat este faptul că ea i-a mărturisit protejatului ei, care o vedea mereu ca pe o ființă superioară „că nu putea înțelege de ce oamenii acordă iubirii atât de multă importanță, ceea ce ea nu face". Ea nu onora niciodată cu numele de „virtute" o abstinență care o costa atât de puțin. Și Otto Adler, căruia îi datorăm o operă științifică atât de importantă despre dispareunie, ia aceste confesiuni în serios și se străduiește să dovedească că această femeie remarcabilă a suferit de inhibiții psihice pe care nu areușit să le spargă "senzațiile sexuale patologice" ale unui Rousseau. Totuși, mic nu mi-ar fi greu să dovedesc că nu aceasta era situația și că doamna Warrens, din motive pe care le vom discuta mai târziu, a jucat rolul femeii anestezice.

Istoria vieții ei sună atât de neverosimil, încât poate fi concepută ca invenția unui creier înfierbântat, fantezist. Dar noi gândim din perspectiva timpului nostru și uităm prea ușor că în secolele trecute au domnit alte moravuri...

Doamana de Warrens, o fată inteligentă și fermecătoare dintr-o familie nobilă din Cantonul de Vaud, s-a căsătorit foarte tânără cu domnul de Villardin. Căsătoria a fost fără copii și – după spusele biografiilor – „nu prea fericită". Deci o căsnicie nu prea fericită! Biograful poet o descrie pe această femeie în felul următor: „Ea avea acel tip de frumusețe care se conservă pentru că este conturată mai mult în fizionomic, decât în trăsături. Avea o mină plăcută și tandră, o privire foarte dulce, un surâs angelic, o gură asemănătoare cu a mea, un păr cenușiu de o frumusețe neobișnuită, cu un aer neglijent care o făcea picantă. Era mică de statură, chiar scundă, și avea talia groasă deși nu neplăcută. Dar era imposibil să vezi un cap mai frumos, mâini mai frumoase, un sân mai frumos și brațe mai frumoase..."

În timpul căsniciei a cunoscut un filosof, pe domnul de Tavel, care îi ținea lungi discursuri despre caracterul nefiresc și ridicol al fidelității conjugale, până când și-a atins țelul și ea a devenit iubita lui. Rousseau ia partea femeii și susține că domnul Tavel i-a cucerit rațiunea și nu inima. Dar filosoful Tavel, care a ridiculizat atât fidelitatea, a suportat el însuși utilizarea principiilor predicate. Doamna de Warrens a făcut din înșelător înșelat și și-a dăruit favorurile predicatorului Perret. Nota bene... femeia frigidă care se simțea nefericită.

Nu avea încă 21 de ani când a auzit că regele Victor Amadeus era în apropiere. Ea era protestantă și el era catolic ardent. L-a căutat, i s-a aruncat la picioare povestindu-i destinul ei trist și rugându-l să o elibereze din infernul căsniciei ei. Această eliberare pare să fi fost foarte radicală. Căci principele, în mod obișnuit puțin generos, i-a asigurat o pensie de 1500 livre piemonteze și a trimis-o la o mănăstire pentru a fi pregătită trecerea ei la catolicism; el a sesizat că se crede că este îndrăgostit de ea, neputându-se explica altfel generozitatea sa. Ea și-a abjurat acolo credința protestantă și a trăit la Clambéry împreună cu un majordom, Claude Anet, cu care a avut și relații intime. Ea a știut să ascundă în mod iscusit aceste relații, până când o gravă boală a lui Anet i-a smuls mărturisirea. Tânărul Rousseau a căutat și a găsit la ea protecție și un azil liniștit. Când el s-a maturizat, a avut loc acea cunoscută scenă a seducției, vestită în literartură, pe care a descris-o remarcabil genialul poet în ale sale *Confesiuni*. El spune despre Warrens că în momentele critice nu era nici „tristă, nici pasională, ci tandră și liniștită". După zece ani de convietuire cu această femeie, din cauza unei nevroze[1], Rousseau pleacă la Montpellier. Complet vindecat prin cunoștința pe care o face pe drum cu doamna de Larnage, înainte de a ajunge la vestitul medic din Montpellier pe care plecase să-l caute, vine acasă. Dar ce nenorocire! El găsește locul său cald ocupat de un simplu ajutor de frizer. Doamna de Warrens, femeia frigidă, cere lui Jean Jaques să-și împartă drepturile cu altul. Dar Rousseau caută motive nobile pentru a dovedi că și o femeie frigidă poate fi frivolă și spune: „Acest tânăr a apărut ca o comoară pentru afacerile ei. În dorința de a-l lega de ea, a utilizat toate mijloacele pe care le-a crezut potrivite și nu le-a uitat pe cele pe care se putea baza mai mult." O capodoperă de raționalizare și de scuză. Dar Rousseau nu poate să o împartă cu un bărbier. El preferă să renunțe, ceea ce are ca rezultat faptul că femeia frigidă devine din ce în ce mai frigidă și mai străină față de „fiul" și iubitul ei de odinioară... Rousseau spune pe bună dreptate că nici o femeie nu poate ierta când se renunță la stăpânirea ei. „În scurt timp viața a devenit insuportabilă pentru mine. Simțeam că prezența personală și în același timp înstrăinarea

[1] Istoria acestei nevroze se poate citi în lucrarea mea *Nervöse Angstzustände*, ediția a doua, p. 32.

sufletească a unei femei care îmi fusese atât de dragă îmi împrospătau doar durerea."

Aici ni se deschide în mod neașteptat o perspectivă adâncă asupra psihicului acestei femei frigide. Vedem femeia geloasă și cochetă care persistă asupra stărilor ei de posesie erotică. Ea ține un harem de tineri pe care îi face fericiți, fără ca ea însăși să fie fericită. Ce farsă ridicolă, prea grosolană și neîndemânatică pentru a fi luată în serios! Aflăm însă și motivele acestui joc incredibil. Un mic detaliu ne trădează mecanismul intern al acestei comedii. *Ea nu putea iubi decât nefericiți!* Bărbați cu situații strălucitoare se străduiau zadarnic să obțină favorurile ei. Ea nu era coruptă și, deși se afla mereu în dificultate financiară, prefera să se *dăruiască* decât să se lase *cumpărată*.

Aceasta ne arată că este vorba despre o femeie orgolioasă, care vrea să aibă întotdeauna rolul conducător în lupta între sexe. Ea vrea să domine, vrea să se coboare, ea vrea să dăruiască fericire. Astfel se explică iubirea ei pentru servitori, grădinari, frizeri, nefericiți, băieți, pe scurt bărbați și pe jumătate bărbați în fața cărora putea să se *impună*. Ea trebuia să își simtă personalitatea în fața bărbaților, aceasta era condiția ei de iubire. De aceea, nu putea să recunoască nici senzația, nici plăcerea. Ea nu voia să se dăruiască, ea voia numai să dăruiască. A iubi cu adevărat înseamnă a se dărui și a se supune. Dar ea voia întotdeauna să domine și să guverneze. Această dorință de a domina a distrus căsnicia ei. Nu cunoștea decât un bărbat căruia i se putea supune: regele. În fața lui a îngenunchiat cu umilință. Acolo era servitoare supusă. Dar această prosternare nu era un joc iscusit al unei cochete periculoase, care aspira la cel mai mare premiu și voia să pescuiască în lacul iubirii crapul de aur? Grillparzer a analizat în capodopera sa psihologică *Evreica din Toledo* mecanismul psihic al unei asemenea prosternări. Șireata evreică a cuprins piciorul regelui, pentru a-i excita senzualitatea. Se umilește pentru ca mai apoi, cu ajutorul excitației provocate, să domine mai sigur și să triumfe asupra lui. Și doamna de Warrens voia să-și justifice amorul propriu prin acest triumf, ea voia să-și spună: Cât de frumoasă ești dacă nici regele nu poate să reziste farmecului tău! Ea avea nevoie de fiecare infidelitate pentru a demonstra adoratorilor ei *ad oculos* că este liberă, că încă nimeni nu a reușit să o prindă la carul său triumfal și să o facă supusă. Mărturisirea personalității ei ar fi făcut-o să piardă un triumf important în această luptă. Nu i se dăruia nimic din ce îi trebuia sau își dorea. Ce erau bărbații pentru ea? La ce folosea ea bărbații? Numai pentru petrecerea timpului, pentru a se distra, fie prin discuții filosofice, cum a fost cu Tavel, fie prin lecturi, cum a fost cu Rousseau, fie pentru că avea nevoie de mici servicii în casă, în grădină. Dar ea nu avea nevoie de iubire. Ea putea dărui, dar niciodată nu se putea dărui. Ura în mod evident bărbații care își imaginau că sunt ceva, cei bogați, cei vestiți, cei nobili.

Există asemenea femei care se îndrăgostesc de bărbați urâți, cocoșați, șchiopi, sașii, invalizi; eroului mândru ele îi preferă un bolnav, un țintuit la pat și aflat la dispoziția generozității lor. Ele chiar vor să guste senzația delicioasă a diferenței de personalitate. Cu cât el este mai puțin important, cu atât mai importantă devine ea. Aceasta ne explică un număr de incidente inexplicabile în viața amoroasă a femeilor. Firește! Ele disimulează aceste tendințe prin sentimente materne, misiunea nobilă a iubirii aproapelui și a binefacerii. Toate mecanismele noastre sufletești sunt bipolare. Acolo unde se trezește frumosul instinct de a da asistență celor slabi, acolo domină în abisurile cele mai întunecate ale sufletului instinctul cruzimii, care măsoară destinul propriu prin cel al altora, având sentimentul înălțării pentru că celălalt este undeva jos. Aceasta ne dă și cheia înțelegerii femeilor frigide care nu sunt frigide, ci se prefac...

Din fericire, femei ca doamna de Warrens, sub această formă extremă, sunt rar de găsit. Dar găsim destul de des în viață tranziții către acest tip de femeie care nu este femeie, în ciuda tuturor rolurilor materne și a pozelor ei compătimitoare. Prințesa Chimay, care se coboară până la un țigan, Else Siegel, care vizitează în secret cartierul negrilor reprezintă același tip de femeie care folosește senzația supremației sociale în lupta dintre sexe. În mediul ei poate a fost considerată o femeie sau o fată frigidă. Există oameni care nu pot deveni calzi decât atunci când au părăsit culmile etice pe care le-au escaladat anevoios. Ei doresc să simtă în ei înșiși senzația de diferență între înalt și adânc, „înălțimile și adâncimile sufletului omenesc" – așa cum spune atât de bine Goethe în cea mai frumoasă baladă a sa, *Zeul și baiadera*. Zeii trebuie să se prăbușească în adâncuri și cei căzuți trebuie să se lase ridicați spre cer „de brațe de foc"; aceasta face întreaga bogăție a vieții. Dar femeile frigide de genul doamnei de Warrens

plancază mereu la aceeaşi înălţime. Ele cred că ar fi înălţimile înseşi... Ele seamănă cu aviatorii care zboară printre norii denşi. Ele nu mai au nici o apreciere pentru înălţime. Ele se cred aproape de purul eter şi deja următoarea rafală de vânt le-a dus către un arbore care le aminteşte într-un mod neplăcut legea gravitaţiei. Aceste false femei frigide doresc să ne facă să credem că, într-o rochie albă înaripată, ele ascultă muzica sferelor cereşti. Ele se cred mult mai interesante astfel şi, la extrem, ating un tip pe care îl voi descrie amănunţit: femeia ardentă, care nu este de fapt aşa, îngerul nevinovat care vrea să ne facă să credem în corupţia sa rafinată. Există atât de mulţi bărbaţi care cred pe aceste mari actriţe şi care nu-şi dau seama că este vorba doar despre roluri şi că rochiile sunt costume. Această minciună conţine o mare atracţie care le dovedeşte comediantelor rafinate propria lor superioritate. Ele se distrează minunat în acest teatru în care rolurile învăţate pe dinafară sunt luate pentru viaţă şi în care viaţa lor este un rol mai mult sau mai puţin bine jucat. Ele râd apoi de toate victimile care au crezut în rolul lor şi se simt alese şi superioare. Mulţi oameni triumfă pentru că nu sunt recunoscuţi, pentru că dansează în marea sală de bal a vieţii fără a trebui să se demaşte. Femeia frigidă, care nu este astfel, poartă masca unei castităţi care se vinde ieftin pentru că valoarea castităţii se află în învingerea inhibiţiilor interioare. O castitate are valoare etică numai la naturile puternic senzuale. Atunci ea este o victorie sau o înfrângere, dar şi semnul unei lupte profunde. Castitatea femeii frigide nu este un merit pentru că este o necesitate, şi nu o cucerire. Dar femei ca Warrens oferă tristul exemplu al unei castităţi care poartă hainele unei vestale şi inima unei Mesaline. Ele reprezintă comedia printre tragediile în care inimile femeilor cu adevărat frigide sângerează de moarte. Poeţii şi filozofii sunt copii. Trebuie naivitatea unui Jean-Jacques Rousseau pentru a o crede pe doamna de Warrens şi motivele nobile cu care ea îşi ascunde instinctele ei sexuale secrete. Îndată ce este vorba de iubire, majoritatea oamenilor devin poeţi şi copii. Astfel, vor exista întotdeauna victime ale calculului şi prefăcătoriei şi tipul doamnei de Warrens va dispărea tot atât de puţin ca şi cel ale aleşilor ei care o iau în serios şi îi mulţumesc cu umilinţă când îi dăruiesc prea plinul inimii lor. Cerşetorii iubirii şi Cresus îşi schimbă uneori rolurile. Cresus se crede sărac şi cerşetorul

crede că dăruieşte când trăieşte din pomană. Există oameni care nu pot iubi sufleteşte. Asemenea false femei frigide aparţin naturilor sfâşiate interior care îşi neagă corpul pentru că ele pot iubi numai cu corpul; sufletul lor este o lăută ale cărei corzi au plesnit de mult, al cărei mecanism se învârteşte în gol. Ce ştiu ele despre dulcile melodii care răsună acolo şi ameţesc toate simţurile? Ce ştiu ele despre miracolul unei mari şi veritabile iubiri în care toate corzile răsună, tot ce este uman se deşteaptă şi se iveşte tot ce este divin, în care natura îşi sărbătoreşte marele ei triumf? Viaţa lor se scurge în mici episoade şi istorii, între un ici şi colo al diferitelor personaje care au aceleaşi roluri. Nu este nici o trăire, ci numai un amuzament, nici o beţie, ci numai o ameţeală, nici un extaz, ci numai o excitaţie. Peste sufletul lor nu a trecut niciodată furtuna nimicitoare a unei mari pasiuni. Un om îl înlocuieşte pe altul. Dacă nu este Jean-Jacques Rousseau, este un ajutor de frizer. Valoarea individualităţii se pierde într-o mare de cotidian şi Cupidon, roşind de atât de multă ipocrizie şi disimulare, se furişează la oamenii simpli, care simt încă durerile cauzate de săgeţile lui.

Vedem deci bipolaritatea psihogenezei orgasmului. Există femei care nu juisează decât cu bărbaţi mari, puternici, faţă de care ele se simt mici. (Firește, apoi ele sunt înălţate prin iubirea lor şi se simt încorporate în personalitatea acestora.) Altele nu pot juisa decât dacă se simt mai puternice, mai mari şi mai bogate decât bărbatul care le posedă. Aceasta înseamnă că bărbatul nu le posedă niciodată. El este posedat de ele. Ele domină şi acest sentiment al puterii, al posesiunii, al dominaţiei este puntea prin care orgasmul ia în stăpânire corpul lor.

Acesta este un fenomen pe care îl vom întâlni mereu în psihogeneza anesteziei sexuale: la multe femei orgasmul apare doar dacă în acelaşi timp ele au sentimentul că sunt superioare faţă de partenerul lor sexual. Aceasta ne explică – aşa cum am menţionat deja – un număr de fenomene despre care voi vorbi când voi trata fetişismul; iubirea pentru orbi, şchiopi, urâţi, neajutoraţi, apăsaţi de viaţă, abandonaţi, deci în cazurile în care femeia poate salva şi domina. Există femei care nu pot juisa decât cu persoane mai slabe decât ele, fapt dovedit de fenomenul ciudat al iubirii pentru băieţi. Aceasta se explică parţial prin importanta influenţă infantilă, în sensul lui Freud. Dar în fiecare caz am putut constata acel fenomen asupra căruia

Alfred Alder insistă atât de mult, *teama de partenerul sexual*. Se întâlnesc aici multe motive: nu acţionează nici teama de sarcină, sentimentul înălţător al superiorităţii date de maternitate[1] asigură autovalorizarea, lipsa de experienţă a partenerului ascunde propria insuficienţă (impotenţă!); bucuria satanică a distrugerii curăţeniei acţionează ca un stimul puternic. În analizele femeilor caste am găsit extraordinar de des această dorinţă de a seduce băieţi. Cele mai multe dintre acestea sunt femei care visează să vindece şi să salveze un bolnav.[2] Asemenea femei sunt relativ anestezice cu bărbaţi potenţi, suspuşi şi hiperestezice cu parteneri slab potenţi şi suferinzi.

Domnişoara R. H. a fost sedusă la vârsta de 17 ani de un bărbat puternic şi, prima dată – după spusele ei –, violată. Nu a simţit niciodată altceva decât durere şi indignare. Cu toate acestea, a continuat relaţia timp de doi ani. Frigiditatea ei îl aducea pe bărbat la furie. El a încercat toate procedeele posibile, chiar şi *cunnilingus*... fără cel mai mic succes. Era întotdeauna fericită când el venea la ea, pentru că altfel era geloasă şi invidia pe celelalte femei. El era un bărbat extrem de frumos, ca un Hercule, la care se uitau toate femeile de pe stradă. Simţea cea mai mare plăcere când se arăta în public alături de el. De aceea i se dăruia. În fine, obosit, el şi-a luat o altă femeie pentru că ea era prea frigidă deşi, în ultimul timp, din teama de a nu-l pierde, ea simula o senzaţie în timpul coitului. Ulterior, ea s-a logodit cu un bărbat grav bolnav care se afla pe patul de moarte şi a pretins că la sărutările lui a juisat mult mai mult. După moartea acestuia, a venit la rând un bărbat care i-a mărturisit impotenţa sa. Prin *cunnilingus* ea a simţit primul orgasm violent. Apoi s-a îndrăgostit de un băiat de 14 ani, a cărui frumuseţe a impresionat-o. A început să se masturbeze imaginându-şi acest băiat şi a renunţat la alte relaţii. În fine, a reuşit să facă cunoştinţă cu el şi să îl seducă. Aici, orgasmul ei a atins cel mai ridicat punct. Relaţia a durat câteva luni. După aceea, cuprinsă de remuşcări, s-a dedicat îngrijirii bolnavilor.

Aici se vede foarte clar jocul tendinţelor ambiţioase. Îl ura pe primul iubit pentru că o violase, şi de aceea, i-a refuzat orgasmul. Cel

[1] Foarte subtil observat în magnifica nuvelă a lui Arthur Schnitzler *Frau Beate und ihr Sohn*. O experienţă asemănătoare se găseşte în minunata nuvelă a lui Stefan Zweig *Erstes Erlebnis* (*Prima experienţă*).

[2] Doamna Lilly Braun descrie această iubire faţă de un bolnav în *Memoiren einer Sozialistin (Memoriile unei socialiste)*. Eroina suferise înainte de o dezamăgire...

puţin simula orgasmul în faţa lui pentru a nu-l lăsa să triumfe asupra ei. A simulat juisarea pentru a-l lega de ea şi a se cruţa de umilinţa de a fi părăsită. Avea cea mai mare satisfacţie când putea arăta celorlalţi că frumosul bărbat îi aparţine. Prin aceasta triumfa asupra rivalelor pe care le vedea în celelalte femei. De aceea era geloasă. Nu pentru că îl iubea pe bărbat, ci pentru că nu voia ca el să aparţină altor femei. Pentru multe femei anestezice cea mai mare tentaţie este poliandria, dorinţa de a lua bărbatul altor femei. Apoi ele triumfă asupra tuturor celorlalte femei, rămân frigide cu bărbatul şi triumfă şi asupra lui. Ele ies din această luptă învingătoare şi asupra femeilor, şi asupra bărbaţilor.[1]

Anestezia sexuală este un important mijloc în lupta dintre sexe. Prostituata anestezică arată deja că femeile obţin avantaje economice cel mai uşor rămânând frigide. Femeia care juisează pierde capacitatea de calcul şi sângele rece. Aceeaşi prostituată care îşi exploatează fără ruşine victimile dă ultimul ban proxenetului pentru că îl iubeşte şi pentru că lui nu îi este ruşine cu ea. Astfel, prostituatele anestezice pot juisa cu clienţi care ies şi se arată în public cu ele. Un caz interesant povesteşte Havelock Ellis.

Pe de altă parte, există un tip de femeie cochetă care nu urmăreşte altceva decât să ademenească bărbaţii, să-i umilească, să se răzbune şi să-şi răzbune sexul. Ele se comportă aproape ca prostituatele, sunt atât de provocatoare şi de cochete încât lasă impresia că ar fi uşor de cucerit. Îndată ce se apropie un bărbat de ele, ele îl refuză cu răceală şi menţin acest refuz până când bărbatul oboseşte şi îşi pierde orice speranţă sau i se dăruiesc, apoi întrerup imediat relaţia şi îl fac

[1] Frigiditatea femeii ca mijloc de dominaţie este tratată în profundul basm *Fitchers Vogel* (Pasărea Fitchers). Un bărbat cunoaşte trei surori. El o ia pe prima şi îi interzice să meargă în camera interzisă. Ea face acest lucru împotriva interdicţiei. Un ou pe care ea trebuia să-l ţină în mână cade pe jos şi ea observă că întreaga cameră este plină cu cadavre de femei sângerânde şi ciopârţite. Bărbatul soseşte acasă, vede oul sângerând şi o ucide pentru că a încălcat interdicţia. Cu a doua soră se întâmplă la fel. A treia însă lasă oul afară înainte de a intra în cameră. Acum are putere deplină asupra bărbatului. Ea îşi răzbună surorile şi bărbatul se consumă lamentabil în timp ce ea îşi găseşte plăcerea în a sta singură într-un pat şi a-şi împodobi cu pene corpul înceleiat, astfel încât devine pasărea Fitchers. Sensul: este onanistă şi nu merge în camera interzisă. Ea nu cedează plăcerii, nu se lasă deflorată, îşi răzbună surorile şi bărbatul arde de pasiune şi de dorinţa pe care ea nu vrea să o potolească...

pe bărbat să turbeze de furie luându-şi un alt iubit. Multe crime au fost cauzate tocmai de asemenea femei, care de fapt sunt anestezice, pentru că voinţa de putere a aneantizat voinţa de supunere şi voluptatea triumfului depăşeşte cu mult plăcerea sexuală.

Doamna G. H. este anestezică în căsnicie. Nu poate să înţeleagă cum pot oamenii să se ocupe de acest lucru. Desigur, are o mare plăcere ca bărbaţii să-i facă curte. Ea a găsit un mod ciudat de a-şi trăi zilnic triumful. Merge pe Kärtnerstraße[1] îmbrăcată într-o manieră destul de provocatoare. Aici începe să cocheteze cu toţi bărbaţii, până când observă că unul dintre ei o urmează. Merge apoi pe o stradă alăturată fără să se întoarcă. Brusc, bărbatul este alături de ea şi îi pune întrebarea obligatorie: „Pot să vă însoţesc, frumoasă domnişoară?". Ea îl priveşte pătrunzător şi disprețuitor şi merge mai departe fără să spună un cuvânt. Dacă el este prea îndrăzneţ ca spune: „Se pare că aţi greşit adresa. Dacă nu mă lăsaţi în pace, chem un poliţist." Acest joc se repetă adesea de mai multe ori într-o după-amiază...

Cazul următor ne arată tipul unei femei anestezice care joacă rolul prostituatei, pe de o parte, pentru a trimfa asupra bărbaţilor, pe de altă parte, pentru a-şi da aerul unei femei mondene. Acest mecanism psihic necesită o cercetare specială. Numesc acest fenomen „imperativul imoral". Tineri care împotriva convingerii lor pozează în Don Juan, femei care au nevoie de o infidelitate pentru a-şi imagina că sunt mari păcătoase sau fiinţe extraordinar de corupte. La Paris o mulţime de femei mondene trebuie să aibă amanţi pentru că aşa o cere imperativul imoral.[2] Asemenea femei pot să dovedească şi o inversare a situaţiilor obişnuite. Ele sunt satisfăcute în căsnicie şi ajung la orgasm, în timp ce cu amantul sunt frigide. (De obicei se întâmplă exact invers.) Asemenea femei care vor totuşi să *domine* mereu şi de aceea încă din ziua nunţii îl calcă pe picior pe soţul lor, ceea ce probabil este foarte răspândit,[3] rămân complet anestezice cu el. Căsnicia este provocarea la lupta pentru dominaţie. Dacă bărbatul este atât de neîndemânatic încât să-şi arate deschis dorinţa de a domina, este probabil ca încă din primele luni ale căsniciei vaginismul să repre-

[1] O binecunoscută promenadă în Viena pe care se află multe prostituate alături de lumea elegantă.

[2] Într-un roman al picantei scriitoare Gyp se arată faptul că o femeie regretă că soţul nu este iubitul ei; dacă ar fi, i-ar plăcea mai mult. Din păcate, este *doar* soţul ei.

[3] Mai ales la popoarele slave. Femeia care în timpul ceremoniei nunţii calcă pe piciorul soţului ei va domina în căsnicie.

zinte ca simptom un „nu" rigid al femeii, în timp ce bărbatul este mistuit de dorinţă. Urmează anestezia. Spre dezgustul ei, femeia descoperă că soţului ei îi miroase urât gura, că nu este curat, că mirosul corpului său este insuportabil. Pe scurt, el este depreciat în toate modurile posibile şi imposibile.

Aceste femei acordă amantului tot ceea ce refuză soţului lor. În faţa amantului dispare încăpăţânarea care joacă un rol atât de important în căsnicie. Inconştient, cei doi soţi se fac reciproc responsabili de monogamia impusă. Apoi intră în discuţie amestecul neplăcut de probleme economice şi erotice, indiferenţa obişnuinţei. În plus, bărbaţii sunt foarte reţinuţi faţă de soţiile lor şi renunţă la multe practici pe care le au cu amantele lor sau cu soţiile altor bărbaţi. Apoi, femeile se răzbună pentru această rezervă castă luându-şi un amant şi comportându-se faţă de acesta ca o prostituată. În continuare, ele sunt fericite că pot să lase deoparte vernis-ul incomod al culturii şi al moralei. Ele se prefac faţă de soţul lor şi îi refuză perversităţi pe care le permit şi chiar le cer de la amant, cu motivaţia că este dezgustător, susţinând că soţul lor este un porc. Cunosc o femeie care făcea întotdeauna *fellatio* cu amantul ei. Soţului ei, care i-a propus acest lucru, i-a făcut o scenă şi chiar l-a ameninţat cu divorţul.

Doamna Z. T., o femeie care nu a juisat niciodată, este căsătorită cu un bărbat foarte cultivat. Totuşi, ea nu poate suporta superioritatea lui. La început a încercat să ţină pasul cu el şi să-i studieze specialitatea. Aceasta a obosit-o foarte mult şi a renunţat încă din perioada logodnei. Bărbatul este foarte cunoscut şi are numeroase eleve care îl înconjoară şi îi fac curte. Dar ea şi-a propus să nu cadă în acest cult ridicol. În căsnie a fost de la început anestezică şi a rămas astfel. Nu atingea orgasmul decât prin onanie, la care apela întotdeauna când soţul ei o părăsea satisfăcut şi despre care apoi îi povestea. Încercările lui de a o excita prin fricţiune şi de a-i provoca orgasmul erau respinse ca dureroase şi neîndemânatice. Curând a început să ridiculizeze şi să discrediteze munca soţului ei. Nu le înţelegea pe gâsculiţele care îl urmăreau atât, ea, care cunoştea culisele vieţii marelui om. În certurile cotidiene apăreau strigăte ca: „Nu mă impresionează scriptologia ta!". Sau: „Din cauza mâzgăliturilor tale crezi că mă poţi determina să fac ce vrei tu". Soţul ei a început să se ocupe mai mult de elevele sale; ea s-a înconjurat de o suită de tineri. Se putea crede că este o femeie de moravuri uşoare. Dar, în ciuda tuturor complimentelor, nici unul dintre tineri nu se putea lăuda cu cel mai mic favor. Era o mic-burgheză cu alura unei semi-mondene... A continuat astfel

mulți ani, până când a observat că soțul ei este cu adevărat îndrăgostit de o altă femeie. Suportase liniștită micile sale legături și triumfase întotdeauna când „bietele fete prostuțe" erau părăsite și își înroșeau ochii plângând. Ea devenea prietena lor și consolatoarea lor maternă și le primea în cercul ei, probabil pentru a-l supăra pe soț, pentru a-i provoca neplăceri. Atunci soțul ei s-a îndrăgostit de o femeie de societate. Aceasta a făcut-o să-și schimbe atitudinea. S-a abandonat primului venit dintre tinerii care o frecventau... și nu a simțit nici un orgasm. Tânărul era foarte mândru de a fi făcut o asemenea cucerire. Dar el nu era decât un mijloc, un pion în lupta din această căsnicie. I-a mărturisit soțului ei că l-a înșelat, așteptându-se la o scenă. De fapt, dorise să se răzbune pentru prima sa infidelitate veritabilă. Umilirea ei a fost fără margini când soțul i-a spus că înțelege și admite această infidelitate. Se pot despărți liniștiți. Abia atunci s-a arătat adevăratul ei caracter. Această femeie care susținea că nu-și iubește soțul și că suportă lanțurile căsniciei împotriva voinței ei, această femeie care ținea conferințe ce propagau dreptul femeii la amorul liber, a refuzat să se despartă de soț pentru a nu o face să triumfe pe rivala ei. S-a ajuns la o explicație și la o scenă de conciliere. A urmat, după o lungă întrerupere, un raport sexual. Femeia s-a dăruit plângând și a simțit primul ei mare orgasm. Bărbatul o învinsese. Ea a renunțat la luptă...

Cât de multe femei anestezice pot fi reduse la acest tip! Cât de inteligenți sunt bărbații care le lasă pe femei să creadă că domină și impun în toate privințele, în timp ce ei le conduc astfel încât creează aparența îndeplinirii voinței lor!

Cazul următor ne oferă mai multe cunoștințe decât alte cazuri pentru că scoate la iveală mai multe motive ale frigidității. Ele ne arată forța tendințelor de răzbunare și fuga de o sexualitate susceptibilă de a distruge personalitatea.

Doamna E. W., în vârstă de 29 de ani, soția unui înalt funcționar, are mai multe motive de suferință de care se plânge. Ea a venit la mine profund tulburată de un eveniment recent. Era complet anestezică în căsnicie și a început să se îmbolnăvească. (Detaliile cu privire la simptomele ei nervoase pot fi trecute cu vederea aici). A căutat vindecarea la nenumărați medici și prin multe sanatorii. A risipit o avere cu restabilirea ei. Mamă a doi copii, nu era în stare să aibă grija menajului. În ultimul sanatoriu, a cunoscut un asistent, un tânăr atrăgător, foarte inteligent, care a supus-o unei cure psihanalitice. În timpul tratamentului s-au îndrăgostit unul de celălalt. Medicul i-a cerut dăruirea totală. Deși era sigură că ar juisa cu el, a spus tot timpul nu și s-a întors

intactă acasă. Aici, imaginația i s-a aprins. Își făcea reproșuri că a ratat marea fericire a vieții ei. De la omul iubit soseau scrisori care îi cereau iubirea din ce în ce mai furtunos. A sfârșit prin a-și înfrânge toate frânele interioare și s-a întors la el. Acum poți să mă iei. Îți aparțin numai ție! Fie că bărbatul s-a speriat de amploarea pasiunii ei, fie că devenise conștient de marea răspundere de a lega de el un om și de a-l rupe de familia sa, fie că între timp se dăruise și era legat de altcineva, el a refuzat-o cu răceală și cinism. Ce își imaginează ea? El îi poate fi doar medic și poate un prieten dacă ea își poate înfrânge toate senzațiile sexuale... Femeia s-a prăbușit și a fost aproape de nebunie.

Mi s-a cerut să o liniștesc și cu această ocazie am aflat istoria vieții ei, extraordinar de interesantă. Provenea dintr-o familie cu mulți copii și a cunoscut de timpuriu faptele grosiere ale iubirii. Aceasta înseamnă că se masturba și căpătase toate cunoștințele cu ajutorul lecturilor și al prietenelor. A început să se masturbeze la vârsta de 14 ani. A avut prima experiență sexuală la 16 ani. Se afla în vacanța de vară în vizită la o prietenă al cărei tată, un bărbat serios și frumos îi plăcea foarte mult, astfel încât cocheta puțin cu el. Într-o seară, stătea în cămașă în fața oglinzii și se contempla. Brusc, ușa s-a deschis și tatăl prietenei a intrat în cameră. Înspăimântată, s-a liniștit curând când el i-a spus că nu vrea să-i facă nimic și că vrea doar să se bucure de frumusețea ei. „Arată-te cum te-a creat Dumnezeu", a implorat-o el. Ea nu s-a lăsat mult rugată și a lăsat cămașa să cadă. Încântat și excitat, el i-a spus ce păcat este că nu poate să o posede și a dispărut. În următoarea seară, el a venit în patul ei. Nu s-a ajuns niciodată la un coit. Se juca cu ea, îi punea penisul său în mână, astfel încât să obțină ejacularea. Ea se excita puternic și avea un puternic orgasm când el ajungea la ejaculare. După patru săptămâni a părăsit casa prietenei. Răspundea cu răceală la scrisorile bărbatului și curând a rupt corespondența. Cunoscuse de curând un bărbat care îi plăcea extraordinar de mult și corespundea în întregime idealului ei. El era ca în romanele doamnei Marlitt: înalt, blond, cu ochii albaștri, un erou german, cu barba de rigoare, moale, frumos ondulată. S-a îndrăgostit până peste urechi de acest bărbat și a avut fericirea ca el să răspundă acestei iubiri cu aceeași ardoare. Relația a durat doi ani. El o săruta descori și la sărutările lui simțea deja cel mai violent orgasm. Se gândea adesea: ce va fi când mă va poseda în întregime? O atingere a mâinii lui o făcea să se înfioare și simțea că nu-i va putea opune nici o rezistență când el îi va cere totul. Da, ea chiar aștepta această invitație și era dezamăgită fiindcă invitația nu venea. Dar bărbatul avea motive serioase să nu meargă mai departe. Evident, el nu voia să se lege definitiv... Tristețea ei a fost mare când iubitul ei a fost transferat în alt oraș. El era funcționar și avea un venit încă mic. A fost avansat prin acest transfer și ei s-au bucurat că se apropiau astfel de țel. A început o corespondență intensă plină de promisiuni solemne și jurăminte de iubire. Dar, treptat, scrisorile lui au devenit mai rare.

Era atât de ocupat, încât abia mai avea timp să scrie. Şi într-o zi a sosit o scrisoare în care îi mulţumea pentru iubirea ei, îi scria că nu o va uita niciodată, că nu va putea să iubească la fel de mult o altă femeie. Dar fiind numai un mărunt funcţionar lipsit de mijloace, este obligat să facă o căsătorie din interes. Trebuie să îl ierte, aceasta se datorează unui crud destin.

Deznădejdea fetei a fost imensă. La început se gândea doar la sinucidere şi voia să se arunce în apă. Apoi a vrut să se dedice îngrijirii bolnavilor şi să devină soră de caritate. Era „pornită împotriva tuturor bărbaţilor" şi şi-a propus să nu mai iubească nici un bărbat.

În această perioadă de mare deznădejde şi tristeţe a fost invitată la o masă. Se afla lângă un domn la fel de deprimat şi trist ca şi ea. El trăise aceeaşi nenorocire. Un bărbat pe care îl crezuse prieten îi ademenise iubita şi se căsătorise cu ea. Aceasta nu a fost greu de înfăptuit, pentru că prietenul său era mai bogat decât el. Au devenit curând apropiaţi şi şi-au împărţit reciproc suferinţa. Ea îl consola atât cât putea, el încerca să o facă să-şi uite durerea. Încă din acea seară au început să se întâlnească aproape în fiecare zi la cimitir, unde se aflau puţini oameni, se plimbau împreună şi vorbeau despre nefericirea lor. Însă bărbatul îi era complet indiferent.

Dar s-a întâmplat ceea ce se întâmplă în asemenea cazuri. După o jumătate de an, şi-au dat un sărut la care ea nu a simţit nimic. Era un sărut pur fratern, cum îl numeau ei. Acest sărut fratern a fost repetat şi niciodată ea nu a simţit nimic. După câteva luni, prietenul şi fratele ei au cerut-o în căsătorie. Ea l-a refuzat ferm, spunând: „Îmi plăceţi foarte mult. Sunt o bună prietenă a dv. Dar nu pot să mă căsătoresc cu dv. pentru că nu vă iubesc..." El a fost foarte nefericit şi a rugat-o să nu-i răpească toate speranţele şi să-i îngăduie să aştepte răbdător momentul favorabil.

Aş dori să fac în acest loc o importantă remarcă psihologică. Auzim atât de des de femei care sunt anestezice cu soţul lor şi care au răspuns cu un nu hotărât primei lui cereri. Instinctul a fost cel care a pronunţat acest prim nu. Dar apoi vine intelectul, care începe să violeze instinctul. Apar aşa-numitele reflecţii bazate pe raţiune. O a doua cerere este întâmpinată cu mai mică rezistenţă, iar a treia este acceptată din motive raţionale. Şi aproape în toate cazurile instinctul a avut dreptate iar rezultatul este o căsnicie nefericită.[1] Şi în cazul acesta primul nu a fost de o importanţă decisivă. Ea cunoştea inima bună a bărbatului, caracterul său minunat şi cu toate acestea, un ceva necunoscut (instinctul sexual) se opunea acestei legături. Vom remarca

[1] A se vedea *Keuschheit und Gesundheit* (*Castitate şi sănătate*), Verlag Paul Knepler, Wien, Hygienische Zeitfragen nr. IV.

importanţa acestui *prim nu* şi într-un alt caz. Să continuăm relatarea evenimentelor.

Prietenul fratern nu a cedat. După ce el a fost transferat asemenea primului iubit, a iniţiat un schimb de scrisori regulat, el scriindu-i aproape zilnic cele mai aprinse epistole. Ziua în care ea va spune da va fi cea mai fericită zi din viaţa lui. Însă ea a rămas la nu al ei. Între timp ea a trăit o nouă experienţă amoroasă. A fost invitată la o petrecere intimă şi un referent care se afla întâmplător în oraşel i-a făcut curte, a dansat aproape numai cu ea şi , în final, a condus-o acasă. Era o noapte cu lună. Ea s-a lipit moale de braţul lui. În faţa uşii el a îmbrăţişat-o şi a sărutat-o. Ea s-a scufundat moale şi fără voinţă în braţele lui. Sărutul lui o excita la fel ca sărutul primului ei iubit, poate chiar mai mult. Simţea o căldură prin întreg corpul. Tremura şi s-a desprins cu putere din braţele lui. Nu a dormit în acea noapte şi s-a gândit tot timpul la acel sărut. Nu-şi imaginase că poate exista ceva atât de dulce.

În ziua următoare a primit o scrisoare de la referent, care îi făcea o declaraţie de dragoste. El era obligat să plece, dar nu o va uita. Este logodit, dar vrea să rupă logodna. Ea i-a răspuns şi au căzut de acord să se întâlnească într-un anumit loc. S-au întâlnit într-o gară unde aveau la dispoziţie puţin timp. Între două trenuri, au mers să se plimbe şi s-au sărutat din toată inima. Ea a simţit din nou aceeaşi vijelie. Apoi el a cerut-o în căsătorie. Atunci s-a întâmplat ceva ciudat. Ea a cerut timp de gândire. Avusese deja o experienţă nefericită. Va reflecta peste noapte, noaptea este un sfetnic bun. S-a întors fericită şi emoţionată acasă unde a găsit o scrisoare de la prietenul fratern. El nu mai putea aştepta. Aceasta era ultima scrisoare pe care i-o scria. Trebuie să se hotărască. Dacă va spune nu, el nu îi va mai scrie şi se va strădui să o uite. A fost avansat şi nu poate să mai continuie viaţa de celibatar.

Se afla în faţa unei alternative. Îl iubea pe referent şi prietenul îi era indiferent. Avantajele materiale erau cu puţin mai mari în cazul prietenului... Dar nu-şi putea imagina cum ar putea trăi împreună cu el. *Cu toate acestea, l-a respins pe referent şi i-a comunicat prietenului fratern răspunsul ei pozitiv definitiv.*

Acest proces ar fi greu de înţeles dacă nu am cunoaşte psihologia conflictului amoros. Această femeie avusese o experienţă tristă cu un bărbat care o trădase ruşinos şi care o abandonase. De atunci, un val de ură împotriva tuturor bărbaţilor a stăpânit-o fără voia ei. Nu mai putea iubi. Putea doar să urască. Lupta împotriva propriei ei pasiuni şi dorinţa de a domina erau mai mari decât plăcerea şi iubirea. Cu referentul, ar fi devenit victima propriei ei pasiuni. El ar fi putut face

cu ea ce ar fi voit. Cu un altul, ştia că nu-şi va pierde capul şi că va domina în căsnicie. În plus, exista la ea o puternică tendinţă ascetică. În această femeie se luptau două tendinţe puternice: prostituata şi călugăriţa. Ambele voiau să se impună. Ea se temea de violenţa pasiunii pentru că aceasta i-ar fi deschis drumul către prostituţie. Voia să se mulţumească cu o flacără mică şi să treacă prin viaţă ca femeie castă. Se temea de libertatea căsniciei. Îşi cunoştea instinctele poligamice, se gândea adesea: „Aş dori să-i sărut pe toţi bărbaţii. Fiecare o face altfel!"

Încă puţin! Există un tip de oameni care se tem de „marea bucurie". O conştiinţă a vinovăţiei secretă nu-i lasă să aleagă liber. Este ca şi cum o voce interioară le-ar spune: „Nu meriţi aceasta! Fericirea ar fi prea mare pentru tine!"[1] Pe scurt, toate aceste tendinţe au acţionat împreună şi a ales bărbatul pe care nu-l iubea.

Să continuăm acum descrierea căsniciei lor. Noaptea nunţii a fost o dezamăgire enormă pentru ea. Îşi imaginase că va trăi cea mai mare desfătare şi a rămas complet frigidă. Era doar foarte excitată şi complet epuizată, torturată de dorinţa orgasmului care nu voia să apară. Şi aceasta a continuat. A dat vina pe soţul ei, care era totuşi foarte potent. După descrierile ei, actele sale durau o oră, o oră şi jumătate pentru că el voia să-i forţeze orgasmul. Sărutările lui au devenit penibile pentru că a descoperit că el avea un miros urât al gurii. Multe femei descoperă acest lucru la bărbaţii pe care nu-i iubesc. Câteodată i se părea că orgasmul se va produce, ea aştepta o senzaţie extraordinar de dulce... dar totul dispărea, astfel încât, epuizată şi nefericită, renunţa la orice străduinţe. Avea acum ideea fixă că ar putea ajunge la orgasm cu un alt bărbat, ceea ce era foarte posibil pentru că se căsătorise cu acest bărbat fără să-l iubească.

Pentru că ea refula aceste idei au apărut diverse tulburări nervoase care au dus-o în sanatorii şi care nu au dispărut în ciuda apei reci şi a electricităţii. Era din ce în ce mai iritată împotriva soţului ei.

În acest stadiu l-a cunoscut pe medicul care a făcut-o să trăiască decepţia descrisă şi apoi a venit la mine. Acum au ieşit la iveală rădăcinile dispariţiei ei. Nu mai voia să juiseze cu nici un bărbat pentru că voia să fie mai puternică decât bărbaţii şi pentru că îi ura. Gândul răzbunării s-a fixat în creierul ei după prima dezamăgire. Din acest motiv nu l-a ales pe referent, pe

[1] A se vedea capitolul *Die Angst vor der Freude* (*Teama de bucurie*) în *Das liebe Ich*.

care îl iubea. S-a răzbunat pe el abandonându-l în mod laş, aşa cum o părăsise pe ea mult iubitul ei logodnic. Intră în discuţie şi asigurările împotriva unor noi drumuri greşite, precum şi alte aspecte pe care pot doar să le schiţez. Episodul amoros cu tatăl prietenei ne indică o fixaţie la tată. În plus, există şi componenta homosexuală, care trebuie să fie întotdeauna luată în seamă.

Fiecare dispariţie ne impune următoarea întrebare: nu are cumva femeia un motiv special de a-şi urî soţul? Şi chiar dacă ea ne asigură de o mie de ori că îl iubeşte numai pe soţul ei, că este fericită că a întâlnit pe acest bărbat, undeva este adormită ura şi aceasta împiedică orgasmul să apară.

Despre trauma sexuală din noaptea nunţii am vorbit deja într-un capitol anterior. Femeile uită foarte greu o vexaţie suferită în noaptea nunţii. Ele se răzbună toată viaţa pe soţul lor refuzându-i orgasmul. Să prezentăm câteva asemenea cazuri pe scurt:

Doamna G. B. are deja de zece ani o căsnicie ciudată. Ei nu au raporturi decât o dată pe lună şi, chiar şi aşa, este complet frigidă. Ea povesteşte că în noaptea nunţii soţul a rănit-o adânc. El a dezbrăcat-o şi a strigat: „O, cerule, ce slabă eşti! ..." Apoi a acceptat să fie tandru. Pentru ea, acest moment a fost înspăimântător şi de neuitat. Ce brutalitate! O femeie este dezbrăcată pentru prima oară şi în acele minute atât de importante pentru ea, când aşteaptă ca bărbatul să i se arunce în braţe plin de plăcere, datorită farmecului ei, ea este tratată astfel. După aceea bărbatul a încercat zadarnic să câştige iubirea soţiei sale. Ea a rămas frigidă şi i-a permis relaţia sexuală doar o dată pe lună deşi el a asigurat-o în mod repetat că i-a scăpat exclamaţia involuntar...

Doamna Z. W. este, de asemenea, complet anestezică. Este căsătorită de şapte ani şi nu ştie ce este orgasmul. Se miră că oamenii se expun unor pericole şi chiar îşi riscă viaţa din cauza iubirii fizice. Marea ei traumă în noaptea nunţii a fost, că, după primul coit, soţul ei i-a spus: „Ai un orificiu mare! M-ai înşelat!". Ea a început să plângă şi a vrut să se întoarcă imediat la părinţi, deoarece era complet nevinovată şi nici măcar nu era avertizată cum trebuie. Atunci soţul ei s-a pus pe rugăminţi şi a retras cele spuse. Dar mai târziu a observat că el s-a îndoit totuşi de virginitatea ei deşi jurase pe viaţa mamei. Din ea a pierit orice iubire şi toate străduinţile de a obţine un orgasm au fost zadarnice. Ceea ce nu a obţinut el a obţinut un tânăr angajat al soţului ei. Ea i s-a dăruit acestui tânăr pentru că soţul îşi bătea joc mereu de el numindu-l „micul gunoi". Ea a vrut să se răzbune pentru jignirea pe care o suferise din partea lui. În braţele tânărului frigiditatea ei a dispărut şi ea a simţit pentru prima dată un orgasm. Soţul ei a fost atenţionat printr-o scri-

soare anonimă despre relația soției sale cu „micul gunoi". El a râs și și-a bătut joc de cei care au atribuit soției sale un asemenea gust.

Subestimăm întotdeauna încăpățânarea infantilă a celor mai multe dintre femei, înclinația lor către „resentiment" și răzbunare, incapacitatea lor de a uita o ofensă, natura lor de comediene care le permite să se înșele asupra motivelor interne ale frigidității lor. Există femei care nu vor să fie făcute fericite și să fie înălțate, care nu vor să aibă sentimentul că numai prin intermediul bărbatului au fost salvate de la naufragiu, că îi datorează acestuia totul.

Doamna G. L., în vârstă de 34 de ani, este complet anestezică în căsnicie. Este ciudat că înainte de căsătorie a juisat foarte puternic cu soțul ei. La vârsta de 17 ani a început o relație fără ca el să-i fi promis căsătoria. Ea era frivolă și voia să „cunoască plăcerile iubirii". Pe atunci avea un orgasm puternic. La vârsta de 19 ani, în ciuda măsurilor de precauție luate de iubitul ei, a rămas însărcinată. Ea provenea dintr-o familie onorabilă, cu o moralitate foarte severă. Iubitul ei nu se gândise la căsătorie, situația sa materială nu era foarte favorabilă. El a ezitat o perioadă de timp și a vrut ca ea să avorteze. Ei nu i-a plăcut acest lucru. S-a plâns spunând că preferă să moară decât să comită un infanticid. După trei săptămâni de ezitări, el s-a declarat gata de a se căsători cu ea. A devenit soția lui, *dar ea nu a putut să-i ierte aceste trei săptămâni de suferință*. Nu era însă conștientă de acest motiv și se plângea de frigiditatea ei. I-am explicat că pentru a juisa din nou, trebuie mai întâi să-l ierte pe soțul său, care se purta frumos cu ea și cu care avea o căsnicie fericită. A avut o explicație și, spre marea ei bucurie, orgasmul a revenit, ceea ce însemna că vroia și putea să juiseze din nou în brațele lui.

Domnișoara G. S. are de zece ani o relație cu un bărbat. Ea are 28 de ani și deja arată puțin ofilită. A venit să ceară un sfat. Iubitul ei vrea să se căsătorească cu ea, care de doi ani nu mai are nici un orgasm. Cum să se căsătorească doi oameni care nu-și mai pot oferi nimic unul altuia? Analiza scoate la iveală următoarele fapte: se dăruise acestui bărbat în dorința de a se căsători cu el deși ea insistea mereu că *nu se gândește la căsătorie, că nu vrea să se lege*. Vroia doar să-și disimuleze dorința printr-o justificare burgheză a relației ei imorale. Căci juca rolul femeii libere, lipsite de prejudecăți, independente, superioare. În realitate era o sclavă a moralei, la fel ca întreaga ei familie ale cărei concepții le adoptase pe ascuns. Iubitul ei o credea și nu vorbea niciodată despre căsătorie. Încăpățânarea ei interioară s-a intensificat tot mai mult, până când a devenit anestezică. Acum, când el a cerut-o în căsătorie, ea s-a răzbunat mărturisindu-i frigiditatea și nevoind să audă de mariaj. Nu voia

să fie făcută fericită. *Așteptase prea mult.* În plus, era exagerat de geloasă pe toate cuceririle și pe familia lui, pe care el o lăuda mereu în fața ei. În special glorificarea mamei sale o făcea să turbeze. Îi spunea întotdeauna: „Nu sunt geloasă! Poți să-ți iei o altă iubită! Nu te reții, nu te leg! Ești liber! Poți să te căsătorești cu alta, nu-mi pasă!". Toate acestea nu erau decât ipocrizie. Interior era devorată de gelozie, era întristată de „lipsa lui de caracter", aștepta anxioasă ziua cererii în căsătorie pentru a-l refuza orgolioasă. Voise și să se sinucidă, ceea ce ar fi însemnat o rafinată pedeapsă pentru iubitul ei.

Cum ar fi putut să juiseze când era plină numai de ură, gelozie și orgoliu rănit? Iubitul ei nu cunoștea misterul femeilor isterice: în forul lor interior ele cer opusul a ceea ce afirmă.

Incapacitatea de a uita este dovedită și de observația următoare. Analiza a fost realizată de asistenta mea, doamna Hilda Milko. Ea ne arată cât de departe poate merge ura dintre bărbat și femeie.

Doamna K. S., în vârstă de 31 de ani, căsătorită de șapte ani, suferă de chinuitoare reprezentări obsesionale care îi fac viața insuportabilă. Suferința ei a izbucnit cu patru ani în urmă și în prezent a atins punctul culminant, astfel încât a hotărât să ceară ajutorul unui medic. S-a căsătorit din dragoste. Provenea dintr-o familie foarte simplă și era funcționară la o bancă; soțul ei provenea dintr-o familie mai distinsă și s-a căsătorit împotriva voinței părinților care, din această cauză, au rupt relațiile cu el. Ea susține că îl iubește foarte mult pe soțul ei. Orgasm nu are niciodată, nu ajunge niciodată la excitație și rămâne complet frigidă. Susține că, la început, soțul ei nu știa cum să îndeplinească un act sexual și a consultat-o pe ea, care știa la fel de puțin ca și el. Când în sfârșit au reușit, a fost foarte dezamăgită că nu a simțit decât durere și nici o senzație de plăcere. Temându-se să aibă copii, realizau *coitus interruptus*, dar de cele mai multe ori bărbatul se juca cu degetul și executa *cunnilingus*. Cu această ocazie, ea avea o ușoară senzație de plăcere, dar se gândea că dăunează sănătății și se rușina să juiseze în acest mod. I-a spus soțului că nu-i plac aceste dezmierdări și el nu a mai executat decât coitul obișnuit. Ea nu simțea nimic de ani de zile, dar nu voia să forțeze orgasmul decât prin acest procedeu „normal". De asemenea, ea își dorește cu ardoare un copil. La începutul căsniciei, soțul ei era plin de pasiune, dar ea îl respingea, era rece și distantă. Câteodată avea însă dorința de a fi mai tandră cu el, însă își reprima această pornire din rușine. Se temea de el *pentru că el vroia mereu să-i facă educație;* încă de când erau logodiți se temea din acest motiv. Nu înțelegea cum de avea atât de mult de criticat la ea dacă o iubea. Era înspăimântată de

sentimentul de ură pe care îl simţea adesea faţă de el. Acest sentiment a început cu teama pe care o avea încă din primii ani de căsnicie că soţului ei ar putea să-i placă o femeie sau alta mai mult decât îi plăcea ea. Suferea enorm de această gelozie nejustificată.

În special în legătură cu o vecină, doamna X, avea bănuiala că ar cocheta cu soţul ei şi o ura cu înfocare pe acea femeie. Credea că o făcea intenţionat, pentru a-i crea ei neplăcere. Chiar şi după ce s-a convins de lipsa de temei a bănuielii sale, a rămas ura împotriva acestei femei, deşi ea însăşi recunoaşte că este o „femeie amabilă, bună". Era foarte bucuroasă dacă reuşea să aibă un sentiment amical faţă de ea. Nu a mai ajuns apoi în contact cu acea femeie pentru că aceasta se mutase şi, cu toate acestea, cele mai multe reprezentări obsesionale erau legate de persoana respectivă. Reprezentările ei sunt foarte diferite; cea mai frecventă idee este următoarea: i se povesteşte doamnei X că ea este bolnavă şi atunci această doamnă îi face „în mod intenţionat" ceva pentru ca ea să înnebunească. Sau nu poate să dăruiască nimic, să dea de mâncare ceva unui cerşetor temându-se că el ar putea să meargă la doamna X şi să-i spună că ea l-a plătit foarte scump. Întotdeauna se teme că din încăpăţânare i s-ar putea face ceva pentru a înnebuni. Se teme chiar şi de fraţii şi surorile ei, la care ţine foarte mult. Nu are încredere în nimeni şi se teme că cineva vrea să se răzbune pe ea. Banii joacă un mare rol în reprezentările ei obsesionale; astfel, crede că nu i-a dat bani servitoarei şi începe să-i caute printre cojile de ceapă şi de cartofi. De câteva luni, cea mai chinuitoare reprezentare este legată de o scrisoare. I se pare că peste tot găseşte o scrisoare, că tot ce dă, bani de exemplu, se transformă pentru ea într-o scrisoare. Nu-şi poate da lenjeria la spălat fiindu-i teamă că la curăţătorie se poate găsi scrisoarea în lenjerie. Nu se poate îmbrăca, nu-şi poate schimba lenjeria temându-se mereu că scrisoarea este ascunsă undeva şi că se poate să-i cadă. Dacă merge undeva pe jos, trebuie să facă un examen minuţios al pingelelor de la pantofi pentru ca nu cumva scrisoarea să se fi lipit de ele. De aceea, până ieşe din casă trec câteva ore. Pe scurt, ca nu mai este capabilă să înfăptuiască nici cele mai mărunte lucruri pentru că în spatele a orice se află teama legată de scrisoare.

Ea îşi explică această reprezentare obsesională prin faptul că în urmă cu câţiva ani a scris soţului ei o epistolă în care îi explica ceea ce nu era în stare să îi spună prin viu grai. Îi scria despre gelozia ei, despre nefericirea ei, îşi deschidea inima faţă de el. Ştie sigur că a ars scrisoarea după ce soţul ei a citit-o şi totuşi se teme mereu că a omis să facă acest lucru şi că o vedea apărând de undeva.

Pe atunci căsnicia ei era complet tulburată, dar s-a ameliorat puţin ca urmare a acelei scrisori. Ea este îngrozitor de încăpăţânată în relaţiile cu soţul. Deşi el pune preţ pe faptul de a o vedea bine îmbrăcată, nu îi face niciodată

această bucurie. Adesea, dacă el vrea să îndrepte ceva la rochia ei, simte un sentiment de ură atunci când soţul o atinge.

Tânără fată fiind, înainte de a-l cunoaşte pe soţul ei, iubea un bărbat mai în vârstă cu care voia să se căsătorească. Părinţii ei s-au opus pentru că el era evreu şi nu avea mijloacele necesare pentru a o întreţine. Îl iubea foarte mult pe acest bărbat pentru că era tandru şi simţea că o înţelege. El vroia cu tărie să se căsătorească cu ea şi făcea tot felul de planuri, inclusiv răpirea, pentru a-i obliga pe părinţii ei să i-o dea de soţie. Dar ea, obosită de luptele interminabile pe care le avea acasă din cauza lui, l-a abandonat cu inima frântă. A făcut-o în special din milă faţă de mama ei. Tatăl, care era un om foarte dur, făcea mamei cele mai violente scene pentru că lăsa pe fiică în voia ei.

După ce a rupt relaţiile, a suferit foarte mult pentru că bărbatul nu vroia să renunţe la ea, spunându-i că o va omorî dacă îl va părăsi. O spiona şi o ameninţa cu revolverul, astfel încât ea l-a denunţat la poliţie pentru a se debarasa de el.

În acea vreme îl cunoştea superficial pe soţul ei, dar s-a îndrăgostit fulgerător de el, s-a aruncat în această iubire pentru a-l uita pe celălalt. Nu regretă că s-a despărţit de primul iubit, fiind convinsă că ar fi fost nefericită dacă s-ar fi căsătorit cu el. Abia după ce s-a despărţit de el a făcut cunoştinţă cu caracterul lui violent. Cu toate acestea, i-a fost dor de el la începutul căsniciei, fiind foarte dezamăgită de mariajul făcut. Simţea lipsa tandreţii şi a consideraţiei din partea soţului şi era încă de la începutul căsniciei nefericită.

Un eveniment neplăcut produs în adolescenţă a influenţat-o profund. Un coleg care îi făcea curte a încercat să o violeze într-un vestiar. A salvat-o în ultimul moment sosirea unei colege. Îşi aminteşte doar teama îngrozitoare pe care a simţit-o când el a cuprins-o şi i-a apăsat gura cu gura lui pentru a o împiedica să ţipe.

Ca fată, roşea într-o manieră maladivă şi atât de violent încât timp de un an a purtat faţa înfăşurată într-un fular, toţi oamenii crezând că are dureri de dinţi. Această roşeaţă i-a rămas până în prezent şi, din această cauză, evită să iasă ziua cu soţul ei pentru ca el să nu observe. Din acelaşi motiv, nu poate să iasă cu el în nici un loc public.

Ea povesteşte că trebuia să mintă mereu când era copil, dar era ea însăşi convinsă de adevărul povestirilor sale; şi astăzi i se întâmplă des acest lucru. Se masturba în trecut, presându-şi coapsele una de alta, dar a renunţat ulterior, considerând că este dăunător şi că este un păcat. Se miră că în timp ce are reprezentările pasionale, după ce ajunge într-o stare de agitaţie, este cuprinsă de o senzaţie de oboseală plăcută.

Analiza a scos la iveală următoarele. Era puternic homosexuală, cu fixaţie la mamă şi la soră, iar pe tată îl ura pentru că nu era bun cu mama. Visa adesea relaţii sexuale cu femeile. Homosexualitatea, pe care nu voia să o observe, se afla la baza urii împotriva vecinei ei şi a altor femei despre care bănuise de-a lungul timpului că l-au ademenit pe soţul său. Încă de la vârsta de 12 ani avea sânii foarte puternic dezvoltaţi şi se ruşina de acest lucru pentu că prietenele ei o tachinau, aducându-i păpuşile lor la alăptat. A început să se strângă în corset şi să meargă aplecată pentru a nu i observa corpolenţa. Mai târziu, când logodnicul ei a întrebat-o despre purtarea ei ciudată, s-a ruşinat să-i mărturisească motivul. Dar i-a scris o scrisoare în care îi spunea că îi este ruşine că este femeie. După ce i s-a explicat homosexualitatea, şi-a amintit anumite particularităţi ale soţului ei, pe care până atunci nu le înţelesese. Astfel, duminica, el gătea întotdeauna şi aranja apartamentul. El dorea ca ea să placă tuturor celorlalţi bărbaţi şi, în timpul verii, o lăsase mai multă vreme singură cu prietenul lui. Nu i-a împlinit niciodată dorinţa de a sta deasupra lui în timpul coitului. Teama ei că ar putea să înnebunească nu exprima decât teama că homoxesualitatea ei va izbucni. Pe de altă parte, dorea să devină nebună pentru că astfel putea îndeplini fără opreliști tot ceea ce se simţea împinsă să facă.

În reprezentările ei obsesionale, banii înlocuiau iubirea. Se îndoia că soţul ei o iubeşte pentru că devenise foarte indiferent cu ea. Voia să facă tot ce era posibil pentru a-i recâştiga iubirea.

În analiză, a ieşit la iveală o puternică ură împotriva soţului ei. Se simţea înşelată de el şi în sinea ei îl numea ticălos. Îl făcea răspunzător de boala ei, care o împiedica să se bucure de viaţă. Fusese o fată veselă şi cochetă, iar el ucisese totul în ea. Reproşurile ei nu sunt cu totul neîntemeiate, căci soţul este un om bolnav şi ea are de suferit din cauza particularităţilor lui. Înainte de toate, ea se simţea frustrată de plăcerea iubirii şi nici o femeie nu iartă acest lucru bărbatului. În timpul tratamentului s-a deşteptat o imensă dorinţă de viaţă în femeia aceasta, care mai înainte dorise să se sinucidă. Ea şi-a dat seama că principala cauză a frigidităţii sale se afla în ea însăşi. *Îşi aminteşte că a considerat un păcat faptul de a fi juisat la sărutările prietenului ei. Ea a mers la biserică unde a jurat să fie curată şi castă, să nu se lase*

atinsă de nici un bărbat. Prin aceasta înţelegea să nu se lase strânsă în braţe în timpul sărutului, căci aceasta ar fi dus-o la orgasm. Cât suferea în urma slăbiciunii care o făcea să se lase totuşi sărutată! Îşi făcea cele mai puternice reproşuri şi alerga întotdeauna la biserică pentru a se curăţa de păcat. Şi ca tânără femeie nefericită în căsnicie, mergea în disperarea ei să se confesioneze. Deşi nu juisa, trăia în ea noţiunea de păcat carnal.

În căsnicia ei se manifesta violent lupta între sexe. Ei îşi măsurau întotdeauna forţele pentru a vedea care este mai puternic. Soţul ei o supunea complet şi nici chiar în menaj nu-i lăsa nici cea mai mică libertate. Toate încercările ei din ultima vreme de a se înţelege cu el au rămas fără rezultat. El îi explica mereu că nu se vor înţelege mai bine până când ea nu va renunţa la încăpăţânarea faţă de el. A fost peste măsură de revoltată când l-a auzit într-o zi plângându-se mamei sale din cauza ei şi explicând: „Ori se îndoaie, ori se sfărâmă!". În timpul analizei i s-au ameliorat raporturile cu soţul, căci ea a învăţat să-şi vadă greşelile.

S-a ajuns, de asemenea, la înţelegerea reprezentărilor obsesionale *care erau legate de o senzaţie de plăcere.* Dacă ea se excita şi se neliniştea, de exemplu, că ar putea fi găsită scrisoarea, „aceasta îi venea" datorită excitaţiei înseşi. Ea precizează că nu a avut niciodată o asemenea senzaţie cu un bărbat. În spatele acestor reprezentări obsesionale se afla o fantasmă a violului. Retrăia mereu în gândire scena care se produsese între ea şi colegul ei. Trăia violul în fantasmă şi ajungea pe această cale la un orgasm moderat. Îşi aminteşte acum că încerca o senzaţie asemănătoare când citea în cărţi despre violuri. Mărturiseşte acum că a avut întotdeauna dorinţa ca bărbatul să fie foarte pasional şi să o violeze. *„Un comerţ sexual atât de anost nu o excită deloc.* S-a supărat adesea pe soţul ei, datorită dorinţei ca el s-o bată. În acelaşi timp, se temea de bătaie şi nu ar suporta-o. *Voia să fie forţată să fie femeie, pentru a-şi învinge masculinitatea din ea.* Îndată ce a devenit conştientă de fantasma sa, s-a dovedit mai pasională faţă de soţul ei, şi-a dorit raportul sexual şi a avut puţină senzaţie. Eliberarea sa completă de reprezentările ei obsesionale a dus la dispariţia obsesiilor legate de scrisoare. Am ajuns la presupunerea că scrisoarea pe care se temea mereu că a pierdut-o ţine locul unui „bilet". Pacienta nu putea ierta ceva soţului ei şi hotărâse să-l înveţe

minte.[1] Mărturisește brusc că și-a amintit următoarele: fusese odată o scenă îngrozitoare între ei. Din cauza unei neglijențe a ei, soțul s-a enervat atât de tare, încât s-a năpustit asupra ei cu cuțitul. Într-o secundă i-a venit gândul să-l omoare cu securea. Și ulterior s-a gândit că soțul ei are un somn atât de ușor, dar nu a dus gândul mai departe. Într-o zi, înainte de dispariția gândurilor obsesive, a venit la mine complet disperată. Este atât de nefericită, se disprețuiește, nu se poate privi în oglindă pentru că are tendința să se scuipe, ar fi fost mai bine dacă s-ar fi sinucis. Soțul ei merită o femeie mai bună, dacă ea murea, el era liber. Conștiința era cea care o turmenta acum și pentru că soțul ei era acum din nou bun cu ea, simțea remușcarea din cauza gândurilor de răzbunare care amenință să devină conștiente. Sinuciderea nu înseamnă altceva decât aplicarea legii talionului. După ce deja știa despre semnificația scrisorii, în ultimile două zile a căutat peste tot un bilet. Nu putea să înțeleagă acest lucru, cu atât mai mult cu cât părea să fie vorba despre o decontare (*Verrechnung*)[2] din partea ei. Nu înmânase niciodată cuiva o notă de plată. Acum știa ce este: era răfuiala (*Abrechnung*).[3]

Pacienta, care nu „voia să vadă", exprima aceasta într-o manieră simbolică foarte frumoasă. În toată perioada bolii ei nu s-a putut privi niciodată în oglindă. A terminat tratamentul complet însănătoșită. Analiza a avut în acest caz un efect minunat. A transformat o căsnicie nefericită într-una fericită, a reunit două ființe aflate pe punctul de a divorța. Femeia este foarte fericită să simtă orgasmul și dintr-o femeie frigidă a devenit o femeie plină de pasiune. Soțul ei s-a schimbat din momentul în care a văzut apărând la ea senzația, ea nu se mai poate plânge de indiferența lui, este mulțumită cu pasionalitatea care a ieșit la iveală în el. Astfel, au fost amândoi ajutați. Lupta între sexe pare să se fi potolit acum. Firește, soțul a fost sfătuit să renunțe la inutilele încercări de educație, să nu mai scoată în evidență distincția familiei sale în comparație cu familia ei, să-i acorde soției lui mai multă încredere, să nu-i mai controleze atât de amănunțit economiile.

[1] În limba germană, Zettel = bilet. Expresia „einen Denkzettel geben" înseamnă a învăța minte (N. t.).

[2, 3] În limba germană termenul de decontare, de lichidare a unui cont se poate exprima atât prin *Verrechnung*, cât și prin *Abrechnung*. În plus, *Abrechnung* are și sensul figurat de răfuială. (N. t.).

Multe neînțelegeri care au existat între ai au dispărut, sentimentul păcatului în timpul orgasmului a dispărut la pacientă, care a găsit curajul de a fi ea însăși.

Doamna N. M. află că soțul ei, la două zile după căsătorie, și-a vizitat deja o iubită mai veche. Orgasmul pe care l-a avut a dispărut și nu a mai revenit.

Crede cu tărie că nu-i place soțului ei, că el este dezamăgit și că aceasta este cauza frigidității ei. Mai târziu, el i-a dovedit contrariul, dar mândria ei a fost atât de rănită, încât greșeala lui nu s-a mai putut repara. Și această femeie a respins un bărbat pe care îl iubea cu pasiune. Dar ea s-a temut de imensitatea pasiunii sale și s-a căsătorit cu un bărbat pe care nu-l iubea și cu care a fost nefericită.

În lupta dintre sexe, mecanismul pe care l-am descris joacă un mare rol. Femeia fuge tocmai de bărbatul pe care îl iubește cel mai mult și pe care îl dorește sexual. Teama de propria pasiune, teama de a se pierde, teama de a se supune devine mai puternică decât instinctul; apoi se aruncă orbește într-o căsătorie cu un bărbat pe care nu-l iubește, se convinge pe sine că iubește și joacă acest rol cu mare virtuozitate. Aici, dorința de a domina triumfă asupra iubirii. Dorința de putere învinge dorința de supunere. Acest tip de femeie fuge din fața iubirii și se aruncă într-o iubire fragmentară, care îi oferă mai puțină pasiune, dar și mai puține pericole și înfrângeri.

Domnișoara L. A. cunoaște un tânăr de care se îndrăgostește fulgerător. Înainte de aceasta era mândră, inabordabilă, rece, castă și își bătea joc de toți bărbații care îi făceau curte. Înainte de orice, ea era foarte încăpățânată și își impunea întotdeauna voința. Dar față de Alfred – așa se numea tânărul – era complet lipsită de voință. Era suficient un semn din partea lui și ea îl urma ca un cățeluș. El o săruta și ea se lăsa fără voință în brațele sale. Alfred o iubea cu pasiune, așa cum nu mai iubise vreodată o femeie. Câteodată lui îi făcea plăcere să o irite. O dată s-a întreținut cu altă femeie pentru a o face geloasă. Ea s-a folosit de acest lucru pentru a rupe relațiile cu el și pentru a se logodi cu un bărbat care îi era indiferent. Triumfând, i-a comunicat logodna lui Alfred, descriind în culori aprinse iubirea pentru logodnicul ei și fericirea pe care o trăiește... Această logodnă s-a desfăcut mai târziu. Față de Alfred a păstrat o ură puternică și o atitudine de încăpățânare, care i-au garantat doar libertatea și independența.

Acest fenomen, „fuga de iubire", este cauza nenumăratelor tragedii amoroase şi conflicte. Este o luptă înverşunată pentru valori sufleteşti şi împotriva valorilor fizice. Aici este implicată o problemă socială care ne arată mai bine decât oricare alta transformarea pe care a suferit-o iubirea de-a lungul mileniilor.

Este de necontestat că iubirea s-a complicat tot mai mult în timp atât cât putem să-i urmărim evoluţia. Emil Lucka[1] a încercat să dovedească într-o carte foarte incitatntă, *Cele trei trepte ale erotismului*, că la început a dominat doar iubirea strict sexuală. Mai târziu – mai ales în Evul Mediu – a fost încurajată, sub influenţa Bisericii catolice, iubirea pur spirituală şi metafizică. Totuşi, omul cultivat pretinde unirea celor două forme: sexualitatea fizică şi erotismul spiritual. Acesta este idealul de iubire modern. Nu cred în această succesiune istorică. Este însă sigur că toate aceste tendinţe coexistă în acelaşi om şi că un om aflat pe o treaptă de organizare mai înaltă, când este vorba despre alegerea iubirii, apreciază mai mult valorile sufleteşti decât pe cele corporale. Nu înţeleg însă de ce anume Lucka, vorbind de aceste stadii de dezvoltare, le consideră valabile doar pentru bărbat, dar nu şi pentru femeie. El crede că femeia iubeşte întotdeauna atât sufleteşte, cât şi corporal şi nu cunoaşte această sciziune. Ea vizează întotdeauna întregul. Dar să-i dăm cuvântul autorului: „Generaţiile care urcă din întunericul nesfârşit al timpului către lumina de început a mitului şi-au satisfăcut instinctul sexual mai uşor decât toate celelalte instincte şi necesităţi. Dacă o îmbrăţişare grăbită şi numaidecât uitată putea, prin acest caracter al ei, să fie atribuită oricărei relaţii atunci când o femeie din hoardă năştea un copil după o perioadă indefinită de timp, acceptarea acestui fapt are complet alte premise, mai bogate decât a avut la omul primitiv. Orice încercare de restrângere a sexualităţii trebuie să fi fost resimţită în acest stadiu ca vinovată şi ireligioasă. Instinctul sexual exista ca atare, nu era deloc sau era foarte puţin individualizat. Dar acolo unde există începuturile individualităţii este vorba întotdeauna despre dorinţă şi nu despre iubire". Individualitatea nu este prezentă în lumea veche şi dacă mitul lui Orfeu dă senzaţia că evocă iubirea modernă, acest caz este izolat în antichitatea greacă. Platon, pentru prima oară, opune „erosului inferi-

[1] *Schuster und Löffler*, 1913.

or", „vulgar", un eros sublim, un eros sufletesc. Dar iubirea platonică se îndreaptă spre ceva pur spiritual, adică spre ideea de frumos, de adevăr şi de bine, tinde către divin şi se recunoaşte ca drum spre aceasta. Această iubire metafizică a lui Platon constă deci în iubirea faţă de ceva general şi nu faţă de un om: pentru Lucka, este iubirea adevărată, sau cum ar dori el să spună mai exact, iubirea europeană. A trebuit să apară mai întâi o religie în care să se pună accentul pe suflet, pe personalitate. „Prin creştinism, noul sentiment al lumii, pentru care cea mai firească şi mai ridicată valoare o reprezintă sufletul omenesc, devine punctul central al vieţii şi al credinţei, poziţie pe care acesta nici chiar la Platon nu o atinsese". Să observăm cum, cu ajutorul lui Lucka, la care apare o minunată şi plastică descriere a naşterii Europei, după senzualitatea şi concepţia estetică a Antichităţii, după gândirea abstractă şi concepţia istorică a Evului Mediu, sufletul omului a fost cucerit de sentiment.

Iubirea sufletească pentru divin a devenit în creştinism punctul central al simţirii şi valoarea supremă. Cu timpul, această capacitate a adâncirii sufleteşti se transferă asupra relaţiilor erotice. Se naşte un nou sentiment, necunoscut până atunci: iubirea sufletească a unui bărbat faţă de o femeie. Trei elemente pot fi distinse în această iubire: gândirea fundamentală platonică, după care străduinţa către perfecţiunea absolută reprezintă cea mai ridicată valoare: aceasta este iubirea ca drum către desăvârşire proprie. Al doilea element: iubirea cultivată în creştinism, iubirea complet nesenzuală faţă de divin, suficientă sieşi şi scop ultim al fiinţei; şi în sfârşit, înţelegerea faţă de valoarea personalităţii individuale, specifice prezentului. Deci Antichitatea, creştinismul şi spiritul modern au creat în mod unificat această a doua treaptă a erotismului, iubirea sufletească faţă de femeie, care divinizează femeia şi o ridică pe un piedestal, aceeaşi femeie care până atunci fusese doar prostituată, maşină de născut copii sau chiar simbolul păcatului, frumoasa diavoliţă. Diverşi trubaduri cântau astfel: „Nu sunt amant, sunt un adorator". Un altul spunea: „Frumuseţea pe care însuşi Dumnezeu o ascunde este adunată de el într-o singură fiinţă". Această iubire sufletească are o nuanţă clar religioasă şi îşi găseşte cea mai înaltă întruchipare în cultul Madonei. Aceasta este perioada supraestimării iubirii pur spirituale, iubirea aceasta este tan-

dră, pală, nu tinde către posesiune. Ea cultivă erotismul cel mai rafinat, dar neglijează cu desăvârşire sexualitatea.

Acum se produce o sciziune între sexualitate şi erotism, care devine cea mai arzătoare şi mai importantă întrebare a vremii. Richard Wagner a dat în mod plastic expresie acestei sciziuni în *Tannhäuser* prin cele două personaje, Venus şi Elisabeth. Acesta a fost un conflict pe care el s-a străduit atât de multă vreme să-l învingă. A trebuit să caute până când a găsit reunite în aceeaşi persoană pe Venus şi Elizabeth.

Pentru Lucka a treia treaptă a erotismului constă în faptul că plăcerea şi iubirea caută să se unească. În prezent trăim o formă mai înaltă a iubirii, care este fixată asupra lumesculuı şi totuşi poate întreprinde şi zborul spre înălţimi. Căutăm o unire a sufletelor care devine condiţie a iubirii noastre. Prin aceasta, Lucka a găsit cuvintele potrivite pentru o cunoştinţă generală. Spun cunoştinţă generală şi nu pot totuşi să ascund că există mulţi oameni care nu vor să vadă acest adevăr... Eu am putut observa întotdeauna că această unire a sexualităţii şi a erotismului joacă cel mai mare rol în viaţa oamenilor cultivaţi. Aceasta este cauza pentru care căsniciile fericite sunt atât de rare şi epoca noastră este mai boagtă decât oricare alta în tragedii amoroase. Căci cât de greu este de găsit acest acord între suflet şi corp!

Suntem obişnuiţi în manieră materialistă să supraestimăm corporalul şi să neglijăm factorul sufletesc. Dar cel care aruncă o privire profundă asupra vieţii reale trebuie să-i dea dreptate lui Lucka în mod necondiţionat. Există oameni şi mai diferenţiaţi, la care iubirea trebuie să facă un ocol prin spiritual. Acolo unde acest ocol lipseşte sau acolo unde conduce apoi la disonanţe în iubirea fizică, sunt deja asigurate începuturile unei căsnicii nefericite. Numai medicul ştie cât de mulţi oameni suferă în prezent aceste conflicte şi cât de mulţi oameni se distrug din cauza lor. Istoria omului modern este mai eles istoria unei tragedii amoroase. Începuturi ale descrierii acestor conflicte se găsesc la Ibsen *(Nora, Femeia Mării, Hedda Gabler),* la Hauptmann *(Oameni singuratici, Griseldis)* şi mai ales, într-o fină manieră, la Schnitzler, ale cărui opere *Dansul şi Intermezzo,* descriu graniţele între plăcere şi iubire.

Iubirea femeii cu organizare sufletească superioară a suferit o mare transformare. Înainte, drumul către inimă şi suflet trecea prin simţuri. Astăzi, drumul invers este singurul practicabil. Bărbatul trebuie să acţioneze asupra femeii mai întâi sufleteşte, apoi ea se dăruieşte cu întregul corp. Psihanaliza cazurilor de *anaesthesia sexualis feminarum* ne dovedeşte permanent acest lucru. Nu trebuie negat că există încă şi astăzi tipuri inverse şi că ele sunt foarte răspândite. Pe lângă oameni nobili, cu o etică înaltă, există criminali. Nu trebuie trase la răspundere toate femeile pentru că există prostituate. Examinând, această problemă, constatăm că este vorba despre valori înalte şi valori joase... Am luat cunoştinţă de importanţa acestui fapt din istoriile bolilor pe care le-am povestit. Ştiu că prin aceasta mă aflu în directă contradicţie cu şcoala *freudiană*, care cunoaşte doar o formă a iubirii... cea sexuală. Admiţând această concepţie, procesul sublimării iubirii a mers atât de departe totuşi, încât astăzi aceste două forme, în ciuda originii comune, nu pot fi concepute ca identice.[1] Idealul omului cultivat modern este unirea acestor două componente, cea sufletească şi cea corporală. Aceasta, evident, complică extraordinar de mult alegerea iubirii şi face din căsătorie una dintre cele mai grele probleme ale timpului nostru. Căci în căsnicie lupta între sexe perturbă fenomenul iubirii, iar problemele economice şi practice impun decizii. Dar a vrea să negăm factorul sufletesc al iubirii înseamnă a forţa împejurările. Există cazuri de dispareunie care nu se explică decât prin faptul că bărbatul nu a căutat sau cel puţin nu a găsit drumul spre sufletul femeii.

Ocolul prin spirit este un triumf! Astfel, femeile pot cel mai sigur să-i facă pe bărbaţi să se îndrăgostească de ele. Goethe ne-a oferit două exemple din viaţa sa, în legătură cu cele două căi: iubirea pur fizică pentru Vulpius şi calea spirituală către von Stein.

Multă vreme am crezut că femeia neînţeleasă este femeia nesatisfăcută. Desigur, un mare număr de femei neînţelese sunt nesatisfăcute. Dar aceasta este valabil numai în sensul că nu acceptă satis-

[1] Steckel se delimitează de Freud mai degrabă declarativ decât prin conţinutul de idei. Astfel, această lucrare despre frigiditate pleacă de la concepţia lui Freud despre complexitatea aparatului psihic. (N. t.).

facția sexuală care li se oferă adesea din plin, că rămân reci în brațele bărbatului pentru că el de fapt nu le înțelege sufletește. Aici însă există două tipuri: femeia care tânjește după iubirea fizică, care are un bărbat impotent sau doar slab potent, care deplasează dorința ei arzătoare de iubire la nivelul sufletului și joacă rolul neînțelesei pentru că se rușinează să se recunoască nesatisfăcută. În al doilea rând, femeia saturată sau care aparent nu dorește, care caută înțelegerea, care pretinde recunoașterea propriei personalități, care vrea să se găsească și să iubească într-o imagine masculină. Între aceste două tipuri extreme există numeroase tranziții, astfel încât fiecare își poate dovedi tezu susținând orice, căci într-adevăr există toate formele.

Femeia modernă pretinde înțelegerea individualității ei spirituale, ea vrea să fie luată în cosiderație ca personalitate, cuvântul ei să atârne în talerul deciziilor bărbaților, nu vrea să fie jucărie și instrument de plăcere (problema Norei lui Ibsen!). Dacă acesată condiție este îndeplinită, inhibițiile ei sexuale dispar. Nu contează potența masculină. Există atleți sexuali care nu-și pot satisface soția, ceea ce pot face cu ușurință bărbați slab potenți, dacă femeile îi iubesc. Legenda lui Weininger, al cărui falus mare este adorat de toate femeile, are valoare pentru un mare număr de femei, dar nu și pentru elita feminină.

Doamna P. H. este căsătorită de opt ani cu un bărbat care este membru al unui club de atletism. Ea merge la o clinică de ginecologie din cauza unei ușoare salpingite.[1] Acolo se plânge că soțul ei nu o lasă în pace și o chinuie ore în șir. Nu simte decât dureri și nu știe ce este o senzație de plăcere. Bărbatul este grosier și brutal. Femeia se teme de el și încearcă să se sustragă de la îndatoririle conjugale. Cu ajutorul medicilor, își ia pauze patrusăse săptămâni, astfel încât bărbatul o amenință cu infidelitatea. În fine, el își ia o iubită, ceea ce nu o face deloc geloasă. Dimpotrivă! Este fericită că are liniște și consideră aceste luni cele mai fericite din căsnicia ei. Întrucât soțul ei o chinuie foarte mult, o dată chiar a maltratat-o, ea vrea să divorțeze și merge la un avocat. Acolo cunoaște un funcționar care este opusul soțului ei. El este slab, gingaș, firav, dar foarte amabil și afectuos. Cei doi devin tot mai intimi, bărbatul îi solicită iubirea. Îi scrie scrisori de dragoste, o impresionează cu mici atenții. Soțul ei juca mereu rolul unui pașă. Intra întotdeauna pe ușă înaintea ei și nu îi ținea niciodată pardesiul sau paltonul. Asemenea

[1] Inflamație a trompelor uterine. (N. t.)

mici lovituri o afectau profund. Soțul nu i-a sărutat mâna niciodată. Funcționarul îi sărută mâna de nenumărate ori, îi deschide politicos ușa, se întrece în atenții. Este stăruitor față de ea. Ei descoperă că au aceleași interese spirituale. Amândoi adoră teatrul și încep să iasă împreună. Amândoi iubesc foarte mult natura. Deja de la primul sărut anestezia ei dispare. Funcționarul mă consultă pentru că suferă de o *ejaculatio praecox*, are o constituție foarte slabă și se teme că nu o va satisface pe femeie. Eu îl liniștesc, referindu-mă la diversitatea gusturilor feminine și formulez opinia că iubirea o va face pe femeie să depășească aceste greutăți. Experiența arată adesea că legăturile sufletești favorizează apariția orgasmului. Fac trimiterea și la *ars amandi*... După câteva săptămâni am ocazia să vorbesc cu amândoi. Relativ slaba potență a acestui bărbat a declanșat cele mai puternice orgasme la femeie. Ea era fericită ca și cum ar fi descoperit o nouă lume. Potența lui s-a îmbunătățit tot mai mult pe parcursul acestei relații. După divorț, ei s-au căsătorit și au o căsnicie foarte fericită. El mărturisește că potența lui lasă încă mult de dorit, dar cu mult înainte el este foarte tandru cu ea și astfel se ajunge întotdeauna ca ei să aibă orgasm simultan. Mișcările convulsive ale mușchilor vaginului îi indică acest lucru. El este strâns atât de puternic, încât prin aceasta erecția lui este prelungită. Dar el îi poate declanșa orgasmul numai prin sărutări și mângâieri. Era aceeași femeie de a cărei frigiditate se plângea un bărbat foarte potent, pe care l-a obligat să-și ia o iubită!

Femeia era plină de ură față de primul ei soț. Modul lui tiranic de a fi îi rănise personalitatea. Cel de-al doilea i-a putut declanșa toată sexualitatea acumulată. El o aprecia ca om mai mult, astfel încât ea a putut să se dăruiască. El a știut să se servească de ambele tendințe, de cele psihice și de cele fizice.

Există însă cazuri ciudate, în care unirea acestor tendințe nu reușește. Asemenea femei joacă un rol dublu și cunosc două feluri de iubire, pentru a căror unire se străduiesc dar nu reușesc să o realizeze. Ele simt sexualitatea brută ca pe o prăbușire, ca pe o înfrângere, ca pe o înjosire a feminității lor și refuză tocmai omului iubit ceea ce oferă cu bucurie oricărui străin. Nu vor să apară față de iubitul lor ca animal sau ca prostituată. Ele vor să conserve postura orgolioasă a iubirii psihice. Este ciudat că ele se pot dărui bărbatului pe care îl iubesc sufletește fără să simtă nimic corporal. Excesul de năzuință sufletească ucide la ele posibilitatea orgasmului. Ca și cum aceste femei s-ar rușina să devină animale în fața iubitului lor. Cazul următor ilustrează tot ce este mai ciudat și mai complicat în psihologia amoroasă.

Doamna D. S. are deja 40 de ani şi este văduva unui mare artist. Deşi îl stima şi îl iubea extraordinar de mult pe soţul ei, era complet anestezică cu acesta. El era un visător care voia să-şi înfrângă senzualitatea şi adesea nu avea raporturi sexuale timp de câteva luni. S-au scurs chiar şi ani în care el a renunţat la orice plăcere amoroasă. Astfel, el a creat la soţia lui o exaltare sentimentală care a influenţat-o puternic şi după moartea sa. Ea s-a retras într-un sat liniştit, unde a pus bazele unui fel de casă de odihnă pentru copiii bolnavi. Se simţea singură, stimularea sufletească pe care o trăise din plin alături de soţul ei îi lipsea. Atunci a apărut în viaţa ei un tânăr care avea să joace un rol important. El a venit ca pacient în casa de odihnă în care erau primiţi şi adulţi. Şi el era artist, un minunat muzician. Pentru ea au început zile frumoase, bogate şi stimulative. S-au îndrăgostit curând unul de celălalt şi ea a devenit iubita lui. Iubirea ei era şi este şi astăzi atât de mare, încât se simte fericită numai în apropierea lui. Dacă el este absent, ea are sentimentul că totul devine doar o aşteptare a sosirii lui. Întreaga ei viaţă este ocupată doar de Lothar, care înseamnă o împlinire. Dar cu toate că îl iubea atât de mult, rămânea frigidă în braţele sale. Nu putea simţi nimic altceva decât un sentiment matern de mulţumire că el o place şi că se bucură să o posede. Dar ea se excita fără satisfacţie. După unele acte avea insomnie şi era atât de excitată, încât adesea numai prin masturbare putea să se calmeze şi să adoarmă.

Drumul ei s-a încrucişat şi cu al unui alt bărbat. El era un silvicultor, un bărbat puternic, brutal, care odată, când erau singuri, fără multe cuvinte, a prins-o şi a posedat-o. Ea a fost înmărmurită, astfel încât nu a scos nici un cuvânt, lăsându-l să facă ce vrea. În braţele lui a simţit cel mai puternic orgasm. El s-a întors în zilele următoare în speranţa că va găsi o iubită în această femeie plină de pasiune. Ea i s-a refuzat şi aceasta a durat aproximativ o lună, până când i s-a dăruit din nou. „În braţele lui mă restabilesc pentru luni de zile", spune ea. „Este ca o beţie sălbatică, după care urmează un dezgust indescriptibil când mă gândesc la Lothar". Astfel, ea pendula între Paul şi Lothar. „Pe Paul îl urăsc, pe Lothar îl iubesc. Cu toate acestea, Paul mă satisface. Modul său ordinar şi brutal de a fi mă îndepărtează şi mă atrage în acelaşi timp. Dar mi se pare că trebuie să devin prostituată pentru a simţi ceva. Ca doamnă nu pot să simt niciodată."

Paul s-a îndrăgostit nebuneşte de această femeie inteligentă şi spirituală şi a cerut-o în căsătorie. Ea l-a respins batjocoritor. Ce îşi închipuie? Pentru căsătorie ea aparţine altcuiva. În schimb, pentru plăcere el este numai bun. În ciuda acestei jigniri, el o urma ca un căţeluş. Ea nu voia să ştie nimic de el până când venea ceasul slăbiciunii în care îi aparţinea în întregime. Atunci ea devenea un alt om şi din gura ei ieşeau cuvinte vulgare, pe care nu le folosea în rest niciodată.

Vedem aici orgasmul legat de o condiţie specifică a coborârii de la nivelul spiritual. Ea trebuie să devină, după cuvintele sale, din înger porc, pentru ca apoi să-i placă „porcăriile".

Anestezia ei cu Lothar se explică printr-o apreciere injustă a sexualităţii. Ea credea că se înjoseşte dacă juisează cu el. Lothar nu trebuia să o vadă ca prostituată. Astfel, ea făcea disjuncţia între iubire „înaltă" şi iubire „inferioară" şi se lăsa pradă amândurora. La bărbaţi se poate observa adesea un mecanism asemănător. Ei pot fi potenţi doar cu prostituate sau cu persoane inferioare, iubirea lor sufletească fiind întotdeauna legată de o persoană cu care sunt impotenţi. Aceasta se datorează fixării şi influenţei infantile, precum şi sciziunii între „tandreţe" şi „senzualitate", importantele mecanisme *freudiene* despre care am vorbit amănunţit.

Aş dori să mai dau câteva exemple despre remarcabilul fenomen de separare între erotism şi sexualitate şi de coborâre în animalic de care sunt capabile femeile ca o condiţie a orgasmului. Nici un exemplu nu ne indică mai frumos bipolaritatea tuturor fenomenelor sufleteşti şi corporale. Căci am vorbit (şi vom mai vorbi) despre femeia care trebuie să facă ocolul prin spiritual. Ea trebuie să urce mai întâi pentru a lua naturalul ca natural. Cazul opus este al femeii care trebuie să coboare pentru a atinge un orgasm. La americani apare des acest tip. Aşa a fost cazul milionarei ucise într-un cartier chinezesc. La un asemenea chinez au fost găsite mii de scrisori de dragoste de la distinsa fată. Cunosc nenumărate exemple în care întoarcerea la natură, la popor era capabilă să elibereze viaţa instinctuală cu o intensitate nebănuită. Exemplul cunoscut al femeilor care iubesc chelneri, frizeri, hamali, muncitori, servitori, ilustrează acest capitol. Am pomenit deja scena minunat cuprinsă de Zola în *Munca*, în care soţia directorului este violată de un muncitor murdar pe o legătură de cârpe pline de funingine şi juisează atât de pasional, încât nu poate uita acest orgasm şi visează la actul respectiv zi şi noapte. Un motiv asemănător în *Domnişoara Iulia*, de Strindberg: o contesă devine iubita unui valet brutal!

Cea mai frumoasă descriere a acestui conflict apare în drama unui poet nordic. Este vorba despre *Samson şi Dalila* de Sven Lange. Un mare poet îşi iubeşte cu pasiune soţia, cea mai bună tragediană din teatru. Ea îi umple complet viaţa (împreună cu creaţia sa). El creează

numai pentru ea. Dar ea îl urăşte pentru că este prea mare, pentru că recunoaşte în el o forţă spirituală mai profundă decât a ei. Ocolul prin spiritual este prea obositor, prea complicat pentru ea. Ea nu vrea niciodată să-i asculte dramele, marile lui tirade; o apasă caracterul complicat al psihicului lui. Îşi ia un iubit, pe Mayer, negustorul de mobilă, care este simplu, grosolan şi necultivat. Cum poate marele poet să fie gelos pe acest mărunt Mayer? Şi totuşi, acest Mayer îi distruge viaţa. Cu el soţia lui nu are nevoie de largul ocol prin spiritual, care îi este incomod, cu el poate fi vulgară. Iubirea este pentru el ceea ce înseamnă şi pentru ea: satisfacerea unei nevoi fizice. Ea se răzbună pe spiritualul Samson, care simte acum în mod brutal victoria filistinilor. Dalila îl înfrânge şi Samson aude înspăimântătorul: „Filistinii deasupra ta."

În realitate, aceste procese se desfăşoară sub forma unor compromisuri, ca în cazul lui Lothar şi Paul. Îmi amintesc de un incident care permite o inegalabilă incursiune în psihicul feminin.

Eram încă student când am făcut cunoştinţă cu o dulce şi tipică fată vieneză. Unul dintre prietenii mei susţinea că el ar putea deveni intim cu fata încă din ziua în care ar face cunoştinţă. Un altul, pe care-l consideram un idealist, a negat această posibilitate. Ernst, primul dintre ei, a condus-o pe Mizzi acasă şi i-a făcut propunerea să-şi petreacă seara cu el. El a remarcat că ea este o fată inteligentă şi nu „atât de stupidă încât să facă mofturi". Mizzi s-a opus puţin, nu prea tare, spunând că trebuie să o însoţească mai întâi acasă, unde se va îmbrăca şi îi va spune mamei că va absenta mai mult pentru că merge la o prietenă. Când au ajuns în faţa casei, au văzut un domn în vârstă. Mizzi a strigat uşor: „Doamne, unchiul!...", l-a lăsat pe student şi a dispărut în casa fără să se întoarcă, astfel încât Ernst, după o oră de aşteptare zadarnică, a trebuit să renunţe. În ziua următoare, el a primit de la idealist reproşuri violente. Deşi Ernst credea că unchiul este un admirator mai în vârstă, bogat, care o întreţine pe fată, s-a lăsat totuşi impresionat de povestirile idealistului. Acesta povesteşte că Mizzi a plâns toată noaptea. Ce îşi închipuie Ernst despre ea? Ea este o fată foarte onestă şi nu a fost privită niciodată atât de vulgar. Idealistul credea chiar că asemenea fete trebuie abordate pe latura sentimentală şi a început cucerirea ei în forma unei adevărate legături amoroase. Mergeau împreună la teatru, făceau excursii în pădurile din preajma Vienei. Uneori o uimea cu frumoase poeme, căci el era un liric şi avea acum prilejul să cânte obiectul adoraţiei sale şi să primească drept recompensă un cast sărut. Această relaţie dura deja de o jumătate de an şi idealistul nu făcea pro-

grese. El era însă convins că este vorba despre o fată extraordinar de castă, căci nu îndrăznea nici măcar o aluzie la chestiunile sexuale. O însoţea deseori şi o acompania în cursele ei. O dată s-a lăsat însoţită la o mătuşă care locuia în apropierea cafenelei în care el şi prietenii săi erau clienţi obişnuiţi. El o aştepta în cafenea. Ea urma să treacă discret prin faţa cafenelei. El stătea la taifas cu prietenii lui. Brusc, a venit la masa lor un coleg, domnul B. În acelaşi timp, Mizzi a trecut prin faţa cafenelei. „Aceasta este iubita mea", a spus B. către colegi, lăudându-se cu frumuseţea ei. „Şi logodnicul ei este un prost, a acompaniat-o până aproape de locuinţa mea şi o aşteaptă undeva, prin apropiere". El nu bănuia că idealistul era logodnicul. Acesta s-a făcut palid şi a părăsit cercul neobservat. La început a vrut să-i facă ei serioase reproşuri. Apoi s-a temut că ea ar putea să rupă relaţia şi să devină rea. El nu voia să o părăsească fără să o fi posedat. El a pus modul platonic al relaţiei sale pe seama neîndemânării şi a lipsei de experienţă în dragoste. În ziua următoare a invitat-o în locuinţa lui. A fost pregătit un mic supeu, au mâncat, au băut, s-au sărutat şi au fost într-o dispoziţie excelentă. Brusc, idealistul a devenit tot mai îndrăzneţ. Dar Mizzi a fost indignată, a opus rezistenţă energică şi a jurat să părăsească imediat „odăiţa" sa dacă nu stă liniştit, declarând că astăzi este îngrozitor de vulgar.

Atunci idealistul şi-a pierdut răbdarea. A devenit sălbatic, spunându-i adevărul în faţă. El ştia că faimoasa mătuşă este colegul B. şi cum s-a întreţinut ea cu această mătuşă.

Efectul a fost colosal. Mizzi a avut o criză de isterie, a început să plângă în hohote, încât el nu mai reuşea să o liniştească. În cele din urmă a trebuit să o ducă acasă cu o maşină.

Ca încheiere el a primit o scrisoare scrisă pe un ton iritat. Ea a crezut că el este mult mai bun decât alţii, că este cu adevărat un idealist. Nu a bănuit că este un porc, la fel ca B. şi ca Ernst... Ea a crezut că el a iubit-o cu adevărat. A apreciat sentimentul lui şi această iubire „curată" a fost cea mai frumoasă din viaţa ei.

Apoi a dispărut din cercul lui fără ca el să o fi posedat.[1]

Acest dualism al iubirii nu apare, de fapt, atât de rar. Vieneza are uneori un iubit pentru „sentiment" şi unul pentru simţuri. Şi ştie să distingă cu precizie cele două relaţii. Pentru sentiment alege adesea o

[1] Goncourt descrie în nuvela *Fiica Elisa* o întâmplare asemănătoare. Un soldat se îndrăgosteşte de o prostituată care răspunde iubirii lui. Ei fac o excursie şi se întind pe iarbă. Soldatul devine tandru, dar prostituata, care vrea să se joace de-a amorul spiritual, i se refuză. Când el devine violent, ea îl înjunghie. Un minunat exemplu despre marea apropiere dintre iubire şi ură.

iubire la distanță. Iubește artiști, mai ales cântăreți și actori, dar și scriitori, cărora le scrie scrisori pline de tandrețe fără a deveni cunoștință mai apropiată cu ei.

Înclinația femeilor pentru artiști este adesea în legătură cu vanitatea și ambiția, cu dorința de a fi invidiate de alte femei. Așa cum cele mai frumoase toalete sunt purtate de fapt numai pentru rivale și rareori pentru un bărbat, tot astfel posesiunea unui bărbat vestit le bucură numai pentru că sunt invidiate de altele și preferate lor. De asemenea, autoestimația lor crește imens dacă se știu apreciate de un bărbat însemnat. Cunosc femei care au relații cu artiști cu care au fost întotdeauna anestezice și, cu toate acestea, relația continuă pentru că le măgulește orgoliul și le sporește valoarea personalității lor. Ele se agață de acest amant adesea nestatornic și nu vor să-l piardă cu nici un preț. Ele dovedesc o adevărată exaltare amoroasă, acceptă tot felul de umilințe, se abandonează la tot felul de plăceri sexuale numai pentru a nu trebui să simtă înfrângerea și pentru a nu fi date la o parte. Cunosc artiști care au un întreg harem de femei de care nu se mai pot debarasa.

Pe de altă parte, în iubirea femeii cultivate pentru artiști trebuie să vedem un simptom al dorinței ei de a se ridica. Ea vrea să aibă de-a face cu un tip de om mai elevat, ar vrea să împartă cu el interesele spirituale, vrea să poată sublima o parte a instinctului ei sexual. Ea vrea să urce împreună cu bărbatul pe cele mai înalte piscuri ale umanității pentru a se putea bucura din plin de adâncime ca pol opus.[1]

Există femei anestezice care sunt amărâte în căsnicie și care tânjesc mereu după artiști care să aducă lumina artei pe care o dețin în viața lor prozaică. Arta este cel mai mare proxenet. Este chiar un erotism revalorizat! Ea pretinde tocmai întoarcerea la formelel lui primare. Adesea, o asemenea înțelegere a unei forme a artei este unica verigă care îi ferește pe cei doi soți de despărțirea completă. Femeia cultivată modernă tânjește după psihicul rafinat al artistului care îi înțelege și îi apreciază sensibilitatea, mai mult, care ține cont de aceasta fără ca ea să trebuiască să i-o ceară și care o ajută să-și înfrângă propriile inhibiții. Despre aceasta este vorba în primul rând. Femeia anestezică își simte frânele ca fiind contrare naturii. Ea este exclusă de la

[1] În *Sonata Kreutzer* de Tolstoi este minunat descrisă această semnificație a artei.

plăcerea vieții și simte întreaga existență ca lipsită de sens. Pentru ce să mai trăiască? Este veșnica întrebare a acestor femei. Sensul întrebării este: O viață fără iubire nu are nici un scop! Femeile care au o iubire fericită nu-și pun niciodată această întrebare. Numai femeile nemulțumite și înfometate o repetă mereu. Artistul trebuie să le învețe sensul vieții, el trebuie să le facă capabile de a iubi. Căci ele tânjesc, ca orice om, după iubire și ele vor să iubească o personalitate față de care este firesc să se supună, de dragul căreia fac orice, cu care găsesc firesc ceea ce cu alții li se pare dezgustător, imoral și murdar. În toate timpurile artistul se află oarecum în afara moralei burgheze.

Dar și puternica bisexualitate a tuturor artiștilor le ademenește pe femei. Ele nu caută în el doar comoara spirituală a bărbatului. Le atrage puternica latură feminină a psihicului său, latură care se exprimă atât de des și fizic. În plus, vrea să profite astfel și latura masculină a femeii. Căci la artist există întotdeauna atât de multă feminitate și atât de mult infantilism care se cer ocrotite matern, încât iubita lui capătă mare importanță în viața sa, facilitându-i creația.

Doamna R. Q., în vârstă de 40 de ani, mamă a șase copii, nu știe ce poate să ofere un libido, nu știe că se poate juisa în brațele unui bărbat. Istoria vieții ei este istoria greșelilor omenești și a concepțiilor greșite! Fiică a unui chimist celebru, are doar amintiri întunecate despre tatăl ei. El era un bărbat foarte sever și violent, în fața căruia tremura întreaga casă. Doar ca îl înfrunta din când în când și a învățat încă din copilărie că încăpățânarea poate fi mai puternică decât iubirea... A plecat de timpuriu de acasă, ceea ce a făcut-o nefericită. Firea ei sălbatică trebuia să fie domesticită în temnița unui pension sever. Dar ea a suferit îngrozitor printre străini. Dorul de țară o mistuia. Se pare că cea mai puternică forță a copilăriei ei a fost iubirea față de mamă, extraordinar de frumoasă. Ea își amintește o scenă caracteristică din copilărie. Mama trebuia să meargă la un bal și purta un trandafir minunat în păr. Ea a început să plângă și a rugat-o pe mamă să nu își pună acel trandafir. Era geloasă pe toți oamenii care ar fi putut să o vadă purtându-l. O găsea irezistibilă. În pension tânjea după mamă și după casa părintească și devenea tot mai încăpățânată și mai ciudată. Atunci a murit tatăl ei pe neașteptate și ea s-a întors acasă. Acest deces joacă cel mai impresionant rol în viața ei, căci a avut următorul gând: dacă tata moare, te întorci acasă. Din cauza lui fusese îndepărtată de acasă, întrucât persoana ei îl irita. Își amintește un moment din ziua înmormântării lui. Se afla în salonul de muzică. A deschis pianul și a

început să cânte o melodie veselă. „Am învins! Mă întorc din nou acasă şi tata nu mă mai poate chinui, nu voi mai tremura în faţa lui."

Avea atunci 13 ani. Cu ochii deschişi, privea viaţa din jurul ei. Mama ei era încă tânără, frumoasă şi dezirabilă. În plus, imens de bogată! Numeroşi bărbaţi frecventau casa primitoare. Ea se temea acum de un singur lucru: mama s-ar putea căsători din nou. Se simţea prejudiciată în iubirea ei. Încă de atunci a apărut la ea ideea că ar fi un fel de Cenuşăreasă, că nimeni nu o iubeşte etc... În mod inutil, în timpul vacanţei de vară a fost trimisă la un pastor înrudit cu familia şi care voia să o domesticească prin morală şi religie. Ea a fost încăpăţânată cu el. Dar efectele educaţiei din pension nu s-au lăsat aşteptate, aşa cum s-a întâmplat şi cu efectele unei educaţii ce voia să domolească încăpăţânarea prin teama de pedeapsa lui Dumnezeu şi de iad. Ea râdea de aceste străduinţe, dar interior le-a acceptat. A devenit pioasă şi se apăra împotriva acestei pioşenii cu toate forţele inteligenţei ei bogate. Dar libertatea ei interioară a fost distrusă încetul cu încetul iar voinţa ei neînduplecată a fost supusă. I s-a inculcat un puternic sentiment de vinovăţie care, mai târziu, când a izbucnit nevroza, a devenit cea mai puternică forţă a vieţii ei. Râdea de străduinţele pastorului şi se revolta împotriva lui deschis, pe faţă. Dar majoritatea învăţăturilor acestuia s-au fixat. Căci cele întâmplate cu tatăl, mulţumirea ei vinovată produsă de moartea lui au făcut-o să se considere păcătoasă şi, în acelaşi timp, au dezvoltat în ea năzuinţa de a se depăşi pe sine şi de a deveni o fiinţă superioară, mai bună.

Nu-şi aminteşte să fi avut tendinţe sexuale în copilăric. Aceste tendinţe sunt atât de refulate, încât este imposibilă conştientizarea lor. Nu s-a masturbat niciodată. Cel puţin, nu-şi aminteşte. Nu avea nici o bănuială că în afară de iubirea sufletească există şi alte forţe şi nu a lămurit-o nimeni în această privinţă. Toate problemele sexuale erau obscure pentru ea. La vârsta de 17 ani, bărbaţii au început să fie preocupaţi de persoana ei. Era extraordinar de frumoasă, ochii ei mari şi întunecaţi străluceau într-un mod neobişnuit, promiteau pasiune şi temperament. Era curtată de diverşi bărbaţi mai în vârstă şi mai tineri. Printre ei se afla şi un nobil de ţară, de familie bună şi atrăgător. El s-a îndrăgostit de frumoasa fată şi când a observat că ea are simpatie pentru el, a cerut-o în căsătorie. La început l-a refuzat. Încă un caz care ne ilustrează importanţa primului nu. Dar bărbatul nu a abandonat cererea sa. După o perioadă de timp a găsit împrejurări mult mai favorabile. Pe atunci frecventa casa lor un profesor care îi făcea curte mamei. Ea a presupus că mama vrea să se căsătorească cu profesorul şi că ea îi stă în drum. Mai ales că în timpul verii mama o trimitea la prieteni şi mergea singură în staţiune. Nu-i putea ierta mamei aceasta. Se simţea neglijată şi de prisos în casă. Credea că-i stă mamei în drum. *Din încăpăţânare, a ales tocmai bărbatul faţă de care mama ei era ostilă.* Alţi bărbaţi pe care mama ei îi prefera au pierdut orice valoare în

ochii ei. S-a îndrăgostit de nobilul de ţară. Era o iubire aparentă, pe care o juca pentru a se răzbuna pe mamă. Căci cea mai puternică iubire a ei era tendinţa homosexuală faţă de mamă. Bărbatul a cerut-o din nou în căsătorie şi de această dată ea a spus da. Cât de des a regretat mai târziu că nu a repetat primul nu! Prin acest da viaţa ei s-a distrus. S-au logodit pe ascuns. Încă un semn al atitudinii de încăpăţânare faţă de mamă. Aceasta s-a supus însă voinţei şi marii iubiri a fiicei ei. Mama nu înţelegea această iubire şi nu o putea explica decât prin instinctul sexual. Căci logodnicul era un bărbat frumos şi impunător. Dar mama simţea că fiica ei era dintr-un alt aluat. Cei din familia lor erau fiinţe nervoase, cu instincte rafinate. Toţi erau nervoşi. Alesul era un bărbat sănătos, solid, cu obiceiuri rustice, simplu, încet la gândire şi în acţiune, încăpăţânat şi voluntar, cu întregul orgoliu al nobilimii de la ţară din zona Pomeraniei, care priveşte cu oarecare dispreţ tradiţia savanţilor. Dar întrucât fata a explicat că îl iubeşte şi că trebuie să se căsătorească cu el, mama a consimţit cu inima grea.

Perioada logodnei a decurs la început destul de plăcut şi logodnica era, potrivit tradiţiei, fericită. Ea avea o imensă nevoie de iubire şi acum iubea un bărbat care o copleşea cu iubire, îi scria zilnic mai multe scrisori de iubire şi care trăia numai pentru ea. Firesc, au început să apară probleme care urmau să-şi arunce umbra pe întreaga ei viaţă. Nu simţea nimic la sărutările lui. Ea îl aprecia mai mult ca bun prieten şi camarad şi pentru că nu cunoştea iubirea, credea că aceasta este iubire. Ce putea să simtă la un sărut decât atingerea unor buze? Aici se manifesta deja anestezia şi primul dezgust. I s-a părut că el miroase după fumat şi a descoperit gustul de mirodenii faţă de care ea avea o idiosincrazie.

În vremea aceea bărbatul avea destinul ei în mâinile sale. Ea vroia să fie liberă şi apreciată ca om. Vroia să se simtă ca personalitate şi spera să găsească în bărbat apărătorul personalităţii ei. Voia confirmarea eului ei. Dar el voia să o educe. Până atunci întreaga ei viaţă fusese o luptă împotriva oricărei educaţii. Toate frânturile de artă a educaţiei îi aduseseră numai necaz. Cuvântul *datorie* era neplăcut pentru ea. Făcea parte dintre acei oameni care, mobilizaţi de iubire, pot reuşi orice, iar dacă trebuie să facă ceva din datorie, dau greş. Logodnicul ei găsea că ea provine dintr-o familie bolnavă şi că are concepţii greşite. Ea trebuia să-i cunoască familia. Şi a început să vorbească cu încântare despre mama şi surorile lui. Cea mai puternică trăsătură a ei era gelozia. Vroia să aibă totul pentru ea. Un lucru, oricât de mic ar fi fost, trebuia să-i aparţină doar ei. De aceea se logodise cu acest bărbat. Acum observa că trebuie să împartă iubirea lui cu mama şi surorile. Era ostilă familiei lui încă înainte de a-şi cunoaşte soacra. A trebuit să se scurgă o jumătate de an pentru a face cunoştinţă cu această soacră şi pentru a o iubi.

În timpul logodnei şi mai târziu, bărbaţii îşi dau seama că femeile nu suportă ca ei să vorbească călduros despre mama lor. Ele concep elogiul calităţilor materne ca pe un reproş la adresa defectelor lor. Se ajunge uşor la atitudini ostile care afectează relaţia anticipat. În acest caz se adaugă iubirea exaltată a mamei pentru fiul unic, mamă care, involuntar, vede în soţie o rivală şi ridică cele mai mari pretenţii faţă de aceasta. Care fată este suficient de bună pentru fiul unic al unei mame mândră de el? Ea a început deci cu educaţia şi efectul a fost... că ambele femei au devenit pentru întreaga viaţă adversare înverşunate, fără ca ele să-şi fi mărturisit vreodată acest lucru. Astfel, convenţia amicală a camuflat în timpul primei întrevederi ura, gelozia, imensa încăpăţânare. A început sciziunea personalităţii. Imensa încăpăţânare striga: „Nu mă vei învinge! Nu voi deveni nobilă de ţară! Rămân fiica savantului, rămân o artistă!". Toate acestea erau inconştiente. Conştient, ea era ascultătoare, îşi propunea să fie pe placul soţului ei şi să-şi facă datoria în toate privinţele.

Sub aceste auspicii s-a realizat căsătoria. Toţi preziceau fericitei perechi o căsnicie minunată. Dar deja în noaptea nunţii s-au arătat primele urmări ale jocului fals pe care această fată îl juca cu ea însăşi. Iubirea ei izvora nu din instinctul sexual, nici dintr-o armonie spirituală perfectă. Nu au acţionat nici forţe sufleteşti, nici forţe corporale pentru a declanşa această iubire, ci încăpăţânarea împotriva mamei. Acum s-a ivit şi încăpăţânarea interioară faţă de soţul ei. El nu era capabil să o defloreze. Corpul repeta primul ei nu prin simptomul unui vaginism rebel. Acest vaginism l-a adus la disperare pe bărbatul foarte potent şi doritor. Dura foarte mult şi el a trebuit în cele din urmă să-l învingă în mod brutal. În timpul coitului ea nu simţea decât dureri şi nu avea altă dorinţă decât: „Oh, să se termine această oroare". Era spectator indiferent al unui extaz străin. Sărutările lui o dezgustau pentru că a descoperit că îi mirose urât gura. Această descoperire era tot un simptom care exprima rezistenţa interioară. Ca şi alte femei care descoperă la soţii lor un miros în gură, voia prin aceasta să-şi ascundă şi să-şi justifice puternica aversiune. Asemenea femei vor să se scuze faţă de ele însele. Iubirea învinge totul, chiar şi mirosul urât. Ea nu-l simte. Da, ea chiar îl transformă într-un stimul specific! Dar dezgustul fabrică asemenea mirosuri, exagerează şi accentuează mirosul specific fiecărui om, aservindu-şi-l. Pe scurt, este foarte posibil ca bărbatului respectiv să nu-i fi mirosit urât gura...

El ar fi putut totuşi să găsească drumul către inima şi simţurile ei dacă nu ar fi fost un om violent. În căsnicie stăpânea o singură voinţă şi aceasta era a sa. El era amabil, galant, prevenitor, dar inflexibil când trebuia să ia o hotărâre. Ea îi era iubită, copil, jucărie, dar el nu ştia să-i trezească măcar iluzia că şi ea stăpâneşte alături de el. Ea nu guverna decât asupra simţurilor proprii şi de acest lucru nu-i păsa deloc pentru că nu simţea absolut nimic... În afară

de aceasta, el era neglijent în ţinută şi nu avea acele obiceiuri de viaţă rafinată pe care ea le cunoscuse în casa ei. Asemenea detalii aveau o mare importanţă pentru ea, cu atât mai mult cu cât fraţii ei erau desăvârşiţi în această privinţă. Viaţa ei interioară nu era încă dezvoltată pe atunci şi a trebuit să se formeze la o şcoală a suferinţei. Dar ei îi repugna faptul că un bărbat putea să poarte cravată sau manşete care nu se asortează cu cămaşa şi un asemenea bărbat devenea ridicol pentru ea. Ţinea mult la aspectul exterior pentru că pe atunci nu poseda o cultură a sufletului. Iată de ce avea multe să-i reproşeze soţului ei. Se ruşina adesea când el apărea în cercul ei de prieteni şi încerca să-l educe în acest sens. Dar el era un bărbat puternic, ale cărui interese erau îndreptate în întregime spre agricultură, spre profesie şi politică; toate acestea nu reprezentau nici un interes pentru ea. Ea prefera să stea la pian şi să cânte la ceasul înserării preludii de Chopin, să citească poezii şi chiar să deseneze puţin. Avea numeroase talente, pe care le lăsase necultivate. Artistul din ea striga după activitate şi cerea să creeze, dar ea nu auzea această voce şi modestia care-i fusese inculcată o făcea să-şi subestimeze capacităţile proprii. La început, a încercat să aibă interese şi activităţi comune cu soţul ei. Călăreau ore în şir împreună traversând câmpuri fertile şi vaste păduri care înconjurau domeniul lor. Şi erau rareori singuri. O viaţă veselă, de distracţii, domnea la ei în casă. Veneau vecini, se făcea muzică, se organizau partide de vânătoare; tot mai mulţi bărbaţi participau la plimbările călare, care erau câteodată foarte plăcute şi exuberante. Şi când mama ei o întreba cum îi merge, îi răspundea: „Sunt atât de fericită cât poate fi o femeie." Era considerată o femeie fericită şi căsnicia ei trecea drept cea mai fericită din întreg ţinutul.

Cu toate acestea, corpul striga stăruitorul său nu. Vaginismul era învins. Dar anestezia şi dezgustul rămâneau şi o făceau să se teamă întotdeauna la apropierea nopţii. Era fericită când termina cu datoria conjugală. Curând a rămas însărcinată şi a avut acea sarcină grea pe care o au femeile ce concep fără iubire.[1] A avut grijă să aibă stări de vomă şi tot felul de neplăceri, a apreciat că maternitatea nu este o fericire, ci o datorie incomodă, se temea de urmările acesteia... Şi un alt important simptom al multor femei anestezice: ele nu iubesc copilul conceput fără plăcerea iubirii.[2] Faptul că nu-şi putea iubi propriul copil acţiona apăsător asupra ei. S-a intensificat din nou sentimentul de vinovăţie şi a ajuns la concluzia că este rea din naştere. La aceasta se adăuga faptul că nu era satisfăcută. Primele conflicte din căsnicie au apărut când ea a vrut să-şi impună voinţa. S-a produs o înstrăinare între soţ şi familia ei.

---

[1] A se vedea cap. IX în primul volum al lucrării *Nervöse Angstzustände und ihre Behandlung* (*Stările de teamă nervoasă şi tratamentul lor*): „Der Ekel und die Hyperemesis gravidarum" (*Dezgustul şi voma abundentă a femeilor gravide*).

[2] A se vedea visul despre copilul de gheaţă, p. 75.

El se certa cu mama și frații ei. Ea era apăsată mai ales de conflictele legate de chestiuni materiale. Ca multe fete bogate, ea fusese crescută fără a înțelege valoarea banului. Nu știa să umble cu banii. Nici soțul ei nu avea idee despre administrarea unei averi. El își putea administra bunul său, dar era un copil în chestiunile financiare. Aceasta l-a dus la încurcături și conflicte cu mama soției. Pe față, ea era de partea lui, dar cu inima era de partea propriei familii.

Printre bărbații care frecventau domeniul lor se afla un vechi ofițer energic, care se retrăsese din armată pentru a se dedica administrării domeniului său. Era foarte elegant, foarte sportiv și un monden desăvârșit. Erau buni prieteni, cum credea ea, complet inofensivi. Dar în interiorul ei apăruse prima iubire. Iubea fără să-și dea seama. Și cum era lăuză, suferea mai ales din cauză că nu-l putea vedea pe prietenul lor. Soțul ei a devenit gelos și nu a mai permis relații apropiate. Acum era izolată de toată lumea și avea mult timp la dispoziție pentru a reflecta. Și-a dat seama că ea și soțul ei nu se potrivesc. A mers la mama ei hotărâtă să-i mărturisească mizeria căsniciei ei nefericite... dar nu a scos nici un cuvânt, lăsând-o pe mama ei să creadă că este cea mai fericită dintre femei. Sexualitatea nesatisfăcută a început totuși să-i influențeze viața fără ca ea să știe. Roșea când trecea un tânăr sau când un bărbat o privea. Avea stări de teamă și brusc nu a mai putut să călărească. Calul ar putea să o ia la goană cu ea. Această teamă înseamnă teama de propria personalitate. Se temea că pasiunea și temperamentul ei s-ar putea dezlănțui.

În public a apărut brusc dorința de a scoate un strigăt, sau de a râde zgomotos. Voia să strige lumii întregi nefericirea ei. Anii treceau. Copii veneau unul după celălalt și ea era tot mai bolnavă. Au apărut tulburări de digestie, tot felul de convulsii, tulburări de vedere, nevralgii și a început martiriul nevrozei neînțelese. Un medic a descoperit că ar avea un corp străin în stomac, altul a găsit o stenoză, al treilea o insuficiență digestivă. A început să se ocupe de sănătate, să ia somnifere, să frecventeze sanatorii, să facă masaj etc... Între timp spiritul ei s-a maturizat și a devenit tot mai singură. S-a izolat de oameni și și-a găsit substitute de substanță în cărțile bune, în muzica bună și în natură. Dar era mereu în căutarea iubirii și alegea obiecte inofensive. Un cântăreț pe care-l vedea doar pe scenă, un scriitor care era bolnav, care avea o căsnicie nefericită și care a murit curând în Sud de tuberculoză. Dar tocmai aceste tendințe nevinovate i-au sporit sentimentul de vinovăție. Asemenea femei nefericite se joacă cu moartea, pe care o consideră o eliberare. Ele trebuie să poarte aceste lanțuri ale unei căsnicii nefericite și nu au forța de a se elibera. I-a propus soțului ei despărțirea. Dar el avea pentru ea acea iubire fierbinte pe care o au bărbații ce nu reușesc să-și satisfacă soțiile. Nu a acceptat propunerea. Cine o putea să o elibereze mai rapid decât moartea lui? Totuși, asemenea femei nobile nu îndrăznesc să-și mărturisească un astfel de

gând. Ele îl „refulează" și urmarea este teama că s-ar putea întâmpla ceva soțului lor. Dacă soțul ei călărea și venea mai târziu decât de obicei acasă, inima ei începea să bată de teamă că s-a întâmplat ceva. O dată l-a însoțit la avocat și el a rămas mai multă vreme sus pentru că trebuiau puse la punct unele lucruri importante. Ea îl aștepta jos, în mașină. Brusc, a simțit o teamă nebună că s-ar putea ca lui să-i fie rău și s-a precipitat într-o stare de mare agitație în camera în care se afla el.

Astfel, s-a scurs viața ei mai departe, cu dureri, cu neplăceri, lupte interioare sau externe. La un moment dat ea a cunoscut un muzician care îi fusese recomandat pentru a cânta cu el la patru mâini. Între timp ei se mutaseră în capitală, unde soțul ei se ocupa de politică. Dar ea trăia complet izolată și era incapabilă să primească sau să facă vizite.

Curând muzicianul s-a îndrăgostit de femeia care avea deja 44 de ani. Ea îi împărtășea iubirea și într-o zi s-au îmbrățișat. Pentru prima oară a simțit că o femeie poate încerca plăcere la un sărut. Spre groaza cunoștințelor și a întregii familii, s-a despărțit de soțul ei și s-a căsătorit cu muzicianul. El nu-i putea oferi decât o viață modestă, dar ea era fericită și mulțumită cu el. Toate simptomele de boală au dispărut iar anestezia a făcut loc unei mari pasionalități.

Istoria acestei anestezii este interesantă pentru că muzicianul nu se putea compara cu soțul ei în privința farmecului fizic. În plus, el avea o potență modestă. Dar el a știut să găsească drumul către sufletul acestei femei și căsnicia a fost întemeiată pe interese comune. Fiecare se regăsea în celălalt. Vedem că o dispareunie care a durat 25 de ani a dispărut fără urme. Aceasta ne dovedește importanța factorului psihic în viața sexuală. Dacă iubirea nu ar fi decât o întoarcere la idealul infantil, dacă ea ar putea fi explicată doar printr-un scop sexual infantil, asemenea observații ar fi imposibile. Dar ea ne arată și cea mai sublimă formă de iubire. Toate femeile cu organizare psihică superioară își doresc cu ardoare această formă de iubire. Drumul către simțuri trece prin personalitatea lor. Ele se supun bucuroase dacă observă că partenerul nu vrea să le supună. Ele îndrăznesc să se simtă femei fără să se simtă umilite. Apoi vine toată binecuvântarea împlinirii. Căci în forul ei interior fiecare femeie tânjește după iubire și după plăcerea iubirii chiar și după îndeplinirea misiunii ei de femeie. Cu cât are un aer mai masculin și mai asexuat, cu atât are mai mult de ascuns și de protejat poziția ei de femeie. Din observațiile mele, am înțeles cât de complicată este problema alegerii în iubire. La cerințele

specific sexuale de natură fizică se adaugă cerințele sufletești. Într-o veritabilă și mare iubire, cei doi parteneri își găsesc completarea fizică și sufletească.

Un observator superficial poate fi de părere că acum, după războiul mondial, a apărut o pauză în lupta dintre sexe. Femeile au învins fără probleme populația masculină slăbită, vlăguită, și-au impus toate cerințele, ocupă funcții publice, au pătruns în administrație și în parlament, se organizează, au scopuri din ce în ce mai înalte. Cu toate acestea, nu este greu de remarcat că lupta a devenit mai acerbă decât oricând. Căci femeia se percepe ca personalitate și curând „voința de putere" nu va cunoaște limite.

Ar fi o greșeală să se creadă că femeile au devenit în prezent mai masculine. Așa cum am explicat în cartea mea *Onanie und Homosexualität*, femeia devine tot mai feminină pe măsură ce bărbatul devine tot mai masculin. Aceasta înseamnă: *„Caracterele sexuale secundare ies în evidență tot mai mult pe măsură ce cultura avansează"*. La popoarele primitive, diferențele dintre bărbat și femeie nu sunt atât de pronunțate ca la popoarele civilizate. Sunt necesare stimulente din ce în ce mai mari pentru a învinge ura instinctivă dintre sexe. *Sciziunea între bărbat și femeie este tot mai puternică și din punct de vedere fizic.* Ca urmare a acesteia, se vor produce tot mai multe deviații și îndepărtări de la normă. Numărul perversiunilor va crește; acest lucru este valabil cu siguranță pentru homosexualitate, care nu reprezintă decât o fugă din fața sexului străin către sexul propriu. Homosexualul urăște sexul opus până la exterminare pentru că el are de ascuns o invincibilă teamă de iubire și supunere.

Puternica dezvoltare pe care a suferit-o iubirea sufletească odată cu progresul culturii servește doar la ștergerea contrastelor dintre sexe și la crearea unui domeniu neutru comun, dincolo de corporal, domeniu în care iubirea se simte la adăpost de pericolele luptei. Căci observarea vieții ne arată mereu că cel mai mare pericol al iubirii stă în mărimea și forța ei. O iubire temperată este mult mai durabilă decât una mare, care îl supune pe om cu totul și îl face jucăria pasiunii. *Cu cât este mai puternică forța care vrea să îi unească pe parteneri, cu atât se vor exprima mai violent forțele de apărare ce vor să-i despartă.* Orice nou lanț care îi leagă pe cei doi îndrăgostiți produce noi răni prin năzuința de a rupe acest lanț. Iubirea este chiar

voința completă către supunere, dorința de a se contopi cu celălalt, de a se scufunda în el iar după abandonul propriei individualități, de a forma împreună o nouă unitate. Cel care iubește trebuie să renunțe întotdeauna la o parte a eului său, a obișnuințelor sale, a necesităților, a tendințelor sale originare. Cunoscutul și înduioșătorul acord al amanților, faptul de a avea același gust, bucuria de a avea aceleași plăceri, aceleași simpatii și antipatii provin parțial din sacrificii și pot fi atinse doar prin adaptare reciprocă. În sfârșit, vine momentul în care cel ce iubește observă că eul său este complet consumat sau este pe punctul de a se dizolva în alt eu. Acesta este momentul în care apare reacția periculoasă a iubirii. Sunt descoperite diferențele subite care până atunci nu erau simțite, nu erau văzute. Au loc indispoziții, tulburări ale plăcerii sexuale, orgasmul devine mai rar sau chiar nu se mai produce, apar mici disonanțe, până când într-o zi izbucnește catastrofa și ura se descarcă cu o violență elementară. Orice ură tinde către distrugerea celui urât. Orice ură este mortală – spune pe bună dreptate Swoboda. Orice ființă care iubește se va mira cât de des a visat moartea persoanei iubite. Apare dorința de înlăturare a celuilalt, care se exprimă supracompensat ca teamă că partenerul ar putea muri, că ar putea să pățească ceva. De obicei, cu aceste idei de înlăturare se asociază gândul ipocrit că o asemenea catastrofă ar fi de nesuportat, că al doilea eu, cel iubit, ar fi urmat în moarte. Moartea funcționează ca factor eliberator, ea rupe legăturile de nedesrămat. Există, într-adevăr, legături de iubire atât de puternice că numai moartea le poate sfărâma. Cei doi încep să se chinuie reciproc, să-și facă scene, să se urască, să-și ia rămas bun pentru totdeauna pentru a se iubi din nou a doua zi, pentru a se uni pentru totdeauna, pentru a se lega și mai strâns.[1]

Dorința de libertate și independență se dovedește mai puternică decât forța asupritoare a iubirii. De aceea, mulți oameni evită instinctiv iubirea – cum am arătat în unele exemple. Sentimentul personalității lor nu suportă această împovărare. Aceste sentiment este mai important pentru ei decât nevoia de un complement.

---

[1] Gabriele d'Anunzio a descris, cu un realism extraordinar, în romanul său *Triumful morții* nevroza unei asemenea iubiri. Bărbatul cedează asaltului urii și își ucide iubita, căreia îi datorează niște plăceri atât de infinite.

Mijloacele pe care le folosesc amanții pentru a se elibera de iubirea lor sunt diverse. Cel mai frecvent mijloc este întoarcerea la familie. Fiecare iubire îl izolează pe individ de familie, îi crează un nou mediu. Familia nu se acordă cu o veritabilă mare iubire. Iubirea îl vrea pe individ doar pentru ea, îl dezrădăcinează pentru a-l planta într-un nou sol. *Întoarcerea la familie este un moment critic în orice iubire.* În orice individ trăiește orgoliul secret al provenienței sale. Dacă apar diferențe din cauza celor două familii, lupta este deja deschisă. Mai ales femeile nu suportă să aibă o origine mai modestă, nu acceptă ca bărbatul să preamărească calitățile familiei sale.

Apoi există un al doilea moment critic: atunci când unul dintre cei doi simte nevoia unui prieten de același sex. Atât timp cât iubirea este mare, cei doi își sunt suficienți și un al treilea este considerat un deranj inoportun. Dacă bărbatul caută un prieten sau femeia caută o prietenă cu care să poată discuta, aceasta înseamnă: sexul opus nu-mi este suficient! Aceasta este o evaziune în homosexualitate. De aceea, se poate ca după sfărâmarea unei mari iubiri, ura să se întindă la întregul sex și tendințele homosexuale să se întărească; se ajunge la o relație homosexuală, la o nouă iubire, homosexuală. Alte mijloace de eliberare sunt regresiunea către sursele de plăcere infantile sau fuga subită de partener.[1] Sau se ajunge la o nouă iubire surprinzătoare, care este curând demascată ca „iubire fictivă". Totuși, această iubire și-a atins scopul: individul s-a eliberat de cătușele iubirii sale.

Un alt mijloc în lupta dintre sexe în scopul eliberării este nebănuita apariție a unei indiferențe. *Între iubire și ură există o zonă a indiferenței care trebuie depășită.* Amanții trec prin chinuri de nespus traversând-o. Nimic nu suportă mai greu îndrăgostiții decât indiferența. Iubirea aduce o permanentă agitație și liniștire a valurilor. Îndrăgostitul cere imposibilul, respectiv el vrea să ardă continuu la flacăra sentimentelor lui. Iubirea este ca marea. Ea are flux și reflux. Sentimentele se izbesc astăzi furtunos de stânca gândirii pentru a scădea mâine treptat și a reveni apoi mai furtunoase. Perioada de indiferență nu are nimic de-a face cu acest flux și reflux care se repetă la inter-

[1] Un exemplu clasic este fuga lui Goethe de doamna von Stein în Italia. Acolo el trăiește o dezlănțuire în prietenia cu artiști. A urmat o devalorizare a idealului spiritual prin alegerea unui partener strict fizic, Christiane Vulpius. Putea găsi o tortură mai rafinată pentru von Stein?

vale regulate. Ea este un reflux patologic. Într-o zi se scurge întregul flux. Îndrăgostitul observă înspăimântat imensa indiferență, lipsa de pasiune, nu dorește nimic, nu simte nimic în timpul sărutărilor, libidoul este stins, este invulnerabil, individul nu simte nici o gelozie, nu urăște, nu iubește. Este indiferent.

O femeie inteligentă a numit această stare *cocaină sufletească.* Sufletul pare anesteziat pentru a putea realiza operația despărțirii fără dureri. Dar ce se întâmplă după ce despărțirea s-a produs! Fluxul revine din nou, regretele sunt fără margini, disperarea cauzată de pierderea definitivă a obiectului iubirii îl poate duce chiar la sinucidere pe cel eliberat. Aceasta este cea mai tristă categorie de amanți: oameni care trebuie să se despartă și care nu pot trăi unul fără celălalt, gemeni siamezi – strâns împreunați – deveniți infirmi prin această operație de cocaină psihică, care plătesc libertatea cu sănătatea și cu fericirea de a trăi.

Ce tristă imagine ne poate oferi ființa umană! Ce temător este fiecare în apărarea personalității sale, adesea lamentabile! Omul își apără eul, cu capacitățile și obișnuințele sale, ca pe o fortăreață, luptă pentru independența sa, aspiră spre importanță, tinde să se impună – chiar și când apără doar o ruină incapabilă de viață.

Soții au adesea obiceiul și proiectul de a-și educa soțiile, de a le transforma, de a le schimba după gustul lor, de a le corecta. Și amanții încearcă această adaptare a celuilalt la „sine"[1]. Adevărata iubire este însă o adaptare reciprocă, o renunțare și o învățare în favoarea ființei iubite. Dar „sinele" se revoltă împotriva acestei transformări și dovedește o inerție care rămâne refractar față de orice acțiune străină. Atât de mulți oameni visează la o viață nouă, la o revoluție interioară care să-i ducă la o nouă direcție – și numai puțini a ting acest țel. Ei eșuează dintr-o inerție interioară, dintr-o *„lege a conservării"*. Ibsen a vorbit despre o *„lege a transformării"*. Ar fi trebuit să vorbească mai întâi despre o *„lege a regresiei în vechiul eu"*. Acești soți despre care am vorbit, care își cicălesc soțiile sau le critică, le instruiesc, care le agresează cu înțelepciunea, cu experiența lor de viață, cu concepția lor despre viață, văd într-o zi o revoltă care s-a pregătit încet, dar sigur.

[1] *Selbst* în textul german. Stekel se referă la eu. (N. t.)

Această regresie a sentimentelor către vechiul eu joacă un mare rol în lupta dintre sexe. Personalitatea luptă împotriva propriei înfrângeri. Fiecare individ are atâta iubire de sine încât să se poată elibera în orice moment. Apoi, iubirea se prăbuşeşe, „voinţa de supunere" slăbeşte şi „voinţa de putere" ridică vechea personalitate pe tron. Egoismul triumfă asupra altruismului, iubirea de sine triumfă asupra iubirii faţă de celălalt. Lupta pentru putere şi importanţă a propriei personalităţi devine forţa animatoare în jocul iubirii.

Doar dacă iubirea a produs miracolul de a face din două personalităţi una singură, această luptă rămâne fără efect asupra iubirii. Îndată ce obiectul iubirii este desacralizat, începe din păcate procesul fatal al deprecierii, care de cele mai multe ori înseamnă sfârşitul iubirii. Cel care a depăşit această criză a adus victorios corabia iubirii printre furtuni, către un ţărm sigur.

Îndată ce apare la amanţi o schimbare în modul de a simţi, dispare brusc orgasmul femeii (se micşorează potenţa la bărbat) şi începe lupta între sexe şi această luptă înseamnă de cele mai multe ori sfârşitul iubirii...

Am accentuat în mod repetat că dispareunia înseamnă un „Nu vreau!" Acest „Nu vreau" îşi are originea în încăpăţânarea interioară, care însă este foarte iscusit ascunsă conştiinţei. Arta analizei constă tocmai în a descopei această încăpăţânare, în a scoate la iveală motivele ei. Cu această ocazie se relevă din nou întreaga meschinărie a oamenilor şi în special femeile sunt cele care nu scot la iveală o parte frumoasă. Ele se răzbună pentru mici umilinţe, remarci care păreau uitate, pentru lipsă de consideraţie, pentru chinurile geloziei. Dar această luptă nu este onestă, deschisă, conştientă. Este perfidă. Ficţiunea marii iubiri este conservată în timp ce deja de multă vreme încăpăţânarea a anulat voinţa de supunere şi a deschis lupta pentru propria personalitate.

Dar cunoaşterea acestor fenomene facilitează psihologilor înţelegerea oricărei dispareunii. Aici iese la iveală şi latura socială a problemei. Vedem clar că dispareunia este o boală socială, că ea înseamnă o armă a femeii în lupta dintre sexe. Problema dispareuniei o atinge pe cea a homosexualităţii şi a altor perversiuni.

VII

Fragment de analiză a unei travestite

O PICTORIŢĂ foarte cultivată se plânge de reprezentări compulsive[1] şi frigiditate deplină în timpul coitului normal. Să prezentăm mai întâi istoria vieţii şi a suferinţei ei. Are 28 de ani, este despărţită de primul ei soţ, este logodită cu un alt bărbat; coitul cu el nu duce la orgasm. Încă din copilărie avea dorinţa de a purta haine bărbăteşti. Este o travestită manifestă.

Ea face un raport psihologic al suferinţelor ei, pe care le povesteşte oarecum obiectiv, ca şi cum ar fi vorba despre o a treia persoană. Din descrierea sa reiese că s-a ocupat mult de medicină şi psihanaliză. O vreme a oscilat chiar între profesia de medic şi arta ei. Să o lăsăm să povestească.

Pacienta se plânge de dureri dorsale, de „insuficienţă cardiacă cu caracter nervos" şi de tulburări de circulaţie. Ea nu este ceea ce în mod obişnuit se numeşte „nervos", vrea să fie sănătoasă; îi place să se ştie foarte viguroasă, suportă o cantitate de muncă intelectuală care depăşeşte cu mult media, nu are ameţeli în timpul ascensiunilor periculoase, posedă stăpânire se sine şi răbdare în relaţiile cu oamenii, are printre cunoscuţi reputaţia unui model de „nervi absolut intacţi".

Până la vârsta de 6 ani, pacienta, în ciuda asigurărilor celor din jur, a crezut că este băiat îmbrăcat ca fetiţă din motive necunoscute. Copil fiind, se ruşina de fuste, era nefericită când era „împopoţonată", voia întotdeauna să poarte pantaloni de piele sau haine din pânză de saci. Copil sălbatic şi recalcitrant, iubea jocurile băieţilor, nu putea suferi păpuşile, poseda (din dorinţa ei) sabie, cartuşieră etc. La întrebarea despre viitorul ei, la vârsta de 6 ani, a răspuns: *„Voi deveni locotenent şi, dacă mă ajută Dumnezeu,*

[1] Produs printr-o constrângere interioară, resimţit de către subiect ca ceva imperios. (N. t.)

mareşal". Pe atunci se visa foarte des călărind în calitate de comandant-şef (cu pantaloni albi, cizme, mănunchi de pene) şi ieşind din oraş în fruntea unei armate. Acest vis revine şi astăzi (întotdeauna la fel; un vis stereotip). Se juca numai cu băieţi, care la început au crezut basmul ei cu „băiatul travestit".

Îşi aminteşte că a suferit încă din prima copilărie din cauza răcelii mamei sale. Mama ei nu era niciodată tandră, era întotdeauna o mare doamnă. Pacienta o iubea cu pasiune pe mama ei căutând întotdeauna în zadar iubirea şi tandreţea acesteia. Cu tatăl nu avea pe atunci nici o relaţie, el era distribuitorul pedepselor şi nimic altceva.

La şcoală era inteligentă, era preferata profesorilor. Disciplinele ei preferate erau istoria şi geografia. Nu o interesau deloc colegele ei. I se păreau prea laşe, plângeau numaidecât etc. Se juca numai cu băieţi. Până la vârsta de 8 ani se juca cu multă plăcere de-a războiul, de-a hoţii şi se îmbrăca întotdeauna băieţeşte. Începând cu vârsta de 7 ani, a început să se îndoiască de existenţa lui Dumnezeu, să se îndoiască de religie, să se entuziasmeze pentru idealuri naţionale etc. Ea a închis toate acestea în sine, nu discuta cu nimeni despre aceste lucruri, îşi făcea primele însemnări ale ei. A fost profund nefericită când a trecut de la gimnaziu la liceu, se temea că se va „efemina".

La vârsta de 13 ani a devenit puberă. Devenea foarte puternică şi suferea din această cauză. Acum s-a schimbat comportamentul ei faţă de fete. Pe de o parte, încă le disprețuia cu putere fiindcă aveau în cap numai prostii şi nu se interesau de nici o problemă serioasă, pe de altă parte, ea devenea faţă de ele timidă şi serioasă, roşea când vreuna o aborda, era fericită dacă putea să acompanieze o fată frumoasă, le făcea mici servicii de paj, le săruta mâna, ş. a. Acasă purta aproape întotdeauna *hainele tatălui ei (pe care el nu le mai purta).* La vârsta de 12 ani, a început deja să studieze filosofia, religiile hinduse, ştiinţele naturii, devenea tot mai serioasă, turmentată de probleme. Plecând de la pasional – resimţita problemă: a fi unic sau a fi ca toţi ceilalţi, s-a refugiat în lecturi din Lenau şi Schopenhauer. Încă de pe atunci a început conflictul între „dorinţa de a fi altfel decât ceilalţi" şi a se evidenţia prin aceasta şi dorinţa de a fi ca ceilalţi, pentru a fi liniştită şi fericită. Primele poezii aveau conţinut predominant filosofic, erau dedicate prietenelor (cu puternic accent sexual). Acum a pictat primele tablouri-peisaje.

La vârsta de 16 ani, primele relaţii intime cu fete. Pacienta nu s-a masturbat niciodată, la prima deşteptare a senzualităţii elementare s-a precipitat către fete. Puternică diviziune a sentimentelor: *respect profund* pentru cele cărora li se jură credinţă, *dispreţ* pentru cele care sunt posedate. Uşoară tristeţe după fiecare posesie. O femeie care se dăruieşte este devalorizată de către bărbat. Studiu continuu, turbat. Foame de lup pentru tot ceea ce merită ştiut. După ce şi-a petrecut până atunci viaţa într-un mic oraş de provincie, acum (la 16 ani) pacienta merge singură în străinătate pentru a-şi continua studiile. Acolo studiază zi şi noapte, se simte în mod complet bărbat. Prima iubire: o fată. Nu vrea să o posede, se îndepărtează de orice senzualitate, ea visează şi adoră. Se simte dezamăgită şi se aruncă din nou asupra studiului, erotism sălbatic şi alcool. Un an trăieşte în excese, nervii se răzvrătesc. Se întoarce în casa părintească, unde studiază în continuare în acelaşi ritm nebunesc, făcând în acelaşi timp poezie. Erotismul are importanţă doar episodică, nu ia o femeie decât dacă simte în mod absolut nevoia. Are o melancolie din ce în ce mai profundă pentru că femeile sunt atât de uşor de cucerit.

Familia ei s-a mutat la Viena. Diverşi bărbaţi o curtează pe pacientă; stabileşte amiciţie cu unii dintre ei, se îndrăgosteşte de câteva ori fără a avea senzaţii sexuale şi din când în când are relaţii sexuale cu femei. La vârsta de 17 ani, îl cunoaşte pe soţul ei. Tipul lui constituţional nu este feminin, dar el are totuşi o frumuseţe decadentă; se simte atrasă de gingăşia sa orientală, de frivolitatea şi de sentimentalismul său şi, deşi este conştientă că îi este inferior din punct de vedere spiritual, hotărăşte să se căsătorească cu el *în ciuda rezistenţei părinţilor ei.* Nu cere de la el nici înţelegere, nici superioritate, din contra, lângă el vrea să se odihnească de luptele ei, să regăsească copilăria, beţia. Ştie sigur că iubirea ei nu va dura mult şi se căsătoreşte cu el numai pentru că, fiind fată dintr-o familie bună, nu-l poate avea altfel. Dar îşi face multe visuri în legătură cu această iubire, inventează conştient pe seama lui şi totuşi este o visătoare complet lucidă pentru că ştie că el (pe care ea îl simte ca femeie) nu ar putea înţelege niciodată lumea ei. În căsnicie, îi face plăcere slăbiciunea voinţei lui. Îi place că el nu munceşte în timp ce ea studiază şi creează, se bucură că ea îi procură mijloacele pentru nevoia lui de lux. *El este femeia ei!* Ea se îmbracă simplu, pe cât posibil bărbăteşte, îi

place ca el să fie îmbrăcat în ciorapi de mătase şi haine croite cu fantezie; este fericită când poate purta uniforma lui. *Multă vreme coitul nu poate avea loc. În ciuda puternicei ei excitaţii, vaginism.* El este prea puternic pentru ea. De asemenea, „poziţia" ei în timpul coitului i se pare umilitoare, nebărbătească. Întotdeauna ea este cea agresivă, cea care solicită. *Cunnilingus*, mai târziu masturbare reciprocă după coit, pentru a ajunge la satisfacţie. În timpul coitului nu apare niciodată orgasmul.

Încă este mereu chinuită de raporturile cu mama ei. În perioada pubertăţii existau lupte sălbatice între ele, conflicte. Ea încearcă mereu să bată la uşa conştiinţei reci a mamei ei, *vrea ca măcar să fie urâtă dacă nu este iubită*. Şi în timpul căsniciei apar mereu conflicte cu mama, urmează regrete dureroase, blândeţea ei se transformă întotdeauna în duritate pentru că tot ce vrea ea de la mama ei este zadarnic. Cu ştirea soţului său, pacienta reia relaţiile sexuale cu femei, căci numai „coitul" cu femei îi procură imediat orgasm fără *cunnilingus* sau manipulări onaniste. Ea nu este niciodată geloasă pe femei, îl îndeamnă pe soţul ei să posede femei împreună cu ea. Este foarte geloasă pe bărbaţi. Imaginaţia ei erotică este foarte vie şi aprinsă, dar ea nu reuşeşte suficient să-i fie pe plac tânărului ei soţ; încă din primul an al căsniciei suferă de impotenţă sexuală, are dureri lombare după actul sexual. Chiar cu femei, ajunge foarte rar de două ori la orgasm.

Tot mai puternic se formează dualismul ei: un eu care disecă totul, care încearcă să conştientizeze totul, care este sceptic, rece. Al doilea eu regretă cunoaşterea dobândită de primul eu, tânjeşte după inconştient, vrea să „fie ca ceilalţi". *„Nostalgia vieţii burgheze"*. Remarcând că soţul ei o împiedică în munca ei de artist, că o înjoseşte şi o oboseşte peste măsură din punct de vedere sexual, hotărăşte să se despartă de el, deşi îl iubeşte „nebuneşte". Reuşeşte aceasta în ciuda grelelor lupte interioare şi a rezistenţei lui disperate.

Acum este liberă şi trăieşte doar pentru arta ei. Găseşte un artist care îi devine prieten. Vorbeşte cu el, ca între bărbaţi, despre filosofie, despre femei, despre viaţă etc. El iubeşte felul ei masculin şi autoritar de a fi. Ea nu se gândeşte la căsătorie, dar el reuşeşte să o convingă în acest sens, părinţii ei vor de asemenea acest lucru din raţiuni mondene. Pentru că el o înţelege perfect şi ea nu mai crede în căsătoria „numai din iubire", se logodeşte cu el. Presată de acesta,

consimte să aibă relaţii sexuale, adică îl ia într-un moment de dorinţă, dar nici coitul cu el nu-i procură orgasm. Continuă relaţiile sexuale cu femei. Din conflictul între „dorinţa nestăpânită" şi dezgust apare imaginea femeii ca demon şi animal, imagine care, de asemenea, în plus, simbolizează triumful masculinităţii asupra feminităţii.

Dezacordul ei interior se accentuează tot mai mult. Eul „bărbat" şi eul „femeie" se succed periodic. În timp ce creează, este complet bărbat, după care urmează o perioadă feminină. În timpul perioadei masculine nu vede în artist decât un prieten, eventualele relaţii sexuale cu el apar ca homosexuale; cei doi prieteni îşi oferă reciproc „cupa unei profunde beţii, după care întotdeauna urmează o altă cupă, a solitudinii". În această perioadă masculină, ea trăieşte parţial abstinentă, complet dăruită operei ei, care aproape o devorează, apoi are relaţii excesive cu femeile. Erotismul ei este atunci de un accentuat sadism, o excită mai ales sânii. Vorbeşte dur şi disprepuitor despre sexualitate. Plăcere trecătoare, nimic mai mult.

Perioada feminină nu este complet feminină. Se succed dorinţe sadice şi masochiste, dar câteodată vrea să „fie luată ca femeie". Firește satisfacerea acestei dorinţe nu duce la orgasm. Totuşi, întreaga ei fiinţă are mai multă dulceaţă în această perioadă. Cu toate acestea, are relaţii cu femei.

Cele două perioade au următoarele efecte: 1) Dorinţa de beţie, de evadare absolută. Aceasta duce la alcoolism, la care s-a dedat ani de zile până acum şase luni şi la acte erotice subite, excesive, pe care le savurează doar creierul şi imaginaţia, corpul acceptându-le din ce în ce mai puţin; 2) Realizarea distanţei între ea şi ceilalţi şi deci premisa ca arta ei să creeze puntea către înţelegerea celorlalţi. Cele mai puternice beţii îi dăruiesc şi ore de creaţie şi în acelaşi timp o *eliberare* de complexele sentimentale, o abreacţie[1] plecând de la conflictele şi dorinţele ei. Ceea ce s-a creat în ea a fost exteriorizat, nu o mai interesează. Simte cu putere şi o face fericită înnobilarea produsă de creaţie, sublimarea pasiunilor.

Pacienta nu poate indica exact când au început reprezentările ei compulsive (crede însă că le poate situa în timp „la scurtă vreme

[1] Descărcare emoţională prin care un subiect se eliberează de afectul legat de amintirea unui eveniment traumatic, permiţându-i astfel să nu devină sau să nu rămână patogen. (N. t.)

după începerea relațiilor ei cu artistul"). La început, nu putea să adoarmă fără a-și imagina cu exactitate anumite peisaje. Ulterior nu mai putea ajunge la orgasm fără să-și imagineze un eveniment sexual complicat, scenele trebuind să se succeadă într-o anumită ordine. În aceste reprezentări compulsive actele sadice jucau un mare rol. Ea se imaginează *în același timp* bărbat și femeie, activă și pasivă, sadică și masochistă; imaginația ei îi permite ca în același timp să-și închipuie plăcerea celor doi și să juiseze. Această reprezentare nu o aduce la orgasm în timpul coitului normal, ci numai în timpul actelor onaniste. În timpul relațiilor sexuale cu femei, ea nu are nevoie de reprezentare compulsivă, căci „coitul" duce imediat la orgasm.[1] Aceste reprezentări compulsive o enervează teribil pe bolnavă și reprezintă motivul pentru care ea a solicitat un tratament.

În anul 1913, aflată sub influența alcoolului, l-a violat pe logodnicul ei; se simțea complet bărbat și l-a disprețuit ușor după aceea. În această stare a schițat scenariul unei drame, care abia în 1915 a terminat-o. Eroina este o femeie autoritară și masculină, care trăiește dintr-un impuls faustic fel de fel de experiențe și sfârșește prin a deveni, fără să știe, iubita fiului ei. Când află, recunoaște incestul și continuă să aibă relații sexuale cu el și își dovedește dreptul la acest incest în apoteoza ultimului act. Acestei opere îi urmează alte tablouri și drame prin care pacienta se eliberează de mereu alte euri și conflicte, dar în care complexul oedipian nu mai revine.

În timpul războiului, pacienta trăiește aproape în abstinență până în toamna anului 1917. Abstinența era întreruptă doar de concediul anual al logodnicului ei și de raporturi rare cu femei. Cele două episoade unice cu femei pe care le-a trăit între 1914 și 1917 au avut ca efect de fiecare dată crearea de peisaje lirice. Între timp nu face pictură de atmosferă. Din 1913 până în prezent, relațiile cu logodnicul ei au rămas la fel de cordiale, deloc erotice din partea ei. Cele două părți ale eului ei scindat devin tot mai chinuitoare, an de an ea ajunge tot mai solitară, fără să caute însă pe nimeni, știind că pe ea doar creația, doar arta o poate salva. Exterior apare întotdeauna luminoasă,

[1] Coitul cu femeile se produce astfel: ea se culcă deasupra femeilor și execută mișcări asemănătoare coitului fără a atinge femeile altfel sau a le excita genital. Imaginându-și că este bărbat, ajunge la orgasm. Ea susține că în același timp și femeile ajung la orgasm, afirmație de care, după experiența mea, mă îndoiesc.

dură și sănătoasă, detestând bolile și slăbiciunile, chiar propria ei slăbiciune.

Cele două relații cu femei din timpul războiului, menționate de pacientă, sunt descrise de ea ca cele mai fericite perioade ale vieții. Prima a fost cu sora soțului ei. (Tocmai această coincidență a făcut-o să fie fericită.)

Contrar relațiilor mai vechi cu femei (care durau foarte puțin și nu îi lăsau decât dezgust și dispreț), ea a respectat pe această femeie, a conviețuit cu ea mai mult de un an, a muncit mult și s-a simțit fericită în această perioadă, a fost complet sănătoasă, îi plăcea ca alți bărbați să admire frumusețea „soției ei" etc. A rupt relațile cu ea când fata s-a îndreptat spre un bărbat și s-a logodit cu el. După aceasta, a urmat o lungă perioadă de abstinență absolută, mai târziu, ici și colo, relații fugitive cu femei. În vara lui 1917, a avut o scurtă relație cu fiica unui vechi prieten (medic). Și aici, *gândul la tatăl* fetei, de care se știa dorită, o excita în mod deosebit. Relația a fost ruptă când pacienta a început o muncă importantă pentru care avea nevoie de liniște absolută. Este de menționat că pentru pacientă arta ei se afla mai presus de orice experiență și, fără a ezita, sacrifica orice fericire pentru o operă. În ciuda nenumăratelor conflicte, a muncii extenuante, a excesele de alcool, pacienta nu a suferit niciodată de nervi. Numai când logodnicul ei venea în concediu, se simțea chinuită de impotența ei, de reprezentările ei compulsive și se simțea foarte mizerabilă.

În toamna lui 1917, pacienta face cunoștință cu un tânăr sublocotenent (19 ani). Deși foarte răsfățată prin nenumărate omagii ale bărbaților, pacienta se îndrăgostește tocmai de acest tânăr, la care o captivează felul copilăresc de a fi și tinerețea. Au relații sexuale care o fac fericită doar întrucât simte că îl posedă în mod absolut pe partener. Coitul nu duce la orgasm, totuși ea ajunge la alt fel de satisfacere. Pacienta își analizează senzațiile astfel: 1) A căutat întotdeauna o femeie pe care să o poată respecta. Deși tânărul nu se poate numi feminin (fiind diferit chiar și față de alți tineri), ea îl simte femeie fizic și spiritual. Fizic, pentru că este atât de tânăr, fără barbă și cu un ten atât de fin. Spiritual, pentru că ea îi este *cu mult superioară* și îl poate conduce într-o nouă lume, lumea ei; 2) Are nostalgia de a părăsi solitudinea, știința, analiza ei pentru lumea simplă și inconștientă a altora, pentru copilărie. Logodnicul ei nu-i poate dărui aceasta pentru

că el însuşi este artist şi ştie prea multe despre ea. În schimb, acest copil îi dezvăluie o lume pierdută veşnic pentru ea. Îl iubeşte din nostalgie. 3) Nici el nu este fericit cu mama sa. Numai cu el ea poate vorbi despre relaţiile cu mama ei. Ea este mama lui, se visează des în această ipostază şi se imaginează când ca mamă care are relaţii sexuale cu fiul ei, când ca fiu, cu care se identifică, el dorindu-şi mama (pe ea); 4) Un adevărat bărbat, mai ales un artist, nu este capabil să se dăruiască. Tot ce este mai bun în el aparţine operei sale. Ea ştie prea bine acest lucru din proprie experienţă. Ea nu se poate dărui total nici unui bărbat, ar sacrifica pe oricine pentru opera ei. Se pot dărui numai femeile şi acei bărbaţi care nu aparţin nici unei opere. Deci numai acest tânăr îi poate dărui acel abandon pe care îl doreşte bărbatul din ea.

Reprezentările compulsive nu dispar nici în coitul cu acest tânăr. De o jumătate de an visează des pe mama lui (*pe care nu a văzut-o niciodată*). Visează întotdeauna că o *posedă pe această mamă*. Mama lui este prezentă şi în reprezentările ei compulsive – o vede violată de un bărbat care este întotdeauna fiul ei (dar aceasta iese la iveală abia prin analiza visului). În reprezentările ei compulsive se iamginează când acest bărbat, când fiul, de cele mai multe ori amândoi în acelaşi timp. Din când în când, pacienta suferă de o gravă nevroză de angoasă care, totuşi, încetul cu încetul, se ameliorează. În primăvara lui 1918 pacienta hotărăşte să forţeze orgasmul în timpul coitului prin autosugestie. După o şedere la ţară de câteva luni, reuşeşte aceasta fără reprezentări compulsive şi cu o imensă cheltuială de energie. *Orgasmul a fost cel mai intens din câte a simţit vreodată. Atunci se simţea bărbat. După multe luni a mai reuşit o dată, dar niciodată de atunci.* Într-o zi şi-a pierdut cunoştinţa de două ori după orgasm, din cauza epuizării. Au urmat o lungă slăbiciune a inimii, tulburări de circulaţie şi ale reflexelor.

Ca pictor, pacienta iubeşte simbolul. Pictează într-o stare de excitaţie enormă – care câteodată are caracter sexual – necunoscând nici somn, nici foame în timpul acestei perioade, are sentimentul de revărsare infinită şi îşi descrie arta nu numai ca abereacţie şi sublimare, ci, direct, ca masturbare ascunsă. Pacienta este foarte conştientă de ea însăşi, narcisică, autoritară – şi totuşi foarte dulce cu prietenii ei! Prin viaţa şi arta ei luptă pentru noblete umană, pentru o domnie a principiilor. Erotismul ca atare nu joacă un mare rol în viaţa ei (poate

numai narcisismul şi complexul oedipian), ea ţine mai puţin să obţină putere absolută, cât să nu trebuiască să se teamă pentru forţa ei creatoare. Nu ştie să spună dacă este erotic fixată la tatăl ei. *Dar îşi aminteşte că o perioadă de timp a flirtat cu un tânăr pentru că semăna cu tatăl ei.* Totuşi, nu a fost o influenţă profundă. Pacienta este foarte fericită cu tânărul de care este ataşată de cincisprezece luni şi faţă de care are o afecţiune din ce în ce mai mare. Găseşte în el linişte, calităţi infantile şi totuşi şi înţelegere. Dar nu vrea să facă dragoste des, ci cel mult o dată pe lună, căci are nevoie de forţele ei pentru alte lucruri. Tânărul vrea să se căsătorească cu ea cu orice preţ şi suferă din cauza logodnei ei cu artistul. Ea nu poate ceda dorinţei lui din două motive: în primul rând, ea ştie că el are nevoie de o femeie adevărată, care să-i dăruiască copii etc.; în al doilea rând, artistul nu-i va reda niciodată libertatea. Adesea, ea este foarte exasperată pentru că amândoi ameninţă cu sinuciderea.

Timp de aproape opt luni, pacienta s-a ocupat de psihanaliză. Susţine că abia prin psihanaliză a înţeles raporturile aşa cum şi le explică astăzi, adică complexul oedipian apărut în tablourile ei înainte de a se îndoi de fixaţia ei la mamă. (Şi o gravură tratează acest subiect.) Pacienta a venit în tratament pentru că o soluţie a tuturor acestor probleme i se părea imposibilă şi bănuieşte că îmbolnăvirea ei este o „fugă în boală" pentru a scăpa de conflictele care o încolţeau. Ea este deci instalată în boală din comoditate şi de aceea se poate desprinde greu prin forţe proprii.

În legătură cu fantasmele sadice, este de remarcat că tatăl pacientei şi-a bătut copiii până în perioada pubertăţii.

.....

Aici se termină foarte interesanta relatare care ne prezintă o femeie arzând de dorinţa de a fi bărbat, care se comportă ca un bărbat, se îmbracă cu plăcere bărbăteşte, dar vrea să se poată bucura ca o femeie. Dorinţa ei este: să rămână masculină şi, cu toate acestea, să juiseze în coitul normal. Teama ei este: prin feminizare poate să piardă ceva din forţa ei creatoare. Numai un bărbat poate fi artist. Ultimul ei ciclu, în care a desenat într-o stare de excitaţie febrilă, preamăreşte din nou puterea creatoare a bărbatului şi victoria sa asupra senzualităţii animalice simbolizate prin femeie. Ar fi de menţionat iubirea ei zadarnică faţă de mamă şi iubirea deschis recunoscută faţă de tată. De-a dreptul neliniştitoare este capacitatea ei de sciziune şi de

identificare cu mai multe persoane. În timpul unui act sexual, ea simte plăcerea atât ca bărbat, cât şi ca femeie, ea simte împreună cu obiectul şi prin obiect, ea poate fi în acelaşi timp femeie, bărbat, mamă, tată şi copil. Fapt dovedit în special de reprezentările ei compulsive prin care ea forţează orgasmul în ultimii ani. Prima ei relatare trece repede peste aceste reprezentări. Începem analiza cu încercarea de comunicare a acestora. Relatarea este şovăitoare, cu rezistenţe.

Pacienta se teme de psihanaliză. Ar putea să o facă să-şi piardă masculinitatea, forţa creatoare. Şi-ar putea pierde homosexualitatea. Ar vrea să rămână aşa cum este şi, cu toate acestea, să juiseze în timpul coitului. Prognoza acestei analize este nefavorabilă. Bolnava are o teamă prea mare de distrugerea construcţiei ei artificiale. Deja comunicarea reprezentărilor ei compulsive se face cu o rezistenţă remarcabilă.

Ea are trei reprezentări compulsive pentru a forţa orgasmul: 1) Două eleve au comis un delict. Ele sunt chemate de directorul şcolii, care le pune în faţa unei alegeri: eliminarea din şcoală, sau administrarea unor pedepse. Ele aleg ultima variantă. Directorul îl cheamă pe omul de serviciu, care o violează pe una dintre fete cu cuvinte şi gesturi brutale. Aceasta îi excită atât de mult pe profesor şi pe cealaltă fată, încât ei realizează coitul cu un mare orgasm. Ea se identifică atât cu fata cât şi cu profesorul; 2) Un tânăr ofiţer întâlneşte două femei elegante într-o străduţă. Prin cuvinte vulgare, le promite mari plăceri sexuale. Ele merg în locuinţa lui. Chiar de pe scări, el le atinge fesele. Coprolalie. Sus, o predă pe una grăjdarului. Cealaltă este convinsă şi violată. Reprezentare: ar fi un incest; 3) Un pictor trebuie să picteze o femeie distinsă şi elegantă. El îi mărturiseşte că nu va reuşi aceasta decât dacă o va poseda. Scenă libertină, cuvinte scabroase. Coit. Apoi, el este complet rece şi poate picta un tablou minunat. Orgasm, imediat ce tabloul este terminat.

În toate aceste imagini bărbatul violează femeia. Aceasta este reprezentarea endopsihică a conflictului ei. Caracterul ei masculin îi violează feminitatea. Ea este neîncrezătoare şi prudentă. Se teme că aş putea să o hipnotizez, deşi i-am promis că nu voi folosi nici o hipnoză; de altfel, în asemenea cazuri, resping în principiu hipnoza. „Detest hipnoza!", spune ea. „O consider o crimă!". „De ce vă temeţi de hipnoză, dv., care aţi cunoscut toate plăcerile şi posibilităţile?".

„Pentru că nu vreau să mă pierd! Pentru că nu vreau să-mi pierd homoxesualitatea!". „Vă temeţi deci să simţiţi ca femeie în timpul coitului sau al vreunuia din violurile imaginate de dv.?". „Nu! Vreau să simt homosexual şi, cu toate acestea, să am orgasm în coitul normal. *Nu vreau să mă dăruiesc!*".

Aici se relevă atitudinea originară ascunsă. *Ea nu vrea să simtă* ca femeie! Tremură de teama unei senzaţii feminine. Aceasta merge atât de departe, încât la ultima ei iubire, a rupt relaţia brusc, cu o forţă supraomenească, pentru că a simţit că a început să-l iubească pe bărbat ca femeie. Ea a scris o scrisoare de revocare urgentă şi a pus capăt rapid şi energic relaţiei care a durat două luni, timp în care s-a simţit înflorind şi pe care l-a simţit ca fiind cea mai fericită perioadă a vieţii ei. Atât de puternică este în ea forţa care o apără împotriva feminităţii!

.....

Ea se îndoieşte de toţi creatorii. Deşi ar sacrifica totul pentru o mare operă, se îndoieşte de onestitatea artiştilor. A privit prea adânc în culise. Ieri, a adus din nou ca motivaţie a fugii de feminitate teama pentru creaţia ei. Tot ce este mare a fost creat de bărbaţi. Möbius şi Weininger au perfectă dreptate. Astăzi, ea depreciază caracterul artiştilor. O atenţionez că această neîncredere poate veni dintr-o profundă autocunoaştere. Nu este cinstită cu ea însăşi, îşi înşeală şi îşi violează propriul eu. Creaţia ei este parţial o minciună, adică o fugă de feminitate.

.....

Ca nouă rezistenţă faţă de psihanaliză, rasismul ei. Urăşte toate corciturile care provin din două rase. Apreciază puritatea rasială. Are ferma convingere că este nefericită şi nevrotică pentru că în sângele ei două rase îşi dispută supremaţia. Recunoaştere endopsihică a celor două tendinţe care îşi dispută supremaţia în sufletul ei: femeia şi bărbatul, pe care ea le percepe ca două rase.

.....

Se plânge de puternice bătăi ale inimii şi de aritmii seara, câteodată având un puls prea lent. Doarme doar 3 ore noaptea, după care se trezeşte pentru a lucra. Apoi, cu o cafea neagră şi o Cola, este în formă. De unde provin tulburările cardiace? Mă refer la faptul că se

violează în mod sistematic şi la iubirea pe care şi-a smuls-o din inimă. „Îl văd totuşi din când în când; desigur vorbim apoi despre toate afacerile mele şi nu despre noi. De altfel, el este la fel de fixat de părinţi ca şi mine." Îi atrag atenţia că ar face mai bine dacă ar trăi separat de părinţi. Ea răspunde că are nevoia să fugă de părinţi dar, după câteva săptămâni, se întoarce înapoi plină de regrete. Are un sentiment de vinovăţie faţă de părinţii ei, care o împinge înapoi către ei şi o face supusă. Când este cu părinţii, trebuie să se certe mereu şi chiar astăzi a avut o altercaţie serioasă cu tatăl ei din cauza unor lucruri mărunte. Aceasta se întâmplă aproape în fiecare zi. Venind vorba despre tată, ea povesteşte că el i-a întărit întotdeauna tendinţele homosexuale. *El nu vrea ca ea să fie femeie. A fost teribil de gelos pe primul ei soţ şi a provocat divorţul. Într-o zi, fiind beat, i-a mărturisit că nu suportă gândul că un bărbat stă deasupra ei şi ea i se dăruieşte. Deci anestezia ei corespunde unui imperativ patern!* Dar de unde provine sentimentul ei de vinovăţie?

Experienţa psihanalitică ne învaţă că întotdeauna membrii unei familii aflaţi în ceartă sunt fixaţi incestuos unul de la altul şi se învinuiesc reciproc pentru nefericirea şi neîmplinirea dorinţelor lor secrete. Între ea şi tatăl ei se produc zilnic scene cu care este deja atât de obişnuită, încât nu poate trăi fără aceste excitaţii zilnice. Se pare că prin această descărcare afectivă se descarcă o parte din senzualitatea ei stăvilită. Cel mai greu ea poate suporta indiferenţa tatălui ei în aceste raporturi, a căror natură tatăl, aflat în stare de beţie, a caracterizat-o destul de clar.

Această ultimă comunicare ne permite concluzii importante. Când un tată face scene de gelozie fiicei sale căsătorite şi o desparte de soţul ei, cât trebuie să o fi răsfăţat în copilărie şi să o fi fixat la el! Ce influenţă trebuie să fi avut asupra sexualităţii ei bătăile sale cu care nu s-a zgârcit!

Să ne gândim la atmosfera ciudată în care trăieşte analizata. Ea vorbeşte cu tatăl ei despre aventurile ei sexuale; el ia parte la viaţa ei sexuală. Este gelos pe bărbaţi şi este fericit de insensibilitatea ei faţă de aceştia. Are înţelegere pentru toate micile ei aventuri homosexuale şi întăreşte ficţiunea că ea este un bărbat ratat – dar numai din gelozie, din teama că ar putea să o piardă pentru un alt bărbat. Îi admiră arta şi face tot ce poate ca ea să se impună (în mod repetat i-a organizat

expoziţii şi i-a trimis desenele în străinătate). Ea se vede silită să-i ascundă ultima ei relaţie. Tatăl a acceptat logodna cu artistul ştiind că ea nu-l iubeşte şi că nu va juisa cu acesta. Dar ea a trebuit să-i ascundă aventura pe care a avut-o cu sublocotenentul.

El este împotriva psihanalizei şi în mod deschis se teme de influenţa mea. Crede că şi eu sunt un escroc la fel ca şi alţi medici şi găseşte că şedinţele sunt prea scumpe; de asemenea, ar dori să ştie ce are ea de discutat cu mine. El vrea să-şi păstreze fiica pentru el şi să nu o dea altui bărbat. Ea îi răspunde foarte iritată, ia partea psihanalizei şi se ajunge la obligatoriul „mare scandal" care, după un scurt dezacord, se termină cu o scenă de conciliere.

.....

Ea simte menstruaţia ca pe un eveniment dezgustător, oribil. În această perioadă ar dori să se ascundă, să se închidă, să se omoare. Nu poate să muncească, este stăpânită doar de o senzaţie de dezgust pentru că feminitatea ei a câştigat supremaţia. O dată a pălmuit un bărbat pentru că, într-o discuţie despre problema feminină, a respins emanciparea femeii din cauza menstruaţiei. Şi tatăl ei s-a enervat din această cauză. El spune adesea: „De ce ai tu menstruaţie?". Tatăl este un spirit exploziv, un cercetător, un gânditor care mereu inventează şi are idei noi. Mama este rece şi inaccesibilă, trăieşte în înălţimi de gheaţă. Întreaga ei viaţă este o solicitare a iubirii mamei. Tatăl ei este gelos şi pe prietenele ei lesbiene dacă observă că ele devin prea intime... Cu surorile, pacienta are relaţii ciudate pe care vrea să le conserve „pure". Surorile ei sunt într-un contrast absolut cu ea. Prin creaţia ei luptă pentru iubirea şi respectul din partea surorilor şi a mamei... Ea nu cunoaşte ruşinea în faţa bărbaţilor. Pentru prima dată a simţit acest sentiment în faţa tânărului sublocotenent pe care, din păcate, îl iubeşte şi sora ei mai mică. Mai înainte, a avut o relaţie cu un domn mai în vârstă. Bărbaţii mai în vârstă sunt pentru ea cei care au mai mult de 25 de ani! Cu el, totul era comod, nu era nevoie decât să-i spună: „Fă-mi aceasta!". În prezent, în faţa sublocotenentului îi este ruşine de această aventură.

.....

Mi-a povestit deja că suferă de stări de angoasă. Aceste stări debutează seara. Nu poate sta singură, exceptând pădurea sau muntele (a înnoptat singură sub cerul liber). Între patru pereţi simte o teamă

nebună, încât ar putea țipa fără sens. Apoi are halucinații, o vede pe bona ei din copilărie cu un șorț. Din noptieră iese un bărbat care vrea să o violeze. Îi arăt caracterul infantil al acestei temeri. Cum ar putea un bărbat să stea ascuns într-o mică noptieră? Ea completează că se teme și de trosnetul mobilei. De asemenea, se teme când se află pe stradă pe întuneric și în spatele ei se află un bărbat. Dacă vine din față, nu se teme, ea are revolverul. *Dar dacă el ar apuca-o pe la spate, ea ar fi lipsită de apărare.* Simte că întreaga coloană vertebrală s-ar face moale ca și cum s-ar prăbuși, ca și cum orice rezistență ar fi imposibilă dacă el ar atinge-o pe la spate.

„Aceasta înseamnă că ar trebui să abandonați atitudinea masculină și să vă dăruiți..."

„Nu știu. Știu doar că o mângâiere pe la spate, pe coloana vertebrală, îmi produce cea mai mare plăcere. Dar fără orgasm."

„Pentru că plăcerea preliminară este prea intensă."

„Așa este. Este o complet altă plăcere decât în timpul coitului."

„Este o plăcere infantilă."

Continuarea analizei arată că este vorba despre un erotism anal transpus de jos (anusul), sus (spatele). Ea simte o mare plăcere să fie ținută de fese în timpul coitului, ba chiar să fie bătută în acel loc. În perioada copilăriei și mai târziu a avut viermi și i se făceau irigații. Mâncărimea produsă de viermi îi făcea, de asemenea, plăcere.

După o discuție mai lungă, iată explicația mea: „Locul în care cedați cel mai ușor pare a fi anusul. Bona vă făcea probabil irigații cu un irigator pe care-l scotea din noptieră. Vă temeți că un coit anal v-ar obliga să renunțați la atitudinea dv. masculină și să vă supuneți bărbatului. Întreaga dv. viață și iubire este o luptă împotriva bărbatului față de care vă simțiți egală numai ca bărbat aflat în ceartă. Feminitatea dv. violată vrea să iasă la iveală, vizibil întărită prin atitudini și surse de plăcere infantile."

„Vreau să vă mărturisesc ceva. Am încercat și coitul anal. M-a lăsat rece."

„Ce vrea să dovedească aceasta? V-ați convins să nu vă dăruiți bărbatului. Am văzut și bărbați homosexuali care nu au simțit nimic. Unde se sfârșește jocul și unde începe realitatea la dv.?"

.....

Face câteva completări. Are cea mai mare plăcere când mângâie fesele unei femei. La ea însăși, se produce cel mai puternic orgasm dacă un bărbat îi mângâie fesele. Atingerea anusului îi este indiferentă, numai mângâierea feselor poate să-i producă o senzație de plăcere care poate înlocui și depăși alte plăceri. Primul ei soț avea un penis prea mare. Nu înțelege de ce femeile visează întotdeauna la un falus imens. O dată, o irigație i-a produs o criză de leșin. Înțelesese că este femeie. (Când acest tub subțire pătrunsese adânc în ea.) A făcut următoarea asociație: nu găsise niciodată un membru atât de subțire și mic, încât să poată intra în anus fără să-i producă dureri. Fiecare încercare de coit anal eșuase din cauza disproporției fizice. Cu această asociație, a dovedit justețea presupunerii mele. Criza de leșin a fost în visele ei, o trăire inconștientă a acestei fantasme.

Sentimentul de plăcere provocat de mângâierea bărbatului dovedește infantilismul ei sexual. Accentuarea anusului ca zonă erogenă este o parte conservată din sexualitatea infantilă. La aceasta se adaugă faptul că uneori ea se identifică cu un homosexual bărbat. Are un interes deosebit pentru toți homosexualii și în fantasmele ei este un homosexual pasiv. Are o manieră îngrijorătoare de a se transpune în toate rolurile. Se teme doar de o situație feminină. Evită doar atitudinea feminină.

.....

Puternice rezistențe. O dovadă: noaptea trecută a visat foarte animat, s-a trezit, a analizat visul și-a propus să rețină visul și analiza și să mi le comunice, a readormit și astăzi nu mai știe nimic nici despre vis, nici despre analiză. Amnezie deplină, pe care o interpretez ca pe un „a nu vrea să știe". Povestește că a încercat zadarnic să forțeze orgasmul prin coitul normal. Ea are un singur țel: vrea să rămână bărbat dar, în ciuda acestui fapt, să provoace orgasmul vaginal, în mod voluntar. În prezent este complet anestezică vaginal, chiar împotriva durerilor. În timp ce altădată simțea dureri în timpul coitului, în prezent nu simte nici măcar atingerea. Deci este vorba despre o anestezie complet isterică! Atingerea vulvei cu penisul îi provoacă o mare voluptate externă. Atunci simte apropierea orgasmului și face să i se introducă penisul în vagin. În acel moment dispare orice plăcere, ca și cum nu ar fi fost nici măcar excitată. O dată, în timpul unui intens orgasm provocat prin fricțiune externă, l-a rugat pe tânărul ei

prieten să îndeplinească un *immissio penis*. Orgasmul a încetat şi ea a leşinat. A rămas astfel timp de o jumătate de oră. În adolescenţă a leşinat citind într-o carte despre masturbare că fetele îşi introduc creioane în vagin pentru a se masturba. Îi amintesc că a leşinat, de asemenea în timpul unei irigaţii cu un tub lung şi subţire, precum şi în timpul fantasmelor ei despre un penis lung şi subţire.

Vedem că cele trei crize de leşin par să aibă legătură cu penetrarea. Accentuează marea ei rezistenţă împotriva onaniei, pe care a învins-o abia după lectura cărţii mele *Onanie und Homosexualität*. Aceasta s-a întâmplat pentru că – aşa cum spunea ea – se temea să nu-i facă rău, să nu-şi piardă inteligenţa, să nu devină idioată. De onania infantilă pare să se lege o fantasmă a penetrării, de a cărei realizare se teme. Rezistenţa împotriva onaniei mi se pare a fi legată de rezistenţa împotriva acestei fanatasme infantile. Mărturiseşte cu uşurinţă că pictura îi procură aproape aceeaşi plăcere fizică ca şi masturbarca. Totuşi, această plăcere este secundară pentru ea. Creaţia este pentru ea mai presus de orice plăcere. Nu vrea să fie femeie pentru că vrea să-şi păstreze forţa creatoare.

.....

Are o comportare specială faţă de mirosuri. Unele parfumuri o excită foarte tare. Cel mai mult o încântă mirosul propriului corp, al transpiraţiei ei, mirosul specific al vaginului ei. Îi place chiar şi mirosul excrementelor ei. *Mărturiseşte că este îndrăgostită de ea însăşi şi se contemplă multă vreme goală în faţa oglinzii*. Îl invidiază pe bărbatul care o posedă şi îi invidiază orgasmul acestuia. Cel mai mult i-ar plăcea să facă dragoste cu ea însăşi. Ar vrea să-şi creeze o fiinţă, să nască un fiu care să facă dragoste cu ea. O parte din ea care revine la ea. Îi atrag atenţia că Adam face dragoste cu el însuşi, căci Eva este o parte din corpul său şi că sensul mitului biblic al creaţiei este legat de tema onaniei şi a incestului. La început a avut o perioadă de credinţă pioasă, a devenit apoi atee şi în prezent are năzuinţe religioase. Pictează un ciclu al Mariei şi merge din când în când la biserică pentru a asculta muzică. Mirosul bărbatului îi produce de cele mai multe ori dezgust. Propriul ei corp începe să răspândească un miros plăcut în timpul orgasmului. În schimb, mirosul de spermă este dezgustător şi insuportabil pentru ea. Vaginul ei în prezenţa spermei emană un miros îngrozitor, acid, fetid. Întotdeauna trebuie să-şi facă imediat o

irigaţie. În special faţă de femeile şi bărbaţii pe care îi posedă are o comportare ciudată. Îşi aprinde imediat o ţigară şi vorbeşte despre lucruri indiferente sau începe să muncească. Aceste acte nu o impresionează. Simte cu întreg corpul, dar nu vaginal. Poate să atingă orgasmul numai prin mângâieri, prin sărutări pe ureche sau pe sâni, pe orice alt loc al pielii. Doar vaginul şi *introitus vaginae* sunt anestezice. Mi-a povestit deja că a avut o relaţie ciudată cu o fată (avea pe atunci 16 ani). Ele se întâlneau în vis în fiecare noapte în capela sfintei Maria; acolo se rugau, se flagelau, executau mătănii şi exerciţii de asceză. Dimineaţa ele îşi povesteau întâmplările nopţii. Visele arau atât de puternice, încât amândouă credeau în ele.

Îi atrag atenţia că ea a făcut dintr-o parte a corpului ei o capelă a abstinenţei. Ea şi-a sacrificat feminitatea religiei. Se află sub domnia a două valori: una modernă, conştientă, dictată de intelect (sexualitatea este liberă, nu este un păcat) şi alta afectivă, infantilă (sexualitatea este vulgară, este un păcat, este murdară). Nu poate să simtă decât dacă este vulgară, dacă se înjoseşte. De aici coprolalia ei! În plus, are dedublarea bărbat-femeie. Bărbatul este vulgar, el poate fi vulgar, rămâne totuşi un bărbat. (Tatăl ei care are mereu relaţii şi trăieşte din plin plăcerile sexuale.) Femeia este castă, inaccesibilă, asexuală. (Mama ei care, chipurile, nu a simţit niciodată plăcerea, care este castă şi despre care nu s-a putut spune niciodată nimic rău.) Vaginul este rezervat pentru feminitatea curată, castă. Ea vrea să fie bărbat pentru a putea avea dreptul la vulgaritate. Până acum nu a simţit nimic pentru că nu a iubit niciodată, doar a dorit. Doar iubirea crează o unitate între suflet şi corp. Dar ei i-a fost străină iubirea sufletească. Recunoaşte că doar tânărul sublocotenent a deşteptat în ea forţele sufleteşti. De ce nu a juisat niciodată cu el?

„Ca femeie catolică, veţi putea juisa cu bărbatul iubit doar dacă vă veţi căsători. Acesta este imperativul religiei dv. interioare."

„Dar dacă sunt liberă, conştiinţa mea este liberă!"

„Sunteţi ca un arbore care îşi lasă crengile să se legene în vânt şi îşi imaginează că se mişcă liber, că poate să zboare, dar ale cărui rădăcini sunt înfipte în sol. Oamenii nu sunt păsări. Oamenii sunt ca arborii. Ei sunt înfipţi şi infantili şi doar frunzele lor, gândurile, creaţiile lor flutură în vânt. Dacă sunt dezrădăcinaţi, lemnul se usucă şi se fac din el obiecte de folosinţă – pentru alţii!"

„Trebuie să vă mărturisesc ceva. Iubitul meu a fugit de mine. El vrea să ne căsătorim; altfel renunță complet la mine. Ce ziceți de această nebunie? După prima noastră noapte de dragoste mi-a spus că o asemenea relație este o porcărie și o vulgaritate. Trebuie să devin soția lui și să renunț la această viață murdară... Am fost indignată! Cum au ajuns el la aceste idei?"

„El este mai bun psiholog decât dv. Ați violat în dv. dorința de adevărată iubire, ați deformat natura dv. cea mai profundă! După actul sexual îi disprețuiți pe oameni! Rău famatul *„post coitum omne animal triste"* este valabil numai pentru actele nesatisfăcătoare, contrare voinței noastre interioare, năzuinței noastre către fericire. În forul dv. interior sunteți o femeie cu instinct de menajeră, ceea ce ați numit „nostalgia vieții burgheze". Libertinajul nu vi se potrivește, este doar o poză, o revoltă împotriva eului dv. interior, o anarhie a sufletului, un protest împotriva tuturor tendințelor care vă supun unui bărbat. Dar sunteți ipocrită, omagiați teoria dualismului psihic. Rezervați o parte a corpului dv. iubirii curate, în căsnicie!"

„Aceasta este concepția dv. despre lume?"

„Nu, concepția mea este o chestiune particulară, aceasta este concepția dv! Nu sunteți încă cea care credeți că sunteți. Pentru dv. este valabilă vorba: Devii ceea ce ești."

„Voi putea fi vreodată liberă? Voi simți vreodată normal cu un bărbat, la nivel vaginal?"

„Cred că sunteți înrădăcinată prea profund în religie. Veți juisa în căsnicie dacă vă veți căsători cu bărbatul pe care îl iubiți, dăruindu-vă lui ca femeie și iubindu-l."

.....

Ea întârzie un sfert de oră. „Am fantasme înspăimântătoare. Văd copii mici cărora vreau să le sucesc gâtul. Totuși, eu iubesc copiii! Imediat ce văd pe stradă un copil, îmi vine gândul: «trebuie să-i sucești gâtul». Mai am o fantasmă sau un vis: sunt un cavaler negru, complet în armură și intru călare într-o învălmășeală de corpuri feminine albe și moi." Explicație: fantasma sadică împotriva copiilor provine probabil din copilărie, când ea avea ură față de surorile mai mici ce urmau să se nască. Recunoaște că are o gelozie nemăsurată față de surorile ei. Fantasma cu cavalerul pare să exprime victoria principiului masculin asupra unei „fantasme a pântecului matern". În

final, îi spun: „Răniți feminitatea din dv. Sunteți nemiloasă față de femeia din dv.! Aveți instincte materne, ați dori să fiți femeie și să aveți copii! Urâți copiii pentru că le invidiați pe alte mame care îi au. Sfâșiați maternitatea din dv."

„Atunci explicați-mi o altă fantasmă care mă urmărește atât de mult, încât vreau să-i dau formă printr-o pictură. Mă văd legată pe o cruce, crucificată și violată de un pavian! Cum se potrivește aceasta cu explicația dv.?"

„Foarte bine. V-ați pus pe crucea nevrozei feminitatea, eul dv., bun. V-ați lăsat legată prin intelectul dv., v-ați obligat la o viață care nu este viața dv. și trebuie să vă lăsați acum violată de senzualitatea dv. animalică. V-ați livrat, fără apărare, animalului."

Reflectează. Recunoaște că are un sentiment de dezgust din cauza acestei vieți sălbatice, că aspiră spre un alt sentiment, mai înalt, mai pur (spre adevărata iubire?).

.....

Câteodată, are o puternică senzație de plăcere când urinează. Nu urinează stând în picioare, ca unele lesbiene. De ce are o ură atât de puternică față de copii? Îi explic că este vorba despre infantilismul pe care încă nu l-a învins. Ura față de copii, pe care a simțit-o ieri, înseamnă ura față de propria copilărie, față de infantilismul care o domină. Mărturisește că ieri, pentru prima oară s-a masturbat cu fantasma că s-a posedat pe ea însăși. Un moment, a avut senzația că niște genunchi străini îi ating pe ai ei. Orgasm puternic. Fantsma este puternic disimulată. Pare să fie vorba despre sublocotenent, singura ei iubire. Continuarea analizei arată că iubirea pentru el s-a deșteptat când el i-a spus: „Mama". Îl privește ca pe copilul ei. Joacă o scenă ciudată. Iubitul i se substituie, dar în variantă masculină, ea este însă mama. De aici permanentul sentiment că este vorba despre un incest. O interesează înspăimântător de mult fiecare incest. Citește numai cărți în care apare un incest, nu luptă împotriva acestei reprezentări. De ce nu i-a devenit conștientă fantasma masturbării? „Pentru că în mod evident v-ați simțit femeie și v-ați apărat împotriva acestui lucru. Îl iubiți pe bărbat și nu vreți să recunoașteți aceasta față de dv. înșivă..." Este un nebun. I-am telegrafiat de urgență. Mi-e dor de el. Dar nu vine. Nu vrea să vină. El vrea să ne căsătorim. Muncește pentru viitorul nostru. Consider aceasta o prostie și totuși îmi impune; eu,

mai ales interior, salut fiecare pas către viața burgheză, în timp ce în mod deschis propovăduiesc și fac contrariul... De altfel, după masturbare am avut o teamă nebună. Nu vă puteți imagina cât mă face să sufăr această angoasă. Mi se părea că un pumn dur atingea spatele meu, locul meu sensibil. Totul devenise moale în mine, ca și cum toate oasele s-ar fi transformat într-o masă moale, gelatinoasă. Îmi era cald și rece în același timp. O, este înspăimântător..."

Îi explic că este vorba despre o teamă infantilă. Îmi dăduse aceeași decriere a înmuierii măduvei spinării când vorbiserăm despre erotismul anal. Masculinitatea din ea, pozã bine conservată încă din copilărie, se prăbușește dacă bărbatul iubit o atinge în partea dorsală.

„Teama dv. nu este decât senzația următoare: Dacă acum ar veni un bărbat pe care îl iubesc, aș fi pierdută!"

„Este adevărat. Dar mi-e teamă de moarte. Mi-e teamă că această atingere înseamnă, mai devreme sau mai târziu, moartea mea!"

Acum enigma mi-e clară. Se teme de un coit fertil, care i-ar aduce o sarcină. O naștere ar fi o moarte pentru ea. Încă din copilărie trebuie să fi avut o teamă înspăimântătoare de naștere. Mărturisește că aceasta era cea mai puternică angoasă infantilă a ei. În perioada primei ei căsătorii a folosit întotdeauna prezervativul, apoi i-a venit ideea: „Nu vei fi niciodată fertilă, nu vei avea niciodată copii." Ea credea că există legătură între orgasmul vaginal și fecunditate. Avea înspăimântătoare fantasme infantile despre naștere. (Basmul despre cei șapte iezi și despre Scufița Roșie.) Se taie abdomenul și se scoate copilul. În fine, ea spune: „Nu este o credință infantilă. Este convingerea mea fermă. Nu aș supraviețui unei nașteri. Aș muri la naștere!". „Teama dv. este teama de un coit fertil, care ar avea ca urmare o naștere, ceea ce v-ar aduce moartea. Această teamă este deci teamă de moarte. Dar cine suferă de o asemenea teamă, trebuie să fi dorit cândva moartea altcuiva. Aici se deschide perspectiva asupra originii nevrozei dv., despre care vom vorbi altădată."

.....

Cer explicații asupra originii angoasei de naștere. Ea nu-și amintește evenimentele din copilărie care să o justifice. Nu a observat deloc venirea pe lume a surorilor ei. Până la vârsta de 12 ani a crezut în basmul cu barza, apoi și-a imaginat metamorfoza unei flori în

copil. Copiii cresc pe lacurile de pădure ca nuferi, apoi vine o zână, îi rupe și îi transformă în copii. La nașterea sorei ei celei mai mici, ea a fost foarte surprinsă. Privise pe fereastră așteptând să vadă barza zburând. Pentru că barza nu a apărut, ea a inventat povestea cu nuferii.

Avem toate motivele să ne îndoim de adevărul acestei interpretări. Se pare că ea a refulat „adevărurile" care apăreau, ca și cum ar fi fost vorba despre un „a nu vrea să vadă". Analiza aduce o confirmare a acestei presupuneri prin intermediul asociațiilor. Următoarea asociație i-a zguduit interpretarea, confirmând că a fost vorba despre un „a nu vrea să vadă". „V-am povestit deja că aveam în casă o verișoară mai în vârstă? Poate să fi avut opt ani când această verișoară a vrut să mă instruiască din punct de vedere sexual. Ea mi-a povestit că copii apar când bărbatul face ceva cu femeia. Și ea a făcut ieri ceva cu un bărbat. El s-a culcat peste ea, pe burta ei și i-a înfipt în ombilic o lance lungă și subțire care ieșea din corpul lui, mare cât o lingură de lemn. Înspăimântată, am strigat: «Nu este adevărat. Este o minciună.» Am alergat chiar la mama și i-am povestit totul. Mama mea este o femeie foarte luminată, care nu vroia să mă mintă. Ea a încercat să-mi arate că într-adevăr se întâmplă ceva între bărbat și femeie. Am bătut din picior, am scuipat și am spus: «Nu cred, nu este adevărat.» *După trei zile am uitat întreaga explicație.* Evident, nu am vrut să văd adevărul."

Îi amintesc pacientei că a leșinat de două ori: la vederea creionului și la introducerea tubului lung și subțire al irigatorului (a se compara cu lingura de lemn lungă și subțire). „Știți că leșinam și dacă cineva îmi atingea ombilicul? Îmi amintesc că eram copil și am început să țip îngrozitor când bona a vrut să-mi curețe ombilicul. Ombilicul meu este tabu. Nu las să fie atins. Când sunt goală, involuntar pun mâna la ombilic, ca și cum trebuie să protejez locul cel mai sensibil. Reprezentările depre cordonul ombilical, despre tăierea acestuia m-au înspăimântat întotdeauna. De altfel, uitasem complet povestea cu explicația. Mama mea mi-a povestit-o acum câteva zile. Trebuie să vă mai povestesc prima mea amintire. Este un șorț în carouri albastre. „Este cel al femeii în vârstă care v-a apărut într-o seară într-o fantasmă și care vă făcea o irigație?" „Da! Apoi îmi amintesc de jocurile mele de-a soldații și despre faptul că am vrut să

devin ofiţer. Iată! Îmi vine în minte o întâmplare ciudată din copilărie. Aveam 7 sau 8 ani când un camarad de joacă de la ţară, pe nume Toni, mi-a spus că pe Kaiserkogel (astfel se numea muntele) se află un vrăjitor rău. Acest vrăjitor ia înfăţişarea unei vulpi şi astfel se adresează oamenilor atrăgându-i în casa ei. Acolo ei sunt închişi şi hrăniţi până când devin graşi, apoi vine vrăjitorul şi îi mănâncă. Mie nu-mi era teamă şi voiam să merg pe Kaiserkogel. Toni s-a temut şi a rămas în urmă. Eu nu mă temeam. I-am spus lui Toni: „Mie nu o să-mi facă nimic." Toni mi-a spus că vulpea, înainte de a-i mânca pe copii, se joacă cu ei, le dă dulciuri şi tot felul de lucruri bune. Îmi era poftă. Am alergat deci singură pe Kaiserkogel. Acolo am întâlnit într-adevăr o vulpe mare cu un nas foarte mare, cu o coadă mare şi stufoasă, care stătea puternică pe o înălţime. Vulpea a fost foarte amabilă cu mine şi mi-a cerut să o însoţesc. Am însoţit-o până ce am intrat în casa ei. Acolo am văzut un grătar enorm. Dacă mai înainte gândisem că aş păcăli-o pe vulpe şi aş fugi de acolo, acum mi-am dat seama că nu voi putea rupe acest grătar. Aşa încât am fugit şi am ajuns acasă cu respiraţia tăiată. Cred şi astăzi în această amintire despre care ştiu că este o fantasmă. Aceasta înseamnă că văd totul în faţa ochilor ca şi cum aş fi trăit cu adevărat. Şi astăzi aş putea să vă arăt pe Kaiserkogel locul în care vulpea m-a întâlnit, din care Toni a fugit."

Îi explic fantasma vulpii. „Vulpea este simbolul bărbatului cu un falus mare. Fantasma înseamnă: Fereşte-te de bărbaţi! Ei te atrag în capcană, îţi promit tot ce este posibil, îţi dau dulciuri, la început totul ţi se pare foarte bun, apoi vei muri din aceasta!" Un motiv asemănător veţi găsi în alte basme. Cel mai frumos este *Pasărea lui Fittcher*. Cine intră în camera interzisă va fi aruncat morţilor. De asemenea, basmul *Hänsel şi Gretel* îi avertizează pe copii să nu mănânce din fructele dulci interzise. Cine face aceasta va fi mâncat de vrăjitoarea cea rea (senzualitatea). Copiii deştepţi o lasă pe vrăjitoare să ardă şi se salvează din pădurea vrăjită a senzualităţii. Aţi construit un basm popular asemănător. Fantasma dv. este deci un avertisment care ne arată o atitudine infantilă pe care aş putea-o traduce astfel: Fereşte-te de bărbaţi! Iubirea este dulce, dar o naştere îţi aduce moartea."

„Aveţi dreptate! Când eram copil, am mai inventat un basm în care o nimfă de pădure moare pentru că trebuie să nască un copil unui bărbat."

Dar cum a apărut această teamă?

.....

Două ore de rezistenţă acerbă. Vine prea târziu, vorbeşte despre artă, susţine că nu are de aflat nimic nou. Îmi dau seama că s-a produs transferul şi aştept explicaţii asupra relaţiilor ei cu tatăl. Neagă posibilitatea unui transfer pentru că nu o interesează decât bărbaţii tineri. Printre prietenii ei se află un medic mai în vârstă, dr. N., cu care discută despre psihanaliză nopţi întregi într-o cafenea. Cu această ocazie aflu că ea face continuu psihanaliză cu câteva persoane, că ea analizează continuu. Îi explic că în acest mod periclitează evoluţia tratamentului, căci discută lucruri importante în afara analizei şi îi cer să renunţe la aceste discuţii în perioada tratamentului.

.....

„Ştiţi, partea din spate a cailor mă interesează foarte mult. Crupa are ceva excitant din punct de vedere sexual pentru mine. Pot observa ore în şir mişcările interesante ale acestei părţi. Dimpotrivă, în copilărie mă temeam de orice cal pe care-l întâlneam. Putea să mă muşte. Nici până în prezent nu am învins această teamă. Sunt un călăreţ zdravăn, dar nu îndrăznesc niciodată să mă apropii de un cal din faţă. Astăzi am vrut să pictez un nou tablou. Un om gol aflat pe un cal sălbatic se precipită spre marea agitată. Aş vrea să fixez momentul în care el se uneşte cu valurile, când intră în ele în galop. Acest tablou mă urmăreşte.

Analiza relevă în continuare noi aspecte. Calul este un simbol al tatălui, a cărui parte dorsală a impresionat-o întotdeauna. Acum înţelege de ce se teme de cal văzut din faţă. Asociaţia tată – cal aminteşte de vederea penisului unui cal. Tatăl o impresionează ca un armăsar sălbatic. Teama ei este teamă de tată. Tatăl este cea mai puternică iubire a ei. El a îndepărtat-o de primul ei soţ, el a îndepărtat-o acum şi de sublocotenent şi ea ar accepta liniştită aceasta. Menţionează că i-ar fi permis coitul doctorului N. Dar sufleteşte nu l-ar putea iubi, aceasta i s-ar părea o perversiune. Îi explic că are darul de a întoarce totul invers pentru a disimula originea şi tendinţa unei perversiuni. Pe tată îl poate iubi sufleteşte, dar nu-l poate dori fizic. În cazul doctorului N.,

un imago al tatălui tipic, lucrurile stau invers, pe el îl dorește, pe el nu vrea să-l iubească.

Se pare că acesta este motivul anesteziei vaginale. *Vaginul este rezervat pentru tată.* Ea știe că tatăl este înspăimântător de gelos pe orice bărbat. El este fericit de anestezia ei. Ea vorbește mereu cu el despre aceasta, ca și cum ar vrea să-l asigure mereu că îi este fidelă. Dorința ei de a fi bărbat este urmarea identificării cu tatăl.

.....

Își dă seama că este fixată la familia ei într-o manieră indestructibilă. Toate gândurile ei aparțin doar familiei. Muncește numai cu gândul: „Ce vor spune tatăl, mama și surorile despre aceasta?". Are o reprezentare compulsivă ciudată. Nu poate suporta să vadă domni în vârstă fumând țigări groase. Bărbații în vârstă care fumează țigarete o excită sexual. Se teme de un falus mare la bărbați în vârstă. Este teama de falusul mare al tatălui. Se teme că o femeie este penetrată și apoi moare în timpul coitului. Vederea unei erecții este neplăcută pentru ea, chiar dezgustătoare. Este incapabilă să privească. Dimpotrivă, idealul pentru ea este un bărbat cu penis mic. O dată a juisat pentru că membrul prietenului ei nu se afla complet în erecție. După coit, el rămâne încă în vaginul ei; acesta este cel mai plăcut moment pentru ea. Ar fi excitată dacă un bărbat ar avea capacitate de erecție, deci ar fi potent și, cu toate acestea, ar îndeplini coitul cu un membru aflat doar pe jumătate în erecție.

Ea povestește că libidoul îi apare când bărbatul se îndepărtează de clitoris și pătrunde în vagin. *Atunci ea trebuie să se gândească la reprezentările ei compulsive, altfel îi vin în minte tot felul de prostii, rețete culinare, un afiș, lucruri ridicole.*

Vedem, deci că prin intermediul acestor idei ea împiedică orgasmul. Ea fuge de prezent. Cu ajutorul imaginației, ea atrage o parte din trecut, *antrenează familia în cercul excitației ei.*

Ea folosește mijlocul pe care-l utilizează multe dintre tovarășele ei de suferință. Își abate atenția și afectul de la coit pentru a împiedica apariția unui orgasm. Se gândește la rețete culinare! Se gândește la lucruri ridicole pentru a devaloriza actul și a distruge senzația născândă. Ca și în alte cazuri, am putut găsi aici pe *„Nu vreau!"* în loc de pretinsul *„Nu pot!"*

Reprezentările compulsive nu folosesc la provocarea, ci la împiedicarea orgasmului! Ele devalorizează situația prezentă căreia îi substituie o fantasmă, astfel încât orgasmul trebuie să fie întotdeauna legat de această constelație infantilă. Această tendință de devalorizare este dovedită și de comportamentul ei după actul sexual. Își aprinde o țigară și vorbește despre lucruri indiferente, face ca și cum nimic nu s-ar fi întâmplat, pare complet rece, ca și cum ar vrea să spună amantului sau amantei sale: să nu-ți închipui că m-ai impresionat sau m-ai excitat. Nu a fost decât un episod pasager.

Pentru ea nu au importanță decât senzațiile legate de copilărie și de familie! Nu-i poate iubi sau urî decât pe cei din familia ei. Și cât de departe poate merge această ură! A avut adesea gânduri ucigașe la adresa tatălui! Voia să-l ucidă pentru că o înșela pe mama ei. Când era copil avea o cutie magică cu un pumnal. Adesea îndrepta pumnalul spre tată spunând: „Te omor!". Ea voia să devină medic și se interesa în mod special de naștere. Avea o întreagă casetă cu clești, pile și alte instrumente pentru a tăia abdomenul și a scoate copilul. Tăia toate păpușile în zona abdomenului pentru că voia să fie medic. Își amintește că un medic i-a spus: „Ești un mic doctor, vei face să iasă copii din burtă." Pe atunci avea cinci ani. La vârsta de 15 ani studia medicina, atât era de puternică credința ei în misiunea medicală. Își amintește de o întâmplare importantă care s-a produs la vârsta de 6 ani. La școală, pe scări, un profesor pe care ea îl venera, i-a dat mâna. El i-a spus: „Vino micuța mea dragă! Dă-mi mâna ta!". A străbătut-o un fior cald. Din mâinile profesorului a trecut un curent fierbinte către ea. A fost poate cel mai puternic orgasm al vieții ei.

La vârsta de 14 ani s-a îndrăgostit de un profesor de liceu. Era foarte înalt, blond, cu o barbă impunătoare, dur, pe scurt, un imago al tatălui. Ea încerca prin decolteele ei și prin cochetărie să îl pună în încurcătură. Încă de la vârsta de 12 ani, mergea la toate guvernantele și le spunea că este bărbat. A speriat o guvernantă pioasă cu un cap de mort pe care îl lumina cu un foc bengal. Altei guvernante i-a spus că ea ar fi Christos și a fost primită ca atare. Dar când guvernanta i-a spus că l-a primit deja pe Christos ca logodnic și a simțit voluptatea, ea s-a supărat și a fost geloasă.

Ieri, a fost împreună cu surorile ei. Ele au considerat că ea poate trăi foarte bine fără bărbați atât timp cât sunt singure. Iubirea lor

reciprocă ar fi suficientă. Descrie atmosfera de familie ca electrică, întotdeauna plină de tensiuni, afecte, ceartă, conciliere, întotdeauna cu scene dramatice, niciodată plictisitoare.

La început a fost îndrăgostită de mamă, tatăl era rivalul pe care îl ura cu înverşunare. Abia mai târziu, la vârsta de 10 ani, a început să-l iubească pe tată, care a devenit idealul ei până astăzi.

Astăzi, teama ei de naştere începe să apară ca urmare a unui talion. Copil fiind, voia să taie abdomenul femeilor. Ea credea că naşterea copilului se produce prin scoaterea lui din burtă. Această teorie sexuală infantilă are şi astăzi valoare de realitate deplină pentru ea. Această femeie foarte inteligentă, extraordinară din punct de vedere spiritual, aşa cum se teme şi astăzi de noptieră şi de şorţul albastru, tot astfel se teme şi de urmările unui coit fertil. Dorise moartea mamei. Voia să o scoată cu cuţitul pe surioară, să o aducă pe lume şi imediat să o omoare. Apoi, pe această ură primară s-a dezvoltat o iubire.

La început a iubit-o pe mamă. Ar fi vrut să fie în locul tatălui ei. Constelaţia lăsa să pară că tatăl era rival. Dar curând s-a adăugat şi iubirea faţă de tată. În tendinţa ei nevrotică de a reuni toate posibilităţile, a devenit bărbat şi femeie, a devenit travestită. S-a identificat din ce în ce mai mult cu obiectul iubit, cu tatăl. El a fost singurul bărbat pentru care avrut să simtă iubire. Vroia să se sacrifice complet pentru el, să i se dăruiască. În faţa imaginii sale toate celelalte idealuri păleau. El era divinitatea pentru ea. Acestei divinităţi îi sacrifica tot ce era mai sus pentru ea, orgasmul feminin.

.....

Analiza a intrat într-un stadiu critic. Pacienta fie nu venea deloc – prezentând prin telefon un pretext oarecare – fie venea în întârziere cu o jumătate de oră, când deja la mine se afla alt pacient. Avea „înnebunitor" de multă treabă. Se împovărase cu tot felul de activităţi pentru a nu avea deloc timp. Îşi asuma obligaţii, ţinea conferinţe, organiza expoziţii şi proteste, picta un portret, într-un cuvânt, era evident că fugea de mine şi nu voia să vadă adevărul care se contura din ce în ce mai clar.

Prefera o „analiză de salon", care se mulţumea cu adevăruri superficiale cunoscute, care constata „complexul lui Oedip" fără a atinge însă propria ei esenţă. Iubea cu pasiune „analizele de salon" şi

„analizele de cafenea" şi le dedica nopţi întregi. Ea era o persoană care visa foarte mult şi îi plăcea să-şi analizeze visele în cafenea cu medici şi analişti amatori. Eu nu am avut niciodată plăcerea să-i cunosc visele. Vroia să le ţină minte pe toate, le analiza chiar în timpul nopţii dar, din nefericire – cum remarca ea întotdeauna – le uita apoi. Mândria ei se opunea transferului.[1] Nu are niciodată sentimente faţă de bărbaţi în vârstă. Ştim din analiză că această idee a ei nu corespunde realităţii. Dar tremurând pentru atitudinea ei, încă de la începutul analizei are o singură dorinţă: să-şi conserve nevroza!

Teama de bărbat este cea care o face să joace acest dublu rol. Dacă în primele şedinţe se temea că o pot hipnotiza, acum se teme că eu pot zdruncina atitudinea ei ridicolă, că poate să mi se supună, că poate ceda forţei transferului. Soseşte cu respiraţia tăiată după ora fixată şi precizează că a alergat; cu toate acestea, a venit prea târziu. Altădată telefonează pentru a se programa la altă oră; astăzi nu poate veni din cauza durerilor de cap. Dar nu vrea să recunoască că de fapt se apără împotriva psihanalizei şi a unor noi revelaţii. În sfârşit, vine o obiecţie de ordin financiar. Tatăl ei (foarte bogat de altfel) nu poate plăti analiza în acest moment. Anulez şi acest pretext lăsând în seama ei momentul plăţii. Analiza este evident sfârşită. Ea nu mai vine. Inventează mereu noi scuze şi pretexte.

Presupunem că aceste şedinţe nu au fost inutile pentru ea. Avem toate motivele să-i mulţumim bolnavei. Ea ne-a oferit un exemplu rar de nevroză sexuală care arată cât de mult o femeie se poate viola pe sine. Am văzut că ea îi îndepărtează pe bărbaţi îndată ce începe să-i iubească şi poate juisa. S-a despărţit de primul ei soţ atunci când el i-a devenit apropiat sufleteşte; îl ţine pe actualul logodnic la o distanţă apreciabilă şi îl devalorizează, începând relaţia cu sublocotenentul, pe care îl respinge îndată ce el ameninţă să îi distrugă anestezia feminină.

Această femeie nu protestează psihic împotriva dominaţiei masculine. Ea se identifică cu bărbaţii, este un duşman al femeilor, ţine conferinţe împotriva feminizării epocii actuale; idolii ei sunt Strindberg şi Weininger (ca, de altfel, pentru multe fete moderne).

[1] Colegilor care nu cunosc fenomenul transferului le recomand explicaţiile mele din cartea *Nervöse Angstzustände* (*Stările de teamă nervoasă*), p. 414.

Nevroza ei provine dintr-un protest împotriva feminității. Dar nu numai valorile „masculin-feminin" au rol declanșator în dinamica nevrozei. Am văzut cum a determinat tatăl întreaga nevroză. El este stăpânul inimii ei. Ea nu s-a desprins încă de modelul ei infantil. Din contra! Revine mereu la tată. Încearcă o eliberare și o desprindere, face un pas către femeia din ea și apoi, cu exactitate matematică, urmează regresiunea către copilul care vede în tată pe zeul său.

Teama ei aproape ridicolă de bărbați în vârstă a făcut-o să iubească tineri nematurizați și să devalorizeze bărbatul matur. El exista doar pentru joacă și pentru comandă. Cu aceasta, bărbatul care are mai mult de 25 de ani este deja în vârstă! De asemenea, viața ei este plină de căutarea iubirii mamei. Pentru că nu găsește ecou la ea, nu vrea să fie femeie. Ea vrea să se diferențieze complet de mama ei și atunci se identifică cu tatăl.

Putem presupune fără greutate pe baza fantasmelor și a ideilor ei că inițial și-a iubit cu pasiune mama, fiind geloasă pe tată, pe care l-ar fi înlocuit pe lângă mamă. Suferă foarte mult pentru că nu a câștigat iubirea mamei, că nu a înduioșat-o, că nu a făcut-o să se topească. Țelul copilăriei ei a fost să o cucerească pe mamă, să o învingă, să o supună din punct de vedere sexual, să o forțeze la iubire. A auzit că mama a fost întotdeauna o femeie frigidă. Anestezia ei este parțial o identificare cu mama. Reprezentările ei compulsive, pe care deja le-am descris, țintesc întotdeauna către violarea și umilirea sexuală a femeii caste prin senzualitatea brutală. Nu suportă să ardă continuu, în timp ce mama ei, superioară, rămâne rece. Nu suportă distincția mamei sale. De aceea ar dori să fie bărbat. Astfel ar umili-o pe mamă și ar obliga-o la voluptățile pasiunii brutale, ar face-o să simtă și ar învinge-o. Dacă ar fi un fiu, ar comite incestul și violarea mamei sale, așa cum arată ideile și fantasmele ei. Doar răceala mamei a împins-o către tată. Este dușmanul femeilor pentru că o urăște pe mamă, o urăște cu putere, ca toți copii îndrăgostiți în mod nefericit. Gândurile rele, dorințele ei de moarte la adresa rivalului, tatăl, a adus încăpățânarea ei față în față cu acesta. Puterea tatălui ei, energia, forța sa i-au permis să cunoască o concepție despre lume conform căreia bărbații domină, iar femeile trebuie să asculte, să se supună. Astfel încât, încă de când era copil, nu voia să fie femeie, ci bărbat. Ea evita iubirea pentru că „a fi femeie" înseamnă pentru ea ascultare, răbdare,

supunere. Fixată la o constelație infantilă, ea acordă tatălui această supunere. Viața ei este astăzi o luptă pentru și împotriva tatălui.

Vindecarea ei depinde de capacitatea de a se desprinde de familie, în primul rând de tată, căruia i-a acordat drepturi extraordinare asupra vieții ei amoroase. Pentru a deveni femeie trebuie să învingă mai întâi copilul. Analiza ne-a arătat cât de mult se află ea încă în „pantofii de copil"! Aceasta este tragismul pe care-l trăiești! Ea voia să fie bărbat și a devenit un „copil veșnic", care îl așteaptă pe eliberatorul femeii din ea. Este de crezut că prin analiză atitudinea ei nevrotică a fost zdruncinată într-o asemenea măsură, încât ea devine capabilă să iubească cu adevărat. Va fi vindecată cu și prin această iubire.

Idealul va fi probabil un bărbat în vârstă, un imago al tatălui. Apoi ea va face acel pas care să-i aducă liniștea sufletească: întoarcerea la viața burgheză. Atitudinea și convingerea ei actuală, fasoanele ei de boemă, anarhismul ei sexual, ateismul și nietzscheanismul ei... toate acestea sunt doar poze care nu corespund adevăratei ei naturi. Atât de des invocata „nostalgie a vieții burgheze" va fi satisfăcută. Ea va renunța la situația ei excepțională și la nevroza ei și se va vindeca. Va mai picta după aceea? Vocația artistică înseamnă pentru ea cu adevărat mai mult decât liniștea și pacea, fericirea și satisfacția?

Poate voi putea răspunde la întrebare cândva, mai târziu, sub forma unei epicrize[1] a acestui fragment.

---

[1] Concluzie medicală pe foaia de observație asupra unui caz tratat. (N. t.)

VIII

Concluzii şi perspective

AICI se termină lunga călătorie prin ţinutul tulburărilor vieţii amoroase a femeilor. Am demonstrat că în frigiditatea femeii trebuie să vedem un simptom sufletesc şi nu unul organic. M-am străduit să clarific complicatul mecanism al iubiri sufleteşti şi fizice la femeie. Am dovedit că este vorba nu despre un „Nu pot!", ci despre un „Nu vreau!" În acelaşi timp, am văzut cât de mulţi oameni cultivaţi se lasă conduşi şi avertizaţi de voci interioare, de un fel de eudemonism[1] şi că orice violare a eului trebuie să se răzbune pe iubire şi pe suflet. Am cunoscut forţa imensă a sentimentului de culpabilitate religios.

Dar, spre spaima şi mirarea cititorilor mei, am dezvăluit incredibila natură de comedianţi a oamenilor. Omul cultivat apare ca o caricatură a unei fiinţe libere. Ce deformări şi violări, ce schimonosiri şi denaturări! Sunt acestea femei moderne? Caricatura pe care am desenat-o după natură este adevărata figură a femeii moderne sau doar boală, ciudăţenie, excepţie?

Din păcate, am descris un fenomen al epocii al cărui efect şi mod de exprimare se explică prin rădăcini şi prin influenţe sociale. Nu toate femeile sunt atât de bolnave şi de ciudate ca acelea descrise aici. Dar toate femeile au unele trăsături nevrotice, toate femeile cultivate au „dispoziţia epocii", dispoziţia de a cădea într-o nevroză a iubirii şi o mare parte din ele – aşa cum am explicat la începutul cărţii – şi-au pierdut capacitatea de a se bucura de iubire. De unde provine acest fenomen trist? Există, desigur, foarte mulţi bărbaţi impotenţi – următoarea mea lucrare se va ocupa de această suferinţă – dar incapacitatea de a iubi nu este atât de răspândită la bărbaţi ca printre femei. Ea se întâlneşte sub o formă temperată. Tulburările de orgasm sunt relativ rare.

Mulţi ani femeia a fost doar fiinţă sexuală. Drepturile ei au fost restrânse, participarea ei la viaţa spirituală şi socială a fost scăzută. Ea nu putea domina decât cu ajutorul sexualităţii sale. Dar prin sexualitate ea a fost supusă bărbatului. Ea căuta satisfacţie şi „dorinţa ei de

[1] Năzuinţă a omului spre fericire. (N. t.)

putere" s-a limitat la dominaţia asupra soţului său. A vrut să fie doar regină în cerc restrâns. Aceasta a fost valabil doar în ţările avansate din punct de vedere cultural. În Balcani şi astăzi femeia este doar animal pentru muncă şi pentru plăcere. Înlocuitorul pentru lipsa puterii sunt pentru ea plăcerile sexuale. Voinţa de supunere pare exagerată şi este legată în mod evident de plăceri masochiste. Bătaia face parte din inventarul erotic al femeii slave.[1] Femeia se supune prin iubire. Ea se supune din iubire şi prin iubire.[2]

[1] Din păcate, nu este o anecdotă ci un fapt real petrecut într-un sat de ruteni din Bucovina. O femeie vine la preot plângând pentru că soţul ei nu o mai iubeşte. „Te înşeală?". „Nu." „Nu este amabil cu tine?". „Ba da". „Poate te bate?" „Chiar aceasta este", a replicat ea, „nu mă mai bate!"... Şi ţărancă din Ucraina se plânge că soţul ei a încetat să o mai iubească pentru că nu o mai bate. Cântăreaţa spaniolă, în lucrarea de senzaţie binecunoscută, *Femeia şi paiaţa*, a devenit însoţitoarea bărbatului abia când a primit lovituri de la el. „Oh, nu am ştiut că mă iubeşti atât de mult!"

[2] Nietzsche nu cunoştea încă, sau nu cunoaşte încă în profunzime, „legea bipolarităţii". El nu a observat că o voinţă de putere ar fi imposibilă fără opusul ei. Nu există forţă sufletească fără complementul ei negativ. De asemenea, nu există doar voinţă de putere. Alături se află – la fel de puternică şi la fel de importantă – voinţa de supunere! Am putea înţelege cele mai importante procese ale vieţii: credinţă, iubire, ordine socială, organizare şi disciplină fără voinţa de supunere? Se poate obiecta că liantul ordinii sociale este teama. Dar o examinare amănunţită ne arată că voinţa de supunere apare şi fără teama că ea poate fi, de fapt, un semn al celui mai mare progres cultural. Menţionez doar organizarea social-democraţilor, care ne oferă exemplul unei imense voinţe de supunere – firească, în serviciul totalei voinţe de putere. Este aproape imposibil de decis ce este mai greu: pentru cel puternic să se supună sau pentru cel slab să domine. Dar cercetarea psihologică a tuturor manifestărilor individuale şi sociale ale voinţei de supunere ne arată că aceasta este o forţă aflată în serviciul progresului umanităţii. Supunerea nu este încă „voinţă de supunere". Din păcate, ea este în general o „obligaţie de a se supune"! Voinţa de supunere presupune însă „a vrea să te supui". Întregul progres al umanităţii priveşte această transformare a angoasei în iubire, a compulsiei în voinţă. Sunt bun nu pentru că mă tem de lege, ci pentru că iubesc legea, nu din teama de urmările răului, ci din bucuria dată de plăcerile binelui. În aceasta văd eu o formă a voinţei de supunere. Mă supun legilor îndată ce le recunosc ca fiind ale mele, îndată ce aflu că alături de un a domina există un a servi care poate fi mai plăcut decât a domina şi care în final devine o formă de dominaţie. Când voinţa de putere şi voinţa de supunere trec una în cealaltă ca două forţe, una pozitivă, cealaltă negativă, ele se completează, se contopesc, se anulează sau se întâlnesc una pe cealaltă în combinaţii nenumărate.

„Pentru a cunoaşte voinţa de supunere în formele ei cele mai pure trebuie să ne ocupăm de problema iubirii. Ura este voinţa absolută de dominaţie. Dar iubirea este voinţa absolută de supunere. În iubirea autentică această supunere este mutuală. Doar ea este în stare să anuleze tensiunile sexuale polare dintre bărbat şi femeie. Ea atenuează lupta între sexe. Dar acolo unde se asociază interesele contra-sexuale ale urii cu curenţii de iubire se ajunge la tulburări puternice ale funcţiei amoroase, pe care le numim sadism (plăcerea patologică de a provoca dureri) şi masochism (plăcerea de a suferi)" (Din cartea mea *Viaţa noastră psihică în timpul războiului*, cap. III, *Voinţa de supunere*).

În lupta dusă de omenire împotriva sexualității ei (numai un orb nu vede această luptă a intelectului împotriva instinctului sau, așa cum m-am exprimat eu, „creierul împotriva măduvei spinării"!) femeii i s-a atribuit injust rolul de seducătoare. Încă din Biblie se exprimă acest punct de vedere preluat de biserica catolică. Femeia era *instrumentum diaboli*, reprezentanta păcatului și a plăcerii carnale, păcatul în sine. Aceasta a dus la o dublă morală menținută până în prezent și care nu va putea fi distrusă prea curând. În timp ce bărbatul, în mod ipocrit, acceptă normele morale sexuale ale timpului său, jucând în mod solemn și public fidelitatea conjugală și, cu toate acestea, o încalcă fără a-și pierde respectul celorlalți, femeia infidelă este declasată social în momentul în care această infidelitate devine cunoscută. O morală sexuală ruptă și ipocrită pedepsește doar descoperirea încălcării, nu încălcarea în sine. O femeie poate frecventa cea mai bună societate dacă relația ei nu este obiectul unui scandal public, cu toate că toată lumea știe de această relație. În momentul în care ca urmare a unui proces sau articol de ziar, se face publică relația și nu se mai pot închide ochii, femeia este social condamnată (cu excepția unor grupuri sociale, cum sunt artiștii, cărora li se permite o mai mare libertate socială). Bărbatul nu are nimic de pierdut. Dimpotrivă. Dacă are reputația unui Don Juan, se înconjoară de o aureolă care îi luminează calea unor noi succese. Femeia pierde totul. Dubla morală este aplicată atât public, cât și de justiție. Tatăl unui copil ilegitim rămâne un om onorabil, în timp ce mama unui asemenea copil este disprețuită și proscrisă din punct de vedere social de către păturile superioare ale societății.[1]

Simțirea femeilor a trebuit să se revolte împotriva acestei duble morale. Ele luptă atât pentru egalitate socială, cât și pentru libertate sexuală. Ele luptă pentru iubire liberă. Toate bolnavele pe care le-am descris erau luptătoare pentru iubirea liberă. Ele voiau să distrugă barierele propriei lor morale. Am văzut că această luptă s-a ter-

[1] Un interesant semn al timpului este că peste tot, atât în țările germanice, cât și în cele latine, iau naștere asociații care luptă împotriva constrângerii la maternitate, întemeiate nu pe mișcarea feministă, ci de eticienii sociali. Scopul acestora este de a înlocui dubla morală printr-un fel de libertate sexuală – dar nu în sensul iubirii libere. Este cerută o morală sexuală, dar femeii i se cuvine același drept ca și bărbatului. Dr. F. W.

minat în cele mai multe cazuri printr-o înfrângere jalnică. Morala interioară s-a dovedit mai puternică decât impulsul către libertate.

Nu încape nici o îndoială că s-a dezvoltat un instinct antisexual care împinge ambele sexe către ascеză și stăvilire a instinctului sexual. Voința de putere, această forță cea mai violentă din om, se exprimă și ca voință de putere asupra propriei persoane. Instinctul sexual ne supune și face din noi sclavi. Spiritul este tare, dar carnea este slabă. Nevroticii, pionierii noii epoci, au inversat acest dicton: spiritul lor este slab, dar carnea lor este puternică. Ei sunt copleșiți – am arătat aceasta de nenumărate ori la femeile anestezice – de seducția intelectuală. Dar carnea puternică triumfă asupra tentațiilor spiritului. Instinctul antisexual se dovedește mai puternic decât cel sexual. Femeia se află în fruntea luptei împotriva sexualității. Prin sexualitatea ei ea se supune bărbatului. Ea pune instinctul antisexual în slujba luptei pentru putere. În această luptă femeiea vrea în primul rând totală egalitate în drepturi cu bărbatul. Aceleași drepturi și aceleași obligații este lozinca ei!

Prin frigiditate, femeia îl poate domina pe bărbat, așa cum am arătat în capitolul „Lupta între sexe". Sporirea dispareuniei trebuie deci înțeleasă ca o fază în lupta pentru egalitate în drepturi, ca un pronunțat fenomen social care, firește, este acceptat și raționalizat într-un mod propriu de către fiecare individ. *Femeia se revoltă împotriva rolului ei ca ființă sexuală! Ea nu vrea să juiseze pentru a nu ceda. Ea nu vrea să fie iubită doar corporal. Ea pretinde și prețuire sufletească.*

Această dorință de iubire sufletească complică satisfacerea nostalgiei amoroase în infinite moduri. Am explicat cât poate fi de dificilă satisfacerea cerințelor organice. Să ne gândim numai la faptul că în prezent femeia cultivată are o serie de pretenții de ordin sufletesc care trebuie măcar parțial satisfăcute. Să ne reprezentăm complicatul mecanism al sufletului omenesc, importantele influențe din partea infantilului, imperativele sexuale secrete și mărturisite, apoi vom recunoaște că șansele celui mai mare câștig în loteria căsătoriei și a iubirii devin tot mai modeste. Cu cât iubirea devine mai diferențiată, cu atât mai grea devine satisfacerea nostalgiei amoroase. „Individualizarea iubirii" face din iubire o problemă complicată pentru fiecare individ.

Dar în timp ce bărbatul trece eventual prin mai multe iubiri până când găseşte obiectul ideal, această posibilitate este închisă pentru femeie. Este necesar un hazard incredibil pentru ca o femeie să obţină chiar lozul cel mare al idealului în loteria căsniciei, ca ea să găsească aici completarea ei sufletească şi corporală. Dacă instinctul are încă un cuvânt greu de spus, persoana poate avea o alegere mai bună decât în acele cazuri în care creierul are cuvântul hotărâtor. Această carte a adus suficiente exemple despre supremaţia periculoasă a intelectului asupra erosului.[1] Dar cât de rară este o adevărată iubire! Cât de des se înşeală oamenii asupra sentimentului pe care îl numesc iubire! Am arătat de câte ori iubirea aparentă uzurpă numele de iubire adevărată, cât de des ambiţia, încăpăţânarea, dorinţa nediferenţiată îşi atribuie numele de iubire. Mai ales în tinereţe nevoia sexuală imperativă poate ceda uşor „instinctului de masă". Persoana îşi imaginează o individualizare a iubirii, în timp ce nu este vorba decât despre alegerea unui mascul. Femeia cultivată, de cele mai multe ori, sfârşeşte iubirea o dată cu această primă alegere făcută în perioada de imaturitate. Ea ar trebui să aibă aceeaşi posibilitate ca şi bărbatul de a trece prin mai multe iubiri până îl găseşte pe cel ce o poate completa. Aceasta este imposibil atât timp cât se cere de la femeie monogamia în forma actuală. Să fiu bine înţeles! Nu vreau să susţin poligamia sub forma mai multor iubiri în acelaşi timp. Mă refer la posibilitatea unei succesiuni amoroase.

Poate cineva să dorească cu iubire fierbinte doi oameni în acelaşi timp? Poate fi îndrăgostit în acelaşi timp de două obiecte diferite? Nu este iubirea o adaptare completă la un om, oprirea la un al doilea suflet, dominarea eului printr-un alt eu unic? Oricât de neverosimilă pare la prima vedere dubla iubire, ea nu este atât de rară pe cât credem. Mai întâi două cuvinte pentru a clarifica o neînţelegere. Omul poate iubi întotdeauna, firește, mai multe persoane. Dar problema pe care am pus-o se referă nu la iubire, ci la „a fi îndrăgostit". Se pare că ţine de esenţa acestui fenomen faptul că nu poate fi vorba decât de o singură persoană, nu de două sau trei. Dar se întâmplă, fără îndoială, la unii oameni, în anumite condiţii, şi având predispoziţii caracteriale individuale, par a fi îndrăgostiţi de două persoane. Siegfried Trebitsch a descris în romanul *Spätes Licht* (*Lumină târzie*) o asemenea dublă iubire. Dar Alfred de Musset, în

[1] A se vedea expunerea despre „instinct şi inteligenţă" în broşura mea *Keuschheit und Gesundheit* (Castitate şi sănătate).

nuvela sa *Les deux maîtresses*, a motivat această dublă iubire extraordinar de subtil. Este vorba de un tânăr ambiţios care duce o viaţă dublă. În general, el este un om simplu, modest, silitor, care nu se gândeşte decât la îndeplinirea obligaţiilor sale şi vrea să o bucure pe bătrâna sa mamă. Dar are momente în care, îmbrăcat ca un filifizon, se gândeşte numai la lux şi plăceri şi aruncă pe fereastră doar într-o zi banii câştigaţi prin muncă obositoare timp de luni de zile. Prima lui iubită este o sărmană văduvă care trebuie să brodeze pentru a subzista. Pe lângă aceasta, el a cucerit o a doua iubită, o femeie de lume distinsă, de origine nobilă, care corespunde gustului său mai rafinat. Chipurile, el iubeşte cu pasiune pe ambele femei, nu poate să-şi imagineze viaţa fără vreuna din ele, pendulând continuu de la una la alta. Întâmplarea face că iubita cea distinsă cumpără o pernă pe care a brodat-o cealaltă femeie şi astfel adevărul iese la iveală. Pus în faţa alegerii definitive, el a ales-o pe femeia simplă, alegerea fiind determinată de gândul la mama sa simplă.

În această nuvelă scriitorul ne oferă răspunsul la întrebarea noastră. O iubire dublă poate apărea doar la acei oameni care sunt ei înşişi duali, doar la cei cu sufletul scindat, la nevrotici, la cei indecişi. Esenţa nevrozei constă tocmai într-un conflict sufletesc între două personalităţi aflate în noi înşine şi care nu pot constitui un întreg. În acest mod apare îndoiala. Un eu şi un contraeu joacă o partidă de şah adesea genială, cu un mod de viaţă corespunzător. Unei mutări îi urmează o mutare opusă, o lovitură este urmată de o contralovitură. O hotărâre pare imposibilă pentru că „cealaltă" niciodată nu poate fi reprimată şi redusă la tăcere. Cel mai des iubirea dublă apare ca sciziune între o iubire sufletească şi una fizică. Incapacitatea de a iubi în acelaşi timp sufleteşte şi corporal este un simptom al unei boli a epocii apărută ca urmare a rafinamentului culturii. Ea se manifestă mai ales la multe fete moderne, se găseşte de asemenea, cu o frecvenţă înspăimântătoare la tinerii de astăzi. Astfel, se întâmplă că fata divinizează un bărbat, îl iubeşte mai presus de orice, dar se dăruieşte altuia cu pasiune. Ea nu vrea chipurile să pângărească o iubire curată! Acestea sunt urmările unei false educaţii, unei morale bolnave, care vede în sexual ceva animalic şi necurat! Din păcate, asemenea fenomene triste nu sunt chiar atât de rare. Femei care, chipurile, îşi iubesc soţii au nevoie de o completare spirituală, de un bărbat care le „înţelege", de un „prieten sufletesc" şi încep să iubească pe ambii bărbaţi cu pasiune. Sau bărbaţi care, pe lângă soţia lor, au nevoie de o prietenă de suflet şi îşi iau o asemenea prietenă, luîndu-şi ca soţie indiferent ce fiinţă inferioară din punct de vedere social, dar care corespunde mai bine celui de-al doilea om din ei, cu instincte grosolane. Apoi, bărbatul respectiv jură că iubeşte sincer ambele femei.

În aceste cazuri se pune întrebarea: tot ceea ce oamenii numesc iubire este iubire? Nu este vorba despre fenomene patologice ale iubirii care, de fapt, nu au nimic de-a face cu iubirea? Experienţa arată de fapt că în toate

aceste cazuri nu este vorba despre o adevărată iubire. Nu poți iubi decât un singur om, dacă avem în vedere adevărata mare iubire. Ne întrebăm dacă vestita călugăriță portugheză, alc cărei emoționante scrisori de dragoste ne-au parvenit, ar fi putut iubi pe lângă ofițerul ei un al doilea bărbat? Sau dacă Browning, pe lângă Elisabeth, ar fi putut iubi o alta. Imposibil!

În toate aceste cazuri de dublă iubire descrise este vorba despre o iubire superficială, care are doar aparența unei adevărate iubiri, fără să posede forța ei interioară. Cât de mulți oameni se înșeală crezând că iubesc! Ei sunt actori ai vieții care vor să trăiască marele joc al iubirii! Alții se conving pe ei înșiși că trăiesc o iubire tocmai pentru că au nevoie de iubire. Cel care a fost părăsit de iubita sa pentru a se răzbuna, bărbatul cu tendințe homosexuale din teama pentru siguranța vieții lui sexuale, apariția unui al treilea pentru a fugi de incest.

Se întâmplă însă că nevroticii se aruncă într-o iubire dublă pentru a evita decizia. Se tem de legătura cu o persoană, tremură pentru libertatea lor, pentru sentimentul personalității lor care în luptele unei căsnicii sau ale unei mari iubiri ar putea fi distrus. Viața este totuși o luptă pentru personalitate, pentru sentimentul propriului eu. (Goethe a lămurit enigma: „Sclavul și poporul și stăpânul/ Mărturisesc în orice moment:/ Fericirea supremă a oamenilor/ Este, desigur, personalitatea."). Pendularea între două obiecte, veșnica îndoială trebuie să ascundă probabil acel „Nu" interior. Dar ei nu pot iubi totuși pe nimeni altcineva! Iubirea dublă nu este o iubire adevărată! Este o fugă din fața iubirii!

Cine a trăit o dată fericirea de a fi cu adevărat îndrăgostit și de a se îndrăgosti nu va accepat niciodată că se poate împărți coroana vieții care împodobește steaua strălucitoare a îndrăgostitului (așa cum o exprimă minunatele cuvinte ale lui Paul Heyse). Nu! Cine iubește doi oameni nu iubește nici unul! Cel care nu poate decide între doi a decis deja!

Problema alegerii amoroase ar fi deci de a găsi idealul încă de la prima iubire și de a-ți asigura acest ideal prin căsătorie pentru întreaga viață. Din păcate, o căsătorie din dragoste care oferă cele mai bune șanse de fericire și bucurie a iubirii nu este o asigurare împotriva unei noi iubiri. Idealul suferă uzura timpului, dacă nu este vorba despre un ideal infantil care, în general, este indestructibil. Anii trec și deplina armonie spirituală care domnea la început dispare. Bărbatul (sau femeia) s-a dezvoltat în timp ce partenerul s-a oprit. În afară de aceasta, instinctul poligamic începe să pretindă variația, o sporire a excitației și constituie pentru orice căsătorie un joc fatal. Dar căsnicia nu este numai o comunicare erotică, ci și una economică. Alături de

iubire se poate dezvolta un sentiment nonerotic de prietenie, câteodată poate cea mai puternică legătură a unei căsnicii. Obișnuința face lanțurile căsniciei tot mai puternice. Astfel încât, în ciuda unor noi iubiri, să existe totuși o stare de fidelitate. După o scurtă perioadă de iubire a unui alt obiect, care eventual duce la infidelitate – mai ales în cazul bărbatului – vechea iubire se fortifică și comunicarea devine și mai puternică. (Bineînțeles, femeilor trebuie să li se dea aceleași drepturi ca și bărbatului.) Sau, dacă noul partener se dovedește mai puternic, noul ideal îl devalorizează pe cel vechi. Atunci trebuie să se producă o desfacere a căsniciei căci o căsnicie fără iubire este imorală, la fel ca orice constrângere și orice șantaj.

Sunt acestea rațiuni suficiente pentru a se renunța la căsnicie? Monogamia este un fenomen social important, probabil unica rezolvare posibilă a problemei social-sexuale. Aceasta nu împiedică eșecul multor oameni în căsnisie. Nu știm încă ce putem pune în locul căsniciei. Poate micul menaj de probă de patru ani sugerat de Nietzsche?

Cred în automatismul regulator al forțelor sociale. Cred că din acest haos sexual, ceva nou, eliberator, salvator se va dezvolta. Deocamdată noi, medicii sufletului, vedem doar victimile acestei lupte atroce. Aceasta este lupta pentru libertatea iubirii! Femeia nu mai vrea să fie obiect de plăcere și mașină de născut copii. Ea nu mai vrea să fie femeie în sensul vechi, tradițional. Ea se revoltă împotriva tuturor sarcinilor pe care le considerăm pur feminine. Ea a acceptat lupta cu bărbatul și vrea să-l bată pe acesta în domeniul său cel mai caracteristic. Teama de copii este primul pas în acest protest împotriva sarcinilor maternității. Sistemul de un copil sau doi nu este urmarea necesității sociale. Oamenii cei mai săraci au cei mai mulți copii. El este revolta femeii cultivate împotriva sarcinilor ce-i revin ca mamă-animal. Trăim astăzi grotescul dat de cerința formulată public de sociologi față de femeie, și anume, ca ea să se întoarcă la maternitate în interesul militarismului încă viu. Omenirea sângerează și este sărăcită de forțe și de sănătate. Cu ce să înlocuim aceste forțe risipite? Cum să umplem golurile pe care cel mai crud dintre războaie le-a creat? Involuntar, toate privirile se îndreaptă spre mame. Ele trebuie să dăruiască omenirii ceea ce aceasta le-a furat, copii! Ele trebuie să uite cât de mult a fost rănită inima lor, să uite că „din rațiuni superioare" copiii pe care i-au crescut și i-au hrănit cu sângele inimii lor

au fost smulşi din sfera iubirii şi abandonaţi chinurilor inexprimabile ale exterminării.

Întotdeauna când moartea seceră îngrozitor recolta, mamele trebuie să intre în competiţie cu ea. Cândva nu exista decât un singur cuvânt pentru a exprima două noţiuni cu sens opus. Moartea şi naşterea erau desemnate printr-o expresie comună în „contrastul semantic al radicalului". Şi astăzi limbajul visului se foloseşte de acelaşi contrast semantic, exprimând moartea prin naştere şi invers. Aceasta o ştia deja bătrânul Schubert, a cărui lucrare *Simbolismul visului*, este şi astăzi demnă de a fi citită. Pe mormintele anticilor se plasau ca semne ale victoriei vieţii asupra morţii simboluri ale procreaţiei, care cu timpul s-au transformat în pietre de mormânt.

Toţi sociologii şi prietenii poporului, toţi medicii şi eugeniştii se adresează astăzi mamelor: este datoria voastră să salvaţi astăzi patria şi să-i redaţi oamenii pe care i-a pierdut. Trebuie să redeveniţi mame, mame cu mulţi copii. Indiferent că-i naşteţi în cadrul unei căsnicii sau în afara ei! Vedeţi, statul vrea să înlăture dispreţul care-i apasă pe copiii ilegitimi. Vedeţi, societatea nu vrea să vă mai ia drepturile civile! Ce contează că un bărbat are mai multe femei? Dacă el aduce pe lume mulţi copii, şi-a îndeplinit datoria de cetăţean german!

Iată ce uşor ştie vechea „morală" ipocrită să se adapteze nevoilor epocii![1] Ea uită repede principiile şi concepţiile de ieri dacă astăzi este nevoie de altele. Ea se întreabă doar dacă aceste mijloace pot asigura în fapt creşterea fertilităţii unui popor. În Franţa, toate măsurile sociale de creştere a fertilităţii s-au dovedit foarte modeste, au avut succese minime. Va fi altfel la noi? Scăderea fertilităţii este un fenomen social de cea mai mare importanţă şi corespunde irezistibilei „defeminizări" continue a femeii![2] Semne ale acestei defeminizări am observat destul de mult în timpul războiului mondial. Este un fapt demn de menţionat, fapt neglijat de toţi sociologii, că „lupta între sexe nu s-a domolit în timpul războiului mondial". Femeile au dovedit că sunt indispensabile, îmbrăţişând profesii bărbăteşti. Ele au obţinut cu uşurinţă dreptul de vot şi, pentru că o mare parte din bărbaţi au murit, există pericolul ca populaţia feminină să devină

[1] Eulenburg are dreptate să vorbească de o „morală de scenă turnantă"

[2] Este doar o defeminizare *psihică*. Din punct de vedere *fizic*, femeia devine tot mai feminină.

majoritară. Iubirea pentru prizonieri, nenumăratele cazuri de infidelitate din partea soţiilor combatanţilor, rapida creştere a numărului divorţurilor (numai la Berlin în 1918 peste 30 000!), instigarea bărbaţilor ne arată femeile în lupta lor împotriva sexului opus.

Numărul divorţurilor a crescut într-o proporţie neliniştitoare încă înainte de război. După informaţiile furnizate de Prof. Wolfgang Mittermaier în broşura sa *Der Ehebruch* (*Adulterul*), *Abhandlungen aus dem Gebiete der Sexualforschung* (*Eseuri în domeniul cercetării sexualităţii*), vol. 2, caietul 1, Marcus & Weber, Bonn, 1919) în Germania existau, în 1881, 7049 cereri de divorţ. În anul 1913, deja 26 303! Aceasta înseamnă o creştere a cererilor de divorţ cu 273%. Numărul a crescut în prezent în mod grotesc. Cele mai multe dintre aceste procese de divorţ au fost provocate de femei. Femeia, din obiect al bărbatului, a devenit subiect, aşa cum se exprimă Rosa Mayreder într-o excelentă serie de articole intitulată „Der Weg der weiblichen Erotik" (*Calea erotismului feminin*) (*Die neue Generation*, 15 Jahrgang, 4-8 Heft, Verlag Osterheld & Co. Berlin). Şi bărbaţii recunosc „problema femeii moderne". Astfel, Herbert Oczeret, în incitanta sa cărticică *Die Nervosität als Problem des modernen Menschen* (*Nervozitatea ca problemă a omului modern – Consideraţii psihologice asupra lumii*), (*Ein Beitrag zur psychologischen Weltbwtrachtung*, Zürich, 1918, Verlag Orell Füssli) se exprimă astfel: „Fapt este că până astăzi femeia a jucat un rol despre care nu putem spune pentru cine a fost mai umilitor, pentru femeie sau pentru bărbat. Creştinismul nu a schimbat nimic. Din contră! Statutul femeii în dreptul roman era mai bun decât în era creştină, cu concepţiile ei despre sexualitate fanatice şi nedrepte, ascetice. În toate ţările şi în toate timpurile femeia era o păpuşă lipsită de suflet, cal de bătaie sau metresa bărbatului." Femeia era astfel fiinţă sexuală, încât cuvintele latineşti insultătoare *omnis mulier in utero* erau în general crezute; chiar Mephisto, ca purtător de cuvânt al demonicului Goethe, întreaga ei durere voia să o vindece „dintr-un punct". După spusele Sfântului Antonius, femeia este „rădăcina păcatului, instrumentul diavolului". „Dacă vezi o femeie, să nu te gândeşti că vezi o fiinţă omenească sau chiar un animal sălbatic. Ea este diavolul însuşi." Cel ce vrea să studieze amănunţit aceste „transformări ale gândului şi voinţei de propagare" să se lase călăuzit de lucrarea atât de bogată din punct de vedere literar dar şi incitantă a dr. Max Marcuse, *Eseuri în domeniul cercetării sexualităţii* (vol. 1, caietul 1, Marcus &Weber, Bonn, 1918). Ce înseamnă pentru grecii de un înalt nivel spiritual femeia căsătorită? Demosthene oferă răspunsul complet: „Avem curtezane datorită plăcerilor, avem concubine pentru întreţinerea zilnică a corpului şi soţii pentru a aduce pe lume copii cu valoare deplină şi pentru paza de

încredere a interiorului casei." Motivele de căsătorie erau în cea mai mare parte economice. Iubirea sufletească între bărbat şi femeie nu era cunoscută. Exista doar un eros bărbătesc-uman. Pe bună dreptate, Müler – Leyer în cartea sa *Phasen der Liebe* (*Faze ale iubirii*, München, 1913), găseşte trei epoci ale motivelor căsătoriei. Prima avea ca motive: economia, copii – iubirea. A doua: copii – economia – iubirea. A treia: iubirea – copii - economia. Motivul iubire trece tot mai mult în prim plan, în timp ce motivul copii se retrage tot mai mult.

Lipsa de drepturi a femeii nu a fost restabilită nici până astăzi. Cât de departe s-a ajuns dacă o infectare a unei femei, devenită infirmă pentru întreaga viaţă, nu a fost pedepsită! Şi astăzi delicte de acest fel pot să nu fie sancţionate.

Th. Lessing împarte dezvoltarea sexului feminin în tipuri şi trepte de progres: femeie – soţie – doamnă. Este fals. Au existat întotdeauna în acelaşi timp soţii, femei şi doamne. Femeia a devenit un om. Iubirea ei nu mai este iubire a speciei, s-a individualizat. Ea nu mai caută masculul, ci bărbatul.

Cu entuziasm înflăcărat, Eduard Golias încearcă să stingă noul tărâm al căsniciei printr-o mai bună educare a copiilor. Cartea sa *Kinderland Aus der Werkstätte eines Vorstadtsenhrers* (*Ţara copiilor. Din laboratorul unui profesor de periferie*, Neuer akademischer Verlag, Leipzig 1919), expune în capitolul 2, intitulat „Mame", întreaga mizerie a căsătoriei moderne de conveniență. Relaţiile sociale au devenit inconsistente. Ele ucid viaţa amoroasă sănătoasă şi, cu aceasta, şi temeiurile căsătoriei. Căsnicia ca organizare socială nu este de vină pentru cazurile acelor „căsnicii nefericite"; de fapt, se răzbună scopurile în mod nedrept atribuite căsniciei, cele necinstite, de autoînşelare, de înşelare a altei fiinţe pentru a-şi însuşi bunurile sale sufleteşti, ideale şi materiale, scopul egoismului individual. Pe bună dreptate autorul atacă „partida bună", acest defect al societăţii şi, împreună cu Sf. Augustin, el face o educare a fetelor pentru a lupta pentru existenţă şi căsnicie („Daţi-mi mame mai bune şi vă dăruiesc o lume mai bună" – Sf. Augustin).

Prin comparaţie, Dr. M. v. Kemnitz, în cartea sa mai degrabă prolixă şi bizară decât autentică, numită *Erotische Wiedergeburt* (*Renaşterea erotică*), (Verlag Ernst Reinhardt, München, 1919), caută mântuirea căsniciei viitoare în erosul femeii. „Presupunând că ea se decide să dezvolte în sine mândria umană şi să câştige din nou libertatea sexuală, aşa cum cele mai vechi străbune ale ei deja o aveau, ea va avea capacitatea de a excita o influenţă imensă asupra vieţii sexuale. Din acest moment, ea va avea răspunderea principală pentru starea de inferioritate sexuală a oamenilor." Acest autor, probabil o autoare, încearcă să dovedească că bărbatul este dependent de femeie din punct de vedere sexual, încearcă să argumenteze aceasta biologic şi ajunge la cele mai ciudate opinii. Doar mersul biped a supus femeia bărbatului pentru că el a putut să o apuce cu mâinile şi să o ţină strâns. Femela se poate sustrage oricând solicitării masculului (!). Frigiditatea sexuală a femeii în căsnicie este întemeiată biologic şi ţine de istoria dezvoltării. „Imperfecţiunile dezvoltării feminine apar din asigurările modului de conservare". Frigiditatea nu este nici răceală, nici boală. Femeile au trebuit să sufere pentru că natura în transformare a trebuit să valorifice întotdeauna ceea ce exista deja. „Nici uterul, nici vaginul nu pot fi vreodată purtători ai excitaţiei sexuale, căci pe lângă funcţia împreunării ele reprezintă canalul naşterii pentru fructul conceput." Singurul purtător al orgasmului pentru sexul feminin este clitorisul. Frigiditatea femeilor este deci o fatalitate biologică. M.v. Kemnitz proroceşte: „Dezvoltarea speciei ne învaţă că frigiditatea nu înseamnă boală, de asemenea, ea nu are nimic de-a face cu răceala, ci este o urmare a dublei funcţii a vaginului, o urmare a greutăţii crescânde a naşterii şi, în ultimă instanţă, se află în strânsă interdependenţă cauzală cu dezvoltarea encefalului." Mai departe: „Lipsa juisării în sine nu poate deveni nici obiect al tratamentului medical pentru că nu este o boală". După această autoare, onania este rară la fete în primii ani de viaţă. (Experienţa mea dovedeşte exact contrariul.) Ea aşteaptă o ameliorare a bărbaţilor supraexcitaţi sexual printr-o puternică selecţie a femeilor în sensul monogamiei. Se vede că această autoare nu cunoaşte realitatea vieţii sexuale. Orice cunoscător al femeilor ştie că femeile sunt sensibile vaginal şi în mod special la nivelul *portio* şi că la unele persoane orgasmul poate fi declanşat numai prin atingerea acestei zone. Un alt autor, L. Fraenkel, spune: „O *frigiditas sexualis* pare să nu fie paralelă cu indiferenţa faţă de viaţa sexuală, cu aversiune faţă de coit; de asemenea, ea nu are nimic (sau rar) de-a face cu gradul afecţiunii." (În *Liepmannn, Kurzgefastes Handbuch der gesamten Frauenheilkunde – Manual concis de terapie completă a femeii* – vol. 3, Leipzig, 1914). Vedem că medicii sunt prost cunoscători ai sufletului femeilor, ai feminismului ...

Dar cum se întâmplă că aşa numita femeie frigidă îşi pierde frigiditatea şi începe să ardă dacă într-adevăr iubeşte? Ajungem mereu la concluzia că numai iubirea poate face o căsnicie durabilă şi fericită. O veche şi veşnică înţelepciune. Dar ea primeşte o lumină nouă prin concepţia modernă. Ellen Key spune astfe: „Iubirea este morală şi fără căsătorie, dar căsnicia este imorală fără iubire." Tot mai mult se impune dreptul la iubire. Hans Blüher care , în *Gesammelten Aufsätzen* (*Culegere de studii*) (Eugen Diederichs, Jena, 1919) biciuieşte fără cruţare nelegiuirile tipului burghez, propovăduieşte cu înflăcărare dreptul la iubire: „Se va impune ca sexualitatea, orice direcţie şi oricâtă forţă ar avea, să fie intangibilă atât timp cât este expresia iubirii. Dacă sexualitatea nu constituie expresia iubirii, ci plăcere trecătoare, ea este indiferentă din punct de vedere etic, ca orice altă excitaţie plăcută; în asemenea caz, ea poate să apară doar la rubrica igienă, economie etc. şi atunci, ea trebuie să

fie tratată la fel de lipsit de afect ca şi problemele stomacale. Lucrul cel mai înalt pe care îl poate cere femeia este iubirea şi este un act de cel mai deplin cavalerism faţă de ea ca atunci când iubeşte să fie privită ca sacrosanctă şi în starea de cea mai înaltă şi unică demnitate."

Luând în considerare latura sociologică a problemei feminine, nu trebuie uitat că toate treptele dezvoltării feminine se regăsesc în prezent. Femeia care poate fi doar obiect, prostituata, femeia care nu cunoaşte inhibiţia şi femeia care leagă feminitatea de independenţă şi de sentimentul personalităţii şi care vrea să fie iubită pentru ea însăşi. În timpul războiului s-a reproşat femeilor comportamentul lor ca impudic, mai ales înclinaţia lor pentru prizonieri. Iubirea femeilor pentru prizonieri poate fi înţeleasă doar ca *„protest împotriva concepţiei despre lume masculine."* [1]

Femeile au arătat în mod clar că refuză aprecierea masculină a duşmanului. Ele au fost primele care s-au dăruit duşmanului. La ce slujeşte indignarea patriotică şi „ţintuirea la stâlpul infamiei"? Femeia infidelă din timpul războiului a fost un fenomen social care a putut fi observat nu numai la noi, ci şi în întreaga lume.

Cei mai mulţi scriitori francezi cântă un imn al femeilor franceze în timpul războiului. O lăudabilă excepţie face un interesant articol despre viaţa senzuală şi sufletească a femeilor în timpul războiului, articol publicat de un medic francez, Dr. Hout în „Mercure de France" la data de 16 martie 1918. De un interes special este pasajul pe care îl intitulează *Die Krise im ehelichen Leben* (Criza în viaţa maritală): „Suntem în general înclinaţi să acceptăm că sentimentele femeilor pentru bărbaţii lor plecaţi pe front au rămas aceleaşi în timpul acestor ani de război şi că lunga despărţire nu a avut în realitate nici un efect negativ. Dar corespund faptele reale acestei presupuneri? Unele femei au descoperit, firesc, că poartă în ele o iubire adâncă, necunoscută până atunci, iubire care în timpul vieţii cotidiene din perioada de libertate, petrecută în tot felul de meschinării şi neînţelegeri, nu a ieşit complet la iveală, dar pe care războiul şi timpurile grele de astăzi au întărit-o. Pe de altă parte, multe femei au trebuit să recunoască cu amară decepţie că ceea ce numiseră iubire era doar obişnuinţă şi o pasivă aprobare a unei intimităţi faţă de care, desigur, nu se răzvrăteau nici raţiunea, nici simţurile, dar faţă de care inima rămânea

[1] A se vedea capitolul „Iubirea prizonierilor" şi „Femeile în timpul războiului" din cartea mea *Unser seelenleben im Kriege* (*Viaţa noastră sufletească în timpul războiului*, Verlag Otto Salle, Berlin, 1915).

întotdeauna străină. A ieşit tot mai mult la iveală ce influenţă distrugătoare a avut războiul asupra legăturilor maritale şi trebuie să ne îngrijorăm în faţa crizei sociale care în mod inevitabil a izbucnit în acest domeniu după demobilizare. Aceasta reiese deja din câteva exemple concrete. La Toulouse, 85% dintre procesele civile existente în anul 1917 s-au transformat în divorţuri. Ştiu din experienţa personală în cadrul corpului meu de armată că mulţi ofiţeri şi soldaţi aşteptau nerăbdători încheierea păcii pentru a înainta cererea de divorţ, adesea, din păcate, prea bine motivată. În primul moment pare uimitor că jertfa adusă de eroi pe front a fost răsplătită printr-o atât de mare ingratitudine, dar printre atâtea nedreptăţi ale acestei epoci este greu de găsit o a doua atât de uşor de explicat".

Scriitorul se ocupă apoi de marea forţă pe care o au în general instinctul erotic şi manifestarea lui aproape neinhibată în special în zonele de pericol, „unde fumul de la praful de puşcă pare să acţioneze aproape ca o otravă afrodisiacă". De asemenea, dezvoltarea instinctului erotic prin apropierea sexelor apărută în război a fost o urmare a muncii în comun. Autorul precizează mai departe:

„Confuzia spirituală cauzată de transformările din timpul războiului, completa independenţă ca urmare a îndelungatei absenţe a bărbaţilor, se pare că au produs în anumite cercuri de femei o dispariţie a răspunderilor morale şi o adevărată anarhie morală în domeniul erotic. Femei animate de cel mai înalt patriotism, fiind pregătite să facă orice jertfă pentru patrie fără să ezite, şi-au pierdut în domeniul vieţii sentimentale orice fir conducător moral. Majoritatea privesc devierea lor cu resemnare tăcută, libere de orice mustrare de conştiinţă, ca şi cum ele însele nu ar fi decât victima unui destin inevitabil. Nimic nu desemnează mai bine această stare sufletească decât consacrata replică: «Ce să-i faci? Este totuşi război...» Există chiar femei care, în mod ciudat, au ferma convingere că fidelitatea lor conjugală nu a suferit nici un prejudiciu atât timp cât inima lor a rămas neatinsă şi că nimeni nu poate să le facă rău pentru devierea lor dacă ele ştiu să păstreze secretul. În timp ce îşi înşeală soţii, ele simt entuziasm şi admiraţie faţă de lupta lor pe front".

Pentru multe femei adulterul nu este o nevoie socială, ci o armă în lupta dintre sexe în scopul afirmării propriei personalităţi. Se poate întâmpla ca unele femei să-şi înşele soţul pe care pretind că-l iubesc, satisfăcându-se pe deplin cu un bărbat pe care nu-l iubesc şi care le lasă rece: ele fac aceasta dacă soţul lor le irită, împingându-le către infidelitate printr-o gelozie exagerată. Am văzut chiar că există femei care ascund orgasmul în faţa soţului lor, considerându-l o înfrângere. Ele vor să-şi învingă instinctul sexual şi se exclud de la plă-

cerea sexuală, ba chiar de la orice funcție sexuală. Ele vor să-și desexualizeze întreaga viață.

Teama de a avea copii a luat forme grotești la sexul feminin. „Mariajul alb" și convenția de a nu aștepta copii sunt la ordinea zilei. Chiar înainte de război s-a constatat la păturile sociale cultivate o înspăimântătoare scăderea a numărului nașterilor. În familiile cele mai bune, regula este de a avea unul sau doi copii. Dar acești „copii unici" sunt predispuși la nevroză ca urmare a tandreții exagerate și a angoasei părinților; de cele mai multe ori ei sunt fixați de familie și nu se poate conta pe ei în ce privește reproducerea. Ca urmare, păturile sociale sunt destinate sinuciderii.

Se întâmplă foarte des că bărbați sau tinere fete se sinucid cu câteva zile înainte de căsătorie. Se caută zilnic motive profunde și se află întâmplător motivul principal: teama de căsnicie. La bărbați, care trebuie să renunțe la libertățile vieții de celibatar, această teamă este încă de înțeles, mai ales dacă ea se exprimă ca teamă ipohondrică că vor manifesta impotență sufletească și corporală. Impotența psihică este unul dintre cele mai frecvente motive ale sinuciderii înainte de căsătorie. Fetele suferă mai degrabă de „nostalgia mariajului". Aproape orice fată are o vârstă la care se anunță orgolioasă: „Nu mă voi căsători niciodată". Se cunoaște bine această atitudine trufașă. Ea poate ascunde o altă atitudine: teama că nu se vor căsători. Această „a rămâne fată bătrână" trebuie să apară apoi ca ceva dorit și intenționat.

Corespunde legii bipolarității ca „nostalgia măritișului" să fie ținută în șah de „teama de căsătorie". Această teamă este aproape o stare normală. Orice fată suferă de fel de fel de temeri ridicole, pe care abia îndrăznește să și le mărturisească. Nu ne vine să credem cât de multe fete suferă de ideea fixă că sunt anormale din punct de vedere fizic și se chinuiesc în secret că nu pot obține certitudinea de a fi normal constituite. Astfel, o fată credea că „deschiderea inferioară" nu se află la locul ei. Ea credea că relațiile sexuale se fac prin ombilic. Era nefericită că ombilicul ei era închis și că degetul nu putea pătrunde cu forța. O altă fată se credea hermafrodită. O a treia credea că ar fi diformă și că nu ar putea niciodată să aibă relații sexuale.

Teama poate lua la fete forma reprezentărilor compulsive, astfel încât prima aventură amoroasă este trăită ca o eliberare. ("Slavă Domnului, sunt normală!") Pe de altă parte, asemenea fete nervoase

pot să cedeze simptomului de „fugă din fața căstoriei". Ele se logodesc, sunt fericite câteva săptămâni sau luni și devin neliniștite abia când sosește momentul căsătoriei. Atunci rup logodna din indiferent ce pretext, se logodesc a doua sau a treia oară și apoi rup din nou logodna până când jocul încetează sau o pasiune prea mare învinge toate inhibițiile.

Foarte des, această teamă de căsnicie este o teamă mascată de descoperirile din noaptea nunții. În afară de sentimentul de inferioritate și de urâțenie, mai trebuie luat în considerație faptul că multe fete și-au pierdut virginitatea printr-o întâmplare sau printr-o aventură și atunci se tem de descoperirea deflorării. Și cele care s-au masturbat se tem, mai ales dacă și-au introdus obiecte în vagin. Supraestimarea culturală a virginității se exprimă, de asemenea, prin nenumărate imagini în oglindă ale nevrozei, cel mai des ca teamă de căsătorie sau ca teamă de deflorare.

Adesea, teama de căsătorie este teama de propria pasiune. Mulți oameni, cunoscându-și natura înflăcărată, își zic: „Nu trebuie să începi! Dacă începi, vei fi pierdut! O scânteiere doar și vei fi în flăcări!". Ei fug de pasiune din teamă de pasiune, din teama de ei înșiși. Ei preferă relațiile platonice și apoi încheie un „mariaj alb", așa cum numesc eu așa-zisa „căsătorie între frate și soră". Ei fac impresia că sunt naturi frigide. Pentru ei este valabilă formula pe care am pronunțat-o cândva: „Oamenii temători seamănă cu niște locomotive care încălzesc prea puțin pentru a frâna la timp. Ele merg cu cantitatea de vapori doar la jumătate."

Multe dintre entuziastele feministe, luptătoare fanatice cu scopuri pur spirituale, ființele spiritualizate și interiorizate care și-au suprimat toate forțele senzuale sunt asemenea convertite care s-au transformat din lupi în miei. Dorința devine dezgust, plăcerea devine durere, nevoia devine teamă. Prin convertirea tuturor valorilor originare se crează apoi aparent un nou om, dar vechea personalitate strălucește prin mii de orificii ale luxoasei haine spirituale rupte.

Adesea, prima impresie este cea care inhibă dezvoltarea normală a sexualității, umbrind drumul viitorului ca un veșnic avertisment. Îmi amintesc de o fată vioaie și veselă, pe care o ocroteau părinții, și care încet și sigur, se dezvolta pregătindu-se pentru rolul de mamă. Nu avea încă treisprezece ani când, scotocind într-un sertar al tatălui ei, a dat de niște fotografii pornografice

pe care le colecționase cu pasiune tatăl venerat de ea. Aceste fotografii conțineau o reprezentare completă a caricaturilor și denaturărilor vieții amoroase. Ne-am înșela dacă am crede că fata s-ar fi pervertit, că fantezia ei era acum intoxicată, că ea era acum gata să o apuce pe drumul viciului. S-a produs exact contrariul! Ea s-a apărat cu teamă de orice impresie sexuală, fugea de bărbați și suferea de o teamă de căsătorie și de iubire de neînvins. Aparent a uitat curând acel eveniment (refulat!); dar el a fost determinant pentru întreaga ei viață și a făcut din ea un om incapabil să trăiască. Evita bărbații, respingea toate cererile în căsătorie, era invulnerabilă față de orice tentație, nu voia să știe nimic despre „senzualitatea animalică". Finalul acestei violări a fost, firește, o grea nevroză. Dar observăm din acest exemplu că fiecare nevroză reprezintă o încercare de rezolvare a unui conflict, uneori de autoajutorare, un pansament provizoriu care adesea este suficient un timp, până când unicul medic - iubirea – înfăptuiește miracolul vindecării complete.

Nu întotdeauna teama de căsătorie este determinată de intervenții atât de brutale în viața sufletească. Adesea, ea este o aglomerare de impresii mărunte care, însă, împreună crează o imagine a vieții respingătoare pentru sufletul sensibil al copilului. Căsniciile nefericite produc copii nevrotici, plini de teamă, incapabili să trăiască! Dacă părinții ar ști cât de dăunător pot să acționeze cearta și scenele violente asupra unui suflet tandru de copil, ei ar fi mai rezervați și și-ar dezvolta diferendele în liniște sau cel puțin între ei. Din nefericire, îi atrag pe copii în certurile lor. Câteodată, copiii trebuie să fie chiar judecători și să decidă cine a greșit. În acest mod, poate să apară o teamă de căsătorie greu de învins. De asemenea, dominația brutală a femeii, dipsomania, pasiunea jocurilor și urmările lor funeste pot fixa în sufletul unui copil gândul: „Nu mă voi căsători niciodată!". Dacă într-o căsnicie domină lupta între sexe, poate să apară la băiat sau la fată o teamă de dominație a celuilalt sex.

Adesea, teama de căsătorie nu este decât teama de a sacrifica propria personalitate și de a se abandona altcuiva. Aceasta este, de fapt, țelul secret al unor oameni înșelați de iubire: de a se contopi complet cu celălalt, astfel încât propriul eu să se dizolve în eul iubit. Dar această dizolvare este, de fapt, o pătrundere reciprocă. Și partenerul se dizolvă și apare o ființă dublă, căreia fiecare i-a sacrificat atât cât a câștigat. Numai focul unei iubiri adevărate poate să producă acest proces de fuziune! Apoi, legătura este indisolubilă. Fiecare despărțire înseamnă moartea sau declinul părții eliberate. Unele fete, care

își supraestimează micul lor eu și care își petrec întreaga viață într-o autoadmirație vanitoasă, se tem de această fericire. Ele fug de adevărata iubire și preferă să aleagă un bărbat indiferent pentru a fi sigure că se mențin și că nu se pierd. Ele nu îndrăznesc să riște cea mai înaltă miză: propriul eu. *Cine nu vrea să piardă este pierdut! Cine nu poate sacrifica nu poate să aștepte un sacrificiu!*

Teama de căsătorie este un fenomen social foarte ciudat. El ne arată o omenire întristătoare, care din teamă de viață renunță la viață. El ne dovedește că lupta între sexe a pătruns adânc în viață și ne învață care sunt urmările micilor și marilor greșeli de educație prin care un tineret feminin înfloritor degenerează și care îl lipsesc pe acest tineret de destinația sa exprimată atât de frumos de Konrad Ferdinand Mayer în cântecul său către o logodnică: *„Mergi și iubește și suferă!"*

Această teamă de căsătorie și „teamă de copii" se manifestă tocmai la păturile sociale cultivate. Tot mai multe persoane din acest mediu rămân necăsătorite, refuză maternitatea și sarcinile feminității, se emancipează, au învățat să devină independente de bărbat din punct de vedere economic, să trăiască fără iubire. Sau se dăruiesc unei iubiri care nu are nici o urmare. Ele se lasă chiar sterilizate, așa cum a descris atât de bine Zola în romanul său social, *Fecunditatea*. Cunosc cazuri în care tinerele s-au sterilizat cu raze X înainte de căsătorie pentru a evita copiii și pentru a se putea ocupa de profesia lor.

Care este urmarea? Se ridică păturile inferioare, ceea ce nu ar fi un rău dacă această creștere ar însemna o adăugare de sânge proaspăt. Ea înseamnă însă că păturile superioare nu pot fi luate în considerare pentru moștenirea cuceririlor și rafinamenteleor etice, că activitatea culturală a fost înfăptuită doar pentru indivizi izolați, nu pentru omenire. Aristocrația spirituală moare! Progresul omenirii va fi oprit.[1]

Creșterea numărului nevrozelor pe care o putem raporta la sistemul copilului unic cauzează o creștere a tulburărilor vieții amoroase. *Tensiunea polară între bărbat și femeie s-a intensificat. Căsătoriile fericite devin o raritate.* Iubirea a devenit, dintr-o lege a

[1] Poate că există o încercare de compensare a forțelor sociale în faptul că țăranii, în prezent, învață regulile malthusianismului. În Germania, după Marcuse, circula printre țărani o rugăciune scurtă în caz de primejdie: „Dă-ne Doamne vaci, dă-ne Doamne vite, dar nu ne dărui copii."

„În ce măsură există în componenta homosexuală o oportunitate specifică, un sit verbo, un factor teleologic? Cred că sexualitatea înnăscută, deci „normală", a conceput o componentă homosexuală a celulalt sex. Căci omul se poate transpune numai în ceea ce este simțit ca ființătoare și accesta înseamnă, în cazul transpunerii în simțirea sexuală a celulalt sex, a putea evidenția în sine însuși un motiv parțial homosexual. Direcția acestei oportunități biologice va fi mai bine înțeleasă dacă avem în față ochilor nu numai reprimarea componentei homosexuale, ci și inevitabila reprimare a transpunerii sexuale în celălalt sex. Se întâmplă apoi că prin acest proces de refulare trăirea situației sexuale ca o comunione, ca o acțiune asupra lumii care unifică devine imposibilă; în actul sexual cineva poate să-l simtă pe celălalt numai ca pe o unealtă a satisfacerii sale. Tendința de refulare se îndreaptă negând și îndepărtând importanța modului de acțiune și simțire sexuală a accstuia și de aseinenea, importanța propriei simțiri trăită ca un motiv homosexual. Și accasta este aproape suficient pentru explicarea înspăimântătoarei universalități a acelui fenomen pentru care August Strindberg a găsit expresia: „Ura sexelor unul față de celălalt este fără nume, fără granițe, fără

sfârșit".

Dacă accastă înfăcătare a instinctului homosexual produs c
război ar duce la o transpunere în celălalt sex în sensul lui Otto Gro
am putea accepta un fel de autoregularizare a tendințelor polare car
dușă o enormă intensificare, trebuie să ducă la o slăbire a luptei înt
sexe. Deocamdată, eu văd o intensificare a tuturor tulburărilor vie
amoroase: nenumărate femei anestezice și nenumărați bărba
impotenți.

Să nu mi reproșeze că exagerez! Experiența mea clinică
este decât o secvență a urmărilor războiului. Chiar numai accastă si
gură secvență vorbește un limbaj indiscutabil. Ceea ce scriu este înto
deauna o condensare a experienței. Nu filozofez. Eu nu fac decât
constat fapte.

Perspectivele pentru Europa sunt proaste. Viitorul aparține p
porului cu femei fecunde. Încă de astăzi se poate vedea că fecundit
tea slavă este pe cale să distrugă organizarea și cultura germană, du
ce o va fi asimilat complet. Rasa superioară din punct de vedere c
tural va fi înfrântă de cea inferioară, care este fecundă. Francezii,
ciuda victoriei asupra altor națiuni, vor ceda. Lupta între sexe este
o însemnătate mai mare decât lupta între națiuni. Ce cât națiunea
ală mai sus ca dezvoltare culturală, cu atât mai înverșunată es
accastă lupta. Ea mimcește în cadrul națiunii părțile cultivate, c
afectează întreaga națiune prin scăderea numărului nașterilor.

Putem lupta împotriva acestui fenomen? Avem vreun milloc
îndemână prin care să dărnim din nou femeii dorința de a avea cop
Încă de la începput, am răspuns negativ la accastă întrebare. Tot
măsurile sociale sunt de fapt slabe: cazele de copii, sfatul mate
grija față de copilul ilegitim sunt atât de necesare și demne de lau
Putem doar să spunem și să sperăm că se va redeștepta vechiul simț
familiei dacă copiii nu vor fi crescuți ca victime ale militarismului
dacă lupta între sexe va fi mai redusă.

Femeia nu se revoltă numai împotriva datoriei și a maternită
dar ca depreciază și sentimentele materne care atât timp au fost văz
ca o floare a simțurilor omenești. Iubirea de mamă este pentru noi ce
inală, ceva sfânt, ceva intangibil. Mamele care își maltratează cop
sunt privite, pe bună dreptate, ca niște creaturi degenerate care nu
fi considerate oameni. Le numim degenerate. Firește, căteodată nu

poate trasa o graniță între așa-numita pedeapsă dreaptă și maltratare. Cât de ușor o mamă care se consideră cu mândrie o „bună mamă" se lasă antrenată de propria mânie! În final, această mamă susține că îl pedepsește corporal pe copil din iubire, luând în ajutor binecunoscutul cuvânt din Biblie: „Cine își iubește copilul, îl bate."

Am fost obișnuiți să luăm iubirea maternă ca pe un instinct înnăscut, deci ca pe un dat natural. O dovadă era pentru noi instinctul matern al animalelor. Dar există animale care de foame își devorează proprii copii și apoi, la animale, instinctul dispare îndată ce puii au crescut. În timp ce iubirea maternă la om se menține întreaga viață.

Pentru debutantul în domeniul psihanalizei este surprinzător să constate că iubirea maternă lipsește complet la multe mame nevrotice și că, pe ici pe colo, ea se transformă într-o ură înspăimântătoare. Multe mame resimt această lipsă a iubirii materne ca pe ceva imoral, nenatural, rușinos și se străduiesc să arate sentimente pe care nu le au. Ele luptă pentru iubirea lor maternă și, din exces de zel, dezvoltă o tandrețe de maimuță care mai mult dăunează decât folosește copilului. Orice iubire maternă exagerată este deja suspectă. Ea poate fi supracompensare a unei lipse deplorabile. Mame care tremură exagerat pentru copii lor sunt adesea femei isterice a căror viață sentimentală pendulează între ură și iubire și care sunt stăpânite de atitudini polare: când își iubesc exagerat copiii, când îi urăsc cu patimă. Dacă această ură este refulată, dacă este împinsă în inconștient, sunt create condițiile pentrui o iubire exagerată, de maimuță, care nu poate refuza copiilor nici o dorință și îi face nevrotici prin teama pe care o resimt.

Am dat nenumărate exemple în această carte. În special analiza de vise ne-a permis adesea să facem un sondaj profund în această atitudine ostilă a mamelor față de copii lor. Am văzut că mamele, cu cât îl iubesc mai mult pe tată, cu atât îi iubesc mai mult pe copii. Aceasta este valabil pentru majoritatea cazurilor. Am observat în mod repetat că o iubire exagerată față de partenerul sexual trezește la copii o gelozie care se poate transforma în chinurile unei uri evidente. De aceea, există cupluri care nu vor să aibă copii. Iubirea îi face egoiști. Copilul ar separa iubirea lor înflăcărată.

Uneori, mamele urăsc copii dacă nu-l iubesc pe tată și sunt nefericite în căsnicie pentru că acești copii sunt o legătură indestructibilă între cei doi. Nu-l pot părăsi pe bărbat din cauza copiilor. (Cu aceasta nu vreau să spun că întotdeauna mamele nefericite își urăsc copiii). Adesea, din lipsă de iubire în căsnicie, el refugiază într-o iubire extatică, față de copii, pe care-i divinizează. Față de asemenea copii mamele nevrotice sunt foarte inegale și schimbătoare în comportament. Când sunt exagerat de severe, când sunt, ca urmare a remușcărilor, slabe și îngăduitoare. Foarte ciudate sunt cazurile în care mamele urăsc doar un anumit copil, în timp ce pe ceilalți îi iubesc. Această ură este, adesea, aparent complet nemotivată și o enigmă pentru mamele înseși.

Am cunoscut o mamă care încă de la naștere nu a putut-o suporta pe cea de-a patra fiică, o făptură liniștită și fermecătoare; mai târziu a urât-o, a trimis-o din casă și nu putea sau nu voia să-și dea sema de originea acestui sentiment. Ea susținea că copilul moștenise într-o formă multiplicată toate trăsăturile neplăcute ale soțului ei, în timp ce ceilalți copii obținuseră un amestec de bine și de rău. Această mamă credea cu tărie că îl iubește cu înflăcărare și că îl venerează pe soțul ei. Dar ea își crease în fiică o „sucursală" a bărbatului; aici depozitase toate trăsăturile pe care le ura la soțul ei, fără să recunoască acesta față de ea însăși. Cine vede lipsurile la obiectul iubit și nu le iartă, nu le ignoră, nu iubește cu adevărat. *A iubi înseamnă a iubi defectele obiectului iubit!* Pe această fiică își permitea femeia să-și descarce ura permanentă față de soțul ei, față de care se credea superioară. Copilul fusese născut într-o perioadă în care ei îi făcea curte un alt bărbat, un poet care femeia, exaltată și entuziastă, se îndrăgostise cu pasiune. Ea a rămas fidelă soțului ei și i-a fost infidelă doar în gând, gândindu-se la poet în timp ce soțul ei o îmbrățișa în speranța că, la fel ca în *Afinitățile elective* a lui Goethe, copilul va avea trăsăturile bărbatului iubit. Dar, de la naștere, copilul semăna atât de mult cu soțul ei, încât nu-i putea nega proveniența. Aceasta ne oferă explicația psihologică a urii ei, o face de înțeles, fără a o face de iertat. Căci pentru resemnarea ei făcea să sufere o ființă drăgălașă și nevinovată. Ea se înșela asupra motivului urii. De asemenea, vedea în copil și propria ei imagine în oglindă: entuziasmul, dulceața, devotamentul, senzualitatea. Ura aceste trăsături la ea însăși. Ar fi vrut să fie puternică, inflexibilă, dură, castă și energică. În copil se ura mai mult pe sine decât pe soțul ei.

De mai multe ori am avut în tratament mame suferind de reprezentarea compulsivă că ar putea produce vreun rău copilului lor. O femeie care își adora copiii a ascuns toate cuțitele din teamă că,

într-o criză de nebunie, ar putea face ceva copiilor. Alta se temea că şi-ar putea arunca copilul pe fereastră şi nu îndrăznea niciodată să treacă prin faţa ferestrei deschise când era cu copilul în braţe. A zăbrelit toate ferestrele şi, în plus, a verificat soliditatea şi siguranţa lor. O a treia nu îndrăznea să dea nici un medicament copilului. Se temea că ar putea schimba medicamentele şi lăsa întotdeauna pe altcineva să verifice dacă sunt medicamentele indicate. (Un caz tragic din practica mea – o mamă care i-a dat copilului bolnav şi condamnat în loc de medicament lysol – are probabil aceeaşi origine. Freud ne-a arătat componenta inconştientă a acestor acte simbolice, dovedind că o tendinţă ostilă refulată se impune împotriva voinţei conştiinţei.) Alte mame trăiesc fantasme chinuitoare care corespund parţial unor dorinţe refulate: îşi văd copiii accidentaţi, răniţi de o cărămidă care cade, muşcaţi de un câine furios, trec prin chinurile iadului dacă copilul întârzie câteva minute acasă, tremură pentru toate bolile, orice mică maladie le tulbură echilibrul sufletesc.

Uneori această ură izbucneşte abia când copii au crescut. H. Oppenheim a descris într-un articol, intitulat „Über Misopädie" (*Despre misopedie*, Zeitschrift für die gesamte Neurologie und Psyhiatrie, vol. XLV, caiet 1/2), acest ciudat fenomen de aversiune faţă de copii. El se referă la un număr de observaţii proprii foarte interesante. În general, este vorba despre mame care îşi urăsc fiicele. Adesea, un mare rol îl joacă gelozia faţă de tinereţea înfloritoare. Autorul scrie:

„Trebuie să fie luate în considerare mai multe condiţii. Pe de o parte, sentimentele istericelor, cu toate exagerările lor, sunt în general mai superficiale, mai puţin fondate, mai puţin profunde decât cele ale mamelor sănătoase din punct de vedere psihic. Aşa se explică faptul că până şi iubirea maternă este mai uşor de dezrădăcinat la ele. În plus, adesea, copiii moştenesc isteria mamei sau aceasta se transformă la unul sau la altul în inferioritate etică care, la rândul ei, este generatoare de discordie. În fine, adesea se amestecă aici un sentiment care se opune iubirii materne, de multe ori funest pentru ea, gelozia, dacă mama vede o rivală în fiica ei care a crescut şi al cărei farmec tineresc atrage simpatia bărbaţilor. Cu toate că acestea se întâmplă atât de des, totuşi în general sentimentele materne şi cele morale sunt suficient de puternice pentru a ţine în şah gelozia. Dar la naturile psihopate inferioare acest sentiment, gelozia, poate contribui la crearea şi la menţinerea urii faţă de copil. Cea mai frecventă formă de misopedie, aşa cum apare mai ales la isterici, are un caracter inconstant, există doar o perioadă de timp, apoi dispare din nou sau se transformă în chiar opusul ei, o iubire exaltată, schimbare care se poate produce continuu. Dar există şi excepţii constând în aceea că misopedia, deşi s-a dezvoltat la o isterică, devine un fenomen constant şi neinfluenţabil, transferându-se asupra urmaşului. Unele observaţii ne aduc în faţa ochilor o formă de ură faţă de copii, care poartă amprenta bolii, căci nu pare să prezinte trecerile între afecţiune şi antipatie pe care le remarcăm în general la oamenii sănătoşi. Dacă în anumite stări se poate ridica obiecţia că în producerea neînţelegerilor copilul poartă o parte mai mare sau mai mică de vină, acest argument lipseşte în cazurile respective. Ura se extinde chiar asupra nou-născutului, sau asupra embrionului aflat încă în corpul mamei sale. Aceasta se află atât de mult în afara «psihologiei normale», încât natura maladivă sare în ochi imediat şi suntem înclinaţi să rezervăm pentru această formă denumirea de misopedie."

Oppenheim crede în final că în această ură faţă de copii procesul de refulare joacă un mare rol. Dar el nu aprofundează acest proces. Aş dori să accentuez doar că această ură are rolul în unele cazuri de a disimula o iubire patologică. Există o parafilie incredibil de răspândită: iubirea sexuală faţă de copii. Împotriva unei asemenea iubiri persoana se apără cel mai bine printr-un zid gros de ură. Cazurile lui Oppenheim şi unele care provin din experienţa mea confirmă această ipoteză. Foarte ilustrativ este un caz al lui Oppenheim. O doamnă în vârstă are fiul în prizonierat şi îl doreşte atât de mult, încât este copleşită de acest sentiment. Când el se întoarce după doi ani de prizonierat, refuză să îl vadă. Deşi de câteva săptămâni locuia împreună cu el sub acela acoperiş, ea nu l-a văzut. În primele zile s-a temut, chipurile, de urmările emoţiei. Apoi a izbucnit ura. Această psihopată trebuie să fi depăşit graniţele normalului în privinţa sentimentului faţă de fiul ei în perioada absenţei lui, astfel încât tot ce i-a rămas apărare faţă de ea însăşi a fost fuga în aversiune.

Aş dori să adaug o observaţie proprie.

Doamna H. N. îşi urăşte fiica şi pretinde că nu a avut niciodată un sentiment de iubire faţă de ea. În căsnicie ea a fost mereu frigidă. Această frigiditate provine de la cele întâmplate în noptea nunţii. Logodnicul ei îi era foarte simpatic, avea chiar un sentiment de tandreţe pentru el. Fusese crescută cu mare pudoare şi tremura gândindu-se la noaptea nunţii. Bărbatul a dezbrăcat-o aproape cu forţa şi nu a lăsat-o să meargă în pat. A aruncat hainele de pe

el şi i-a cerut să-l privească gol şi să-i admire falusul. Ea îşi ţinea mâinile în dreptul feţei şi nu putea privi. La care el i-a strigat: „De ce nu ai rămas acasă, toanto?". Apoi a împins-o în pat şi a deflorat-o cu brutalitate. Ea a rămas imediat însărcinată şi fiica este pentru ea fructul acestei nopţi a nunţii. Nu i-a iertat soţului ei niciodată cuvintele grosolane şi a considerat-o întotdeauna pe fiica ei un străin indezirabil.

În acest caz, dușmănia față de copil pare să se explice prin brutalitatea bărbatului. Această misopedie se manifesta şi printr-o maltratare a copilului sub masca unei educaţii severe. Misopedia se manifestă încă înainte de naştere. Aşa cum am dovedit[1], voma femeii însărcinate este un simptom de apărare şi deja arată aversiunea nevrotică a femeii împotriva copilului. O dată cu apariţia mişcărilor copilului, voma încetează pentru că iubirea faţă de copil devine o forţă mai puternică. Ce mulţi copii vin pe lume în calitate de „copii nedoriţi", împotriva voinţei mamei lor! Este de mirare că aceste mame îşi urăsc copiii. Îmi amintesc de o întâmplare care mi-a dat mult de gândit. Un pacient a venit să mă consulte din cauza unor depresii grave, de care suferea încă din copilărie. Nu cunoscuse niciodată bucuria de a trăi. Avusese deja două încercări de sinucidere nereuşite. Întreaga sa viaţă a fost o plângere împotriva vieţii, pe care o simţea ca insuportabilă şi la care, cu toate acestea, nu putea renunţa.

„Ştiţi, domnule doctor, de ce am devenit atât de nenorocit? De ce nu mă bucur de viaţă? De ce am încercat deja de două ori să mă sinucid? De ce sunt o povară pentru mine însumi şi pentru ceilalţi? O, am reflectat multă vreme, mi-am chinuit mintea şi... în sfârşit am găsit explicaţia. Din întâmplare! Mama mi-a dezvăluit-o în timpul unei conversaţii, fără să bănuiască faptul că îmi înlesneşte dezlegarea enigmei mele. Ascultaţi! Am fost un «copil nedorit»! Mama s-a revoltat împotriva existenţei mele, a încercat şi diverse mijloace prin care femeile avertizate încearcă să-şi provoace un avort. Mă ura înainte de a mă naşte. Căci nu-l mai iubea pe tatăl meu care o înşela, o chinuia, îi risipea averea pe curse de cai şi jocuri de cărţi. Încă de când eram un embrion eram încăpăţânat şi nu m-am lăsat împiedicat să vin pe lume, în ciuda tuturor măsurilor luate. Abia mai târziu mama a început să mă iubească şi m-a îngrijit cu acea iubire de maimuţă (născută dintr-o remuşcare nejustificată) care a devenit nefericirea vieţii mele. Din copil nedorit, am devenit un

[1] *Nervöse Angstzustände*, p. 87, în cap. IX, „Der Ekel und die *Hyperemesis gravidarum*".

prinţ fermecat, care trebuia să îndeplinească toate visele extraordinare ale unei mame ambiţioase şi am devenit o epavă... o epavă neajutorată şi inutilă!"

„Cei mai mulţi criminali sunt copii ilegitimi, deci nedoriţi. Aţi arătat în scrierile dv. că aproape toţi anarhiştii sunt copii ilegitimi care nu-şi cunosc tatăl şi care simt o veşnică ură îndreptată spre distrugere şi aneantizare, spre o luptă neînduplecată împotriva oricărei autorităţi, Dumnezeu, Stat şi Lege al căror prim reprezentant este tatăl. Ştiţi mai bine decât mine că orice impresie este veşnică, că se impregnează în creier, că ea trece de la mamă la copil. O asemenea dorinţă de distrugere a copilului, o ură alimentată cu sânge matern nu pot produce o aversiune împotriva vieţii? Cum altfel aş putea explica faptul că încă de copil eram un individualist, întotdeauna prost dispus, niciodată fericit? Rareori râdeam şi când o făceam, era forţat. Nu am râs niciodată din toată inima, ci doar imitam râsul celorlalţi. Nu mă puteam juca niciodată cu alţi copii. Nu am avut copilărie. Nu m-am maturizat, am rămas un copil. Dorinţa de moarte a mamei mele mi-a otrăvit viaţa în germen! Nu ar fi fost mai bine dacă s-ar fi îndeplinit dorinţa ei şi m-ar fi distrus înainte de a vedea lumina zilei, de a veni într-o lume care pentru mine a devenit o lume a chinurilor? Cui îi sunt de folos? Cui îi aduc bucurie sau utilitate? Mâine poate că îmi voi lua viaţa şi astfel voi îndeplini pe deplin dorinţa mamei – la treizeci de ani după primele ei gânduri de distrugere!"...

A trebuit să-i dau dreptate bărbatului nefericit! Deodată mi s-au deschis ochii! Mi-au trecut prin faţa ochilor mulţi nefericiţi, toţi „copii nedoriţi". Şi mă întrebam dacă nu este o crimă să aduci pe lume asemenea creaturi nefericite. Mă gândeam la fiinţele vesele, vioaie, puternice, la cei fericiţi şi mi-am dat seama că întotdeauna ele au fost copii ale iubirii, care au fost aşteptaţi de mama lor cu bucurie, pentru a căror viaţă mama a fost îngrijorată încă înainte de naştere.

Să se gândească la aceste fapte eugeniştii şi sociologii care astăzi vor să întâmpine ameninţătoarea depopulare a pământului cu măsuri împotriva avorturilor. Pentru ei, femeia este, evident, doar o maşină de născut copii pentru a produce soldaţi şi o continuă carne de tun. Dar nu numărul de indivizi face forţa unui stat, ci calitatea lor! Nu numărul, ci felul bărbaţilor care trăiesc în acel sat decide prosperitatea sa!

Nimic nu acţionează mai demoralizator asupra conştiinţei dreptului ca legile şi prescripţiile care nu sunt respectate. Din păcate, nu ducem lipsă de asemenea prescripţii fade cărora, printre zeci de mii de contravenienţi, le cade victimă întâmplător un om fără noroc.

O asemenea lege imorală, pentru că trebuie să fie încălcată zilnic, ba chiar oră de oră, este legea care interzice întreruperea cursului sarcinii. Pacientul meu are dreptate referindu-se la daunele pe care societatea le suferă prin sporirea copiilor nedoriți. Cei mai mulți devin inapți pentru viață, nevrotici, dezgustați de viață, sunt o povară pentru Stat și pentru ei înșiși. Schimbarea nu poate lipsi. Reacția se face simțită peste tot. Drepul femeii cere o nouă orientare în această chestiune importantă. Să încercăm să ne creștem progeniturile ca oameni fericiți, să ne străduim să-i putem hrăni. Aceasta este misiunea noastră. Este cu adevărat sarcina femeilor de a reconstrui statul prin multe nașteri? De ce? De ce statul, care le-a luat femeilor bărbații și copiii, cere din nou totul de la ele? De ce nu le dă dreptul liber de a decide dacă vor sau nu să devină mame? Numai mamele care își doresc un copil vor fi mame bune și fericite, copiii lor vor deveni oameni sănătoși și fericiți. Toată nefericirea din această lume provine din constrângere și legi inutile. Să restrângem legile la stricul necesar, să fim economi cu prescripțiile și ele vor fi respectate!

Nu vorbește un limbaj clar rubrica zilnică „Sala de tribunal"? Sute de mame sunt împinse la crimă; cea care ucide un copil este întotdeauna o mamă împotriva propriei voințe. Este determinată să fie criminală! Ce multe asemenea crime sunt complet necunoscute! Câte atrocități sunt acoperite de uitare! În acest mod se cultivă producerea infanticidului, este fabricată tocmai o criminală! Un nemernic seduce o fată, spune un nume fals, într-o zi fata observă că faptul are urmări. Ea trebuie să suporte consecințele, să poarte copilul, să preia stigmatul social în timp ce tatăl necunoscut se fălește cu jalnica sa victorie și aleargă după noi victime. Este aceasta dreptate? Când fata, temându-se de rușine, își pierde rațiunea și întreprinde ceva, vechiul conflict al lui Gretchen, ajunge la închisoare.

Această solicitudine emoționantă a statului pentru embrion este cu atât mai ridicolă cu cât ea nu a putut rezolva problema educației tineretului. O broșură foarte actuală a cunoscutului pedagog Eduard Golias, *Krieg und Jugendverwahrlosung* (*Războiul și decăderea tineretului*, Leipzig, 1919, Neuer akademischer Verlag), a oferit o înspăimântătoare imagine a decăderii tineretului ca urmare a războiului și cere diverse măsuri sociale de protecție a sugarului. Presupunând că statul se ocupă de naștere și de îngrijirea copilului,

așa cum se întâmplă parțial în Franța, astfel încât mamele nu trebuie să se teamă nici de cheltuieli, nici de rușine, motivul infanticidului dispare pentru cele mai multe dintre mamele ilegitime. Actuala stare de lucruri este de neacceptat. Căci oricine știe că individul poate fi ajutat cu bani și că cel bogat este avantajat și în această privință.

În sfârșit, statul ar trebui să țină cont de situația socială a cetățenilor săi. Pentru un mic funcționar, nașterea unui copil înseamnă o catastrofă financiară. Și fără aceasta, el abia poate ține pasul cu scumpirile. Cum poate el să plătească medicul, moașa, spălarea și îngrijirea copilului, chiar dacă statul, la fel ca în Germania, acordă gratificație pentru lăuzie? Prin urmare, de copii se pot bucura doar acele cupluri care au mijloacele necesare pentru a-i hrăni, a-i îmbrăca și a-i educa! Ce contradicție în legi! Dacă reproducerea este o datorie generală, statul ar trebui să asigure alimentația generală! El ar trebui să se ocupe în toate privințele de copiii celor lipsiți de mijloace (Popper-Lynkeus). Dacă ar fi asigurate copiilor hrana, condițiile de igienă, hainele, ar putea să se realizeze astfel cea mai eficientă propagandă împotriva avortului.

Starea actuală este imposibilă și de neacceptat. Medicii, care trebuie să fie ghizii sociali ai poporului, au misiunea sfântă de a vorbi despre aceste probleme importante în public și de a pune drepturile statului în acord cu cele ale individualității. Cazurile de copii maltratați de mame se acumulează izbitor în ultimii ani în toate țările cu cultură avansată, astfel încât trebuie să vedem necondiționat în aceasta un fenomen social. Instinctul matern este în declin. Femeia nu vrea să fie mamă. Acest fenomen se află pe aceeași linie cu sistemul de un copil și de doi copii, cu cel al căsniciilor albe, cu frigiditatea sexuală, cu întreaga emancipare a femeii. A fi femeie înseamnă a fi ori mamă, ori iubită. Cine se sustrage de la rolul de mamă – fără a avea motive de natură etică și socială foarte importante și imperioase – se sustrage de la propria feminitate, la fel ca iubita care prin frigiditatea ei sexuală a înlăturat feminitatea.

Acum vom înțelege femeile inumane care au format batalioanele de amazoane, mamele „patriote" care și-au mânat fii în război. *Adevăratele mame au simțit întotdeauna antimilitarism*. Ele au refuzat să fie mașini de născut copii, care trebuie să furnizeze statului

soldați. Poate că va veni un timp în care nu se va mai răpi mamelor copiii și în care va dispărea fenomenul de ură a mamelor față de copii. Căci nu este statul mama tuturor copiilor lor? Și nu le-a furat statul, cu răutate diavolească, tocmai bunul nostru cel mai de preț, copiii, pe care i-am crescut cu atât de multă strădanie, teamă și grijă și nu i-a sacrificat de dragul unei ficțiuni fără să ne întrebe? Fiecare stat are mamele pe care le merită. Statul viitorului, care-și va proteja copiii de orice pericol, va găsi, să sperăm, mai puține mame care își urăsc copiii.

Dar nu este războiul tocmai un fenomen al timpului? Ar fi fost el posibil dacă omenirea nu ar fi fost atât de nefericită? Cercetând cauzele acestei nefericiri, ne lovim întotdeauna de vechiul conflict între cerințele culturii și cele ale vieții instinctuale. Dar observăm, de asemenea, că refularea urii introduse de învățătura ideală creștină a iubirii apropelui a dus la o acumulare de ură care, ca orice acumulare, a condus inevitabil la o descărcare violentă.

Ura este, așa cum am arătat pe larg în *Limbajul visului* (p. 536), forța primară în viața sufletească a omului. Ea nu face excepții, ea nu cunoaște pietatea. Singura sa concesie este de a se disimula. Ea se manifestă și în relația părinților cu copiii și – așa cum am văzut – nu se oprește nici în fața iubirii materne. Există în iubirea maternă foarte mult tradițional și fals sentimental și formalism. Medicul care nu dorește să-i fie distruse propriile iluzii frumoase observă toate acestea cu spaimă. Dar știința are datoria de a sesiza adevărul, oricât ar fi acesta de neplăcut. Știința înseamnă a ști adevărul, este cercetarea adevărului, este cunoașterea nelimitată a adevărului.

Remarcăm deci pe toată linia o intensificare a tensiunii polare între bărbat și femeie, care la femeie devine revoltă împotriva feminității, după concepția masculină. Ultimul caz ne-a arătat o femeie care, disprețuind aparent orice emancipare feminină, s-a abandonat complet gândirii masculine (capitolul despre analiza unei travestite). Acest caz pare să ne contrazică ipotezele, dar de fapt le confirmă. Femeile își caută libertatea pe un drum greșit. Viitorul lor nu stă în așa-numita „emancipare", în dezvoltarea către masculinitate. Nu! Tocmai în desăvârșirea femininului stă completa egalitatea în drepturi cu bărbatul. *Femeia viitorului nu este „femeie-bărbat", ci femeia „complet femeie".*

Natura nu se lasă violată fără a pedepsi. O femeie nu poate deveni niciodată bărbat, căci psihicul feminin este prea strâns legat de constituția fizică feminină. În acest mod, lupta între sexe nu s-ar teminа niciodată, ea ar trebui să se intensifice și să ia forme grotești ale cărei prime simptome s-au arătat în Anglia în mișcarea sufragetelor.[1] Reacția față de actuala fază a luptei nu va întârzia să apară. Întoarcerea la rolul de mamă, cu aceleași drepturi politice, sociale și sexuale va dărui femeii posibilitatea unei iubiri fără umilire.

Căci în nevroză, care întotdeauna înseamnă încercarea persoanei de a fi altfel decât ceilalți, trebuie să vedem încercarea nereușită de a rezolva individual problema socială. Nevroticul nu vrea să fie ca ceilalți. Nevroza sa este particularizarea sa, mândria sa. În special ultimul caz ne-a arătat clar mândria secretă a maladiei. Se ajunge la o fugă de analiză și la o întoarcere la boală. Dar am văzut că teama de bărbați și de iubire duce la o apărare nevrotică. În toți acești oameni trăiește încă vechea morală aparent ridicolă: o schimbare a situației este imposibilă fără distrugerea acestei morale.

Războiul a luat complet dreptul individualității. Individul era lipsit de drepturi și de protecție. Statul și-a arogat toate drepturile. Dreptul individului a devenit doar o umbră. Cu cât este mai mult reprimată libertatea socială, cu atât mai puternic tendințele primare presează pentru a-și impune libertatea. Războiul a întărit nemăsurat voracitatea, pofta de beție, cupiditatea, dorința de plăceri bestiale. În mod automat el a dus la creșterea libertății sexuale. (În Rusia au putut fi observate fenomene asemănătoare înainte de război. Tineretul a trecut de la nihilism la amorul liber fără restricții. A fost pur și simplu o epidemie care a cuprins tineretul intelectual.)

Recunoașterea copilului ilegitim, egalitatea drepturilor sociale ale femeii, dreptul de vot sunt un mare pas înainte. Dar întotdeauna oamenii, și mai ales femeile, au stat sub apăsarea unei morale false, filistine. Statul și-a pierdut drepturile pe care și le arogase. Dar societatea nu și-a schimbat concepțiile. Morala sexuală a micului burghez domină și astăzi ca și înainte și își arogă dreptul de a prescrie individului drumul vieții sale, îl amenință cu moartea civilă dacă își permite să devieze de la ceea ce trebuie făcut, ceea ce face toată lumea,

[1] Sufragetă: partizană a mișcării femeilor din Anglia de la începutul sec. XX, mișcare prin care se urmărea obținerea drepturilor politice pentru acestea. (N. t.)

ceea ce este prescris în legile crude şi nescrise ale unui cod moral caduc.

Dar nu există morală generală! Există numai o morală individuală. Nu există etică generală. Există doar etică individuală. Amalgamul de morală şi sexualitate, toată această discreditare mincinoasă a ceea ce e mai sfânt şi mai înalt în toate instinctele considerate inferioare şi animalice, lupta aţâţată de diversele religii împotriva sexualităţii cer nenumărate victime. Paginile acestei cărţi nu sunt decât descrieri ale jertfelor aduse tiraniei religioase a timpului, acestui cel mai crud monstru! Individualismul iubirii trebuie să fie ţelul unei noi generaţii. Acest individualism ar fi o crimă fără dreptul la individualizare!

Trebuie reinstituit dreptul sexual al individului! Dreptul la iubire şi dreptul la fericire, la plăcerea sexuală trebuie să fie acordat din nou individului şi el trebuie să fie liber să se bucure de corpul său cum îi place – fără să fie obligat să dea socoteală moralei publice! Spun în mod expres: dreptul la iubire! Am prea mare preţuire pentru sanctitatea iubirii pentru a da acest nume oricărui impuls sexual. Oamenii au uitat să iubească şi să găsească iubirea! Dacă nu ar exista decât adevăraţi amanţi, nu ar exista dispareunie şi probabil şi nevrotici.

Femeile noastre anestezice provin în general din căsnicii nefericite. Mame nesatisfăcute îşi îndreaptă întreaga tandreţe nemăsurată către copil şi îl fixează de familie, îl răsfaţă cu o tandreţe nemăsurată, astfel încât el este inapt pentru viaţă. În acelaşi timp, în căsniciile nefericite copilul vede lupta între sexe şi ia parte încă din timpuriu şi cu un viu interes la această luptă. El îşi creează idei fixe şi principii rigide, îşi construieşte o linie a vieţii, un sistem în care dorinţa de dominaţie trece deasupra iubirii. Dar întrucât cea mai mare parte a căsniciilor sunt încheiate din interes, sau pentru alte avantaje, există foarte puţine căsnicii fericite. Este de reflectat şi la faptul că iubirea este foarte des o iubire falsă sau fictivă – aşa cum am descris de mai multe ori – şi că presupusa căsătorie din iubire conduce, cu toate acestea, la o căsnicie nefericită.

Şi instinctul amoros poate înşela. O persoană poate iubi pe cineva câţiva ani şi după ani de zile iubirea încetează dacă se modifică dispoziţiile psihice, dacă nevoile corporale nu dovedesc acelaşi ritm. De aceea relaţia maritală, aşa cum se prezintă astăzi, nu este de acceptat. *Căsătoria monogamă, cu sau fără preot, recunoscută sau nu de stat va fi întotdeauna unica posibilitate. Dificila problemă a educaţiei copiilor nu permita altă soluţie. Dar fiecare parte trebuie să fie*

liberă să părăsească această comuniune în orice moment, fără proces şi fără explicaţii de detaliu. Fiecare constrângere este sursa unei reacţii secrete care tinde să învingă constrângerea. De asemenea, căsătoria impusă este una dintre cauzele principale ale adulterului şi ale luptei între sexe.

Apărătorii dreptului femeii susţin mereu că această soluţie ar permite bărbatului să-şi părăsească femeia în mizerie şi să trăiască cu o altă femeie mai tânără şi mai frumoasă. Desigur! Aceasta se poate întâmpla! Dar este astăzi mai bine? Nu se întâmplă acest lucru? Este mai etic că se întâmplă în secret? Conştiinţa libertăţii nu este o răspundere mai frumoasă decât constrângerea împovărătoare? În această comuniune liberă bărbatul şi femeia nu sunt idisolubil uniţi prin mult mai puternica legătură a iubirii, a obişnuinţei şi a respectului?

Actuala morală creează *sclavi ai căsniciei*. Dar avem nevoie de *stăpâni şi stăpâne în căsnicie*! Avem nevoie de oameni ale căror forţe să nu se irosească în luptele interne şi puerile ale menajului! Avem nevoie de oameni fericiţi, care au căutat şi au găsit satisfacerea nevoii lor de iubire. Aceste figuri jalnice pe care le-a prezentat cartea mea pot să devină imagini ale unei noi vieţi? Mă gândesc la cuvintele semeţe ale lui Nietzsche: „Vreau ca victoria ta şi libertatea ta să dorească un copil. Vei construi monumente vii pentru victoria şi eliberarea ta. Vei construi dincolo de tine. Dar mai întâi trebuie să fii tu construit cu dibăcie, corp şi suflet." Toţi taţii şi toate mamele ar trebui să-şi pună întrebarea pe care marele psiholog o aruncă ca pe o sondă în suflet: „Eşti tu omul care să-şi dorească un copil?". Copiii nu sunt un înlocuitor al iubirii pentru un scop al vieţii ratat, nu sunt un material destinat să umple golul vieţii noastre. Ei sunt o răspundere şi o grea misiune. Ei sunt cea mai preţioasă floare din copacul iubirii libere. Să nu se creadă că prin iubire liberă înţeleg o trăire din plin şi fără restricţie a sexualităţii. Iau adevărata iubire ca pe o obligaţie la fidelitate. Mai mult! Adevărata iubire este unica protecţie împotriva infidelităţii! Adevărata iubire este întotdeauna monogamă!

Problema fidelităţii este ceva mai complicată decât se crede. Înclinaţia poligamă îngreunează chiar şi în cazul celui ce iubeşte menţinerea atitudinii monogame. Dar mici devieri nu trebuie luate prea în tragic. O adevărată iubire care leagă două fiinţe atât sufleteşte, cât şi corporal trece de toate pericolele, ajută la o înţelegere şi iertare reciprocă, crează o atmosferă de încredere. Dar pentru a atinge acest ideal omul trebuie să aibă posibilitatea alegerii. El trebuie să poată iubi de mai multe ori, eventual, până îşi găseşte completarea sa. Omul

este, de fapt, un căutător al iubirii şi nu-şi găseşte liniştea până când nu-şi găseşte iubirea *sa, nota bene, a sa*. La bărbaţi, această problemă este rezolavtă mai uşor decât la femei, care eşuează uşor într-o sexualitate nelegată. Deocamdată nu putem şti ce rezolvare se va produce în viitor. Medicul şi sociologul pot doar să constate că actuala stare de lucruri este imposibilă şi că trebuie să apară o schimbare. Ei trebuie să ceară ca iubirii să i se recunoască din nou drepturile cuvenite de la natură. Numai dacă iubirea guvernează, omenirea poate regenera, pământul poate fi din nou populat cu oameni fericiţi. Vechiul dicton latin „*Amor omnia vincit*" conţine soluţia problemei.

Orice femeie frigidă este o femeie care nu şi-a găsit încă iubirea. Aceasta este marea diferenţă! Ea a găsit poate iubirea, dar nu iubirea specifică, de care are nevoie. În cazul iubirii adevărate nu există luptă între sexe. Nu există învingător şi învins. Doi oameni formează o fiinţă dublă care conţine toate posibilităţile viitorului. Lupta între sexe provine din sexualitatea nesatisfăcută şi ia cu sine erosul. Dar acolo unde inima şi corpul şi-au găsit elementul complementar, lupta încetează.

Oamenii fericiţi în iubire nu-şi vor revărsa în mod exagerat iubirea asupra copiilor şi se vor strădui să nu-i lege de ei. Prima datorie a părinţilor este educarea copiilor pentru fericire şi independenţă. [1]

[1] Două exemple din experienţa ultimilor zile mi-au adus din nou în mod clar în faţa ochilor urmările grele ale unei educaţii false, ipocrite. În primul caz, este vorba despre o fată foarte inteligentă, frumoasă şi bine făcută, care părea creată pentru iubire. Dar ea a primit prin educaţie frâne de neînvins da natură morală. Întreaga ei viaţă a fost o luptă împotriva acestor inhibiţii. Pentru a se asigura, s-a înconjurat de un zid de simptome nevrotice. Avea 30 de ani şi pretendentul nu sosea. Atunci şi-a regretat viaţa pierdută. Într-o zi, a hotărât să se schimbe; după o seară petrecută la teatru, s-a dăruit primului bărbat întâlnit, dar nu şi celui mai bun, într-un parc, pe o bancă şi fără a simţi ceva. Urmările acestui pas: o gonoree acută şi o grea depresie. Anterior, refuzase cel puţin o duzină de bărbaţi bine intenţionaţi pentru că ea voia să se căsătorească. A ocolit iubirea şi a devenit astfel victima senzualităţii ei.

Mult mai tragic este al doilea caz. O fată crescută foarte sever într-o familie săracă cunoaşte un bărbat care o ia cu el, o educă şi se căsătoreşte cu ea. După descrierea ei, el era cel mai bun şi mai nobil dintre toţi bărbaţii. S-a căsătorit complet neiniţiată şi a considerat procedeele lui din noaptea nunţii drept „o imensă murdărie". Ea era incapabilă să se adapteze la procesele naturale ale vieţii sexuale. Era nefericită şi voia să divorţeze. Bărbatul a dovedit o răbdare impresionantă, a cruţat-o spunând că se va obişnui şi că aceasta se întâmplă frecvent cu fetele inocente. În a patra săptămână a căsniciei lor a izbucnit războiul, bărbatul a trebuit să plec pe front şi a fost printre primele victime. Atunci s-a produs disperarea. Femeia şi-a făcut reproşuri că l-a chinuit atât pe soţul ei. În fantasmă retăia toate

Copiii nu sunt o jucărie pentru părinţi, nu sunt nici o satisfacere a nevoii de iubire şi nici o sucursală a ambiţiilor lor nesatisfăcute. Copii înseamnă obligaţia de a face oamenii fericiţi. Am văzut ce pericole conţine legarea de familie. Cele mai multe femei cu tulburări în viaţa amoroasă sunt sclave ale familiei care nu au terminat cu trecutul, care se agaţă de familie şi nu pot învinge legăturile şi concepţiile infantile. În educaţie stă marea profilaxie a dispareuniei. Copiii nu trebuie să cunoască atitudinea de luptă între sexe şi nu trebuie să aibă, din cauza greşelilor de educaţie, un infantilism psihosexual. Femeia-copil este aproape întotdeauna femeia anestezică.

Şi mai important este rolul conştiinţei de vinovăţie în apariţia dispareuniei şi a tuturor nevrozelor. Am putut constata încă din primele volume influenţa conştiinţei culpabilităţii de tip religios. Aceste cercetări dovedesc din nou rolul ei. La fel cum nevroticii stau încă în pantofii lor de copii, tot astfel întreaga omenire se află încă în pantofii de copil ai religiozităţii. Oamenii liberi, mă refer la cei liberi *interior*, nu devin niciodată nevrotici! Ei trăiesc deschis conflictele lor. Ei nu cunosc interdicţii şi pedepse secrete, care se exprimă sub formă de simptome nevrotice, aşa cum este dispareunia.

Omenirea este însetată de o nouă religie a bucuriei de a trăi, care sanctifică plăcerea vieţii ca pe ea mai necesară condiţie a ei. De noi depinde să creştem copii liberi şi să-i eliberăm de vechea noţiune de păcat. *Orice educaţie prin teamă duce la nevroză*. Omenirea trebuie să înveţe să facă bine de dragul binelui şi nu din teamă în faţa judecătorului ceresc. O religie a etosului, care nu cunoaşte pedeapsa şi creează sentimentele ei hedoniste de fericire din îndeplinirea acestui etos este idealul viitorului. Fiecare individ trebuie să se străduiască să tindă către acest ideal. Am susţinut drepul individualităţii. Acest drept comportă o datorie grea. De asemenea, individualizarea iubirii, eliberarea iubirii de vechile cătuşe şi legături cer o recunoaştere a iubirii şi conţin toate obligaţiile pe care vrem să le smulgem prin concepţiile morale curente.

scenele, care acum erau însoţite de dorinţa de repetare şi de orgasm. Regretul ei era fără margini. Îl lăsase să moară pe bărbatul iubit fără ca el să fi resimţit voluptăţile dăruirii ei. Ea nu s-a dăruit şi nu ştie ce poate să însemne aceasta. Nu-şi va putea repara niciodată greşeala. A căzut într-o adâncă depresie din care şi-a revenit foarte greu.

Iubirea liberă va lega oamenii de partenerii lor mai puternic decât a făcut-o iubirea. Când iubirea nu poate face aceasta, ea a murit. Şi orice legătură fără iubire este imorală pentru fiinţele nobile. Este un vechi adevăr predicat de *Buddha*: „Există ceea ce este comun, după cum există ceea ce este nobil. Dar mai există şi o libertate care este superioară oricărei percepţii a simţurilor."

Mult timp s-a considerat, inclusiv în medicină, că disfuncţiile sexualităţii feminine (în special frigiditatea, care distruge atâtea cupluri) sunt consecinţa unor tulburări somatice. Prin lucrările lui Freud, Reich şi, îndeosebi, Stekel, această prejudecată a fost infirmată.

Psihologia eroticii feminine reprezintă o impresionantă explicare psihanalitică a disfuncţiilor sexuale pornind de la cauze psihice, în primul rând conflicte inconştiente. Pledoaria teoretică se întemeiază pe analiza a numeroase cazuri în care se îmbină incredibilul şi patologicul, absurdul şi suferinţa, imaginarul şi raţionalizarea. Toate ilustrează forţa cu care inconştientul ne poate domina viaţa sufletească.

www.edituratrei.ro

ISBN 973-9419-43-7

169000
LEI 16.90